

Εὐὲ δ' αὖτις εἰς νῆα, ὅτε πρὸς ποταμὸν ἔλθῃ
ἔλθῃ

Ὁ μῦθος μὲν οἱ ἦτορ, αἱ δ' ὁδοὶ ἐξέρχονται
ἔλθῃ

Εὐὲ σφαιρὰν, ἐπεὶ ἴσους ἐν σφαιρᾷ
ἔλθῃ

ἵσους αὖτορ ἀέρος ἐν νηπιέσσιν
ἔλθῃ

μὲν τοῦτο σφαιρὰν μὲν ἔχῃ οἱ ἦτορ
ἔλθῃ

ἔλθῃ

ἔλθῃ

ἔλθῃ

Πατριάρχης Ἰεροσολύμων ἡμετέρος - ἡμετέρος

Πατριάρχης Ἰεροσολύμων ἡμετέρος - ἡμετέρος

Πατριάρχης Ἰεροσολύμων ἡμετέρος - ἡμετέρος

Πατριάρχης Ἰεροσολύμων ἡμετέρος - ἡμετέρος

ΕΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΟΝ Δ'.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

μετ' εἰκονογραφιῶν

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙΣ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ

ΑΡΡΕΝΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΘΗΛΕΩΝ

ΥΠΟ

Γ. Ι. ΚΟΥΖΟΥ καὶ Ι. Α. ΙΛΛΙΔΟΥ,

διδασκῶν ἐν τῇ ἐν Γαλατῇ ἀστικῇ τῶν ἀρρένων σχολῇ,

τῇ φιλικῇ συμπράξει

Δ. Γ. ΜΟΣΤΡΑΤΟΥ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

μετερρυθμισμένη.

Ἀδεία τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐκδίδεται ὑπὸ τῶν καταστημάτων

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

Δημόσιο Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ μεγαλοαρρεωτής ἡμῶν
ἡθερνή ἐσάφει

δαίμαζοφρων ἀγγείων
ἡ κυνική κυνηγορία

Πάν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ιδιόχειρον τοῦ ἑτέρου
τῶν πονησάντων ὑπογραφήν καταδιώκεται ὡς ἐκ τυ-
ποκλοπίας προερχόμενον.

Μουσῶν

Τὸ μεγαλοαρρεωτικὸν ἔργον

ἡ ἐσωτερική δαμόλη

ὁ γαίφρὸς γοῖνις

ὁ σιμερὸν εἶδος

καλόφνητος παντός

ἐν τῷ ὁδοῦ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ.

ΕΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΟΝ Δ'.

—◆◆◆◆◆—
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.
—

1. Τὸ σχολεῖον.

Εἶναι πρωΐα. Ὁ λαμπρὸς τῆς ἡμέρας ἀστὴρ ἀνέτειλε. Τὸ σκότος τῆς νυκτὸς διελύθη καὶ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐφ' ἀπάσης τῆς γῆς ἐξηπλώθη. Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην πάντες οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν πορεύονται. Τὸ ἔργον ἐμοῦ εἶναι ἐν τῷ σχολείῳ. Πορεύομαι λοιπὸν εἰς τὸ σχολεῖον.

Καθ' ὁδὸν βλέπω τοὺς ἐργάτας ἐργαζομένους ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις, τοὺς οἰκοδόμους οἰκοδομοῦντας, τοὺς γεωργοὺς πορευομένους εἰς τοὺς ἀγρούς. Βλέπω τοὺς εὐσεβεῖς εἰσερχομένους εἰς τὸν ναόν, ἵνα δεηθῶσι τοῦ Ὑψίστου. Τὸ καθῆκον καλεῖ ἅπαντας καὶ ἅπαντες σπεύδουσιν ἐπὶ τὸ ἴδιον ἔργον.

Ἐνθυμοῦμαι τοὺς λόγους, οὓς ἡ καλὴ μήτηρ μου

κατὰ πᾶσαν πρωίαν μοι λέγει, « Ὑπαγε, τέκνον μου, νὰ διδαχθῇς ὕπαγε· θὰ μάθῃς πλεῖστα ὠφέλιμα πράγματα καὶ θὰ φωτίσῃς τὸν νοῦν σου διὰ τοῦ θεοῦ τῆς παιδείας φωτός ».

Ἐνθυμούμενος τοὺς λόγους τούτους μετὰ μεγίστης χαρᾶς πορεύομαι εἰς τὸ σχολεῖον· διότι ἐν αὐτῷ, ὡς μοι εἶπεν ἡ μήτηρ μου, παιδεύεται ὁ ἄνθρωπος. Ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ οἰκῷ πληθὺς παίδων διερχόμεθα τὰς ἡμέρας τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὡς τέκνα τῆς αὐτῆς μητρός. /

Ἴδου τὸ σχολεῖον! ὦ! πόσον τέρπομαι εἰσερχόμενος εἰς αὐτό! Ἡσύχως καὶ μετὰ σεβασμοῦ μεταβαίνω εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς παραδόσεως. Εὐγενῶς προσαγορεύω τοὺς φιλτάτους συμμαθητάς μου καὶ καταλαμβάνω τὴν ἐν τῷ θρανίῳ θέσιν μου. Μετ' ὀλίγον ἄρχονται τὰ μαθήματα. Προσεκτικώτατα ἀκροῶμαι αὐτῶν καὶ ποικίλας γνώσεις θησαυρίζω εἰς τὸν νοῦν μου.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν μαθημάτων ἀπέρχομαι τοῦ σχολείου, ἔχων τὸν μὲν νοῦν μᾶλλον πεφωτισμένον, τὴν δὲ συνείδησιν ἀναπεπαυμένην ὅτι ἐξεπλήρωσα τὸ καθήκον.

2. Τὸ βιβλίον.

Εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ παιδείαν ἡμῶν πλεῖστα συμβάλλονται. Πρώτιστον πάντων εἶναι τὸ βιβλίον.

Τὸ βιβλίον εἶναι ἀπαραίτητον πρὸς φωτισμὸν ἡμῶν, ὡς εἶναι ἀπαραίτητον εἰς τὴν ζωὴν τὸ ὕδωρ, τὸ λαμπρὸν καὶ ζωογόνον φῶς τοῦ ἡλίου, ἡ τροφή καὶ ὁ καθαρὸς ἀήρ.

Τὸ βιβλίον εἶναι κιβωτός, ἐν ᾗ ἀποταμιεύεται πᾶν ὅ,τι χρήσιμον, πᾶν ὅ,τι τερπνόν, πᾶν ὅ,τι φωτίζει τὸν νοῦν καὶ συντελεῖ εἰς τὴν διηγετικὴν τῆς ἀνθρωπότητος πρόοδον. Αἱ σκέψεις, αἱ ιδέαι τῶν σπουδαίων ἀνθρώπων ἀποτυποῦνται ἐν τοῖς βιβλίοις καὶ μένουσι κτῆμα ἀάσθης τῆς ἀνθρωπότητος.

• Αἱ σκέψεις καὶ αἱ ιδέαι αὗται ἦτο ἀδύνατον νὰ διατηρηθῶσιν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν μὴ ἐπενόετο πρότερον ἡ γραφή καὶ τὰ βιβλία. Κατ' ἀρχὰς οἱ ἄνθρωποι ἐπενόησαν τὴν γραφὴν καὶ ἐχάραξαν τὰ πρῶτα σημεῖα ἐπὶ πλακῶν λιθίνων, ὀστράκων, φλοιῶν δένδρων, ὠμοπλατῶν ζώων, δερμάτων, καὶ ἀκολούθως ἐπὶ παπύρου. Ἐπειτα ἐπενόηθησαν αἱ μεμβράναι καὶ τελευταῖον ὁ χάρτης καὶ ἤρξαντο πολλαπλασιαζόμενα τὰ βιβλία· ὁ ἀριθμὸς τούτων μεγάλως ἠρέθη διὰ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας.

Ἦδη ὁ ἀριθμὸς τῶν βιβλίων κατέστη μέγας καὶ ἀπειρα τὰ θέματα, περὶ ὧν πραγματεύονται.

Τὰ βιβλία εἶναι χρήσιμα καὶ διδακτικά· κάλλιστον δ' ἀπάντων τῶν βιβλίων εἶναι τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

Αἵνεγμα.

Κεκλεισμένον εἶμαι μνῆμα καὶ νεκροὺς πολλοὺς ἐγκλείω.
Οἱ νεκροὶ θ' ἀναστηθῶσι, ἂν μ' ἀνοιξωσιν εἰς δύο.

3. Ὁ κήπος.

Ὁ κήπος εἶναι ὠραῖος. Ἐν τῷ κήπῳ φύονται ῥόδα, ὑάκινθοι, ἴα καὶ πλεῖστα ἄλλα πάγκαλα ἄνθη. Τὰ διάφορα τῶν ἀνθέων χρώματα καὶ ἡ εὐωδία αὐτῶν λίαν ἡμᾶς τέρπουσι.

Ἐν τῷ κήπῳ ὑπάρχουσι καὶ πλεῖστα δένδρα, φέροντα καρποὺς ἐδωδίμους καὶ καλούμενα καρποφόρα, καὶ διάφορα μεγάλα ὑψηλὰ καὶ ὑπερήφανα, μὴ φέροντα καρποὺς ἐδωδίμους καὶ καλούμενα ἄκαρπα.

Ἐκ τοῦ κήπου πορίζομεθα καὶ θρίδακας, κολοκύνθας, ἐρεβίνθους, κυάμους καὶ πρὸ πάντων λαμπρὰς ὀπώρας. Παρὰ τὸν τοῖχον ὑπάρχει ἀναδενδρὰς ἐξ ἰάσμου ἢ κλήματος, ὑφ' ἣν καθήμεθα ὁσάκις καίει ὁ ἥλιος.

Κατὰ τὸ ἔαρ ὅλος ὁ κήπος πρασινίζει καὶ τὰ ὠδικὰ πτηνὰ ἡδυμόλπως κελαδοῦσιν ἐν αὐτῷ, εὐθυμα ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον καὶ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον πετόμενα.

Πόσον εἶναι λαμπρὸν νὰ περιπατῶμεν τότε ἐν τοῖς κήποις!

Ἐν τῷ κήπῳ ἐργάζεται ὁ κηπουρὸς διὰ τῆς δικέλ-

λης, τοῦ πταριου, τοῦ πριουρος, τοῦ κλαδευτηριου καὶ τοῦ ποτιστηριου. Δι' αὐτῶν ὁ κηπουρὸς σκάπτει, φυτεύει, κλαδεύει, ποτίζει καὶ ἐν γένει περιποιεῖται τὸν κήπον.

Ὁ κηπουρὸς ὀφείλει νὰ ἐπιμελῇται τοῦ κήπου, ἐὰν θέλῃ νὰ ὀρέπηται ὡραῖα ἄνθη, ἡδέις ὁπώρας καὶ εὐχυμα λάχανα. Λίαν δὲ χαίρει ὁ κηπουρὸς, ὅταν τὰ φυτὰ αὐτοῦ ἀκμαῖα ἀναφύονται.

4. Ὁ ἀνθρώπινος βίος.

Πατὴρ ἀγαθὸς περιεπάτει μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐν τινι λαμπρῷ κήπῳ. Ὁ κήπος ἐκοσμεῖτο ὑπὸ πολλῶν δένδρων καὶ παντοειδῶν ἀνθέων. Ἐπιμελὴς κηπουρὸς ἐκαλλιέργει τὰ φυτὰ, μετὰ φροντίδος ἐπότιζεν αὐτά, ἐκαθάριζε τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ζιζανίων καὶ ἐποίει οὕτω τὸν κήπον δεκτικὸν τῆς ἐξ οὐρανοῦ κατερχομένης εὐλογίας.

Ἡ θεὰ τοῦ λαμπροῦ τούτου κήπου λίαν ἠϋφραине τὸν υἱόν, ὁ δὲ φιλόστοργος αὐτοῦ πατὴρ, ὁ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε ζητῶν εὐκαιρίαν νὰ διδάσκῃ τὸ τέκνον αὐτοῦ ὠφέλιμόν τι μάθημα, εἶπεν αὐτῷ· « Ἡ θεὰ τοῦ κήπου τούτου σὲ εὐφραίνει, τέκνον μου, καὶ δικαίως. Μάθε λοιπὸν ὅτι καὶ ὁ ἀνθρώπινος βίος εἶναι κήπος. Τερπνὰ

ἄνθη καὶ καρποφόρα δένδρα εἶναι αἱ χρησταὶ ἡμῶν πράξεις, ἐπιμελῆς δὲ κηπουρός, φυτεῦν καὶ καλλιεργῶν αὐτά, εἶναι ἡ ἀγαθὴ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου.

» Ἄν θέλωμεν λοιπὸν καὶ ἡ θεὰ ἡμῶν νὰ εὐφραίνη τοὺς ἄλλους, ὥς ἡ τοῦ κήπου τούτου θεὰ εὐφραίνει ἡμᾶς, ἃς ἔχωμεν θέλησιν ἀγαθὴν. Διότι δι' αὐτῆς τὰ δυσκολώτατα τῶν πραγμάτων μετὰ μεγάλης εὐκολίας κατορθοῦμεν, πράττοντες δὲ τὸ ἀγαθὸν εὐαρεστοῦμεν τοῖς τε ἀνθρώποις καὶ τῷ παναγαθῷ Θεῷ ».

« Οὕτω λαμβάνω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ».

δ. Ἡ μήτηρ.

ἽΟποῖους πόνους καὶ ὀπόςας θλίψεις χάριν τῶν τέκνων αὐτῆς δὲν ὑπομένει ἡ μήτηρ! Εἰς πόσας θυσίας δὲν ὑποβάλλεται! Τὸ τέκνον ἔρχεται ἐν τῷ κόσμῳ μικρόν, ἀσθενές, γυμνόν. Τίς φροντίζει περὶ αὐτοῦ; Τίς ἐνδύει, τρέφει, περιθάλπει αὐτὸ καὶ φιλοστόργως ἐπιμελεῖται αὐτοῦ; Ἡ μήτηρ. Τίς, ὅταν τὸ ἀσθενές ὄν νοσῇ καὶ πάσχῃ, νύκτας ὅλας ἀγρυπνεῖ παρ' αὐτῷ; Τίς ὑποστηρίζει αὐτό, κλονούμενον ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων ποδῶν, καὶ θαρρύνει εἰς τὰ πρῶτα ἀδέβαια αὐτοῦ βή-

ματα; Ἡ μήτηρ. Τίς διδάσκει αὐτὸ τὴν γλῶσσαν, ὅταν φελλίτζη φωνὰς ἀνθρώπους; Ἡ μήτηρ. Τίς, ἐγειρόμενον τῇ αὐγῇ ἐκ τῆς κλίνης, διδάσκει τὴν ὑπαρξιν

τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ καὶ στρεφόμενον πρὸς ἀνατολὰς νὰ ἐπικαλῆται τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν; Ἡ μήτηρ. Τίς

χαίρει τόσον ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ τοῦ τέκνου, ἢ λυπεῖται καὶ ἀδύσκει ἐπὶ τῇ δυστυχίᾳ αὐτοῦ, ὅσον ἡ μήτηρ;

Ἡ καρδία αὐτῆς εἶναι ἀνεξάντλητος πηγὴ φιλοστοργίας· ἡ μήτηρ εἶναι ὁ φύλαξ ἄγγελος τῶν τέκνων, ἡ χαρὰ τοῦ οἴκου.

Τὰ παιδιά λοιπὸν ὀφείλουσι νὰ τιμῶσι τὴν μητέρα, ν' ἀγαπῶσι καὶ σέβωνται αὐτήν.

Τέκνα μὴ ἀγαπῶντα, μὴ τιμῶντα, μὴ σεβόμενα τὴν μητέρα καὶ μὴ δεικνύοντα τὴν πρὸς αὐτήν εὐγνωμοσύνην δι' ὑπακοῆς καὶ περιθάλψεως, εἶναι ἀξιοκατάκριτα· ἔχοντα δὲ καρδίαν ἀνεπίδεκτον ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης, ζῶσι βεβαίως δυστυχῶς καὶ ἄθλια.

«Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς»!

(Ἐκτολ. ε')

Ε. Ἡ μήτηρ.

1. Ἡ μήτηρ βάσις κοινωνίας,
ἡ μήτηρ ὄνομα γλυκύ,
τῆς θείας ἄγγελος προνοίας,
θεότης τῆς οἰκογενείας
πατήρ τορος καὶ εὐνοϊκὴ.

Αἶνεγμα.

Τὰ δύο μου εἶναι πρόθεσις, τὰ ἄλλα δύο σ' ἐνδύουν·
τὰ τέσσαρα δ' ἂν ἐνωθῶν εἰδήσεις περικλείουν.

8. Ὁ λύκος.

*Ὁ λύκος λίαν ὁμοιάζει πρὸς τὸν κύνα καὶ ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ ἐκεῖνος μέρη, ἀλλ' εἶναι μεγαλειότερος καὶ ἰσχυρότερος ἐκείνου.

Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἶναι σπινθηροβόλοι, τὸ στόμα ἱκανῶς μέγα, οἱ ὀδόντες ὀξεῖς, τὸ ρύγχος ἐπίμηκες, τὰ ὦτα ὀρθία, ὁ τράχηλος βραχύς καὶ ἰσχυρός, ἡ δὲ οὐρά μακρὰ καὶ καμπυλοειδής.

Τὸ χρῶμα τοῦ λύκου εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φαῖον ὑπόξανθον.

Τὸ μῆκος τοῦ λύκου εἶναι ἑνὸς καὶ ἐπέκεινα μέτρου, τὸ δὲ ὕψος ἑνὸς περίπου. Ὁ λύκος ζῇ περὶ τὰ εἴκοσι ἔτη.

Ἡ λύκαινα, τρεῖς καὶ ἥμισυν κυοφοροῦσα μῆνας, τίκεται ἐν ἀποκέντρῳ τόπῳ, ὃν αὕτη ἐκλέγει καὶ παρασκευάζει, πέντε ἢ καὶ πλείονα τυφλὰ νεογνά. Τὰ τέκνα ταῦτα καλοῦνται λυκιδεῖς ἢ σκυῖμοι. Τούτους ἐπὶ τινὰς ἐβδομάδας θηλάζει, ἐθίζουσα ἅμα αὐτοὺς εἰς τὴν σαρκοφαγίαν· προσφέρει δὲ αὐτοῖς τὰς σάρκας κατατέμνουσα πρότερον εἰς μικρὰ τεμάχια.

Ὁ λύκος κατοικεῖ ἰδίως τὰ εὐκρατὰ καὶ ψυχρὰ κλίματα. Καὶ κατὰ μὲν τὴν ἡμέραν ἀποχωρῶν εἰς τὰ δάση κοιμᾶται, κατὰ δὲ τὴν νύκτα ἐξέρχεται πρὸς ἄγρην· φύσει δὲ λαίμαργος καὶ ἀδηράγος, καταβιβρώσκει πάντα τὰ ἀσθενέστερα αὐτοῦ ζῶα, ὡς πρόβατα, λαγούς, πτηνά, μῦς καὶ ἄλλα. Διὰ τοῦτο ὁ λύκος σαρκοβόρον ζῶον λέγεται. Πολλάκις ἐπιπίπτει κατὰ τῶν ποιμνίων καὶ μάλιστα ἐν χειμῶνι, ὅταν ὑπὸ τῆς πείνης κατατρύχεται· ἀπ' οὗ δὲ κατασπαράξῃ πάντα τὰ πρόβατα, ἐκλέγει τότε κριόν, πρόβατον ἢ ἀμνάδα καὶ κρατῶν αὐτὸν διὰ τῶν ὀδόντων ἀπάγει εἰς τὸ παρακείμενον δάσος ἢ σπήλαιον, ἐνθα καταβροχθίζει αὐτὸν ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀλλὰ πολλάκις οἱ φύσει μισοῦντες αὐτὸν ποιμενικοὶ κύνες ἐπιτίθενται καὶ ἀποδιώκουσιν αὐτόν.

Ἐνίοτε πολλοὶ λύκοι ὁμοῦ ἀναζητοῦσι τροφήν καὶ

ἐντὸς τῶν χωρίων καὶ πόλεων καὶ τότε καθίστανται καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπικίνδυνοι.

"Ἄλλοτε πάλιν κατατρώγουσι σεσηπότα καὶ δυσωδή πτώματα καὶ πολλάκις ἐξορύττουσι νεκροὺς ἐκ τῶν τάφων. /

*Ὁ λύκος εἶναι ζῶον βλαβερὸν καὶ ἀποτρόπαιον. Οὐδὲν ἄλλο δέ, πλὴν τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ δέρματος αὐτοῦ, χρησιμεύει ἡμῖν. Ἄπαν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκπέμπει ἀφύρητον δυσωδίαν.

Ὁ λύκος, καίπερ ῥωμαλέος, εἶναι ὅμως δειλότατος, καὶ μόνον ὅταν ὑπὸ μεγάλης κατατρύχῃται πείνης τολμᾷ νὰ ἐκτεθῇ εἰς προφανῆ, κίνδυνον· λιμώττων ὑπόκειται, ὡς ὁ κύων, καὶ εἰς τὴν λύσσαν. Πᾶν τὸ πρὸ αὐτοῦ ὑπολαμβάνει ὡς παγίδα, ἐστημένῃ πρὸς συλληψιν αὐτοῦ· ὁ λύκος ἀγαπᾷ νὰ διάγῃ μόνος καὶ μαχρὰν τῶν ὁμοίων αὐτῷ. Πολλοὶ δὲ λύκοι πορευθέντες ὁμοῦ πρὸς ἄγρην, ἀποχωρίζονται εἴτα κατηρεῖς καὶ ὠρυόμενοι. Ὁ λύκος, ὅταν τραυματισθῇ, κυλίνεται ἐντὸς βορβόρου, ἵνα στήσῃ τὸ αἷμα τῆς πληγῆς.

Ὁ λύκος εἶναι ἀτίθασσος, καὶ ἀπὸ μικρᾶς δὲ ἡλικίας τιθασσεύμενος, διατρεῖ πάντοτε τὰς ἐμφύτους αὐτῷ θηριώδεις ὁρμᾶς.

Ὁ λύκος κατατάσσεται εἰς τὰ κυνοειδῆ σαρκόβόρα θηλαστικά. Εἰς ταῦτα ἀνάγονται καὶ ἡ ἀλώπηξ, ὁ θῶς, ἡ ἰχτίς, ὁ ἰχνεύμων καὶ ἄλλα. /

(ΑΝΑΓΝ. Δ΄.)

Θ. Ὁ λύκος καὶ ὁ ἀμνός.

Τὰ πρόβατα ἦσαν ἐν ἀσφαλείᾳ ἐν τῇ ἐαυτῶν μάνδρᾳ. Οἱ κύνες ἐκοιμῶντο καὶ ὁ βοσκός, ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλης πετεέας, ἡϋλεῖ μετ' ἄλλων γειτόνων βοσκῶν. Λύκος λιμώττων εἰσέρχεται διὰ τῶν ῥηγμάτων τοῦ περιφράγματος, ἵνα ἐπισκοπήσῃ τὴν κατάστασιν τοῦ ποιμνίου.

Ἀμνὸς ἄπειρος, μὴ ἰδὼν ποτε λύκον, ἤρξατο νὰ διαλέγηται μετ' αὐτοῦ.

— Τί ζητεῖς ἐνταῦθα ; λέγει πρὸς τὸν ἀδηφάγον.

— Πράσινον καὶ ἀνθηρὸν χόρτον, ἀπαντᾷ αὐτῷ ὁ λύκος. Γινώσκεις ὅτι εἶναι ἥδιστον νὰ βόσκη τις ἐπὶ τῆς χλόης τοῦ λειμῶνος, τῆς ὑπ' ἀνθέων πεποικιλμένης, πρὸς κατὰπαυσιν τῆς πείνης αὐτοῦ καὶ νὰ πίνη ὕδωρ ἐκ διαυγέστατου ρύακος, πρὸς κατὰπαυσιν τῆς δίψης. Ἐνταῦθα εὖρον ἀμφοτέρω. Τί πλέον θέλω ; Ἀγαπῶ τὴν φιλοσοφίαν, τὴν διδάσκουσιν ἡμᾶς νὰ ἀρκώμεθα ἐν τῷ ὀλίγῳ.

— Εἶναι λοιπὸν ἀληθές, ὑπέλαβεν ὁ ἀμνός, ὅτι δὲν τρώγεις κρέας ζῶων καὶ ὅτι ἀρκεῖ σοι ὀλίγος χόρτος ; Ἐὰν τοῦτο εἶναι ἀληθές, ὡς ζῶμεν ὁμοῦ ὡς ἀδελφοὶ καὶ ὡς βόσκωμεν ὁμοῦ.

Πάραυτα ὁ ἀμνός ἐξῆλθε τῆς μάνδρας εἰς τὸν λειμῶνα, ἔνθα ὁ ἐγκρατὴς φιλόσοφος κατεκερμάτισε καὶ κατεβρόχθισεν αὐτόν.

Ἐκ τούτου διδασκόμεθα ὅτι πρέπει νὰ δυσπιστῶμεν εἰς τοὺς ἀπατηλοὺς λόγους τῶν γαυριώντων ὅτι εἶναι ἐνάρετοι, καὶ ὅτι πρέπει νὰ κρίνωμεν αὐτοὺς ἐκ τῶν πράξεων καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν λόγων.

10. Ὁ χρυσός.

Ὁ χρυσός εἶναι μέταλλον, ἔχον ὥραϊον κίτρινον χρῶμα καὶ λάμψιν μεγάλην. Διατηρεῖ τὴν λαμπρότητα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀέρι, ἐν τῷ ὕδατι, καὶ ἀντέχει εἰς πᾶσαν ἐπέρρειαν ἀτμοσφαιρικήν. Εἶναι ἐλατὸς καὶ δύναται σφυρηλατούμενος οὐ μόνον διάφορα σχήματα νὰ λάβῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς φύλλα λεπτότατα, ὑπ' ἐλαφροτάτης πνοῆς μετακινούμενα, νὰ ἐκταθῇ.

Ὁ χρυσός τήκεται ἐν μεγίστῃ θερμότητι καὶ εἶναι ἐννεακαίδεκάκις βαρύτερος ἰσοῦ ὄγκου ὕδατος. Ἐντελῶς καθαρὸς σπανίως ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει, συνήθως δὲ μετ' ἀργύρου, χαλκοῦ ἢ σιδήρου, ἐξ ὧν μεταβάλλει καὶ χρῶμα.

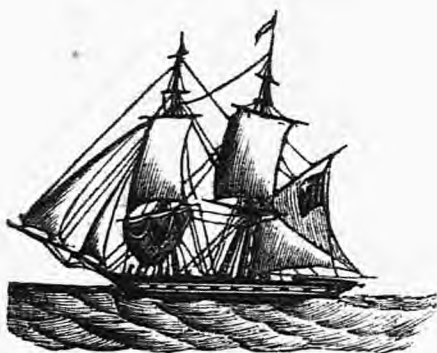
Ὁ χρυσός εὐρίσκεται ἐν τοῖς γήινοις στρώμασι, ἐν ταῖς μεταλλικαῖς φλεψί, ἢ συνηθέστερον μεμιγμένος μετὰ τῆς ἄμμου τῶν ποταμῶν, ὡς κόκκοι διεσπαρμένοι.

Τόποι, ἐν οἷς ἐξάγεται ὁ χρυσός, εἶναι ἡ Βρασιλία,

Κολομβία, Χιλή, Περούα, Καλλιφορνία, Αυστραλία, Σιβηρία, 'Ασιατική 'Ρωσία καὶ 'Αφρική. Ἐν Εὐρώπῃ ἐν μόνῃ τῇ Οὐγγαρία ὑπάρχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ.

Ὁ χρυσὸς εἶναι πολυτιμότερον πάντων τῶν μετάλλων καὶ δι' αὐτοῦ κατασκευάζουσι νομίσματα, χάριν τῆς ἀνταλλαγῆς, σκεύη, κοσμήματα καὶ ἄλλα, ἀναμιγνύοντες μετ' ἀργύρου ἢ χαλκοῦ, ἵνα γίνηται στερεώτερος.

11. Τὸ πλοῖον.

Ὅπως μεταβῶμεν εἰς τόπον, χωρίζομενον τοῦ ἡμετέρου διὰ θαλάσσης, ποταμοῦ ἢ λίμνης, ἔχομεν ἀνάγκην πλοίου. Τοῦτο ὠνομάσθη οὕτω, διότι δι' αὐτοῦ πλέομεν.

Τὸ πλοῖον ὀνομάζεται καὶ σκάφος. Τὸ κάτω μέρος

τοῦ σκάφους ὀνομαζεται τρόπις, τὸ δὲ ἄνω κατάστρωμα. Ἡ τρόπις εἶναι στερεωτάτη καὶ κείται ἐν τῷ ὕδατι, ὅθεν καὶ δὲν φαίνεται. Ἐκατέρωθεν τῆς τρόπιδος εἶναι προσηλωμένα στερεὰ καὶ καμπύλα ξύλα ὑφούμενα πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ ξύλα ταῦτα ὀνομαζονται ἐγκοιλία, διότι ἐν αὐτοῖς περιλαμβάνεται ἡ κοιλία ἢ τὸ κύτος τοῦ σκάφους. Ἡ τρόπις μετὰ τῶν ἐγκοιλιῶν ἀποτελεῖ τὸν σκελετὸν τοῦ πλοίου.

Ἐπὶ τοῦ σκελετοῦ προσηλοῦνται πλατεῖαι, μακრაὶ καὶ στερεαὶ σανίδες καὶ οὕτως ἀποτελεῖται τὸ σκάφος. Τὸ σκάφος ἀλείφεται ἔξωθεν διὰ πίστεως, ἵνα μὴ τὰ ξύλα σήκωνται ἐν τῷ ὕδατι. Περὶ τὸ κατάστρωμα ὑφούνται τοῖχοι, ἵνα μὴ ἄνθρωποι καὶ πράγματα εὐκόλως ἀπὸ τοῦ πλοίου πίπτωσιν εἰς τὸ ὕδωρ, μηδὲ εἰς-πηδῶσι τὰ κύματα εἰς αὐτό.

Τὸ ἔμπροσθεν ἐπίμηκες συνήθως μέρος ὀνομαζεται πρῶρα καὶ μέτωπον, τὸ δὲ ὀπίσθεν πρῆγμα καὶ οὐρά. Ἡ πρύμνα τοῦ πλοίου συνήθως εἶναι πλατεῖα καὶ ἐν αὐτῇ βλέπομεν τὸ πηδάλιον. Τὸ πηδάλιον στρέφει ὁ πηδαλιοῦχος, ὁπότεν θέλῃ νὰ στρέφῃ τὸ πλοῖον πρὸς δεξιὰν ἢ ἀριστεράν. Ἄνω τοῦ καταστρώματος ὑφύεται ὁ ἰστός. Πολλὰ πλοῖα ἔχουσι δύο ἰστούς καὶ ἄλλα περισσοτέρους. Ὁ ἰστός κατεσκευάσθη ἐκ κορμοῦ εὐμήκους γρηγοῦ. Τὰ κάτω τοῦ ἰστοῦ εἶναι ἰσχυρῶς συνδεδεμένα μετὰ τῆς τρόπιδος. Πολλὰ ἰσχυρὰ ἄρμενα στερεῶς

κρατοῦσι τὸν ἱστὸν. Οἱ ναῦται ἀνέρχονται εἰς αὐτὰ καὶ κατέρχονται δεξιῶς διὰ σχοινίων κλιμάκων. Τὰ ἄρμενα καὶ σχοινία κατασκευάζονται ἐκ καννάβεως. Τὰ ἐγκάρσια ξύλα, ἅπερ βλέπομεν περὶ τὸν ἱστὸν, ὀνομάζονται κεραταί. Ταῦτα κρατοῦσι τὰ ἱστία. Τὰ ἱστία εἶναι μέγαρα πανία ἐκ στερεοῦ νήματος καὶ ἄνω μὲν στερεοῦνται ἐπὶ τῶν κεραιῶν, κάτω δὲ ἐν τῷ πλοίῳ. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἱστοῦ κυματίζει ἡ σημαία. Ἐκαστον πλοῖον φέρει τὴν σημαίαν τοῦ ἔθνους, οὗτινος εἶναι καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν διαφόρους σημαίας.)

Εἰς τὸ κύτος τοῦ πλοίου κατερχόμενοι βλέπομεν τὸν κοιτῶνα τῶν ναυτῶν καὶ τὴν ἀποθήκην, ὅπου στοιβάζονται τὰ πράγματα.

Τὸ πλοῖον στερεῶς κρατεῖται ἐν τῇ θαλάσῃ ὑπὸ βαρυτάτης σιδηρᾶς ἀγκύρας, ἥτις προσαρτᾶται εἰς τὸ πλοῖον διὰ μακρᾶς καὶ στερεᾶς ἀλύσειος.

Ὅταν τὸ πλοῖον εἶναι προσωρμισμένον, ἔχει συνεσταλμένα τὰ ἱστία αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅταν μέλλῃ ν' ἀπέλθῃ, ὁ πλοίαρχος προστάσσει, οἱ δὲ ναῦται ἀναρριχώμενοι διὰ τῶν σχοινίων ἀναπεταννύουσι τὰ ἱστία. Ὁ ἄνεμος κολποῖ αὐτὰ καὶ τότε τὸ πλοῖον, ἐπιτηδείως πηδάλιουχούμενον, προχωρεῖ μετὰ ταχύτητος καὶ ἀρικνεῖται εἰς τὸν πορθητὸν λιμένα.

Τὰ πλοῖα τὰ φέροντα ἱστούς καὶ ἱστία ὀνομάζονται ἱστιοφόρα. Τὰ ἱστιοφόρα συνήθως εἶναι μέγαρα πλοῖα.

Ἄλλὰ καὶ λέμβοι, ἀκάτια καὶ ἀλιευτικὰ πλοιάρια φέρουσι πολλάκις ἰστίον. Κυρίως ὅμως ταῦτα ἐλαύνονται ὑπὸ κωπῶν καὶ διὰ τοῦτο κωπήλατα ἢ κωπήρη πλοῖα ὀνομάζονται.

Τὰ πλοῖα, ὡς ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῶν, ὀνομάζονται ἀλιευτικὰ μὲν, ὅταν χρησιμεύωσιν εἰς ἀλιεῖαν, μεταφορικὰ δέ, ὅταν μεταφέρωσιν ἀνθρώπους καὶ πράγματα, ἐμπορικὰ δέ, ὅταν μεταφέρωσιν ἀποκλειστικῶς ἐμπορεύματα, ὀπλιταγωγὰ, ὅταν μεταφέρωσιν ὀπλίτας, ἤτοι στρατιώτας καὶ πολεμικά, ὅταν χρησιμεύωσιν ἐν πολέμῳ.

Τὸ πλοῖον καλεῖται καὶ ραῦς· ἐντεῦθεν οἱ ἐν αὐτῷ ζῶντες καλοῦνται ραῦται, ὁ κατασκευάζων αὐτὸ ραυπηγός, τὸ μέρος, ἐνθα ραυπηγεται, ραυπηγεῖον, καὶ τὸ μέρος, ἐνθα σταθμεύουσι τὰ πλοῖα, ραῦσταθμος.

Ἀἶνεγμα.

* Ἀψυχὸν ψυχὴν δὲν ἔχει
καὶ ψυχὴν παίρνει καὶ φεύγει.

12. Οἱ ναυτέλαιοι.

Εἶν' ἢ θάλασσα θηρίον
θρυβοῦν νυχθημερόν·
καὶ τὰ βάθη τῆς ταμεῖον
ἀοράτων συμφορῶν.

Ἐμπρός, φίλοι, τὸ ἱστίον !
 μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ βορρᾶ
 τὸ ἀκάτιον κυλίον
 εἰς τὰ κύματα περᾶ.

Μαῦρα νέφη μαρτυροῦσι
 τῶν στοιχείων ταραχήν,
 ἀλλὰ ταῦτα δὲν πτοοῦσι
 τὴν ἀνδρείαν μας ψυχὴν.

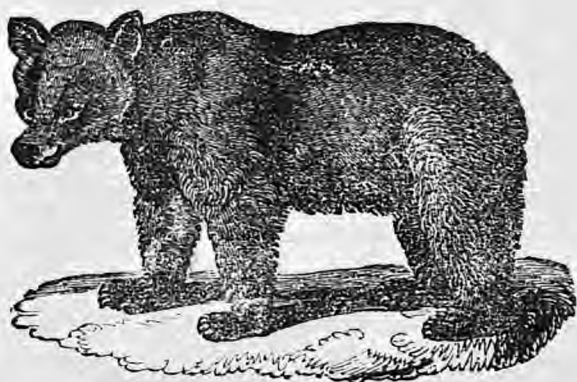
Θάρρος ! καί τοι βρογῇ, νέφη,
 βρονταί, ἄνεμος σφοδρός,
 καί τοι χαῖνον στόμα στέφει
 μανιώδης ὁ ἄρρος.

Ἐκεῖ ! . . . μετὰ τὰς θυέλλας
 εὐτυχίας εἶναι γῆ.
 Οὐρανὸς δὲν εἶναι μέλας
 ἀλλ' εὐδία καὶ σιγὴ.

Πλὴν ἐκεῖ τὸ κύμα φέρει
 τοὺς γενναίους κ' εὐθαρσεῖς.
 Ἐμπρός, φίλοι ! τί ἂν δέρη
 στερρὸν σκάφος καταιγίδος ;

Κ. Π.

13. Ἡ ἄρκτος.

Ἡ ἄρκτος ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ ὁ λύκος μέρη, ἀλλ' εἶναι ἐγκλιωδεστέρα ἐκείνου. Τὸ πρόσωπον τῆς ἄρκτου εἶναι ὀυσειδές, τὸ μέτωπον κυρτόν, οἱ ὀφθαλμοὶ μικροί, ἀλλὰ λίαν ὀξυδερκεῖς, τὰ ὦτα εὐμεγέθη καὶ εὐκίνητα, οἱ πόδες στιβαροὶ καὶ δι' ὀνύχων ὠπλισμένοι, ἡ δὲ οὐρά βραχεῖα. Ἡ ἄρκτος βαδίζει στιγριζομένη ἐπὶ τοῦ πέλματος τῶν ποδῶν καὶ διὰ τοῦτο λέγεται πεληματοβάμιον ζῷον.

Τὸ τρίχωμα τῆς ἄρκτου εἶναι κατ' ἀρχὰς αἰθὼν καὶ ἐριώδες, εἶτα δὲ γίνεται λεῖον καὶ μακρόν. Ἡ ἄρκτος ζῇ μέχρι πεντήκοντα ἐτῶν. Ἡ θήλεια, ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας κυοφοροῦσα, τίκτει ἐν χειμῶνι πέντε ἕως ἑξ ἄρκτοδολοις.

Ἡ ἄρκτος ὑπάρχει πανταχοῦ, ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων, ἐν ταῖς δάσεσι τῆς Εὐρώπης, καὶ ἰδίως κατὰ τὰς Ἀλπεῖς, τὰ Πυρηναῖα, τὰ Καρπάθια καὶ τὸν Αἶμον.

Διάγει βίον ἐν σπηλαίοις, ἢ ὀπαῖς, ἃς αὕτη ὀρύσσει, ἐν ταῖς κοιλότησι δένδρων μεγάλων καὶ ἐν φωλεαῖς. Κατὰ τὸν χειμῶνα ναρκοῦται, κατὰ δὲ τὸ ἔαρ ἐξέρχεται τῆς κατοικίας αὐτῆς, πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς, ἰσχυροτάτη καὶ λιπόσαρκος, ἕνεκα τῆς μακροῦς ἀσιτίας.

Ἡ ἄρκτος τρώγει ρίζας, καρπούς, χόρτον, κόμαρα, κάστανά, καὶ διαφόρους ἄλλας φυτικάς οὐσίας· ἀγαπᾷ δὲ καθ' ὑπερβολὴν τὸ μέλι. Πολλάκις, μὴ εὐρίσκουσα τροφήν, ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ζώων καὶ ἐνίοτε κατ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου· συσφίγγουσα δὲ τὸ θῦμα διὰ τῶν ἐμπροσθίων αὐτῆς ποδῶν πνίγει αὐτό, καὶ εἰτα ἐκδέρουσα τὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ προσώπου δέρμα, καταβιβρώσκει τὴν σάρκα. Ὅθεν ἡ ἄρκτος σαρκυβόρον ζῶον λέγεται.

Ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς καὶ τοῦ ὄγκου αὐτῆς φαίνεται ζῶον φοβερόν καὶ αἰμοβόρον, ἀλλ' οὐδένα βλάπτει ἄνευ αἰτίας. Τὸ κρέας αὐτῆς λέγεται ὅτι εἶναι ὑγιεινόν, οἱ δὲ πόδες φημίζονται ὡς φαγητὸν ἡδιστον. Ἐκ τοῦ τριχωτοῦ αὐτῆς δέρματος κατασκευάζονται μηλῶται.

Ἡ ἄρκτος εἶναι ζῶον βραδυκίνητον. Πολλάκις ὅμως, ἀνορθουμένη ἐπὶ τῶν ὑπισθίων ποδῶν, ἀναρριχᾶται ἐπὶ

δένδρων ὑψηλοτάτων, ἐξ ὧν κατέρχεται εἰτα ὀπισθοβατικῶς. Ὡς ἐκ τοῦ παχέος αὐτῆς σώματος κολυμβᾷ ἐπιτηδείως. Συλλαμβανομένη νέα, εἶναι ἐπιδεκτικὴ μαθήσεως καὶ μανθάνει νὰ ὀρθοποδῇ, νὰ χορεύῃ, ἀσκουμένη καὶ περὶ διαφοροὺς ἄλλας ἀσκήσεις· εὐκόλως ὁμως ὀργίζεται καὶ ἡ ὀργὴ αὐτῆς ὀλέθρια ἐπὶ νευγενεὶς ἀποτελέσματα τοῖς περὶ αὐτήν.

Ἡ ἄρκτος χάριν τοῦ λασίου καὶ στίλβοντος αὐτῆς δέρματος πανταχοῦ θηρεύεται. Καὶ ὅτε μὲν φονεύουσιν αὐτήν διὰ πυροβόλου ὅπλου, ὅτε δὲ συλλαμβάνουσι διὰ παγιδῶν, ἐν αἷς τίθεται μέλι καὶ ἄλλοτε ἐπιτίθενται κατ' αὐτῆς οἱ θηρευταί, κρατοῦντες ὅξυν σιδηροῦν πάσσαλον, ὃν, καιροφυλακτοῦντες, ἐμπηγνύουσιν εἰς τὴν κοιλίαν αὐτῆς, ἅμα ἐγερθείσης ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν, πρὸς σύσφιγξιν τοῦ ἀντιπάλου· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι λίαν ἐπικίνδυνον, διότι προσβαλλομένη καθίσταται πολλὰκις μανιωδὴς καὶ μάλιστα ὅταν ὑπερασπίξῃ τὰ τέκνα αὐτῆς, πρὸς ἃ μεγάλην πάντοτε στοργὴν ἐπιδείκνυται.

Τὸ γένος τῆς ἄρκτου περιλαμβάνει πολλὰ εἶδη καὶ ποικιλίας, ὡς τὴν γραιὰν ἁμερικανικὴν, τὴν μέλαιναν ἁμερικανικὴν, ἄρκτον τὴν μακρόχειλον τῶν Ἰνδιῶν, ἄρκτον τὴν λευκὴν ἢ θαλασσίαν κτλ.

Τούτων ἡ λευκὴ, πολικὴ ἢ θαλασσία ἄρκτος διακρίνεται ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ πεπλατυσμένης κεφαλῆς,

ἐκ τοῦ λευκοῦ τριγώματος, καὶ ἐκ τοῦ μήκους τοῦ τραχήλου, τοῦ σώματος καὶ τῶν ἄκρων ἔχει, καὶ ὑπερβαίνει ἐνίοτε, δύο μέτρα κατὰ τὸ μήκος. Κατοικεῖ πάντας τοὺς ὑπερβορείους τόπους. Αἱ ἄρκτοι αὐταὶ ζῶσι κατὰ τὸ θέρος μεμονωμένοι ἐντὸς δασῶν καὶ τρώγουσι καρπούς, σπόρους καὶ πτώματα. Κατὰ τὸν χειμῶνα ζῶσι κατὰ στίφη ἐν ταῖς ἀκταῖς τῶν πολικῶν θαλασσῶν ἐκ φωκῶν, θαλασσιῶν ἵππων καὶ ἰχθύων, οὓς ἀγρεύουσι νηγόμενοι καὶ θαυμασίως καταδύμενοι. Αἱ ἄρκτοι αὐταὶ κατὰ τὸν χειμῶνα δὲν ναρκοῦνται.

Ἀένιγμα.

1. Ἐξ ἔχω ὅλα, ὅλα καὶ δηλῶ τὸ μεγαλεῖον.
Ἄν τὸ πρῶτον μὲ τὸ τρίτον προσφυῶς τὴ μεταλλάξῃς
τὴν προτέραν ἐννοίᾳ μου εἰς ἑτέραν θὰ ἀλλάξῃς,
Κ' ἐν ᾧ πρῶτον ἦμην κράτος, τώρα γίνομαι θηρίον.
2. Ποῖον ζῶν ἔχομεν πρὸς τὰ ἀριστερά, ὅταν εἴμεθα
ἐστραμμένοι πρὸς ἀνατολὰς;

14. Ὁ δειλὸς μεγαλαυχῶν.

Δύο ἄνθρωποι ἐπορεύοντο διὰ μέσου πυκνοῦ δάσους. Διακρίνω ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἵχνη ἀγρίων θηρίων, λέγει ὁ ἕτερος, καὶ φοβοῦμαι μὴ συναντηθῶμεν μετ' αὐτῶν. Οὐδεὶς φόβος, φίλε Ἀντώνιε, ἀπήντησεν ὁ συνοδίτης

αὐτοῦ Κωνσταντίνος. Ἄλλως θὰ ὑπερασπίσωμεν γενναίως ἑαυτοὺς καὶ θὰ παλαίσωμεν πρὸς αὐτά. Ἐγὼ μάλιστα, προσέθηκεν, ἐκτὸς τῶν ἰσχυρῶν βραχιόνων ἔχω καὶ γενναίαν καρδίαν.

Ἐν ᾧ ταῦτα ἔλεγον, ἔστησαν αἰφνης ἀμφοτέρω ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, καταπτοηθέντες ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν πέριξ δένδρων ἀκουσμένου θορύβου. Καὶ ἰδοῦ, πειναλέα καὶ φοβερά ἄρκτος προβάλλει ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου καὶ ἐτοιμάζεται νὰ ὀρμήσῃ κατ' αὐτῶν.

Ὁ γενναῖος καὶ ἀτρόμητος Κωνσταντίνος, ἐγκαταλιπὼν τὸν συνοδίτην αὐτοῦ, ἀνῆλθεν ἐπὶ τι δένδρον καὶ ἐκεῖ ἐκρύπτετο· ὁ δὲ δυστυχὴς Ἀντώνιος μέλλων νὰ γείνη βορὰ τοῦ θηρίου, ὥς μὴ προφθάσας νὰ φύγῃ, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ προσεποιεῖτο τὸν νεκρόν.

Ὅτε δὲ ἡ ἄρκτος, προσεγγικοῦσα αὐτῷ τὸ ρύγχος, ὡσφραίνετο, οὗτος ἐκράτει τὴν ἀναπνοήν· διότι λέγουσιν ὅτι ἡ ἄρκτος δὲν ἐγγίζει τὸν νεκρόν. Ἀπομακρυνθείσης δὲ τῆς ἄρκτου, ὁ ἀπὸ τοῦ δένδρου καταβάς ἡρώτα τὸν φίλον αὐτοῦ, «Τί σοι εἶπεν ἡ ἄρκτος εἰς τὸ οὖς;» Μοὶ εἶπεν, ἀπεκρίνατο ὁ Ἀντώνιος, «νὰ μὴ δίδω ποτὲ πίστιν εἰς τοὺς λόγους τῶν μεγαλυχούντων καὶ τῶν δειλῶν».

Ὁ κίνδυνος πολλάκις καταδεικνύει τὸν καυχηματίαν καὶ ἀλαζόνα ἀνάνδρον καὶ δειλόν· τὸ δὲ θάρρος καὶ

ἡ γενναιότης διὰ τῶν ἔργων καὶ οὐχὶ διὰ τῶν λόγων ἐκδηλοῦται.*

18. Τὸ φθινόπωρον.

Σεπτέμβριος, Ὀκτώβριος καὶ Νοέμβριος εἶναι οἱ φθινοπωρινοὶ μῆνες. Κατὰ τὴν πρώτην φθινοπωρινὴν ἡμέραν, ἥτοι τῇ ἐνάτῃ Σεπτεμβρίου, ἡμέρα καὶ νύξ εἶναι ἴσαι, διὰ τοῦτο τότε λέγομεν ὅτι ἔχομεν *ισημερίαν*. Μετὰ ταῦτα αἱ ἡμέραι μὲν ἐπὶ μᾶλλον βραχύνονται, αἱ δὲ νύκτες ἐπὶ μᾶλλον μακρύνονται. Ὁ οὐρανὸς δὲν εἶναι ἔτι τοσοῦτον φαιδρὸς καὶ αἴθριος ὅσον ἐν θέρει. Πολλάκις ἐπέρχεται ὕμβρος, καὶ συχνὰ ἡ διμήγλη ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν γῆν καλύπτει.

Τὰ καλλικέλαδα πτηνὰ ἔπαυσαν ἤδη τὸ ἡδύμολπον αὐτῶν ἄσμα, τὰ δὲ παροδικὰ τὴν χώραν ἡμῶν καταλείπουσι.

Τὰ εὖοσμα καὶ τερπνὰ ἄνθη δὲν διαχέουσιν ἔτι εὐωδίαν. Τὰ δένδρα ἀποβάλλουσι τὸν στολισμὸν αὐτῶν. Μεμαρασμένα καὶ ὠχρὰ τὰ φύλλα αὐτῶν πίπτουσι.

Τὰ γεννήματα πρὸ πολλοῦ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐξέλιπον. Ὁ γεωργὸς παρασκευάζει πάλιν τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ πρὸς νέαν σποράν.

Ἀλλ' ὅμως ἔχει καὶ τὸ φθινόπωρον τὰ εὐάρεστα αὐτοῦ δῶρα. Κατὰ τὸ φθινόπωρον ὠριμάζουσιν αἱ λαμ-

πραί ὀπώραι. Ὁ φθινοπωρινὸς ἥλιος χρυσοῖ καὶ πορφυροῖ
μῆλα καὶ ἄπια, καὶ χορηγεῖ εἰς τὰς σταφυλὰς ἀρω-
ματώδη ἰδρύτητα. Αἱ σταφυλαὶ τρυγῶνται καὶ ἐξ αὐ-
τῶν παράγεται ὁ οἶνος, αἱ δὲ ἐλαῖαι καὶ ἅπαντες οἱ
καρποὶ συνάγονται, ἵνα χρησιμεύσωσιν ἡμῖν καὶ κατὰ
τὸν χειμῶνα.

16. Ἡ ἐλαία.

Ἡ ἐλαία εἶναι δένδρον καρποφόρον. Ἔχει ρίζαν, καρ-
μὸν, κλάδους, κλώνας καὶ φύλλα.

Ἡ ρίζα τῆς ἐλαίας, βαθέως εἰσερχομένη εἰς τὴν γῆν,
χρησιμεύει εἰς προσήλωσιν τοῦ φυτοῦ ἐν τῇ γῇ καὶ εἰς
τροφὴν αὐτοῦ, διότι ἀντλεῖ ἀπὸ τῆς γῆς τὸ ὕδωρ καὶ
τὰς ἀναγκαίας εἰς συντήρησιν αὐτοῦ οὐσίας.

Ὁ ὀρθοφύτης αὐτῆς κορμὸς συνήθως εἶναι ἀνώμα-
λος καὶ ὀξυῶδης καὶ σγίζεται εἰς πολλοὺς καὶ πυκνοὺς
κλάδους, καμπτομένους πρὸς τὰ ἔξω.

Τὰ φύλλα τῆς ἐλαίας εἶναι πολλὰ, πυκνά, ἐπιμή-
κη, βραχυμίσχα καὶ μένουσιν ἐπ' αὐτῆς καὶ κατὰ τὸν
χειμῶνα διὰ τοῦτο ἡ ἐλαία ἀειθαλὲς δένδρον καλεῖται.

Αἱ ἐλαῖαι ἀνθοῦσι κατὰ Μάιον. Τὰ ἄνθη εἶναι μι-
κρά, λευκά καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἀπ' ἐνὸς μίσχου ἐξ-
αρτῶνται. Ἀπ' αὐτῶν ἀπανθήσῃ ἡ ἐλαία, προφαίνεται ἐξ

ἐκάστου ἄνθους ὁ καρπός, ἡ ἐλαία. Ὁ καρπὸς τῆς ἐλαίας ἔχει σχῆμα ὠρειδές, οὐ ἔξωθεν ὑπάρχει τὸ σαρκώδες, ἔσωθεν δὲ ὁ πυρήν. Ἄλωρος ἔχει χρώμα πράσινον, ὥριμος δὲ μέλαν καὶ τότε τὸ σαρκώδες γίνεται ἀπαλώτερον καὶ πολυχυμότερον.

Αἱ ἐλαίαι ὠριμάζουσι κατὰ τὸ φθινόπωρον μετὰ τὴν ὠρίμανσιν πίπτουσι συνήθως ἐπὶ τὴν γῆν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ἐκείθεν συνάγονται. Ἀλλαχοῦ δέ, κακῶς πράττοντες, ρίπτουσιν αὐτάς ἡμέρας τινὰς πρότερον ἐπὶ πανίων τιθεμένων ἐπὶ τῆς γῆς, τύπτοντες διὰ ῥάβδων τοὺς κλάδους. Εἶτα κομίζουσιν εἰς τὸ ἐλαιοτριβεῖον καὶ ἐκεῖ ἐξάγουσι τὸ ἐλαιον. Τὸ ἐλαιον χρησιμεύει ἡμῖν εἰς ἄρτυσιν τῶν φαγητῶν, εἰς φωτισμόν, εἰς τὴν κατασκευὴν σαπῶνων καὶ εἰς ἄλλα πλείστα. Ἀλλὰ πολλάι τῶν συγκομιζομένων ἐλαιῶν ταριχεύονται κατὰ δικφύρους τρόπους, δι' ἄλατος, ὄξους καὶ ἐλαίου καὶ εἶναι χρησιμωτάτη τοῖς ἀνθρώποις τροφή. Ἐκ τούτων βλέπομεν ὅτι ἡ ἐλαία εἶναι δένδρον ὠφελιμώτατον.

Ἡ ἐλαία εἶναι δένδρον τῶν θερμῶν καὶ εὐκράτων χωρῶν. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐνομιζέτο δένδρον ἱερὸν καὶ ὡς βραβεῖον ἐδίδοτο εἰς τοὺς ἐν τοῖς ἀγῶσι νικῶντας στέφανος ἐκ κλάδων ἐλαίας.

17. Τὰ ἄφθονα ὄωρα.

Ἡ τροφή χρησιμεύει πρὸς διατροφήν καὶ συντήρησιν τοῦ σώματος· ἀλλὰ μέγα μέρος τῆς τροφῆς μεταβάλλεται ἐν τῷ σώματι εἰς ἀτμούς, οἵτινες οὐ μόνον ἄχρηστοι τῷ σώματι καθίστανται, ἀλλὰ καὶ λίαν βλάπτουσι, μένοντες ἐν αὐτῷ.

Τούτου ἕνεκα ὁ Θεός, ὁ περὶ πάντων προνοήσας, ἐκάλυψε τὸ σῶμα δι' ἐπιδερμίδος πορώδους, ἵνα διὰ τῶν μικρῶν καὶ ἀρανῶν αὐτῆς πόρων διαφορῶνται οἱ ἐπιβλαβεῖς ἀτμοὶ ἢ ἐξάτμισις αὕτη, καλεῖται ἀθῆλος διαπνοή, πρὸς διακρίσιν τῆς γινομένης διὰ τοῦ στόματος φανερᾶς ἀναπνοῆς. Ὅταν ἡ ἐπιδερμὶς εἶναι ἀκάθαρτος, ἢ ἀκαθαρσία κλείει τοὺς πόρους, ἢ ἀθῆλος διαπνοὴ κωλύεται καὶ οἱ ἐπιβλαβεῖς ἀτμοὶ δὲν δύνανται νὰ ἐξέλθωσι· μένοντες δὲ ἐν τῷ σώματι γεννῶσι διαφόρους ἀσθενείας.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀθῆλου διαπνοῆς φαίνονται ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ἐνδυμάτων, ἅπερ φέρει τις ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ὡς δὲ ἡ ἀκαθαρσία τῆς ἐπιδερμίδος κλείει τοὺς πόρους, οὕτω καὶ τὰ ῥυπαρὰ ἐσωτερικὰ ἐνδύματα, διακριῶς ἐραπτόμενα τῆς ἐπιδερμίδος, κλείουσι διὰ τοὺς λίπους αὐτῶν τοὺς πόρους, κωλύουσι τὴν ἀθῆλον διαπνοὴν καὶ βλάπτουσι τὴν υγίαν. Πρέπει λοιπόν, ἂν θέλωμεν νὰ διατηρῶμεν τὴν υγίαν ἡμῶν,

(ΑΝΑΓΝ. Δ')

3

ν' ἀγαπῶμεν τὴν καθαριότητα, τὸ καθαρὸν ὕδωρ, ὡς
καὶ τὸν καθαρὸν ἀέρα.

Ὁ ἀὴρ καὶ τὸ ὕδωρ εἶναι τὰ ἀφρονώτερα τῶν δώρων,
ἅπερ ὁ προνοητικὸς Θεὸς ἐδώρήσατο ἡμῖν ἐπὶ τῆς γῆς,
διότι ἐγίνωσκεν ὅτι ταῦτα εἶναι καὶ ἀναγκαιότερα εἰς
τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑγίειαν τῶν ἀνθρώπων.

18. Ἡ προσευχή.

ὦ Θεὲ τοῦ παντός, ὁ ἀφθόνως
τ' ἀγαθὰ εἰς τὸν κόσμον σου χύσας,
ὁ μὲ ἄρωμα τ' ἄνθη ποτίσας
καὶ τὰ ἄστρα ἐνδύσας μὲ φῶς,

ὃν ὑμνεῖ τῶν πτηνῶν ἡ χορεία,
καὶ ὁ φλοῖσθος τοῦ ῥύακος ψάλλει·
ὃν τῆς φύσεως ψάλλουν τὰ κάλλι·
Πλάστα, σὺ ὁ τῶν ὅλων τροφός,

χείλη παίδων ἀγνὰ σὲ ὑμνοῦσι·
εὐμενὲς οὖς, ὦ Ἰψίστε τεῖνε·
ἀσθενῆς ἡ φωνή μας ἂν εἶναι,
εἶναι ὅμως φωνὴ τῆς ψυχῆς.

Φώτισόν μας εἰς τὸ θέλημα σου·
 σὺ γενοῦ ποδηγέτης μας θεὸς,
 ἵνα ὁλος μας οὗτος ὁ βίος
 ὕμνος γείνη πρὸς σέ συνεχής.

ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ.

19.

Ποθητέ μοι φίλε,

Ἀσμένως ἔλαβον τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν
 22 Ἀύγουστου Σεπτεμβρίου σταλίσάν μοι
 ἐπιστολήν σου, ἣν μετὰ προσοχῆς ἀνα-
 γνὸς ἐχάρην τὰ μέγιστα, πληροφορηθεὶς
 τὰ περὶ τῆς κατατάξεώς σου ἐν τῇ τε-
 τάρτῃ τῆς σχολῆς τάξει, περὶ τῆς τακτι-
 κῆς φοιτήσεώς σου εἰς αὐτήν, καὶ περὶ
 τῶν μαθημάτων, ὧν ἐν αὐτῇ ἀκροᾷσαι.

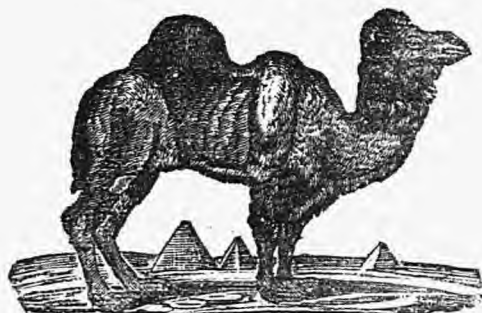
Διὰ τῆς ἐπιστολῆς μου ταύτης ἀναγ-
 γέλλω σοι ὅτι καὶ ἐγὼ τακτικῶς ἐργάζο-
 μαι ἐν τῷ ἐμπορικῷ καταστήματι τοῦ κ.
 Νικολαΐδου, ὅτι αἱ ἐργασίαι ἡμῶν χάριτι
 θείᾳ βαίνουσιν ἐπὶ τὰ πρόσω καὶ ὅτι οἱ
 σεβαστοὶ μοι γορεῖν ἄχρι τῆς ὥρας ταύ-
 τῃς ὑγιαίνουν καὶ φιλοστόργως ἀσπάζον-
 ται σε.

Καὶ ταῦτα περὶ τῶν κατ' ἐμέ. Ἀδε-
φικῶς δὲ κατασπαζόμενός σε ὑπογράφομαι

Ὅλος σὸς

Τηλέμαχος.

20. Ἡ κάμηλος.

Ἡ κάμηλος σύγκειται ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ἡ ἄρκτος
μερῶν, ἀλλ' εἶναι πολὺ μεγαλειτέρα ἐκείνης. Ἡ κεφαλὴ
αὐτῆς εἶναι μακρά, οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι καὶ ἐξέχοντες,
τὸ ἄνω χεῖλος ἐξωγκωμένον καὶ δισχιδές, ὁ τράχηλος
προμήκης καὶ κυρτούμενος σχηματίζει ὀπίσθεν γωνίαν.
Οἱ μηροὶ τῆς καμήλου εἶναι βραχεῖς, αἱ κνῆμαι μα-
κραί, οἱ δὲ πόδες πλατεῖς καὶ σπογγώδεις καὶ εἰς δύο
γῆλās ἀπολήγουσι· ἡ οὐρά αὐτῆς εἶναι βραχεῖα καὶ
ὁμοία πρὸς τὴν τῆς θαμάλεως.

Τὸ σῶμα τῆς καμήλου καλύπτεται ὑπὸ μακρῶν, λεπτῶν, ὑποπύρρων τριχῶν καὶ ἔχει ὕψος ἐν τῷ τελείῳ ζῳῳ μέχρι 8 ποδῶν.

Ἡ καμήλος ζῇ ἕως 30 ἔτη. Ἡ θήλεια κυοφορεῖ ἐπὶ ἑνδεκα μῆνας καὶ τέκτει ἓν, ὅπερ θηλάζει ἐπὶ ἔτος· τὸ μικρὸν ἄρχεται ἐργαζόμενον ἀπὸ τοῦ τετάρτου τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτους.

Ἡ καμήλος διακρίνεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ῥάχεως αὐτῆς στεατίνων ὕθων. Ἡ μὲν ἔχουσα δύο ὕθους, καλεῖται διυθος καμήλος ἢ βακτριανή, καταγομένη ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κασπίας κειμένων χωρῶν· ἡ δὲ ἓνα μόνον ὕθον ἔχουσα καλεῖται κοινὴ ἢ μόνυθος καμήλος ἢ δρομάς, ἰθαγενὴς τῆς Ἀραβίας· εἰσῆχθη δὲ τὸ ζῷον τοῦτο, διὰ τὸ χρήσιμον αὐτοῦ, εἰς τὰς μεγάλας, ἀμνώδεις καὶ διακεκαυμένας χώρας καὶ ἐξηπλώθη ἀπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος μέχρι Σινικῆς, καὶ εἰς ἅπασαν τὴν βόρειον Ἀφρικὴν.

Ἡ καμήλος διαιτᾶται, ὡς ὁ ἵππος, ἐν τοῖς σταύλοις καὶ τρέφεται ἐκ μάζης, ἣν ἐπὶ τούτῳ παρασκευάζουσι καὶ ἣν μηρυκάζει, ἥτοι ἀναμασᾶται, ἵνα καταστήσῃ αὐτὴν μᾶλλον εὐπεπτον. Διὰ τοῦτο ἡ καμήλος μηρυκάζον ζῷον καλεῖται. Τρώγει δὲ καὶ χόρτα διάφορα ὡς καὶ ἀκάνθας, μηδὲν αἰσθανομένη τὰ κέντρα αὐτῶν καὶ δύναται ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας νὰ ὁδοιπορῇ ἄνευ τροφῆς καὶ ὕδατος· διότι τρέφεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς

βάχεως στεατίνων ὕδων, οἵτινες τότε βαθμηδὸν ἐξαφανίζονται· πίνει δὲ ὕδωρ ἐκ τοῦ ἐν τινι κοιλότητι τοῦ στομάχου ἀποτεταμιευμένου ὕδατος. Διὰ τοῦτο ἡ κάμηλος εἶναι ζῶον χρησιμώτατον ἐν ταῖς μακραῖς ὁδοιπορίαις καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἀνύδρους καὶ διακεκαυμένες ἐρήμους τῆς Ἀραβίας.

Ὅθεν οἱ Ἀραβες περὶ πολλοῦ ποιοῦνται καὶ ὡς δῶρον τοῦ Θεοῦ αὐτὴν ὑπολαμβάνουσι· τρέφονται δ' ἐκ τοῦ γάλακτος καὶ κρέατος αὐτῆς. Ἐκ τῶν λεπτῶν αὐτῆς τριχῶν ὑφαίνουσι φορέματα καὶ σκηνάς, ἐκ τοῦ δέρματος ἐξεργάζονται ζῶνας καὶ ὑποδήματα καὶ τὴν κόπρον αὐτῆς μεταχειρίζονται ὡς καύσιμον ὕλην, θερμαίνοντες δι' αὐτῆς τοὺς κλιβάνους καὶ τὰς ἐστίας.

Ἡ κάμηλος εἶναι ζῶον φορτηγόν. Γυμνάζεται νὰ κάθῃται, ὅπως λαμβάνῃ τὰ βάρη, ταπεινῶς καὶ ὑπομόνως κάμπτουςα τὰ γόνατα πρὸ τοῦ κυρίου αὐτῆς, ἵνα αὐτὸς εὐκόλως φορτίξῃ καὶ ἐκφορτίξῃ αὐτήν. Εἰς τὸ νεῦμα αὐτοῦ ἀνεγείρεται καὶ ἀκολουθεῖ αὐτῷ. Ἐὰν δὲ ἐπιτεθῇ ἐπ' αὐτῆς βάρος μείζον τοῦ συνήθους δὲν ἐγείρεται ἔάν μὴ ἐλαττωθῇ τὸ βάρος. Δύναται νὰ φέρῃ φορτίον μέχρι 1000 λιτρῶν.

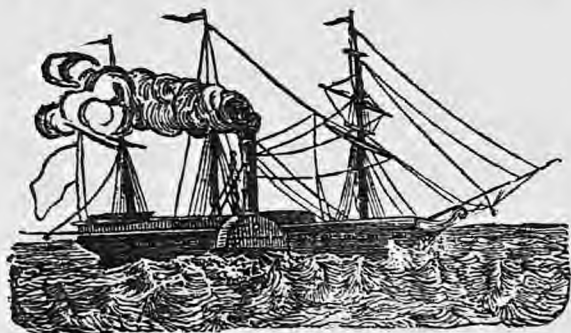
Αἱ κάμηλοι ὁδοιποροῦσι πολλὰ κατὰ σειρὰν ἢ μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης ἐπὶ ὅλας ἐβδομάδας, μηδὲν τὸ τακτικὸν αὐτῶν βῆμα ἀλλάσσουνται. Ἐὰν ὅμως ὁ ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτῶν κρεμάμενος κώδων ἀφαιρεθῇ ἅ-

πασαι ἴστανται. Ἐν δὲ μία ἐξ αὐτῶν ἀλλάξῃ τὴν θέ-
σιν αὐτῆς, αἱ λοιπαὶ δυσκόλως προχωροῦσι.

Ἐν γένει ἡ κάμηλος εἶναι ζῷον ἰσχυρόγνυμον.

Εἰς τὰ καμηλοειδῆ ἀνάγεται ἡ λάμα καὶ ἡ καμη-
λοπάραδος.

21. Τὸ ἀτμοκίνητον πλοῖον.

Ἐκεῖ πέραν βλέπομεν μέγα καὶ εὐρὺ ὕδωρ. Εἶναι θά-
λασσα. Ἐπὶ τῆς θαλάσσης πλέει ἀτμοκίνητον πλοῖον.
Τὸ ἀτμοκίνητον πλοῖον ἔχει μὲν ἱστὺς καὶ ἱστία, δύ-
ναται ὅμως νὰ πλέῃ καὶ ἄνευ ἀνέμου. Κινεῖται ὑπὸ τοῦ
ἀτμοῦ, ὅθεν καὶ ἀτμοκίνητον πλοῖον ἐκλήθη. Ἐν τῇ
σκάφει εὕρηται μέγας σιδηροῦς λέβης, ὕδατος πληρού-
μενος. Ὑπ' αὐτὸν καίονται πολλοὶ λιθάνθρακες. Διὰ τῆς
θερμάνσεως τὸ ὕδωρ μεταβάλλεται εἰς ἀτμόν. Ὁ ἀτμός

κινεῖ τὴν μηχανήν. Ἡ μηχανὴ κινεῖ δύο μεγάλους τροχούς, κειμένους ἐκατέρωθεν τοῦ πλοίου. Οἱ τροχοὶ οὗτοι ἔχουσι πολλὰ πτερὰ, ὡς ὁ τροχὸς ἐν τῷ ὑδρομύλῳ. Οἱ τροχοὶ ταχέως περιστρεφόμενοι κινουσι τὸ πλοῖον. Πολλὰ ἀτμοκίνητα πλοῖα ἔχουσιν ὅπισθεν παρὰ τὸ πηδάλιον ἓνα τροχὸν ἢ ἑλικά, ὅστις ταχέως περιστρεφόμενος κινεῖ τὸ πλοῖον. Ὅθεν τὰ τοιαῦτα ἐλικοκίνητα πλοῖα καλοῦνται. Τὸ ὕδωρ ἀφρίζει καὶ ῥοχθεῖ, τοῦ πλοίου προχωροῦντος. Τὸ πλοῖον εὐκόλως διὰ τοῦ πηδαλίου κυβερνᾶται. Τὸ πηδάλιον δὲν φαίνεται, διότι κεῖται ἐν τῷ ὕδατι. Ὁ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλοίου ὑψηλὸς καὶ σιδηροῦς σωλὴν καλεῖται καπνοδόχη. Δὲν κρατεῖται δὲ ὑπὸ σχοινίων, ἀλλ' ὑπὸ σιδηρίνων ἀλύσεων. Διὰ τῆς καπνοδόχης ἀνέρχεται εἰς τὸν ἀέρα ὁ καπνὸς τοῦ πυρὸς καὶ ὁ καταναλωθεὶς ὕδατατμός. Ἐπὶ τοῦ πλοίου κυματίζει σημαία. Ἐκ τῆς σημαίας ταύτης μανθάνομεν τίνος τόπου εἶναι τὸ πλοῖον.

Διὰ τῶν ἀτμοκινήτων πλοίων πολλοὶ ἄνθρωποι πολυλαχοῦ περιηγοῦνται καὶ δι' αὐτῶν μεταφέρονται διάφορα πράγματα.

Ὁμοιότης ἀτμοκινήτου καὶ ἱστιοφόρου πλοίου.— Τὸ ἀτμοκίνητον ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ τὸ ἱστιοφόρον πλοῖον μέρη· ἀμφότερα πλέουσιν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τῶν ποταμῶν ἢ λιμνῶν· ἀμφότερα ἔχουσιν ἱστοὺς καὶ ἱστία, ἀμφότερα κινοῦνται καὶ ἐκτελοῦσι τὰς αὐτὰς ὑπηρεσίας.

Διαφορὰ αὐτῶν.—Τὸ ἱστιοφόρον πλοῖον κινεῖται μόνον ὅταν ὑπάρχῃ ἄνεμος· τὸ ἀτμοκίνητον πλοῖον κινεῖται ὑπὸ τοῦ ἀτμοῦ καὶ ἐν καιρῷ νηνεμίας. Τὸ ἀτμοκίνητον πλοῖον ἔχει λέβητα, τροχούς, καπνοδόχην καὶ μεταβαίνει ταχύτερον ἀπὸ ἐνὸς τόπου εἰς ἄλλον.

Ἀνεγμ.

Εὐρίσκομαι μέσ' 'ς τὰ νερά, μὲ γρηγοράδα τρέχω,
καὶ μέσ' 'ς τὰ βόθρη τῆς καρδιᾶς μεγάλη φλόγα ἔχω.

22. Τάξις καὶ οἰκονομία.

— « Ἐργάζομαι πολὺ, καὶ ὅμως πάντοτε εἶμαι πτωχός », ἔλεγε νέος τις πρὸς συνετὸν καὶ σεβάσμιον γέροντα.

Ὁ γέρων ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε·

— « Γινώσκω μέσον δι' οὗ δύνασαι νὰ πλουτήσῃς· θέλεις νὰ σοι εἰπῶ αὐτό; »

— « Θερμῶς παρακαλῶ ὑμᾶς », εἶπεν ὁ νέος, « εἰπατέ μοι τὸ μέσον τοῦτο ».

— « Προθύμως », ἀπεκρίνατο ὁ γέρων· « ἀλλὰ πρῶτον βοήθησόν μοι εἰς τι καὶ δός μοι συμβουλήν τινα. Ἐν τῇ ἀποθήκῃ μου ἔχω κάδον. Τὸν κάδον τοῦτον πληρῶ οἶνου πάντοτε καὶ ὅμως πάντοτε εἶναι κενός. Ἴδὲ τὸν κάδον τοῦτον καὶ εἰπέ μοι ποῖον τὸ αἴτιον; »

Ὁ νέος ὑπῆγεν εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ γέροντος, ἔρριψε βλέμμα ἐν αὐτῇ καὶ ἐπὶ τοῦ κάδου, καὶ εἶπε·

— «Ὁ κάδος σου μένει πάντοτε κενός, πρῶτον διότι εἶναι ἐν κακῇ καταστάσει καὶ χρήζει ἐπισκευῆς, καὶ δεύτερον διότι ἡ ἀποθήκη σου εἶναι ἄνευ κλειθροῦ. Ἐπισκεύασον τὸν κάδον σου, καὶ ὁ οἶνος δὲν θὰ ῥέῃ ἐξ αὐτοῦ· θὲς δὲ καὶ κλειθρον ἐπὶ τῆς θύρας τῆς ἀποθήκης σου, κλεῖς πάντοτε αὐτὴν καὶ ἔσο ἀμέριμνος, διότι οὐδεὶς θὰ δύνηται ν' ἀφαιρῇ τὸν οἶνον ἐκ τοῦ κάδου σου».

— «Εὖγε! εἶπεν ὁ γέρων· καὶ ἤδη, φίλε μου, ἄκουσόν μου. Ἄνευ τάξεως ὁ καρπὸς τῆς ἐργασίας ἀπόλλυται, ὥς ὁ οἶνος ἐκ κάδου ἐν κακῇ καταστάσει εὕρισκομένου. Ἄνευ οἰκονομίας ὁ καρπὸς οὗτος ἐξαντλεῖται, ὥς ὁ οἶνος ἐν ἀνοικτῇ ἀποθήκῃ, ὅθεν πᾶς τις δύναται νὰ ἀντλῇ. Θέλεις καὶ σὺ νὰ πλουτήσῃς ἐκ τῆς ἐργασίας σου; Ἐχε τάξιν ἐν πᾶσι καὶ ἔσο οἰκονόμος.

23. Ἡ πρωία.

Τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἤρξατο διασκεδαζόμενον. Ἡ πρωία ὑπομειδιᾷ. Λάμπρις ἀσθενὴς ἀγγέλλει αὐτὴν ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἰδοὺ μετ' ὀλίγον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐφ' ἀπάσης τῆς γῆς ἐξαπλοῦται. Φωτίζει ἡμᾶς καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀποκαλύπτει τὴν λαμπρὰν τῆς φύσεως εἰκόνα.

Ἐν τῇ αὐγῇ τῆς ἡμέρας ἡ ὑγρὰ καὶ ὀμιχλώδης τοῦ βουνοῦ κορυφή διαλάμπει καὶ αἱ σταγόνες τῆς δρόσου ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν δένδρων ὡς μαργαρίται στίλβουσι· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου θὰ μεταβάλωσιν αὐτὰς εἰς ἀτμόν.

Τὰ πτηνὰ μεταξὺ τῶν φύλλων ἡδέως κελαδοῦσι καὶ οἰονεῖ δοξάζουσι τὸν πανάγαθον Θεόν. Ἐπαύσατο ἡ φωνὴ τοῦ τῇν ἡμέραν ἀγγέλλοντος ἀλέκτορος. Τὸ ἄσμα αὐτοῦ ἐκάλεσεν ἐκ τῆς ἀχυρίνης καλύβης τὸν ποιμένα καὶ οὗτος ὠδήγησεν ἤδη τὴν ποίμνην αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον τῆς δροσερᾶς γλότης.

Εἶναι καιρὸς ἐργασίας.

Πάντες οἱ ἄνθρωποι, γεωργοί, κτίσται, ἔμποροι, βιομήχανοι ἤρξαντο τῶν ἔργων αὐτῶν. Τὸ πᾶν κινεῖται, τὸ πᾶν ἀναλαμβάνει νέαν ζωὴν καὶ νέαν ἐνέργειαν.

Ἦδη καὶ ἐγὼ προγευσάμενος καὶ τὰ βιβλία μου ὑπὸ μάλης λαβὼν παιδρῶς εἰς τὴν σχολὴν παρεύομαι.

24. Ἡ αὐγή.

Ὡραία ἀνατέλλει
καὶ πάλιν ἡ αὐγή,
καὶ φῶς γλυκὺ μᾶς στέλλει
καὶ μειδιᾷ ἡ γῆ.

Σιγαῖ, σιγαῖ ῥοδίζουν
αἱ ἄκραι τῶν βουνῶν
καὶ εὐθυμα ὀρθρίζουν
τὰ σμήνη τῶν πτηνῶν.

Ἀκούετε πῶς ψάλλει
φαιδρά των ἡ φωνή;
τῆς φύσεως τὰ κάλλη
καὶ τὸν Θεὸν ὑμνεῖ.

Ἐκεῖνος τὰ κοιμίζει
ὥς τρυφερά τροφός,
ἐκεῖνος τ' ἀφυπνίζει
μὲ δρόσον καὶ μὲ φῶς.

ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ.

23. Ἡ δύναμις τῆς ἀγωγῆς.

Λυκοῦργος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων νομοθέτης συνεβού-
λευε πάντοτε τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ νὰ παρέχῃσι τοῖς
τέκνοις αὐτῶν τὴν προσήκουσαν ἀγωγὴν· θέλων δὲ νὰ
δείξῃ αὐτοῖς ὅπόσῃν ἔχει δύναμιν ἡ ἀγωγή καὶ ὅπόσον
αἱ ἔξεις καὶ αὐτὴν τὴν φύσιν μεταβάλλουσι, ἔλαβε δύο
σκύλακας καὶ διαφόρως τούτους ἀνέθρεψε. Ἀλλὰ τὸν
μὲν λαίμαργον καὶ ὀκνηρόν, τὸν δὲ θηρευτικὸν κατέ-

στησε. Εἶτα προσαγαγὼν εἰς τὴν συνέλευσιν ἔθηκεν ἀπέναντι αὐτῶν ἐντὸς λοπάδος τροφᾶς καὶ λαγῶν ζῶντα. Καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τὸν λαγῶν, ὁ δὲ ἐπὶ τὴν λοπάδα ὥρμησε.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐννοήσωσι τί σημαίνουνσι ταῦτα, ὁ Λυκοῦργος εἶπε· «Ἴδού, ἀμφότεροι οἱ σκύλακες οὗτοι τῶν αὐτῶν γονέων ὄντες, διαφόρου δὲ τυχόντες ἀγωγῆς, ὁ μὲν λαίμαργος καὶ ὀκνηρὸς, ὁ δὲ θηρευτικὸς ἀπέβη».

26. Ὁ ἄργυρος.

Τὰ νομίσματα, πολλὰ οἰκιακὰ σκεύη καὶ ἕτερα χρήσιμα πράγματα κατασκευάζονται ἐξ ἄργύρου, ὃν μινύουσι καὶ μετὰ χαλκοῦ. Ἀλλὰ τί εἶναι ὁ ἄργυρος;

Ὁ ἄργυρος εἶναι μέταλλον λευκόν, ἡχηρὸν καὶ σπιλ-
πνόν, ἔξορυσσόμενον ἐκ τῆς γῆς. Ὁ ἄργυρος ῥινίζεται καὶ τέμνεται εὐκόλως, τήκεται διὰ μεγίστης θερμότητος καὶ δὲν ἀμαυροῦται ἐν τῷ καθαρῷ ἀτμοσφαιρικῷ ἀέρι. Ὁ ἄργυρος εἶναι δεκάκις βαρύτερος τοῦ ὕδατος ἐν ἴσῳ ὄγκῳ.

Ὁ ἄργυρος ἀπαντᾷ ἐν φυσικῇ καταστάσει, ἐν εἶδει νημάτων συνεστραμμένων ἢ πλεγμάτων, εἰσδυσντων εἰς τὰ πετρῶδη μέρη τῶν ὄρεων καὶ ἐνίοτε κατὰ πε-

μάχια ἱκανοῦ μεγέθους. Καλύπτεται δ' ἐνίοτε ὑπὸ μέλανος ἐπιχρίσματος, παραμορφοῦντος αὐτόν. Εὕρισκεται δ' ἔτι ὁ ἄργυρος σποράδην, ὡς μόρια, ἐν ταῖς γεώδεσιν ὕλαις, ταῖς πληρούσαις τὰ ῥήγματα τῶν ἀργυρούχων φλεβῶν. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ φυσικοῦ ἀργύρου πορίζονται ἄργυρον καὶ ἐκ διαφόρων ἀργυρούχων μεταλλωρυχείων. Συνήθως ἀπαντᾷ ἡνωμένος μετὰ θείου.

Τὰ σπουδαιότατα μεταλλεῖα ἀργύρου εὕρισκονται ἐν ταῖς Κορδιλλιέrais καὶ ἰδίως ἐν Μεξικῷ, Περούᾳ καὶ Χιλῇ τῆς Ἀμερικῆς. Ἐν Εὐρώπῃ ἡ παράγουσα περισσότερον ἄργυρον χώρα εἶναι ἡ Οὐγγαρία καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Σαξονία. Τὰ ἀργυρωρυχεῖα τῆς Εὐρώπης εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀργυροῦχα μολυβδωρυχεῖα καὶ ἀργυροῦχα χαλκωρυχεῖα. Ἀργυροῦχα μολυβδωρυχεῖα ὑπάρχουσι καὶ ἐν Λαυρίῳ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν τισὶ τῶν ὀρέων τῆς Μ. Ἀσίας, τῷ Ταύρῳ καὶ ταῖς διακλαδώσεσιν αὐτοῦ.

27. Ὁ τυφλὸς γέρων.

Ἡ γέρων τυφλὸς ἐκάθητο ἐπαιτῶν ἐν γωνίᾳ ὁδοῦ, ἀγούσης εἰς μεγάλην τῆς Γαλλίας πόλιν. Παρ' αὐτῷ ἦτο ἡ μικρὰ αὐτοῦ ἐγγόνη. Ἡ ζωηρότης τῆς κόρης καὶ οἱ εὐθυμοὶ αὐτῆς γέλωτες ἐφαῖδρουν ἐνίοτε τὸ πρόσωπον τοῦ ἀτυχοῦς γέροντος.

Ἡ μικρὰ κόρη ἔπαιζεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ὅτε νέφος κονιορτοῦ ἠγέρθη καὶ ὄχημα ταχυδρομικόν, ὑπὸ τεσσάρων καλπαζόντων ἵππων ἐλκόμενον, διτλήθεν ἐκεῖθεν ταχέως. Ἀπομακρυνθέντος τοῦ ὀχήματος, ἡ μικρὰ κόρη ἐξεπλάγῃ εὐρουσά τι, ὅπερ ἐκόμισεν ἀμέσως τῷ πάππῳ αὐτῆς. Τὸ εὑρεθὲν ἦτο δέμα χρημάτων.

Ὁ γέρον ἐλαβε τὸ δέμα καὶ ἐννοήσας ὅτι ἦτο πεπληρωμένον καὶ ἐσπραγισμένον, οὐδ' ἐπειράθη ν' ἀνοίξῃ αὐτό, ἀλλ' ἀπεράσισε νὰ πορευθῇ εἰς τὴν γείτονα πόλιν.

Τότε διήρχετο ἐκεῖθεν χωρικός, γινώσκων τὸν γέροντα ἐπαίτην καὶ πλησιάσας λέγει αὐτῷ·

— Τί κρατεῖς ἐν τῇ χειρί;

— Δέμα χρημάτων, εὑρεθὲν ὑπὸ τῆς μικρᾶς μου ἐγγόνης ἐν τῇ ὁδῷ καὶ πεσόν, ὡς φαίνεται, ἐκ τοῦ ὀχήματος, ὅπερ πρὸ μικροῦ διτλήθεν ἐντεῦθεν. Θὰ κομίσω τὸ δέμα εἰς τὴν πόλιν, ὅπως οἱ ἀπολέσαντες ἀνεύρωσιν αὐτό.

— Πόσον εὐήθης εἶσαι! Τὸ δέμα τοῦτο περιέχει πολλὰ χρήματα. Θὰ γείνης πλούσιος ἐὰν κρατήσῃς αὐτό· μὴ εἴπῃς λοιπὸν εἰς μηδέν τι περὶ τοῦ εὐρήματος.

— Νὰ κρατήσω χρήματα ξένα! Οὐχί, οὐχί. Προτιμῶ νὰ εἶμαι πτωχὸς καὶ δίκαιος, ἢ πλούσιος καὶ ἄδικος.

Ὁ γέρον ἐπορεύθη εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀρῆκε τὸ δέμα παρὰ τῷ ἀστυνόμῳ. Καὶ οὕτως ὁ τὴν ἀπωλείαν τοῦ δέματος θρηγῶν ἠδυνήθη νὰ ἐπανεύρῃ αὐτό.

Ὁ κύριος τοῦ χρηματοδέματος προσήνεγκε μεγάλην ἀμοιβὴν τῷ τυφλῷ γέροντι, αὐτὸς ὅμως ἠρνήσατο αὐτήν. Μετὰ τινας ἡμέρας ὁ αὐτὸς χωρικός εὐρών τὸν χρηστὸν τυφλόν, εἶπεν αὐτῷ·

— Νομίζεις ὅτι ἐπραξας ὀρθῶς, μὴ κρατήσας τὰ χρήματα ; Τί σοι ἔμεινεν ἐκ τῆς χρηστότητός σου ;

— Ἐχω τὴν χαρὰν τῆς συνειδήσεως, ὅτι καλῶς ἐπραξα, ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς γέρον.

28. Ἡ γέφυρα.

Ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ὑπάρχει γέφυρα, ζευγνύουσα τὴν δεξιὰν καὶ τὴν ἀριστεράν τοῦ ποταμοῦ ἑχθρὴν. Κεῖται ὑψηλὰ ὑπὲρ τὸ ὕδωρ, ἵνα κάτωθεν διαπλέωσι τὰ πλοῖα. Ἡ γέφυρα εἶναι λιθόκτιστος, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ξύλινοι καὶ σιδηρεῖ γέφυραι. Ἐν ἑκατέρῳ τῶν περάτων τῆς γεφύρας ὑπάρχουσι στερεὰ κτίσματα, ἅπερ στηρίζουσιν αὐτήν. Ἡ γέφυρα σχηματίζει δύο ἢ περισσότερα τόξα ἢ ἀψίδας κατὰ τὸ πλάτος τοῦ ποταμοῦ, ἵνα ὑπ' αὐτάς διαρρέῃ τὸ ὕδωρ.

Πολλαὶ γέφυραι συνάπτουσι δύο παραλίαις, ὥς αἱ δύο ἐν Κωνσταντινουπόλει, αἵτινες ζευγνύουσι τὸν Γαλατῶν μετὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αἱ γέφυραι αὗται εἶναι σιδηρεῖ, ἐπιπλέουσιν, ὥς τὰ πλοῖα, ἐπὶ τῆς

Θαλάσσης καί, ὡς αὐτά, κρατοῦνται ὑπ' ἀγκυρῶν, ἵνα στερεῶς ἴστανται καὶ μὴ μετακινῶνται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Ὑπὸ τὰς γεφυράς ταύτας μικρὰ πλοῖα διαπλεύουσι. Τὸ μέσον τῶν γεφυρῶν τούτων ἀνοίγεται καὶ κλείεται, ὡς θύρα, καὶ διὰ τοῦ ἀνοίγματος τούτου διέρχονται τὰ μεγάλα πλοῖα.

Τὴν γέφυραν διαβαίνουσι πεζοί, ἔριπποι καὶ διάφοροι ἄμαξαι· ὑπάρχουσι δὲ καὶ γέφυραι, ὧν ἄνωθεν διέρχεται καὶ σιδηρόδρομος.

Ἄνιγμα.

Σηκώνω βάρος δυνατόν ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων
ἐν ᾧ πλοῖον δὲν εἶμαι.

Μὲ δένουν δι' ἀλύσεων χονδρῶν καὶ βαρυτάτων
ἐν ᾧ πρελλὸς δὲν εἶμαι.

29. Ὁ λέων.

Ὁ λέων ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ τὰ ἄλλα τετράποδα μέρη. Ἡ κεφαλὴ τοῦ λέοντος εἶναι στρογγύλη, ὁ λαιμὸς καὶ οἱ ὦμοι μεγάλοι καὶ ἰσχυροί, καλυπτόμενοι ὑπὸ δασείας καὶ ἀδράς χაίτης. Καὶ ὁ κορμὸς αὐτοῦ καλύπτεται ὑπὸ βραχειῶν τριχῶν, ἡ δὲ οὐρὰ εἶναι ἱκανῶς μακρά, ἀπολήγουσα εἰς θύσανον καὶ ἔχουσα κατὰ τὸ ἄκρον ὀξύτατον ὄνυχον, δι' οὗ πλήττει ἑαυτὸν ὁσάκις ὀργίζεται. Οἱ

(ΑΝΑΓΝ. Δ')

πόδες αὐτοῦ εἶναι βραχεῖς καὶ εὐκαμπτοί· ἀλλ' οἱ πρόσ-
θιοι, οἱ μᾶλλον εὐτραφεῖς καὶ ἰσχυροί, ἔχουσιν ἀνὰ πέντε
δακτύλους ἕκαστος, οἱ δὲ ὀπίσθιοι ἀνὰ τέσσαρας, ἅπαν-
τας ὠπλισμένους δι' ὄνυχος γαμφοῦ καὶ ὀξύτατου κατὰ
τὸ ἄκρον. Ὁ λέων δὲν βαδίζει, ὡς ἡ ἄρκτος, διὰ τοῦ
πέλματος, ἀλλὰ διὰ τῶν δακτύλων· ὅθεν καλεῖται δα-
κτυλοβάμιον ζῷον.

Τὸ χρῶμα τῶν τριχῶν τοῦ λέοντος εἶναι ὑποκίτρινον
μὲν καὶ ἐρυθρὸν κατὰ τὴν ῥάχιν, ὑπόλευκον κατὰ τὰ
πλευρὰ καὶ τὴν κοιλίαν, μέλαν δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ
τὴν χεῖρα.

Τὸ μέγεθος αὐτοῦ εἶναι ἴσον πρὸς τὸ μέγεθος μεγάλου
τράγου. Ζῇ τριάκοντα ἢ καὶ τεσσαράκοντα ἔτη.
Ἡ λέαινα, ἐπὶ τρεῖς καὶ ἥμισυν μῆνας κυοφοροῦσα, τί-
κει τέσσαρα ἢ καὶ πέντε τέκνα, ἅπερ σκύμιοι ἢ λεον-
τιδεῖς καλοῦνται, καὶ εἶναι, ὡς τὰ μικρὰ τῆς γαλῆς,

λίαν φιλοπαίγμονα. Ἡ λέαινα εἶναι μικροτέρα τοῦ λέοντος καὶ στερεῖται τῆς μεγαλοπρεποῦς χαίτης, τῆς κοσμοῦσης ἐκεῖνον· εἶναι ὅμως ἀγριωτέρα καὶ μάλιστα μετὰ τὴν κτῆσιν τέκνων.

Ὁ λέων ἔχει ὄσφρησιν καὶ ὄρασιν ὀξυτάτην, δυνάμενος νὰ βλέπῃ, ὥς ἡ γαλῆ, καὶ κατὰ τὴν νύκτα. Ἡ φωνὴ τῆ ὀ βρυχηθμοῦ αὐτοῦ, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν νύκτα, ἐμποιεῖ οὐ μόνον τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τοῖς ζῴοις τρόμον καὶ φόβον.

Ὁ λέων εὐρίσκεται ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἐν τισὶ μέρεσι τῆς Ἀσίας, ὥς ἐν Περσίᾳ, Ἀραβίᾳ καὶ Ἰνδίαις. Τρώγει πιθήκους, ἐλάφους καὶ διάφορα ἄλλα ζῶα· ἀγαπᾷ δὲ καὶ ὑπερβολὴν τὸν ἵππον καὶ τὴν κάμηλον. Ὁ λέων ἄρα εἶναι σαρκόβορον ἢ ἀρπακτικὸν ζῶον. Κατὰ τὴν νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ἐνδιαιτᾶται ἐντὸς τῶν δασῶν, ἐξέρχεται δὲ ἐκεῖθεν καὶ φαίνεται εἰς τὰς ὁδοὺς ζητῶν τροφήν, ὅταν γηράσῃ, ὅτε καὶ εἶναι ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰ οἰκιακὰ ζῶα.

Ἐν γένει ὁ λέων εἶναι γενναιοτάτον, ἰσχυρότατον καὶ μεγαλοπρεπέστατον πάντων τῶν τετραπόδων, δι' ὃ καὶ βασιλεὺς τῶν τετραπόδων ἀποκαλεῖται. Εἶναι ἀγριος καὶ αἰμοβόρος, ἀλλὰ δὲν εἶναι τοσοῦτον σκληρὸς· τότε δὲ μόνον ὀρμᾷ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν ἀναγκάζεται ὑπὸ τῆς πείνης· ἐπιφοβώτεροι εἶναι οἱ γευσάμενοι ἀνθρωπίνου κρέατος λέοντες, διότι τότε πολὺ ὠσι

καὶ νὰ ἐπιπίπτωσι καθ' ὅλης συνοδείας ἀνθρώπων. Συλ-
λαμβανόμενοι νέοι εὐκόλως θαυμαζόνται καὶ καθίσταν-
ται χρήσιμοι εἰς τοὺς πολέμους καὶ τὸ κυνήγιον, πολὺ
ἀγαπῶντες τὸν κύριον ἢ τὸν φύλακα αὐτῶν, καὶ μάλι-
στα ὅταν ἀπολαύωσι καὶ ἰδιαιτέρας παρ' αὐτοῦ περι-
ποιήσεως.

30. Λέων γεγηροκώς.

Τοῦ δάσους ἡ φοίκη, ὁ λέων,
τὴν πρώτην του δύναμιν κλαίων
καὶ ρθίσας εἰς γῆρας βαθύ,
τῆς χώρας τὸ παίγνιον ὅλης,
βαδίζων, ἠδύνατο μέλις
εἰς πόδας ἰσχνοὺς νὰ σταθῇ.

Μαθὼν τὸ κακὸν ὁ λαὸς του,
ὁ ἄλλοτε τρέμων ἐμπρὸς του,
προσῆλθε θρασὺς καὶ γελῶν.
Καὶ πρῶτον ὁ ταῦρος, προτάττων
τὸ ζεῦγος ὀξέων κεράτων,
τῷ ἔδωκε κτύπον καλόν.

Ὁ ἵππος γενναίως εὐθύνων
ὀπλὴν σιδηρᾶν πρὸς ἐκεῖνον,
ἐλάκτισε πνέων ὀργήν.

Ὁ λύκος ἐλθὼν μετ' ὀλίγον
καὶ ῥύγχος δυσῶδες ἀνοίγων,
βαρεῖαν προσῆψε πληγγῆν.

Χωρὶς νὰ γογγύσῃ ὁ γέρον
τὴν τύχην του ἔκειτο φέρων
κ' εἰς τόσα δεινὰ σιωπῶν,
ὅποτε, τὸ βλέμμα ὑφόνων
κ' ἰδὼν πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸν ὄνον,
ἐφώνησε ταῦτα εἰπὼν·

« Χωρὶς τι καλὸν νὰ ἐλπίσω,
τὸ βλέπω, τὰ κῶλα θ' ἀφῆσω,
ἀγρίων πτηνῶν ἀρπαγῆν·
πλὴν δύο θανάτους λαμβάνω,
ἂν πέπωται πρὶν ἀποθάνω
νὰ λάβω καὶ ὄνου πληγγῆν ».

Ὁ θνητὸς τὴν δυστυχίαν
ὑποφέρει διπλασίαν,
γλεῦτν κ' ἔλεγχον εὐρίσκων
παρὰ φαύλων ἀνθρωπίσκων.

Α. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ.

31. Ὁ καφές.

Ὁ καφές παράγεται ἐκ τῆς καφέας. Ἡ καφέα, ἥτις φυτὸν τῆς Ἀραβίας καλεῖται, εἶναι θάμνος, ἔχων κλῶνας μακροὺς, νεύοντας πρὸς τὰ κάτω καὶ καλυπτομένους ὑπὸ φύλλων ἀειθαλῶν, πολὺ ὁμοίων πρὸς τὰ τῆς δάφνης. Τὰ ἀνθὴ αὐτοῦ εἶναι λευκὰ καὶ βραχύμισχα.

Ὁ καρπὸς εἶναι κόκκος ἐρυθρός, ὅμοιος πρὸς κεράσιον, ἔχων ὠχρὸν καὶ ἰξώδες περικάρπιον· ἐντὸς τοῦ περι-
καρπίου ὑπάρχει τὸ ἐνδοκάρπιον, περιβαλλόμενον ὑπὸ
μεμβράνης, ἔχον σχῆμα ὠρειδὲς καὶ χωριζόμενον εἰς
δύο κοτυληδόνας. Αἱ κοτυληδόνας αὗται ἔσωθεν εἶναι
ἐπίπεδοι καὶ κατὰ τὸ μέσον τηλειακισμένοι.

Τὰ ὠριμα σπέρματα τοῦ φυτοῦ τούτου, ἐπιμελῶς
συλλεγόμενα καὶ ἐκλεπιζόμενα, ἀποτελοῦσι τὸν γνω-
στὸν τοῖς πᾶσι καφέν, οὗτινος πολλαὶ σήμερον ἐν τῷ
ἐμπορίῳ διακρίνονται ποιότητες καὶ εἶδη.

Ἡ καφέα καρποφορεῖ κατὰ τὸ τρίτον ἔτος ἀφθόως.
Ἀνθοῦσα ἔχει θέαν χαριστάτην. Τὰ ἄνθη διαρκοῦσι
μῖαν ἢ καὶ δύο ἡμέρας καὶ ἀνοίγονται ἅπαντα ἐν μιᾷ
νυκτί.

Ἡ καφέα εἶναι φυτὸν τῶν μεσημβρινῶν χωρῶν· τὰ
μάλιστα δ' εὐδοκίμεῖ ἐν Ὑμένῃ, χώρα τῆς εὐδαιμο-
νος Ἀραβίας.

Ὁ καφὲς εἰσῆλθῃ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην
κατὰ τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα. Οἱ Ἀραβες ἐγίνω-
σκον αὐτὸν πολὺ πρότερον.

Λέγεται ὅτι ὁ καφὲς ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τινος αἰγοβο-
σκοῦ. Αἱ αἰγες αὐτοῦ, βόσκουσαι παρὰ τινα μονήν,
ἠγρύπνουν καὶ ἐσχίρτων καθ' ἅπασαν τὴν νύκτα· ὁ αἰ-
γοβοσκὸς ἀνήγγειλε τοῦτο πρὸς τὸν ἡγούμενον. Ὁ δὲ
ἡγούμενος παρατηρήσας ὅτι αἱ αἰγες ἔτρωγον τοὺς καρ-

ποὺς θάμνων τινῶν, συνέλεξεν ὀλίγους, ἔφησεν ἐν ὕδατι καί, πιὼν τὸ ἀπόζεμα, κατελήφθη ὡσαύτως ὑπ' ἀγρυπνίας. Ἀκολουθῶς τοιοῦτον ἀπόζεμα ἔδιδε τοῖς μοναχοῖς, ἵνα μὴ ἀποκοιμῶνται ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς τελεταῖς. Μετὰ τοῦτο διεδόθη πανταχοῦ.

32. Ἡ Κωνσταντινούπολις.

Ἡ πρωτεύουσα αὕτη τοῦ νομοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ μητρόπολις τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους εἶναι ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων τοῦ κόσμου. Κεῖται ἐν θέσει θαυμασίᾳ καὶ μαγευτικῇ, σύγκειται ἐκ τῆς ἰδίως Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Γαλατᾶ, τοῦ Πέραν καὶ τῶν καθ' ἅπαν τὸ μῆκος τοῦ Βοσπόρου ἐπιχαρίτων προαστείων, βρέχεται ὑπὸ τῆς Προποντίδος, τοῦ Κερατίου κόλπου, τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ ἔχει ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον κατοίκων, ὧν οἱ πλεῖστοι εἶναι Ὀθωμανοί, Ἕλληνες καὶ Ἀρμένιοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, Εὐρωπαῖοι καὶ ἄλλοι.

Ἡ ἰδίως Κωνσταντινούπολις εἶναι μικρὰ χερσόνησος, ἔχουσα σχῆμα τριγώνου, οὗ κορυφή μὲν εἶναι τὸ Χρυσοῦν κέρας (Σερᾶϊ-μπουρνοῦ), βάσις τὸ διπλοῦν Βυζαντινὸν τεῖχος, ἐκ δὲ τῶν δύο πλευρῶν αὐτοῦ ἡ μὲν βρέχεται ὑπὸ τῆς Προποντίδος, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Κερατίου

κόλπου· καίται ἐπὶ ἐπτὰ λόφων, ἐξ οὗ καὶ Ἑπτάλοφος ἀποκαλεῖται.

Πρῶτος ἔκτισε τὴν πόλιν Βυζας ὁ Μεγαρεὺς (600 π. Χ.), ἐξ οὗ ὠνομάσθη Βυζάντιον. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Μέγας (330 μ. Χ.) ἐπεξέτεινε, ἐτείχισε καὶ ἐκόσμησεν αὐτὴν δι' οἰκοδομῶν, μετοικήσας ἐκ τῆς τέως πρωτεύουσας τοῦ Κράτους αὐτοῦ Ῥώμης καὶ καταστήσας τὴν νεόδοκτον πόλιν πρωτεύουσαν τοῦ Κράτους. Τοῦτου ἔνεκεν ἔλαβεν ἡ πόλις τὸ ὄνομα Νέα Ῥώμη καὶ Κωνσταντινούπολις. Τῷ 1453, βασιλεύοντος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ὁ Β' ἐκυρίευσεν αὐτὴν μετὰ μακρὰν πολιορκίαν, καὶ ἔκτοτε διατελεῖ πρωτεύουσα τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

Ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει πλεῖστα ἀξιοθέατα οἰκοδομήματα ἀρχαῖα τε καὶ νέα. Πάντα τὰ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντα ἔθνη ἔχουσιν ἕκαστον ἰδίους ναοὺς, ἐκπαιδευτήρια καὶ φιλανθρωπικά καταστήματα.

Ἐκ τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς πόλεως διασημώτατα εἶναι τὸ μουσεῖον τῶν ἀρχαιοτήτων, ἐνθα καίται τὸ νομισματοκοπεῖον· ὁ ὀβελίσκος τοῦ ἀρχαίου ἵπποδρομίου (Ἄτ-μεϊδάν)· ἡ τρικέφαλος ὀφιοειδὲς χαλκῇ στήλῃ, ἣν οἱ ἀρχαῖοι, μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην (479 π. Χ.), ἔστησαν τῷ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνι· ἡ κεκαυμένη σιδηρόδετος στήλη (Τσεμπερλῆ-τάς) καὶ ἄλλα.

Ἐκ τῶν ὀθωμανικῶν τεμενῶν ἐπιστημότερα εἶναι τὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας, τὸ τοῦ Σουλτὰν Ἀχμέτ, τὸ τοῦ Σουλτὰν Μαχμούτ, τὸ τοῦ Ἐργιούπ, εἰς ὃ μεταβαίνουσιν οἱ Σουλτάνοι κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν αὐτῶν καὶ περιζώννυνται τὸ ξίφος, καὶ ἄλλα. Ἔτερα ἀξιοθέατα κτίρια εἶναι τὰ μανσωλεῖα, οἱ στρατῶνες, τὰ δικαστήρια, αἱ σχολαί, τὸ μέγαρον τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἡ Μεγάλῃ Ἀγορά (Τσαρσί), ἡ ἀγορὰ τῶν ἀρωμάτων (Μισίρ-τσαρσί), ἀμφότεραι ἀψιδωταί, καὶ ὁ ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας τοῦ Σουλτὰν Βαγιαζήτ, ἐνθα καὶ τὸ μέγαρον τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, ὑψηλὸς λιθόκτιστος πύργος· ἐν τούτῳ οἰκοῦσι φύλακες, ἔργον ἔχοντες ν' ἀγρυπνῶσιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου καὶ νὰ βλέπωσι ποῦ ἐκρήγνυται πυρκαϊά. Ὅταν δὲ ἴδωσιν ὅτι ἀνέφθῃ που τὸ πῦρ, εὐθὺς ἀναρτῶσιν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου ἐρυθροὺς φανούς, αὐτοὶ δὲ διασπείρονται δρομαῖοι εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἀγγέλλουσι τὴν θλιβεράν ἀγγελίαν τοῖς πυροσβέστταις καὶ λοιποῖς κατοικοῖς, ὅπως σπεύσωσιν εἰς κατάρσεις τοῦ πυρὸς καὶ βοήθειαν τῶν κινδυνευόντων.

Ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν παραλίων πλευρῶν τῆς χειρσονήσου Κωνσταντινουπόλεως κεῖνται πολλαὶ συνοικίαι. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πλευρᾶς, τῆς βρεχομένης ὑπὸ τοῦ Κερατίου κόλπου, κεῖνται αἱ τοῦ Τζιβαλίου, Φαναρίου, Μπαλατά, Αἰβάν-Σεραίου καὶ Ἐργιούπ. Τούτων ἐνο-

μαστοτέρα είναι ἡ τοῦ Φαναρίου, ἔνθα κεῖται ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τιμώμενος πατριαρχικός ναός, τὰ Πατριαρχεῖα, ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή καὶ ἄλλοι ναοὶ καὶ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων. Ἐπὶ δὲ τῆς πλευρᾶς, τῆς βρεχομένης ὑπὸ τῆς Προποντίδος, κεῖνται τὰ προάστεια Κοντοσκάλιον (Κοῦμ-καποῦ), Βλάχκα, Ψαμμάθεια, Ἑπταπύργιον (Γεδι-κυλέ), Μακροχώριοι καὶ Ἅγιος Στέφανος. Ἐν πᾶσι τούτοις ὑπάρχουσι ναοὶ καὶ σχολεῖα· ἰδίως δὲ μνείας ἄξια εἶναι τὸ Κοντοσκάλιον, ἔνθα κεῖται τὸ ἀρμενικὸν πατριαρχεῖον, καὶ τὸ Ἑπταπύργιον, ἔνθα κεῖνται τὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καὶ τῶν Ἀρμενίων καταστήματα, ἥτοι τὸ νοσοκομεῖον, ὀρφανοτροφεῖον, φρενοκομεῖον καὶ ὁ πλησίον τούτων ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (Μπαλουκλί), καὶ τὰ νεκροταφεῖα ἡμῶν καὶ τῶν Ἀρμενίων. Τὸ δὲ Μακροχώριον καὶ ὁ Ἅγιος Στέφανος εἶναι καὶ λαμπραὶ θεριναὶ διαμοναί.

Ἡ ἰδίως Κωνσταντινούπολις συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Γαλατᾶ καὶ Πέραν διὰ δύο σιδηρῶν γεφυρῶν, ἐξευγμένων ἐπὶ τῶν δύο τοῦ Κερατίου κόλπου ἀκτῶν. Τὸ προάστιον Γαλατᾶς, κείμενον παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου καὶ ἐν δεξιᾷ τῷ εἰσπλέοντι τὸν Κεράτιον κόλπον, κατοικεῖται ὑπὸ πάσης τάξεως, φυλῆς καὶ θρησκευματος ἀνθρώπων· εἶναι κέντρον ἐμπορίου. Αὐτοῦ ὑπάρχουσι τὸ χρηματιστήριον, τὰ ἐμπορικὰ καὶ τραπεζι-

τικά καταστήματα, τυπογραφεία, φωτογραφεία, διάφορα ἐργαστήρια τεχνιτῶν καὶ ξενοδοχεῖα. Πάντα τὰ ἔθνη ἔχουσιν αὐτοῦ ἕκαστον ναοὺς καὶ σχολεῖα. Πρὸς Βορρᾶν τοῦ προαστείου Γαλατᾶ, ἐπὶ λόφου ἀρκούντως ὑψηλοῦ, ἐγείρεται πύργος ὑψηλὸς (πύργος τοῦ Χριστοῦ), χρησιμεύων πρὸς τὸν αὐτὸν καὶ ὁ ἐπὶ τῆς ιδίως Κωνσταντινουπόλεως σκοπὸν. Ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τούτου λαμπροτάτη εἶναι ἡ θέα τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν πέριξ.)

Ἀνωθεν τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ὑψοῦται ὁ πύργος τοῦ Γαλατᾶ, κεῖται τὸ Πέραν καὶ κατέναντι τούτου, ἐπὶ λόφου ὡσαύτως, τὰ Ταταῦλα. Ἐν τῷ Πέραν ὑπάρχουσι πολλοὶ ναοί, ἡμέτεροί τε καὶ ξένοι· ὀνομαστότεροι τῶν ἡμετέρων ναῶν εἶναι ὁ νεόκτιστος τῆς Ἀγίας Τριάδος· αὐτοῦ ὑπάρχουσι τὰ δύο ἀνώτερα παρθεναγωγεῖα ἡμῶν, ἥτοι τὸ Ζάππειον καὶ ἡ Παλλὰς, πλεῖστα ἄλλα ἐκπαιδευτήρια ἀρρένων καὶ θηλέων, δημόσια καὶ ιδιωτικά, ἡμέτερά τε καὶ ξένα, μέγαρα πρεσβειῶν τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, θέατρα, ξενοδοχεῖα πλουσίως καὶ φιλοκάλως διεσκευασμένα, δύο δημόσιοι κήποι καὶ πλεῖσται λαμπραὶ οἰκοδομαί, δημόσιαι καὶ ιδιωτικαί, καθίστασι τὸ Πέραν εὐάρεστον διατριβήν.

Πρὸς νότον μὲν τοῦ Πέραν κεῖται ὁ Κασίμι-πασσᾶς, συνοικία ὀθωμανικὴ, ἔχουσα στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον καὶ παρ' αὐτῷ τὸν αὐτοκρατορικὸν ναύσταθμον, περαι-

τέρω δὲ τὰ Πικρίδια (Χάσκι), συνοικία κατὰ τὸ πλεῖστον Ἰουδαϊκῇ, ἐν ἣ καίται τὸ νεκροταφεῖον τῶν Ἰουδαίων. Ἀμφότερα τὰ προάστεια ταῦτα βρέχονται ὑπὸ τοῦ Κερατίου κόλπου. Πρὸς βορρᾶν δὲ τοῦ Γαλατᾶ καίται τὸ χυτήριον τῶν ὅπλων (Τὸπ-χανές). Ἐντεῦθεν ἄρχεται ὁ μαγευτικὸς Θρακικὸς Βύσπορος. Ἐκατέρωθεν τοῦ ἑξαισίου τούτου πορθμοῦ, τοῦ χωρίζοντος τὰς δύο γείτονας ἡπείρους, Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν, κείνται λαμπρὰ προάστεια, καλύπτοντα καταφύτους λόφους καὶ χρησιμεύοντα ὡς τερπνὴ θερινὴ διατριβή. Τῶν προαστείων τούτων ἐπιστημότερα ἐν μὲν τῇ Εὐρωπαϊκῇ ἁκτῇ εἶναι τὸ Διπλοκίοριον (Βεσίκ-τάς), ἐνθα κείνται τὰ σουλτανικὰ ἀνάκτορα, τὸ Μέγα Ῥεῦμα (Ἀρναούτ-κιο), τὸ Νεοχώριον (Γενί-κιο), τὰ Θεραπεῖα καὶ ὁ Βαθυρρόναξ (Μπουγρὸν-δερέ)· ἐν δὲ τῇ Ἀσιατικῇ ἁκτῇ τὸ Βεϊλέρ-βέη, Κανδυλλί, Κάνιλιτζα καὶ Βέικοζ.

Κατέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως καίται ἡ ἀρχαία ἐπίσημος Χρυσόπολις (Σκούταρι), ἧς ἔμπροσθεν, ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης εἶναι ὁ πύργος τῆς Δαμάλλεως (Κήζ-κουλέ), χρησιμεύων σήμερον ὡς φάρος. Παρὰ τὴν Χρυσόπολιν καίται ἡ ἀρχαία Χαλκηδὼν (Καδὴ-κιο), παρὰ ταύτην ὁ Μάλτεπες, τὸ Παρτεῖχιον, ἡ Χαρταλιμὴ καὶ τὸ Ῥύσιον (Ἀρετσού), καὶ ἔμπροσθεν τούτων αἱ ἐννέα χαρίεσαι νῆσοι τῶν Πριγκήπων, εἰς ἃς ἐν θέ-

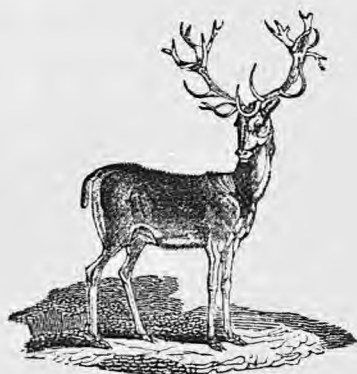
ρει μετοικοῦσιν οἱ εὐποροῦντες τῶν κατοίκων τῆς βασι-
λίδος ταύτης τῶν πόλεων χάριν ἀναψυχῆς καὶ θαλασ-
σίων λουτρῶν. Ἐπιστημότεροι τῶν νήσων τούτων εἶναι
ἡ *Πρώτη*, ἡ *Ἀντιγόνη*, ἡ *Χάλκη*, ἐν ἧ καίνται ἡ *Θεολο-
γική* καὶ ἡ *Ἐμπορικὴ Σχολή* καὶ ἡ *Αὐτοκρατορικὴ
Ναυτικὴ Σχολή*, καὶ ἡ *Πρίγκηπος*.

Μέσα συγκοινωνίας ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει σιδη-
ροδρόμους, προχιοδρόμους, δύο σιδηρᾶς γεφύρας, ὑπό-
γειον σύριγγα (Τοῦνελ), ὀχύματα, πλοῖα καὶ ἀτμό-
πλοια. Ὁ λιμὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ἐκ τῶν
μεγίστων καὶ ἀσφαλεστάτων τοῦ κόσμου. Ἐν αὐτῷ δύ-
νανται νὰ διαμένωσιν ἐν ἀσφαλείᾳ ὑπὲρ τὰ χίλια με-
γάλα πλοῖα. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου καὶ
ὁ ἀπὸ τῆς Προποντίδος εἰσπλους εἶναι ἐπικίνδυνος, μά-
λιστα δὲ ἐν καιρῷ σκότους καὶ ὁμίχλης, διὰ τοῦτο ιδρύ-
θησαν δύο μὲν φάροι ἐπὶ τοῦ στομίου τοῦ Εὐξείνου, ὁ
ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς (*Ροῦμελι-φενέρ*) καὶ ὁ ἐπὶ
τῆς Ἀσιατικῆς (*Ἀνατόλι-φενέρ*), ὧν τὸ φῶς εἶναι ὁρα-
τὸν ἐκ μεγίστης ἀποστάσεως, εἰς δὲ παρὰ τὸ ἀκρωτή-
ριον τοῦ Χρυσοῦ κέρατος, ἔνθα ὑπάρχει καὶ ἰσχυρότα-
τον θαλάσσιον ρεῦμα.

Τὸ ἐμπόριον αὐτῆς εἶναι μέγα, αἱ δὲ τέχναι ἀσκοῦν-
ται ἐν αὐτῇ ἐπιτυχῶς.

Τὸ κλίμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι εὐκρατον
καὶ τούτου ἕνεκα εὐάρεστον καὶ ὑγιεινόν.

33. Ἡ ἔλαφος.

Ἡ ἔλαφος εἶναι ὠραιότατον μηρυκάζον ζῷον. Ἐχει ὀφθαλμοὺς ζωηροτάτους, ὀσφρησιν ὀξυτάτην, σκέλη μακρὰ καὶ λεπτὰ καὶ οὐρὰν βραχεῖαν. Τὸ σχῆμα τῆς ἐλάφου εἶναι κομψὸν καὶ αἱ κινήσεις ζωηραί.

Τὸ τρίχωμα αὐτῆς εἶναι ὑπόπυρρον. Τὸ ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς εἶναι δύο περίπου μέτρων.

Ἡ ἔλαφος ζῇ τριᾶκοντα μέχρι τεσσαράκοντα ἐτῶν. Ἡ θήλεια τίκει κατ' ἔτος ἓνα μόνον νεβρὸν, ἐπὶ τέσσαρας μῆνας θηλάζοντα καὶ δύο ἔτη αὐτῇ παρακολουθοῦντα· διὰ τοῦτο ἡ ἔλαφος ἀνάγεται εἰς τὰ θηλαστικά.

Ἴδιον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλάφου εἶναι τὰ ἐπὶ τῆς

κεφαλῆς πολύκλαδα καὶ στρογγύλη κέρατα, ἅτινα φύονται δύο ἔτη μετὰ τὴν γέννησιν αὐτῆς καὶ χρησιμεύουσιν αὐτῇ ὡς καλλωπισμὸς καὶ ὡς ὅπλα ὑπερασπίσεως καὶ ἀμύνης.

Τὰ κέρατα ταῦτα καθ' ἕκαστον ἔαρ ἀποβάλλει, προστρίβουσα ἐπὶ δένδρων· γρύπτεται δὲ τότε εἰς τὸ πυκνότερον μέρος τῶν θασῶν, αἰσχυνομένη ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ κοσμήματος. Εἶναι λοιπὸν ἡ ἑλαφος ζῶον κερασφόρον.

Ἀπαντᾷ ἐν ταῖς εὐκράτοις χώραις τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, ἐν Ἑλλάδι δὲ κατὰ τὰ θασώδη ὄρη τῶν βορείων μερῶν.

Ἡ ἑλαφος τρώγει χόρτον, διάφορα φυτὰ καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα φλοιούς δένδρων. Ἀφ' οὗ δὲ χορτασθῇ, καταφεύγει ὑπὸ δένδρον, ἐνθα διαμένουσα προσεκτική, μετρυκάζει ὡς τὸ πρόβατον.

Τὸ κρέας τῆς ἐλάφου εἶναι ἥδιστον καὶ θρεπτικόν. Ἐκ τοῦ δέρματος αὐτῆς κατασκευάζονται ὑποδήματα· τούτου ἕνεκα θηρεῦεται διὰ κυνῶν ὑπὸ ἐφίπων κυνηγῶν, οἵτινες καταδιώκουσιν αὐτὴν μέχρι ἐξαντλήσεως τῶν δυνάμεων αὐτῆς, ὅτε πίπτει, προσβληθεῖσα ὑπὸ κυνῶν ἢ πληγεῖσα διὰ σφαίρας. Τρέχει ὁμως μετὰ μεγίστης ταχύτητος, τὴν κεφαλὴν ῥίπτουσα πρὸς τὰ ὀπίσω, τὰ δὲ κέρατα στηρίζουσα ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἀφόβως πᾶν ἐμπόδιον ὑπερπηδῶσα. Ἐν ἀνάγκῃ κολυμ-

βᾶ θαυμασίως. Ὅτε ἐξέρχεται τοῦ δάσους θεωρεῖ πανταχοῦ μὴ ὑπάρχει κίνδυνός τις. Μαχομένη οὐδέποτε προσβάλλει διὰ τῶν κεράτων, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν μετὰ μανίας.

Ἐν γένει ἡ ἔλαφος εἶναι ζῶον ἀβλαβές, ἥσυχον, ὠραῖον, μεγαλοπρεπές καὶ λέγεται ὅτι ζωγρουμένη γύνει πικρὰ δάκρυα.

Εἰς τὰ ἐλαφοειδῆ μὴρυκάζοντα κερασφόρα θηλαστικὰ ἀνάγονται ἡ δορκάς, ἡ ἄλκη, ὁ τάρανδος, ἡ ὄρνις καὶ ἄλλα, ἅτινα λίαν ὁμοιάζουσι πρὸς τὴν ἔλαφον.

34. Ἐλαφος καὶ Λέων.

Ἐλαφος κυριευθεῖσα ὑπὸ δίψης, ἤλθε παρὰ τινα ποταμόν, ἵνα πῖν ὕδωρ· ἀφ' οὗ δὲ ἔπινε, ἑθεῖτο τὴν σκιάν αὐτῆς ἐντὸς τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς κέρασιν ἡγάλλετο, ὁρῶσα τὸ μέγεθος καὶ τὴν ποικιλίαν· ἐπὶ δὲ τοῖς ποσὶ σφόδρα ἔλυπεῖτο, ἐπὶ τῇ ἀδυναμίᾳ καὶ λεπτότητι αὐτῶν. Ἐν ᾧ δὲ τοιαῦτα διανοεῖτο, λέων ἐπιφάνεις, ἐδίωκεν αὐτήν· πάραυτα δὲ εἰς φυγὴν τραπεῖσα κατὰ πολὺ αὐτὸν ὑπερέβαινε. Καὶ ἐν ὧσιν μὲν ἡ πεδιάς ἦτο ἄνευ δένδρων, ἡ μὲν προτρέχουσα διεσώζετο· ἀναγκασθεῖσα δ' ἀκολουθῶς νὰ διέλθῃ διὰ τόπου ὑλώδους περιέπλεξε τὰ κέρατα αὐτῆς εἰς τοὺς κλάδους, καὶ οὕτω μὴ δυναμένη νὰ τρέχῃ, συνελήφθη ὑπὸ τοῦ λέοντος·

(ΑΝΑΓΝ. Α'.)

μέλλουσα δὲ νὰ κατασπαραχθῇ ὑπ' αὐτοῦ, ἔλεγε καθ' ἑαυτήν· «Δυστυχῆς ἐγώ, ὑπὸ μὲν τῶν ποδῶν, ὑφ' ὧν ἐνόμιζον ὅτι θὰ προδοθῶ, ἐσωζόμην· ὑπὸ τῶν κεράτων δέ, ὑφ' ὧν ἤμην πεπεισμένη ὅτι θὰ σωθῶ, ἀπωλόμην».

Οὕτω πολλάκις ἐν κινδύνοις οἱ μὲν ὑποπτοὶ τῶν φίλων σωτῆρες ἐγένοντο, οἱ δὲ πιστοὶ νομιζόμενοι προδότες.

35. Ἡ ἀνάστασις τῆς Ταβιθά.

Ἐν Ἰόππῃ, πόλει παραλίῳ τῆς Ἰουδαίας, ἔζη κόρη τις, θυγάτηρ χρηστῶν γονέων, ὀνόματι Ταβιθά, ἥ ἐλληνιστὶ Δορκὰς. Αὕτη ἦτο πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυῶν, ὥς ἐποίει. Ἡ Ταβιθά ἀσθενήσασα ἀπέθανε. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἦτο ἐν Λύδῃ, πόλει μεσογείῳ, κειμένη μεταξὺ Ἰόππης καὶ Ἱερουσαλήμ, οἱ ἐν Ἰόππῃ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Πέτρον δύο ἄνδρας, προσκαλοῦντες αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς Ἰόππην.

Ἀφικόμενος ὁ Πέτρος ἐνταῦθα, εἰσῆλθεν εἰς τὸνθάλαμον, ἐν ᾧ κατέκειτο ὁ νεκρὸς τῆς Ταβιθά· καὶ τότε προσῆλθον μετὰ δακρύων πρὸς τὸν Πέτρον πᾶσαι αἱ χῆραι καὶ τὰ ὄρφανά, ἐπιδεικνύουσαι αὐτῷ τοὺς χιτῶνας καὶ τὰ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει ἡ Δορκὰς οὕσα μετ' αὐτῶν. Ὁ Πέτρος, συγκινηθεὶς ὑπὸ τῶν δακρύων τῶν τε γο-

νέων τῆς ἐλεήμονος κόρης καὶ τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, ἐξέβαλεν ἔξω πάντας καὶ γονυπετήσας προσήυχετο· εἶτα ἀνέκραξε· «*Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, Ταβιθά, ἀνάστα*». Ἡ Ταβιθά ἀμέσως ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς· ὁ δὲ Πέτρος, ἐγγίσας αὐτὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς, ἀνέστησεν αὐτὴν πρὸς μεγίστην μὲν χαρὰν τῶν γονέων καὶ συγγενῶν, παρηγορίαν δὲ τῶν πασχόντων, οὓς ἡ εὐσπλαγχνος κόρη περιέθαλπε, καὶ θαυμασμὸν καὶ ἐκπληξιν τῶν παρεστώτων.

36. Ἡ Ταβιθά.

1. Γέρον εἰσέρχεται οἶκον πικρόν,
γύναια κλαίουσι κόρης νεκρόν·
«Πέτρε, τὸν κράζουσι, χρήζομεν σοῦ,
κλῖνον τὰ γόνατα τῷ Ἰησοῦ.
2. «Εἶναι τὸ λείψανον τῆς Ταβιθά,
πόσα συνθάπτονται, πόσ' ἀγαθὰ!
ἦθους εὐγένεια, στόμα γλυκύ,
χεῖρ χαριτόβρυτος κ' ἐργατική.
3. «Φίλας μᾶς ἔλεγε κ' ἦτο ἡμῶν
προστάτης ἄγγελος καὶ κηδεμών.
Ἴδου ἐργόχειρα κ' ἱματισμοὶ
δι' ὧν ἐτέρπετο νὰ μᾶς κοσμή.

4. « Ἦτο παρήγορος τῶν ὀρφανῶν
καὶ τῆς πατρίδος μας φῶς φαεινόν.
Οἴκτειρον, οἴκτειρον, χρῆζομεν σοῦ,
κλῖνον τὰ γόνατα τῷ Ἰησοῦ ».
5. Ὁ Πέτρος ἐκλαυσε συγκινηθεὶς,
θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξ' εὐθύς.
« Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ,
τέκνον, ἀνάστηθι, χρῆζομεν σοῦ ».

ΗΛ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ.

37.

Φίλε,

Σοὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐπὶ δύο ἡδὴ
ἐβδομάδας δὲν φοιτῶ εἰς τὴν σχολὴν ἔρε-
κεν ἀσθενείας. Εὐτυχῶς, ἀναρρώσας ἐρ-
τελῶς, δύναμαι νὰ φοιτῶ εἰς τὴν σχολὴν
καὶ νὰ ἀκροῶμαι τῶν μαθημάτων, ἅτινα
πρὸς μεγίστην λύπην μου ἤμην ἠραγκα-
σμέρος νὰ διακόψω. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν
δύναμαι νὰ καταροήσω τὰ μαθήματα, ἄν
μὴ μελετήσω τὰ προδιδαχθέντα, διὰ τοῦ-
το παρακαλῶ σε ἐλθε αὔριον Κυριακῇ
εἰς τὴν οἰκίαν μου ἵνα μοι βοηθήσης

ὁ λόγον εἰς τὴν μελέτην τῶν μαθημάτων
τούτων.

Εὐέλπις ὦν ὅτι θὰ τέχω τῆς χάριτος
ταύτης διατελώ,

εἰλικρινὴς φίλος σου

Εὐελοπέδης.

38. Τὸ ὕδωρ.

Τι θὰ ἐγινόμεθα ἀνευ ὕδατος ; Ἄνευ αὐτοῦ δὲν θὰ
ἐπρώγομεν, δὲν θὰ ἐπίνομεν, δὲν θὰ ἐνεδυσόμεθα. Ὁρ-
λομεν ἄρα νὰ μὴ περιφρονῶμεν μηδὲ τὴν ἐλαχίστην
σταγόνα, τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναβλύζουσαν ἢ ἐκ τῶν νε-
φῶν πίπτουσαν. Διότι ὁ Παντοδύναμος θέλει ἡ μία νὰ
ζητῇ τὴν ἄλλην, ὡς ἀδελφαί, καὶ ἐνούμεναι ν' ἀποτε-
λῶσι ρυάκιον πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων.

Ἐκεῖ, ἐπὶ τοῦ ὄρους, εἶναι ἡ πηγὴ. Τὸ ὕδωρ αὐτῆς
φαιδρὸν καταρρέει διὰ τῆς κοιλάδος, ὅπως ἐνωθῇ μετὰ
τοῦ ἀδελφοῦ ρυακίου, τοῦ ἐν τῷ βάθει διαρρέοντος. Με-
ταξὺ τῶν παροχθίων ἀνθέων ρέουσι προσωτέρω τὰ ὕδατα
καὶ τὰ ἰχθύδια χαίρουσιν ἐν τῷ λαμπρῷ ρείθρῳ, παί-
ζονταὺς πρὸς τὸ ἡλιακὸν φῶς, μέχρις οὗ ὁ ἄλιεύς ἔρχεται
μετ' ἀγκίστρων καὶ δικτύων καὶ δίδει τέρμα εἰς τὸ παί-
γνιον. Τὸ ρυάκιον γίνεται ρυαῖ, ὁ ρυαῖ ποτάμιον καὶ τὸ
ποτάμιον ποταμός. Νῦν οὗτος πίπτει ἐπὶ τὸν ἰσχυ-

ρὸν τοῦ μύλου τροχὸν καὶ ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ στρέψῃ τοὺς κυλίνδρους πρὸς κίνησιν τοῦ μύλου. Ἐπειτα ῥέει ὁ ποταμὸς εἰς τὴν πόλιν, τὴν ὑψηλοῦς πύργους, ὠραίους οἴκους καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους ἔχουσιν. Μετὰ ταῦτα ἐξέρχεται εἰς τοὺς τερπνοὺς ἀγροὺς καὶ πρασίνοὺς λειμῶνας καὶ ἐκεῖ ἐλικοσιδῶς ῥέει παλιν μεταξύ δύο ὄχθων, πάντοτε αὖξων καὶ καθιστάμενος πλωτός.

Ἰδοὺ νῦν τὰ πλοίαρχα καὶ οἱ ἱστοὶ αὐτῶν καὶ αἱ ποικίλαι σημαῖαι, κυμαινόμεναι ἐν τῷ ἀνέμῳ, ὥσπερ πληροὶ καὶ τὰ λευκὰ ἱστία. Πάντα ταῦτα ὁ ποταμὸς φέρει μεθ' ἑαυτοῦ μέχρι τοῦ ἀπεράντου ἐκείνου ὕδατος, ὅπερ εἶναι πολλῶ μείζον ἢ μυριοὶ ποταμοί. Τὸ ὕδωρ ἐκείνο εἶναι ἢ θάλασσα. Ταύτης τὰ φοβερά κύματα προσέρχονται καὶ ῥοχθοῦσι καὶ οἱ ἄνθρωποι τῶν πλοίων φοβοῦνται.

Ἄλλ' ὁ ποταμὸς λέγει πρὸς αὐτήν·

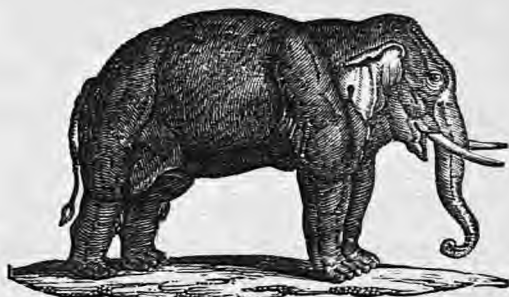
«Σοὶ φέρω πάσας τὰς πηγὰς καὶ πάντα τὰ ρυάκια, ὅσα ὠδοιπόρησαν μετ' ἐμοῦ, καὶ πάντα τὰ πλοῖα, ὅσα τὰ νῶτά μου ἐβάστασαν. Δέξαι αὐτά, φιλότατη θάλασσα· ἀπηρύδῃσα καὶ θέλω ἀνάπαυσιν».

Ἀένεγμα.

Δι' ἐμοῦ σχεδὸν ἡ πλάσις ὅλη ἐδημιουργήθη,
 κ' ἐξ ἐμοῦ ὑπαρξιν ἔχουν ζῶα καὶ φυτὰ καὶ λίθοι·
 ὅπου ἂν τὸ βλέμμα στρέψῃς, ἀπαράτητον μ' εὐρίσκεις,
 καὶ ἂν λείψω ἀποθνήσκεις.

Τρώγεις ; μ' ἔχεις σύντροφόν σου. Πίνεις ; δέν με προσκαλεῖς.
Λούεσαι, μαζῇ μέ θέλεις καί μαζῇ ἔν ὀμιλῇς.

39. Ὁ ἐλέφας.

Ὁ ἐλέφας εἶναι μέγιστον καί τερατωδέστατον τῶν τετραπόδων. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶναι μεγίστη, οἱ ὀφθαλμοὶ μικροὶ καί ἐρυθροί, τὰ ὦτα μακρά, ἐπικλινῇ, πεπλατυσμένα κατὰ τὴν κεφαλὴν καί χρησιμεύοντα αὐτῷ εἰς ἐκδίωξιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν μυιῶν καὶ ἄλλων ζυῦφλων. Τὸ στόμα αὐτοῦ φαίνεται ἡνωμένον μᾶλλον μετὰ τοῦ στήθους ἢ μετὰ τῆς κεφαλῆς. Οἱ πόδες τοῦ ἐλέφαντος εἶναι στῆλαι παχεῖαι καὶ βραχεῖαι, στηριζόμεναι ἐπὶ πέντε δακτύλων χηλῶτων καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον καλυπτόμεναι ὑπὸ παχυτάτου χιτῶνος· ἡ οὐρά εἶναι λεπτή.

Ἐκ τοῦ ἄνωθεν χεῖλους τοῦ ἐλέφαντος, ἐξέρχουσι δύο μεγάλοι καμπύλοι χαυλιόδοντες, ὄντες φοβερόν αὐτοῦ ὄπλον. Ἰδίον χαρακτηριστικόν αὐτοῦ εἶναι ἡ προβοσκίς, οὔσα προέκτασις τῆς ρίνος, ἔσωθεν κοίλη καὶ ἀπολήγουσα εἰς στρογγύλην ἐπίγρυσιν, ἣν μεταχειρίζεται ὡς χεῖρα. Ἐκ τούτου ὁ ἐλέφας προβοσκιδωτὸν ζῶον λέγεται. Διὰ τῶν ἐν τῇ προβοσκίδι ἀπείρων μυῶν δύναται ὁ ἐλέφας οὐ μόνον ν' ἀνακινήσῃ καὶ κάμπτη αὐτήν, ἀλλὰ καὶ νὰ βραχύνῃ, ἐπιμηκύνῃ, κυρτοῖ καὶ στρέφῃ πανταχόσε. Δι' αὐτῆς ὁ ἐλέφας δύναται νὰ λάβῃ ἐκ τῆς γῆς καὶ λεπτότατα νομίσματα. Πρὸς τούτοις συνάγει τὸν χόρτον, τὰ ἄνθη, ἐκλέγων αὐτὰ ἀνὰ ἕν, λύει τὰ σχοινία, ἀνοίγει καὶ κλείει τὰς θύρας, στρέφων τὰς κλεῖδας καὶ ὠθῶν τοὺς ὀχεῖς. Ἄλλ' ἡ προβοσκίς δὲν εἶναι μόνον ἄβρᾶ χεῖρ, ἀλλὰ καὶ βραχίων ἰσχυρότατος, πνίγων καὶ λέοντα καὶ τίγριν καὶ ἐκριζῶν τὰ δένδρα.

Τὸ σῶμα τοῦ ἐλέφαντος καλύπτεται ὑπὸ δέρματος παχυτάτου· ὅθεν παχύδερμον ζῶον ἀποκαλεῖται. Τὸ ἐπὶ τοῦ δέρματος τρίχωμα εἶναι ἀραιὸν καὶ μελάγχρουν, πολλάκις δὲ λευκὸν ἢ ἐρυθρόν.

Ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστή· εἰκάζεται ὅμως ὅτι ζῇ ὑπὲρ τὰ διακόσια ἔτη.

Ὁ θηλυς συνήθως γεννᾷ ἕν, ὅπερ ἔχει μέγεθος μεγάλου κυνὸς καὶ ὅπερ θηλάζει διὰ τῶν μεταξὺ τῶν

ἐμπροσθίων ποδῶν ὑπαρχόντων μαστῶν καὶ ἐναγκαλίζεται διὰ τῆς προβοσκίδος.

Δύο εἶδη ἐλεφάντων ὑπάρχουσι, ὁ Ἰνδικὸς καὶ ὁ Ἀφρικανικὸς, ὅστις ἔχει ὠτα πολὺ μεγαλείτερα τοῦ Ἰνδικοῦ. Ὁ ἐλέφας ἀγαπᾷ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν, τὰς βαθείας κοιλάδας, τὰ σκιερὰ καὶ ὑγρὰ μέρη καὶ ζῇ ἐκ φυτῶν καὶ ῥιζῶν, ἅς ἐκ τῆς γῆς διὰ τῶν χαυλιοδόντων ἐκρίζοι, καὶ ἐξ ὀπωρῶν καὶ κλαδῶν, οὓς διὰ τῆς προβοσκίδος ῥίπτει. Πλείονον δ' ἀρέσκειται εἰς τὰ εὐώδη φυτὰ καὶ μεγάλως φθείρει τοὺς λειμῶνας καὶ τὰς ἐσπαρμένας γαίας. Οἱ ἐλέφαντες περιφέρονται κατὰ τὰς ἐρήμους συναγελαστικῶς, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς προπορευόμενον τὸν γηραιότερον, ἐν μέσῳ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ μικροὺς καὶ ὡς οὐραγοὺς ἄλλους ἀκμαίους.

Ὁ ἐλέφας εἶναι ζῶον ἀγχίνου καὶ δύναται, ὡς φορητὴν ζῶον, νὰ μεταφέρει βαρὺτατα φορτία ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἄλλον τόπον, βαδίζων τεχνῶς, καλπάζων καὶ ἐν ἀνάγκῃ κολυμβῶν θαυμασίως.

Ἐκ τῶν ἀμυντηρίων ὀδόντων τοῦ ἐλεφάντος ἐξάγεται τὸ λεγόμενον ἐλεφάντινον ὀστοῦν, οὐσία λευκή, στιλπνὴ καὶ σκληροτάτη, ἥτις, διὰ τῆς σμίλης ποικιλώτατα καὶ λεπτότατα λαμβάνουσα σχήματα, εἶναι λίαν χρήσιμος εἰς τὴν γλυπτικὴν, ζωγραφικὴν καὶ εἰς διαφόρους διακοσμήσεις.

Οἱ ἄνθρωποι κατώρθωσαν νὰ καταστήσωσι τὸν ἐλέ-

φαντα χρήσιμον καὶ ἐν τῷ κυνηγίῳ καὶ τῷ πολέμῳ. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὁ ἐλέφας ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων πύργους, πλήρεις στρατιωτῶν, ὡς σήμερον φέρει φορεῖα, ἐν αἷς καθήνται οἱ κυνηγοῦντες τὴν τίγριν μεγιστᾶνες τῶν Ἰνδιῶν.

40. Τρόπος συλλήψεως τοῦ ἐλέφαντος.

Οἱ κυνηγοί, μαθόντες τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τοῦ ἐλέφαντος, πορεύονται ἐκεῖσε ἅμα τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης, μετὰ τεσσάρων ἐπὶ τούτῳ γεγυμνασμένων καὶ ἐξημερωμένων ἐλεφάντων. Οὗτοι περικυκλοῦσιν αὐτὸν προσεγγίσαντα καὶ ἄρχονται συμπαίζοντες διὰ τῶν προβοσκίδων. Ὁ ἄγριος ἐλέφας, τερπόμενος ἐπὶ τοῖς παιγνίοις τούτοις, οὐδένα ὑποπτεύει κίνδυνον· οἱ δὲ κυνηγοὶ ἔρχονται ὀπισθεν πρὸς τὸν ἄγριον ἐλέφαντα ἔρποντες, καὶ διὰ σχοινίου ἰσχυροῦ περιπλέκουσι πρῶτον τοὺς ὀπισθίους, εἶτα δὲ καὶ τοὺς ἐμπροσθίους αὐτοῦ πόδας, ἂν δυνηθῶσι. Μετὰ τοῦτο ἀποχωροῦσι μετὰ τῶν γεγυμνασμένων ἐλεφάντων. Ἐννοήσας ὁ ἐγκαταλειφθεὶς ὅτι ἔπεσεν εἰς παγίδα, κυριεύεται ὑπὸ μανίας καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐκφύγῃ, ἀλλὰ βαδίζει λίαν βραδέως. Οἱ κυνηγοὶ τότε, ὀπισθεν ἐπερχόμενοι, δρᾷττονται τοῦ μακροῦ καὶ χονδροῦ σχοινίου καὶ προσδέουσιν αὐτὸ εἰς

τὸ πρῶτον τυχόν ισχυρὸν δένδρον. Τότε ὁ αἰχμαλῶτος θέλει νὰ φύγῃ, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος, λυσσᾷ, ῥίπτεται κατὰ γῆς, ἀνορύσσει διὰ τῶν ισχυροτάτων ὀδόντων αὐτοῦ τὸ ἔδαφος καὶ βρυχᾷται φοβερώς· μένει οὕτω δεδεμένος ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἀποκαμὼν δ' ἐκ τῶν ισχυρῶν ἀγώνων καὶ τῶν βρυχηθμῶν, κατὰ μικρὸν τιθασεύεται· οἱ δὲ κυνηγοὶ προσέρχονται τότε μετὰ τῶν ἡμέρων ἐλεφάντων, προσφέρουσιν αὐτῷ τροφὴν καὶ οὕτως ἀσκηθεὶς εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐλευθεροῦται ἀπὸ τῶν δεσμῶν καὶ ἀκολουθεῖ θαυμασίως αὐτοῖς ὑποτασσόμενος.

Πολλάκις δὲ σκάπτουσι λάκκους ἐπικλινεῖς, ἐν οἷς βάλλουσι καρπούς καὶ ὄρουζαν· ὁ ἐλέφας κατέρχεται εἰς τὸ βάθος ἵνα γευθῇ τῆς τροφῆς, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος, ἕνεκα τοῦ στενοῦ τοῦ χώρου νὰ στραφῇ πρὸς τὰ ὀπίσω ἢ νὰ περῇ πρὸς τὰ ἔξω, συλλαμβάνεται.

41. Εὐεργεσία.

Ἐν ᾧ ποτε ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος ὁ ΙΣΤ' περιεφέρετο κατὰ τὰ δάση κυνηγῶν, προσέρχεται αὐτῷ νέος τις καὶ προσπίπτων πρὸ αὐτοῦ, λέγει·

— Κύριε, βοήθησόν μοι, στεροῦμαι τῶν πάντων.

— Διὰ τί, φίλε μου, ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ ἄγνωστος βασιλεὺς, ἐπαιτεῖς; Δὲν δύνασαι νὰ ἐργασθῇς;

— Δύναμαι, κύριε, ἀλλ' ἀναγκάζομαι νὰ μένω ἐν τῷ οἴκῳ· ὁ πατήρ μου ἀποθνήσκει, οἱ δὲ ταλαίπωροι μικροὶ ἀδελφοί μου ἐπ' ἰσθῆς ἀσθενοῦσι, ἀπεκρίνατο μετὰ δακρύων ὁ πτωχὸς νέος.

— Λέγεις ἄρα γε τὴν ἀλήθειαν ;

— Ναί, κύριε, ἀλήθειαν.

ἸΟ ἀγαθὸς βασιλεὺς ἠλέησεν αὐτὸν παραχοῆμα, ἀλλὰ σκεψάμενος ὅτι, ἐὰν τὰ λειχθέντα ὑπὸ τοῦ νέου ἦσαν ἀληθῆ, δὲν ἔρκει τὸ δοθὲν αὐτῷ ποσόν, ἠρώτησε καὶ αὐθις αὐτόν·

— Ἡ κατοικία σου ἀπέχει πολὺ ἐντεῦθεν ;

— Τρία τέταρτα τῆς ὥρας, κύριέ μου.

Ὁ μονάρχης, τῷ ἐπαίτῃ ἀκολουθῶν, ἐφθασεν εἰς μικρὰν καλύβην. Γοεραὶ κραυγαὶ πλήττουσι τὰ ὦτα αὐτοῦ. Εἰσέρχεται καὶ βλέπει τὸν πατέρα κατὰκοιτον ἐπὶ ἀχυρίνου στρώματος, τὰ τέκνα, τὰ μὲν ἀσθενῆ καὶ ἡμίγυμνα, τὰ δὲ ζητοῦντα ἄρτον παρὰ τῆς ταλαίνης μητρὸς, ἥτις δάκρυα μόνον ἠδύνατο νὰ προσενέγκῃ αὐτοῖς.

Τὸ θέαμα τοῦτο τὰ μέγιστα συνεκίνησε τὸν βασιλέα, ὃς πάραυτα διένειμεν αὐτοῖς ὅσα χρήματα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, λυπούμενος ὅτι δὲν εἶχε πλεόνα. Ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἀνάκτορα, εἶπε τῇ βασιλίσσει· « Ἄ ! κυρία, πόσον εὐτυχὲς ὑπῆρξε τὸ κυνήγιόν μου ! » καὶ διηγήσατο τὸ γεγονός.

"Απαντες συνεκινήθησαν μέχρι δακρύων καὶ παρευ-
θὺς προσετάχθη ἰατρὸς νὰ παράσχη πρὸς τοὺς δυστυ-
χεῖς νέα βοηθήματα.

42. Ὁ βίος.

Τοῦ κόσμου ὁ βίος
ἔδω ἐπὶ γῆς
κλαυσίγελως εἶναι
χαρᾶς κ' οἰμωγῆς.

Χαρὰν ἦ καὶ λύπην
τὸ δάκρυ δηλοῖ·
ποτὲ εἰς τὸν βίον
ζωὴ ὁμαλή.

Μὲ ἄπταιστον βῆμα
εἰς ἄδην χωρεῖ,
ὁ βίος δὲν εἶναι
ἦ ἄχθος βαρύ.

Λοιπὸν ἀθωότης,
χαρὰ καὶ ἐλπίς
ἄς εἶναι ὁ γνώμων
ἡμῶν καὶ κρηπίς.

Γεννᾶται, γηράσκει,
 μ' ἐλπίδα πᾶς ζῇ,
 καὶ τέλος ἐκλείπει
 μ' ἐκείνην μαζῇ.

Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ.

34. Ἡ ἄμπελος.—Ὁ οἶνος.

Ἄπαντες γινώσκομεν τὴν ἄμπελον, ἔχουσιν συνήθως χθαμαλὸν, στρεβλὸν καὶ γογγυῶδες στέλεχος, πολλοὺς λεπτοὺς περιπλόκους κλάδους, ἐφ' ὧν φύονται τριχῶδεις ὀφθαλμοί, ὠραῖα πλατέα φύλλα, ἔμμισχα, παλαμουχιδῆ, λεπτοὺς ραδάμινους καὶ ἐντελῇ ἄνθη.

Τῆς ἀμπέλου καρπὸς εἶναι αἱ σταφυλαί, αἵτινες συνίστανται ἐκ ραγῶν. Αἱ ῥᾶγες εἶναι διάφοροι κατὰ τὸ σχῆμα, τὸ χρῶμα καὶ τὸ μέγεθος.

Αἱ ῥᾶγες χωρίζονται διὰ διαφράγματος, ὅπερ πολλάκις ἐν τῇ ὠριμότητι ἐξαφανίζεται. Τὰ σπέρματα ἔχουσιν ἐπισπέρμιον σκληρόν, ὃν ἕκαστον περιέχει ἔμβρυον ἐντὸς σαρκώδους ἐνδοσπερμίου κείμενον.

Ἐκ τῶν σταφυλῶν παράγεται ὁ τοσοῦτον χρήσιμος ἡμῖν οἶνος.

Αἱ ὠριμοὶ σταφυλαί, κατὰ τὸν τρυγητὸν συλλεγόμεναι, κομίζονται εἰς τὸν ληνόν, πατοῦνται καὶ ὀχυ-

μὸς λαμβάνεται. Ὁ χυμὸς κατ' ἀρχὰς εἶναι θολὸς καὶ γλυκύς, τηρῶν τὴν γεῦσιν τῶν ραγῶν. Οὕτως ἔχοντα καλοῦμεν αὐτὸν γλεῦκος. Ὅταν ὅμως ἐντὸς δοχείων κατασταλάξῃ, λαμβάνει θαυμαστὴν τινα ἀλλοίωσιν, ζυμοῦται, ἥ, ὡς λέγουσι, βράζει. Πομπόλυγες ἀπειράριθμοι ἀνέρχονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὑγροῦ, ὅλον δὲ τὸ περιεχόμενον κινεῖται, κυματίζει καὶ ἐκβάλλει ἀφρόν, ὡς ὕδωρ ζέον. / Τοῦτο παράγει τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὅπερ χωρίζεται τοῦ σταφυλίνου χυμοῦ. Ὁ περὶ τὰ διάφορα δοχεῖα, ἐν οἷς ὑπάρχει οἶνος, ἀπὸ δηλητηριάζεται καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ πλησιάσῃ τότε αὐτά. Ἄρα ἀνάγκη νὰ εἰσαχθῇ νέος ἀήρ, ἵνα φύγωσιν οἱ ἐπιπλαθεῖς ἀτμοί. Ἀφ' οὗ ὁ οἶνος ζυμωθῇ, δὲν διακρίνεται ἐπὶ ἐν αὐτῷ ὁ σταφυλίνος χυμὸς· ἔχει ἰδίαν τινα γεῦσιν· εἶναι ἀραιός, διαυγής, διαφανής, καὶ ὡς συνήθως λέγομεν, γίνεται πνευματώδης, τουτέστι λαμβάνει δύναμιν.

Διὰ τοῦτο ὁ οἶνος συναριθμεῖται εἰς τὰ πνευματώδη ποτά, ὡς ὁ ζυθος καὶ τὸ οἶνόπνευμα. Ὁ ζυμωθείς οἶνος μεταγγίζεται, ἥτοι τίθεται εἰς ἄλλα δοχεῖα, ἐν οἷς μένει, ἕως οὗ γένηται κατάλληλος εἰς ἐμπορίαν. Ἀποστέλλεται δὲ ἢ ἐν φιάλαις ἢ ἐν πῖθοις ἢ ἐν βυτίοις.

Ἐκ τοῦ οἶνου παράγεται ἕξος καὶ οἶνόπνευμα. Τὸ μὲν πρῶτον, ἐὰν ὁ οἶνος μείνῃ ἐν ἐλευθέρῳ ἀέρι, τὸ δὲ

δεύτερον, ἐὰν διυλισθῇ, τουτέστιν ἐὰν ἐν κλειστοῖς δοχείοις μεταβληθῇ διὰ τῆς θερμάντεως εἰς ἀτμόν, ὅστις γίνεται πάλιν ρευστὸν διὰ τῆς ἀποψύξεως.

Τὸ ἐν τῷ ληνῷ μένον ἀποπίεσμα, οἱ μίσχοι καὶ φλοιοὶ τῶν ῥιζῶν, συνήθως καλούμενον βρύτεια ἢ βρυτία, τὸ μὲν δίδεται ὡς τροφή τοῖς κτήνεσι, τὸ δὲ μεταβάλλεται εἰς οἶνόπνευμα τὸ καιόμενον.

Ἐκ τοῦ ἄνθρακος τοῦ κληματίνου ξύλου καὶ ἐκ τῶν καέντων βρυτίων λαμβάνομεν καλὴν τυπογραφικὴν μελάνην καὶ κυανῇν τινα βαφήν.

Ἐν αἷς δὲ χώραις ἥ μὲν ἄμπελος ὀλίγον προκόπτει, ἄλλαι δὲ ὁπώραι γίνονται πολλαί, παρασκευάζεται οἶνος ἐκ τοῦ χυμοῦ μήλων καὶ ἀπίων· ὁ τρόπος τῆς παρασκευῆς εἶναι ὁ αὐτός, ἀλλὰ τὸ ποτὸν εἶναι ὀλιγώτερον πνευματώδες τοῦ ἐκ σταφυλῆς οἶνου.

Ἡ ἄμπελος φύεται ἐν ταῖς θερμαῖς καὶ εὐκράτοις χώραις.

Ἀἴνιγμα.

Κεφαλὴν μὲν ἐὰν ἔχω, ξανθὸς εἶμαι καὶ γλυκός.

Ἄνευ ταύτης, ὀξύτόνως, εὐθύς γίνομαι λευκός.

44. Μυθολογία.

Οι θεοὶ τῶν ἀρχαίων.

Οἱ προπάτορες ἡμῶν ἐπίστευον εἰς τὴν ὑπαρξιν πολλῶν θείων δυνάμεων, πρεσβεύοντες ὅτι ἅπαντα τὰ μέρη τῆς φύσεως, ὁ αἰθήρ, ὁ ἥλιος, ἡ θάλασσα, οἱ ποταμοί, τὰ ὄρη, τὰ δάση, τὰ ἀκρωτήρια, ἔτι δὲ αἱ ἀρεταί, τὰ πάθη, αἱ τέχναι, ἡ φρόνησις, τὸ κάλλος, ἡ ἄγρια, ἡ γεωργία, ὁ θάνατος, τὸ κράτος, ἡ βία εἶχον τὸν ἴδιον αὐτῶν θεόν. Οἱ θεοὶ ὅμως οὗτοι δὲν ἐλατρεύοντο ὡς φυσικαὶ ἢ ἠθικαὶ δυνάμεις· ἐλατρεύοντο ὡς ὄντα, ἔχοντα ἀνθρωπίνην μορφήν καὶ διάγοντα βίον ἀνθρώπινον, ἀλλ' ἀθάνατα, ισχυρότερα τῶν ἀνθρώπων καὶ διέποντα τὴν τύχην τοῦ κόσμου.

Δώδεκα ἐξ αὐτῶν ἐνομίζοντο ὡς πάντων μέγιστοι θεοὶ καὶ ὠνομάζοντο Ὀλύμπιοι, ἅτε κατοικοῦντες τὰς μεγαλοπρεπεῖς κορυφὰς τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, αἵτινες συνεχέοντο μετὰ τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ δώδεκα οὗτοι μεγάλοι θεοὶ ἦσαν ἐξ μὲν ἄρρενες· ὁ Ζεὺς, ὁ καὶ θεὸς τοῦ αἰθέρος ἰδίως, ὁ Ποσειδῶν τῆς θαλάσσης, ὁ Ἀπόλλων τοῦ φωτός, ὁ Ἄρης τοῦ πολέμου, ὁ Ἡφαιστος τοῦ πυρὸς καὶ τῶν τεχνῶν καὶ ὁ Ἑρμῆς τοῦ ἐμπορίου καὶ τοῦ λόγου· ἐξ δὲ θῆλεις, ἡ Ἥρα, θεὰ τοῦ ἀέρος, ἡ Ἀθηνᾶ τῆς φρονήσεως, ἡ Ἀρτεμις τῆς θήρας, ἡ Ἀφροδίτη τοῦ κάλ-

(ΑΝΑΓΝ. Α΄.)

6

λους, ἡ Ἑστία τοῦ οἰκιακοῦ βίου καὶ ἡ Δήμητρα τῆς γεωργίας. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν πολλοὶ δὲν ἦσαν κατώτεροι τῶν Ὀλυμπίων κατὰ τε τὴν δύναμιν καὶ κατὰ τὸ ἀξίωμα· οἶον, ὁ Πλούτων, ὁ θεὸς τοῦ ἄδου, ἡ Ἑκάτη, ὁ Διόνυσος, ἡ Περσεφόνη, αἱ Μοῦσαι κτλ. Τῶν δὲ θεῶν ἀπάντων, τῶν τε Ὀλυμπίων καὶ τῶν ἄλλων, ὡς καὶ ἅπαντος τοῦ κόσμου, προέστατο ὁ Ζεὺς, ὡς ἀγαθὸς πατὴρ οἰκογενείας καὶ βασιλεὺς.

45. Θυγάτρὸς φιλοστοργία.

Γέρων τις, Κίμων ὀνομαζόμενος, καταδικασθεὶς εἰς τὸν ἐξ ἀσιτίας θάνατον, ἐρρίφθη εἰς τὰς φυλακάς, ἵνα ὑποστῇ τὴν τρομερὰν καὶ σπαραξικάρδιον ταύτην ποινὴν. Ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Περὸνη, μαθοῦσα τὴν καταδίκην τοῦ πατρὸς, ἐπορεύθη εἰς τὴν φυλακὴν καὶ παρεκάλεσε μετὰ δακρύων τὸν δεσμοφύλακα νὰ ἐπιτρέπῃ αὐτῇ νὰ ἐπισκέπτεται τὸν ἐν τῇ φυλακῇ πατέρα αὐτῆς, ἐν ὧσιν ἔζη ὁ γέρων.

Ὁ δεσμοφύλαξ, ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, προθύμως συνήνεσεν εἰς τοῦτο, ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ ἐρευνᾷ ἐπ' αὐτῆς μήπως φέρει τροφήν.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας, ὅτε δὲν ἠδύνατο ἔτι νὰ ζῇ ὁ μηδὲν τρώγων, ἡ θυγάτηρ ἀδιαλείπτως ἤπαιτο τὴν

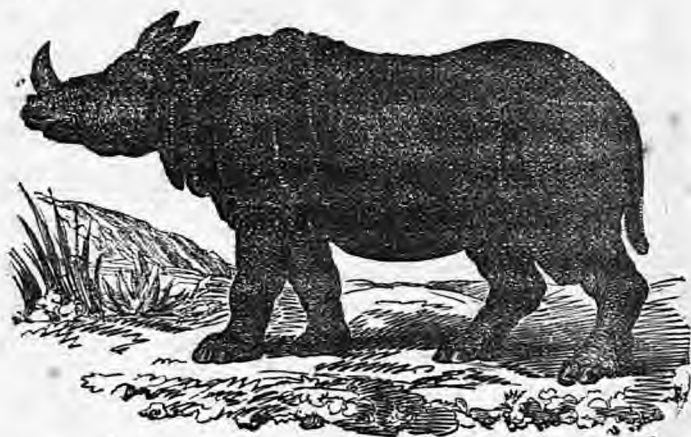
αὐτὴν χάριν. Ὁ δεσμοφύλαξ, περιεργος νὰ μάθῃ πῶς ἄρᾳ γε ἐκ τῆς μακρᾶς ἀσιτίας δὲν ἀπέθνησκεν ὁ γέρον, κατασκοπεύει καὶ βλέπει τὴν θυγατέρα, ἔχουσιν ἐρριμμένον τὸν πλατὺν αὐτῆς πέπλον ἐπὶ τινος λίθου, προσφέρουσιν δὲ τῷ πατρὶ τὸν μιστὸν πρὸς θήλασιν. Ὁ δὲ γέρον εἶχε τὴν κόμην ἠνωρωμένην, τὰς παρειὰς ἰσχνότατας καὶ τὴν γενειάδα μακράν, ἡμιθανὴς ἐκ τῆς πείνης καὶ μόλις ἐπὶ τῶν π.δῶν στριζόμενος. Ὁ δεσμοφύλαξ ὑπὸ τοῦ θαύματος τούτου τοσοῦτον συνεκινήθη, ὥστε πάραυτα ἀνήγγειλε τοῦτο τοῖς δικασταῖς, οἵτινες ὑπὸ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς φιλοστοργίας τῆς θυγατρὸς ἐπ' ἰσῆς συγκινηθέντες, ἐχαρίσαντο μὲν τὴν ζωὴν εἰς τὸν γέροντα Κίμωνα, προσέταξαν δὲ νὰ τρέφωνται ἀμφοτέροι ἐκ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ καθ' ἅπαντα αὐτῶν τὸν βίον.

46. Ὁ ῥινόκερως.

Ὁ ῥινόκερως συνίσταται ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ὁ ἐλέφας μερῶν καὶ ἀνάγεται εἰς τὴν τῶν παχυδέρμων τάξιν. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶναι ἐπιμήκης, ὡς ἡ τοῦ κάπρου, οἱ ὀφθαλμοὶ μικροὶ καὶ βλέπει δι' αὐτῶν μόνον κατ' εὐθείαν τὰ πρὸ αὐτοῦ κείμενα πράγματα, τὰ ὧτα πλατέα καὶ ὀρθά, τὸ στόμα ὀλίγον ἐσχισμένον καὶ οἱ πόδες βραχεῖς, ἀπολήγοντες εἰς τρεῖς μεγάλας χηλὰς ἕκαστος.

Τὸ σχῆμα τοῦ ζῴου τούτου εἶναι ὀγκῶδες, ἄκομψον καὶ ἐπίμηκες, ὡς τὸ τοῦ χοίρου.

Ὁ ρινόκερος εἶναι μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον μετὰ τὸν ἐλέφαντα ζῶον καὶ ἔχει μῆκος τριῶν μέτρων καὶ ὕψος δύο.

Τὸ χρῶμα τοῦ σκληροτάτου καὶ σχεδὸν ἀτρίχου αὐτοῦ δέρματος εἶναι ὑπόμελαν. Τὸ δέρμα τοῦτο ἔχει πτυχὰς κατὰ τοὺς ὤμους μάλιστα καὶ τὴν ῥάχιν, καλύπτεται ὑπὸ λεπίδων, ὡς τὰ ὄστρακα τῆς χελώνης, καὶ εἶναι ὡς θώραξ, ὃν οὔτε λόγχη οὔτε σφαῖρα δύναται νὰ διατρυπήσῃ.

Ὁ ρινόκερος λέγεται ὅτι ζῇ περὶ τὰ ἑκατὸν ἔτη. Ἡ θήλεια, ἐγκυμονοῦσα δέκα καὶ τέσσαρας ἢ δέκα καὶ πέντε μῆνας, τίκτει ἓν μόνον.

Ἰδια χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ εἶναι τὸ εἰς ἀπόφυσιν ἀπολήγον ἄνω χεῖλος, ὅπερ, ἐκτείνων μέχρι τεσσαράκοντα ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, δύναται νὰ μεταχειρίζεται ὡς χεῖρα, ὡς ὁ ἐλέφας τὴν προβοσκίδα, καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ῥινόσ κέρας, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβε. Τὸ κέρας τοῦτο δὲν εἶναι μέρος τοῦ σκελετοῦ, ἀλλ' ἐξοχῆτις, ἐξ ἰνῶν σκληροτάτων. Δι' αὐτοῦ ἐκρίζοι καὶ διατρυπαῖ δένδρα, ἐκτινάσσει πολὺ μακρὰν τοὺς πρὸ αὐτοῦ λίθους, μάχεται πρὸς τὸν λέοντα, τὸν ἐλέφанта καὶ τὴν τίγριν, καὶ πολλάκις καταβάλλει αὐτούς. Τὸ κέρας τοῦτο ἀνανεοῦται ἅπαξ τοῦ ἔτους, ὡς τὰ ἐλάφεια, ἀναφυόμενον ἐν διαστήματι τεσσάρων ἐβδομάδων μεγαλύτερον τοῦ πεσόντος.

Ὁ ῥινόκερως εὐρίσκεται ἐν ταῖς Ἰνδοῖαις, ἐν ταῖς νήσοις Κεϋλάνη, Ἰαύα καὶ Σουμάτρα, καὶ ἐν Ἀφρικῇ. Ὁ ἰνδικὸς ῥινόκερως ἔχει ἓν μόνον κέρας, κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ῥύγχους καὶ καλεῖται μονόκερως. Τούτου τὸ ἄνω χεῖλος εἶναι μακρὸν καὶ εὐκαμπτον, χρησιμεύει δ' αὐτῷ ὡς προβοσκίς. Ὁ ἀφρικανικὸς ἔχει δύο κέρατα ἐπὶ τῆς ῥινόσ καὶ καλεῖται δίκερως. Ἐνδιαίτῳται ἐντὸς ἑλῶν καὶ καθύγρων μερῶν, τρεφόμενος ἐκ χόρτων, ἄροτάτων ἀκανθῶν καὶ τῶν τοιούτων. Ὅθεν ὁ ῥινόκερως εἶναι ζῶον φυτοφάγον, ὡς πάντα τὰ παχύδερμα.

Τὸ κέρας τοῦ ῥινόκερω, καὶ μάλιστα τὸ τοῦ νέου, τρώγουσιν οἱ Ἰνδοί, νομίζοντες αὐτὸ θρεπτικώτατον.

οἱ δὲ κυνηγοὶ καταλαμβάνουσιν αὐτὸν κοιμώμενον καὶ τότε, προσβάλλοντες τὴν κοιλίαν, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ ὦτα, φρονεύουσιν αὐτόν.

Ἐκ τοῦ δέρματος τοῦ ζώου τούτου κατασκευάζονται ἀσπίδες καὶ θώρακες. Ἄπαντα τὰ μέλη αὐτοῦ, ἰδίᾳ δὲ τὸ ἐπίρρινον κέρας, νομίζονται ὡς ἀντιράρμακα κατὰ παντὸς δηλητηρίου.

Ὁ ῥινόκερος, καίτοι εἶναι θηρίον ἀγριώτατον καὶ ἐξαισίως ἰσχυρόν, οὐδένα βλάπτει μὴ ἐρεθιζόμενος· πολ-
λάκις δὲ ἀνέχεται, ὡς καλὸς γείτων, καὶ αὐτὴν τὴν
τίγριν. Ἀλλά, ἐρριμῶν κατὰ τῶν ἐγθρῶν αὐτοῦ, τρέ-
χει ταχύτερον τοῦ ἵππου, καταστρέφων πᾶν τὸ προσ-
τυχόν καὶ οὐδένα φοβούμενος. Προσπαθεῖ δὲ πάντοτε νὰ
εἰσδύσῃ ὑπὸ τὴν κοιλίαν τοῦ ἀντιπαλου καὶ διὰ τοῦ
κέρατος νὰ διαρρήξῃ αὐτήν. Ἐπιπίπτει καὶ κατὰ τοῦ
ἀνθρώπου, βλάπτοντος αὐτόν ἢ ἐρυθρόν ἐνδύμα φροῦν-
τος, ἕνεκα τῆς φυτικῆς αὐτοῦ πρὸς τὸ χρῶμα τοῦτο
ἀντιπαθείας.

47. Ἡ σελήνη.

Ἐπελθούσης τῆς νυκτός, ἐν οὐρανῷ ἀναφαίνονται οἱ
ἀστέρες, ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ σελήνη. Ἡ σελήνη ἐμφανί-
ται ὡς ὁ ἥλιος. Πρῶτον ἀναβαίνει ἐξ ἀνατολῶν, εἴτα
χωρεῖ πρὸς μεσημβρίαν μεσουρανοῦσα, καὶ ἔπειτα κα-

τέρχεται εἰς τὴν δύσιν. Ἀλλὰ τὸ φέγγος αὐτῆς εἶναι πολλῷ ἀσθενέστερον τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. Ἐν τῷ φέγγει ἐκείνῳ οὐδεὶς ἀναγινώσκει, οὐδὲ βλέπει μακράν. Ἄλλως δὲ ἡ σελήνη δὲν εἶναι πάντοτε ὁλόκυκλος, ἀλλ' ὅτε μὲν διχότομος, ὅτε δὲ δρεπανοειδής. Πάντες διορῶσιν ἐν αὐτῇ σκοτεινὰ μέρη, ὡς κηλίδας τοῦ ἰλαροῦ καὶ φεγγυόλου αὐτῆς προσώπου. Αἱ κηλίδες αὗται συνήθως παριστῶσιν ἡμῖν μορφήν τινα ἀνθρώπου· ἀλλὰ δι' ἀπλοῦ ὄργανου, τοῦ τηλεσκοπίου, ἔχοντος τὴν δύναμιν νὰ μεγθυνῇ τὰ μακράν κείμενα, δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν πολλὰς ἀνωμαλίας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, οἷον λόφους, ὄρη καὶ πεδιάδας.

Πλησιφαῆς οὖσα, ἥτοι πανσέληνος, φαίνεται κάλλιστα καὶ τότε μόνον λαμπραὶ τινες γραμμαὶ φαίνονται διακεχυμέναι κατὰ ποικίλα σχήματα καθ' ἅπασαν αὐτῆς τὴν ἐπιφάνειαν.

Ὅσακις ἡ σελήνη καλύπτεται ὑπὸ νεφῶν αἱ ἅκραι αὐτῶν εἶναι λευκαὶ ὡς χιών.

48. Ἡ σελήνη.

Φαιδρὰ προβαίν' ἡρέμα,
ἡδέως μειδιᾷ.

"Ω! ποῖον φέρει στέμμα
τῶν ἄστρον ἡ θεά!

Μ' αἰδημοσύνην πόσῃν
τὴν ὄψιν σκέπει ! Πῶς
χαρὰν ἐμπνέει τόσῃν
τὸ ἱλαρόν της φῶς !

ὦ, πῶς ἀνακουφίζει
τὴν κεκμηκυῖαν γῆν,
καὶ τὴν ἀποκοιμίζει
μ' ἐσπερινὴν σιγὴν !

ὦ Πλάστα, ὁ τοιοῦτον
ῥαῖον δῶρον δούς,
χαρὰς ὅποιον πλοῦτον
σύ ἔχεις ἀληθοῦς !

Καὶ διὰ τὴν σελήνην
καὶ πᾶν σου ἀγαθὸν
θερμὴν εὐγνωμοσύνην
δέξ' ἐκ ψυχῆς βυθῶν.

ΑΛ. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ.

49. Ὑγιεινὰ παραγγέλματα.

Πολυτιμότερον ἐν τῷ κόσμῳ ἀγαθὸν εἶναι ἡ ὑγεία.
Ἄνευ υἰείας οὐδὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν. Ἄλλ' εἶνα

συντηρῶμεν τὴν ὑγιεὶαν ἡμῶν καὶ προλαμβάνωμεν τὰς ἀσθενείας, ὀφείλομεν νὰ γινώσκωμεν ὑγιεινά τινα παραγγέλματα.

1. Νὰ γυμνάζωμεν τὰ μέλη ἡμῶν διὰ τῆς ἐργασίας ἢ διὰ διαφόρων ἄλλων ἀσκήσεων, ἵνα καθιστῶμεν αὐτὰ ἰσχυρά, ῥωμαλέα καὶ εὐκίνητα.

2. Νὰ ἔχωμεν τὸ σῶμα καθαρὸν, διότι ἡ ἀκαθαρσία γεννᾷ διαφόρους ἀσθενείας.

3. Ν' ἀναπνέωμεν πάντοτε ἀέρα καθαρὸν καὶ ν' ἀνακαινίζωμεν τὸν ἀέρα τῶν δωματίων, ἐν οἷς κατοικοῦμεν.

4. Νὰ εἴμεθα λιτοί, ἤτοι νὰ τρώγωμεν καὶ νὰ πίνωμεν μετρίως.

5. Νὰ τρώγωμεν βραδέως καὶ νὰ μασώμεθα καλῶς τὰς τροφάς. Οἱ τρώγοντες ταχέως καὶ καταπίνοντες τὰς τροφάς πρὶν καλῶς μαστηθῶσι, ὑπόκεινται εἰς διαφόρους στομαχικὰς νόσους.)

6. Νὰ τρώγωμεν τροφὰς ὑγιεῖς καὶ θρεπτικὰς, διότι αἱ τροφαὶ χρησιμεύουσι πρὸς συντήρησιν τοῦ ἡμετέρου σώματος.

7. Νὰ μὴ ἐκτιθέμεθα εἰς ψυχρὸν ἀέρα ἢ εἰς ρεύματα ἀέρος, ὅταν τὸ σῶμα εἶναι κἀθιδρόν.

8. Νὰ μὴ πίνωμεν ὕδωρ ψυχρὸν, ὅταν τὸ σῶμα εἶναι κἀθιδρόν.

9. Νὰ κοιμώμεθα καὶ νὰ ἐγειρώμεθα τῆς κλίνης

ἐνωρίς. Νὰ ἀσχολώμεθα πάντοτε περὶ ὠφέλιμα καὶ
τερπνὰ πράγματα.

10. Νὰ ἀποφεύγωμεν πάντοτε τὰς ἔριδας καὶ φιλο-
νικίας. Νὰ εἴμεθα πάντοτε εὐθυμοὶ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς
θλίψεσι, νὰ μὴ καταβαλλώμεθα ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ
ἐλπίζωμεν πάντοτε εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν.

50. Ὁ ψευδάργυρος.

Ὁ ψευδάργυρος εἶναι μέταλλον κυανόλευκον, ἐλα-
τόν, τηκτόν, καιόμενον μετὰ λαμπρᾶς καὶ θάμβος προ-
ξενούσης φλογός, δι' ὃ χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν πυ-
ροτεχνημάτων. Ὁ ψευδάργυρος οὐδέποτε ἀπαντᾷ ἀ-
μιγῆς ἐν τῇ φύσει, ἀλλὰ μειγμένος μεθ' ἐτέρων με-
τάλλων.

Τὸ χρῶμα τοῦ ψευδαργύρου ταχέως ἀμαυροῦται ἐν
τῷ ἀέρι· ἐπειδὴ δὲ τὸ μέταλλον τοῦτο τήκεται εὐκό-
λως, διὰ τοῦτο τὰ ἐξ αὐτοῦ κατασκευαζόμενα σκεύη
δὲν εἶναι στερεά, οὐδ' ἀντέχουσιν εἰς τὸ πῦρ.

Τὰ ἐκ ψευδαργύρου ἐλάσματα χρησιμεύουσιν εἰς
στεγάσιν οἰκιῶν καὶ κατασκευὴν σωλήνων καὶ ὑδρορ-
ροῶν. Κατασκευάζονται δ' ἐξ αὐτοῦ καὶ διάφορα οἰ-
κιακὰ σκεύη, οἷον λουτήρες, τηγάνια, δοχεῖα ὕδατος
καὶ ἄλλα.

Μέχρι τοῦδε ἀντί ψευδαργυρίνων δοχείων τοῦ ὕδατος μετεχειρίζομεθα ξύλινα. Ἀλλὰ ταῦτα ὑπὲρ τὰ ψευδαργύρινα ἐτιμῶντο καὶ παρεῖχον τῷ ὕδατι γεῦσιν κακὴν καὶ ὀσμὴν δυσάρεστον. Τὸ ἐν τοῖς ξυλίνοις δοχείοις φυλαττόμενον πόσιμον ὕδωρ εἶναι ἐπιβλαβὲς τῇ ὑγιείᾳ, καὶ μάλιστα ὅταν τὸ δοχεῖον εἶναι πεπαλαιωμένων, τὸ δὲ ξύλον ἄρχηται σηπόμενον.

Ἀλλ' ὁ ψευδάργυρος ἔνν φθίρεται ἐν τῷ ἀέρι ἢ τῷ ὕδατι, ἀμυρῶθεις δὲ διατηρεῖται ἐπὶ πολὺ.

Πλὴν τοῦ ὕδατος ὅμως οὐδὲν ἄλλο ὑγρὸν πρέπει νὰ φυλάττωμεν ἐν τοῖς ψευδαργυρίνοις δοχείοις. Τὰ ὀξεῖα ὑγρά, ὡς τὸ ὄξος, ὁ χυμὸς τοῦ λεμονίου, ὁ οἶνος, ὁ ζυθος, φθείρουσι τὸν ψευδάργυρον ταχέως. Ἄν δ' ἀφήσωμεν ἐπὶ μακρὸν τὰ ὑγρά ταῦτα ἐν ψευδαργυρίνῳ δοχείῳ, δύνανται νὰ προξενήσωσι δηλητηρίασιν.

Τοῦτου ἕνεκα δὲν κατασκευάζουσι ψευδαργύρινα δοχεῖα πρὸς παρασκευὴν καὶ διατήρησιν τροφῶν.

ΒΙ. Ρίικὴ ἀγάπη. Ἀδελφικὴ ἀγάπη.

1.

Μήτηρ τις ἔκειτο ἀσθενὴς ἐν πολλαῖς ὁδύναϊς. Πάντα τὰ τέκνα αὐτῆς ἐσκυθρόπαζον καὶ ἐθλίβοντο. Πολλάκις τὰ πρεσβύτερα γονυπετοῦντα προστῆχοντο, ἵνα

ὁ πανάγαθος θεραπεύσῃ τὴν ἑαυτῶν μητέρα. Τὸ ἐλάχιστον πάντων δι' ὅλης σχεδὸν τῆς ἡμέρας ἴστατο παρὰ τὴν κλίνην τῆς νοσοῦσας μητρὸς καὶ διαρκῶς ἠρώτα πότε θ' ἀναλάβῃ καὶ θ' ἀνεγερθῇ. Τὸ παιδίον τοῦτο εἶδεν ποτε παρὰ τὴν κλίνην δοχεῖον φαρμάκου καὶ ἠρώτησε·

— Τί εἶναι τὸ ἐν τῷ δοχείῳ ;

Ἡ μήτηρ ἀπεκρίνατο·

— Τέκνον, εἶναι τι πικρόν, πρέπει ὅμως νὰ πίνω αὐτό, ἵνα πάλιν ἀναλάβω.

— Μητέρα, εἶπε τὸ ἀγαθὸν παιδίον, ἐὰν εἶναι πικρόν, πίνω αὐτὸ ἐγώ, ἵνα σὺ ἀναρρώσῃς.

Τοῦτο ἡ μήτηρ ἀκούσασα, ἀνεκουφίσθη ἀπὸ τῶν ὀδυνῶν αὐτῆς, διότι εἶδεν ὅποσον ὑπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς ἠγαπάτο.

2.

Ὁ Παῦλος ἔλαβεν ποτε παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μέγα καὶ λαμπρὸν μήλον. Χαίρων ἔσπευσε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἔδειξεν αὐτὸ τῇ ἑαυτοῦ μικρᾷ ἀδελφῇ. Ἀμφότεροι πάλιν ἐχάρησαν ἐπὶ τῷ δώρῳ. Ἀλλ' ἐν τέλει ὁ Παῦλος ἔλαβε μαχαίριον, ἐδίχασε τὸ μήλον καὶ ἔδωκε τὸ ἕτερον ἡμισυ τῇ ἑαυτοῦ ἀδελφῇ. Ἀλλ' αὕτῃ δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὸ δῶρον τοῦ ἀγαθοῦ ἀδελφοῦ, εἰπούσα·

— ὦ Παῦλε, κράτησον ὅλον τὸ μήλον. Τί ἔχω

ἐγὼ νά σοι ἀνταποδώσω ; Ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδὲν ἔχω.

Ἄλλ' ὁ Παῦλος ἀπεκρίνατο·

— Ἀδελφή μου, δωροῦμαί σοι τὸ ἥμισυ τοῦ μήλου, οὐχὶ βεβαίως ἵνα μοι ἀνταποδώσῃς τι· οὕτω ποιῶν θὰ ἤμην ιδιοτελής. Λάβε λοιπὸν καὶ φάγε. Μόνον ἐάν μετὰ σοῦ διανεμηθῶ τὸ μῆλον θὰ μοι φανῇ τὸ ἥμισυ ἡδῦ κατὰ τὴν γεῦσιν·

52. Ὁ ἵπποπόταμος.

Ὁ ἵπποπόταμος συνίσταται ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ὁ ῥινόκερως μερῶν καὶ εἶναι τὸ μέγιστον μετ' αὐτὸν τετράπουν, ἔχον μῆκος τριῶν περίπου μέτρων καὶ ὕψος ἑνός. Τὸ σῶμα αὐτοῦ εἶναι στρογγύλον, δύσμορφον καὶ ἀλλόχοτον.

Τὸ ἄτριχον αὐτοῦ δέρμα εἶναι ὑπόμελαν, ἀλλὰ τόσον

παχύ καὶ σκληρόν, ὥστε σφαῖρα πυροβόλου ἀδυνατεῖ νὰ διαπεράσῃ αὐτό. Ὅθεν ἀνάγεται τὸ ζῶον τοῦτο εἰς τὰ παχύδερμα.

Ὁ ἱπποπόταμος τίκτει ἐν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ὅπερ ὁρμᾷ ἀμέσως εἰς τὸν ποταμόν, ἀποφεύγον οὕτω πᾶσαν ἐνδεχομένην καταδίωξιν.

Ὁ ἱπποπόταμος πολλαχοῦ τὸ παλαι εὐρίσκετο καὶ μάλιστα ἐν Αἰγύπτῳ· ἤδη ἀπαντᾷ κατὰ πολυπληθεῖς ἀγέλας παρὰ τοὺς ποταμοὺς τῆς νοτίου καὶ βορείου Ἀφρικῆς. Τῇ ἡμέρᾳ διατρίβει ἐντὸς ποταμῶν, τελμάτων καὶ ἐνύδρων μερῶν, τὴν κεφαλὴν μόνον ἔχων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων· τῇ ἐσπέρᾳ ἐξέρχεται πρὸς ζήτησιν τροφῆς· τρώγει δὲ ὄρυζαν, χλόην, ὀπώρας, ἀκάνθας, ἰχθῦς καὶ ἀνθρώπους. Ἐνεκα τῆς ἐν τοῖς ποταμοῖς διατριβῆς αὐτοῦ καὶ τῆς φωνῆς, ὁμοίας χρεμετισμῶ ἵππου, ὠνομάσθη ἱπποπόταμος.

Εἶναι περιζήτητος ἔνεκα τοῦ δέρματος καὶ τῶν λαμπρῶν αὐτοῦ ὀδόντων, οἵτινες εἶναι πολύτιμοι, ὡς οἱ τοῦ ἐλέφαντος. Ἡ θήρα ὅμως αὐτοῦ εἶναι ἐπικίνδυνος, διότι ὅταν τὸ ζῶον τραυματισθῇ, ἐπιπίπτει μανιωδῶς καὶ καταστρέφει πᾶν τὸ προστυχόν· ἀνατρέπει δὲ πολλάκις καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ πλοιάρια, ἐφ' ὧν ἐπιβαίνουν οἱ θηρευταί.

Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου θηρεύουσι καὶ τὰ ζῶα ταῦτα, ὡς τὰ μεγάλα σαρκοφάγα, διὰ δόλου, ἥτοι

σκάπτοντες βαθεῖς λάκκους ἐκεῖ, ὅθεν συνήρως διέρχονται καὶ διὰ κλάδων καὶ γώματος αὐτοὺς καλύπτοντες· εἰς τὴν παγίδα ταύτην πίπτουσι τὸ ζῶον δὲν δύναται ἐτι νὰ ἐξέλθῃ.

* Ἄλλοτε πάλιν ῥίπτουσιν εἰς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν σάκκους πλήρεις πύσων. Ὁ ἵπποπόταμος μετὰ τοσαύτης ἀπληρσίας τρώγει αὐτὰ καὶ εἴτα τόσον ὕδωρ πίνει, ὥστε οἰδαίνεται, δὲν δύναται νὰ κινηθῇ καὶ οὕτω λίαν εὐκόλως συλλαμβάνεται.

§§. Ὁ χειμὼν.

Τῷ φθινοπώρῳ ἔπεται ὁ χειμὼν. Μῆνες αὐτοῦ εἶναι ὁ Δεκέμβριος, Ἰανουάριος καὶ Φεβρουάριος. Ἐν χειμῶνι οὐδαμῶς θερμαίνει ὁ ἥλιος καὶ πολλάκις οὐδ' ἐπὶ ἡμέρας φαίνεται. Κατὰ τὴν πρωίαν ἀνατέλλει ὁφὲ καὶ κατὰ τὴν ἐσπέραν δύει ἐνωρίς. Ὅθεν αἱ ἡμέραι εἶναι βραχύταται καὶ αἱ νύκτες μήκισται. Ἡ φύσις ἅπασα ὑπνῶσκει.

Τὰ φυτὰ ἀπέβαλον τὸν θελκτικὸν αὐτῶν στολισμὸν. Ἀπαισίστως κρώζουσιν οἱ κόρακες. Μέλανα νέφη αἰωροῦνται ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ. Ψυχρὸς βορρᾶς συρίζει. Νιφάδες χιόνος πίπτουσιν ἐνδύουσι τὴν γῆν πᾶλλευκον ἐνδυμα.

Οἱ ἄνθρωποι σπεύδουσιν εἰς τὰς οἰκίας καὶ κάθονται

περὶ τὴν θερμάστραν, διότι τὸ θάλλπον πῦρ εἶναι ἤδη
λίαν προσφιλές.

Ἄλλ' ἔχουσι πάντες στέγην, ἵνα στεγασθῶσι, θερ-
μάστραν, ἵνα θερμανθῶσι; Οὐχί! Ἐνταῦθα μὲν βλέπει
τις ἐβδομηκοντούτῃ γέροντα, λιπόσαρκον, ἐπὶ βακτη-
ρίας στηριζόμενον, πενιχρὰ καὶ τετριμμένα ἐνδύματα
περιβεβλημένον, ῥιγοῦντα ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τείνοντα
τὴν ἀσθενῆ αὐτοῦ χεῖρα πρὸς ἐπαιτεῖαν· ἐκεῖ δὲ παιδίον
μόλις ἐπτάετες, ῥακένδυτον, γυμνόπουν βαδίζον ἐπὶ τοῦ
παγεροῦ ἐδάφους. Πῶς ἀντέχει τὸ δυστυχεῖς ἐν ὥρᾳ,
καθ' ἣν πάντες βαρέα φέρουσιν ἐνδύματα;

Πόσοι δὲ ἄλλοι δυστυχεῖς, μὴ εὐρίσκοντες ἐργασίαν
κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους, λιμώπτουσι!

Πόσα ὀρφανὰ στεροῦνται καὶ αὐτοῦ τοῦ ξηροῦ ἄρτου!

Πάντες οὗτοι χρήζουσι τῆς ἡμετέρας ἀρωγῆς. Σπεύ-
σωμεν εἰς βοήθειαν αὐτῶν, ἐλεήσωμεν αὐτούς, διότι ὁ
ἐλεῶν πτωχὸν δανεῖζει Θεῷ.

«Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται».

§4. Ὁ χειμὼν.

Παρῆλθον τοῦ ἔαρος τ' ἄνθη,
πενθοῦσιν οἱ κῆποι γυμνοί,
ἡ χλόη τῆς γῆς ἐμαράνθη,
σιγαῖ τῶν πτηνῶν ἡ φωνή.

Ψυχρὸς ὁ βορέας συρίζει,
 ψυχρά καταπίπτ' ἡ βρογχή,
 τὸ πῦρ πανταχοῦ σπινθιρίζει,
 πλὴν τρέμουν γυμνοὶ οἱ πτωχοί.

ὦ! δότε, υἱοὶ τῶν πλουσίων,
 ὦ! δότε τοῖς ἄρτον καὶ πῦρ·
 ἄρκεῖ ἔν σας μόνον ψιγίον,
 καὶ εἰς τοῦ πυρός σας σπινθήρ.

Ἡ τύχη πολλὰ μεταβάλλει·
 τίς οἶδε! μὴ ἔλθῃ χειμῶν,
 καθ' ὃν νὰ σᾶς διδῇ χεῖρ ἄλλη,
 ὥς τώρα ἡ χεῖρ δίδ' ὑμῶν.

ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ.

Ἀίνεγμα.

Ὅποταν εἶμαι μὲ τὸ χ' εἴμ' ὅλος παγωμένος,
 ὅποταν εἶμαι μὲ τὸ λ, ἂν εἶναι καλοκαίρι,
 ὦ! εἶμαι καταπράσινος, εἶμαι ἀνθοσπαρμένος.
 Ποιὸς ξέρει τ' εἶμαι μὲ τὸ χ, ἢ μὲ τὸ λ,
 ποιὸς ξέρει;

§§. Ἡ Ἀργεῖα Τελέσιλλα.

Ἡ ἐξ Ἀργους περιώνυμος λυρική ποιήτρια Τελέ-
 σιλλα, πλὴν τῆς περὶ τὴν ποίησιν δεινότητος αὐτῆς,
 (ΑΝΑΓΝ. Δ')

είχε και μεγάλην πρὸς τὴν γενέτειραν γῆν στοργήν.

Μαχόμενοι ποτε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους οἱ Ἄρ-
γεῖοι καὶ ἀτυχήσαντες εἰς ἄκρον, οἱ μὲν ἔπεσον ἐν τῷ
πεδίῳ τῆς μάχης, οἱ δέ, καταφυγόντες εἰς δάσος, ἀπώ-
λοντο καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ πυρός, ὅπερ, παρασπονδή-
σαντες οἱ νικηταί, ἀνῆψαν εἰς τὸ δάσος.

Ὁ Κλεομένης ὠδήγησε τότε τοὺς Λακεδαιμονίους
εἰς τὸ ἔρημον ἀνδρῶν Ἄργος· ἀλλ' ἡ Τελέσιλλα, συν-
αθροίσασα τοὺς δούλους καὶ πάντας τοὺς ἐνεκα γήρα-
τος ἢ νεότητος ἀδυνατοῦντας νὰ φέρωσιν ὅπλα, ἀνεβί-
βασεν αὐτοὺς εἰς τὸ τεῖχος· τὰς δὲ ἀκμαζούσας τῶν γυ-
ναικῶν ὅπλίσασα παρέταξεν ἐκεῖ, ὅθεν ἔμελλε νὰ εἰς-
βάλῃ ὁ ἐχθρός. Καὶ ὅτε ἐφάνησαν οἱ πολέμιοι ἀλαλά-
ζοντες, οὐχὶ μόνον δὲν ἐξεπλάγησαν ἐκεῖναι, ἀλλ' ὑπὸ
δαιμονίας τόλμης καταληφθεῖσαι, ἀπέκρουσαν τὸν
Κλεομένην, πολλοὺς ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν ἀποκτείνασαι.

Σκεψάμενοι οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅτι, ἐὰν μὲν ἐνίκων γυ-
ναῖκας, τὸ κατόρθωμα δὲν θὰ ἦτο ἐπίφθονον, ἐὰν δ' ἐνι-
κῶντο ὑπὸ γυναικῶν, ἡ συμφορὰ θὰ ἦτο ἐπονείδιστος,
ἀνεχώρησαν.

56. Ἡ Ἀδριανούπολις.

Ἡ Ἀδριανούπολις εἶναι πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Ἀ-
δριανουπόλεως, δευτέρα πόλις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρ-

χίας και έδρα του νομάρχου. Είναι ωραιότατη μεσόγειος πόλις, εκτισμένη επί εύφορωτάτης πεδιάδος, περιβαλλομένης υπό τερπνών λόφων και λαιμώνων, καίται επί τής συμβολής του Έβρου (Μαρίτσα) και των παραποτάμων αυτού Τούτζα και Άρδα και έχει περί τας εκατόν χιλιάδας κατοίκων.

Η πόλις έκαλείτο τό πάλαι Όρεστιάς, διότι ελέγετο ότι πρώτος εκτισεν αυτήν Όρέστης ό του Άγαμέμνονος υίός· είτα Άδριανός, ό των Ρωμαίων αυτοκράτωρ, βασιλεύσας από του 117—136 μ. Χ., επεξέτεινε και εκόσμησε την πόλιν, και εκ του αυτοκράτορος τούτου ώνομάσθη Άδριανούπλις. Τω 1360, βασιλεύοντος Σουλτάν Μουράτ του Α', εκυριεύθη ή πόλις υπό των Όθωμανών, καταστησάντων αυτήν εκτοτε πρωτεύουσαν του Όθωμανικού Κράτους μέχρι του 1453, ότε εκυριεύθη ή Κωνσταντινούπολις και μετήνέχθη εις ταύτην ή έδρα των Σουλτάνων.

Η Άδριανούπολις έχει πολλά λόγου άξια μνημεία, ήτοι σουλτανικά ανάκτορα και όθωμανικά τεμένη, ών διασημότερον είναι τό του Σουλτάν Σελίμ του Β', τό μεγαλοπρεπέστατον των τεμενών του Ισλαμισμού και εκ των άριστουργημάτων τής όθωμανικής αρχιτεκτονικής. Τό τέμενος τούτο είναι εύρύχωρον τετράγωνον οικόδομημα, εύ εκάστη πλευρά έχει μήκος 60 μέτρων, ό δέ τροϋλλος είναι κατά τέσσαρας πήχεις ύψηλότε-

ρος τοῦ τῆς Ἀγίας Σορίας. Ἀλλὰ ἄξια λόγου κτίρια εἶναι ἡ ἐξάκυλος μεγάλη καὶ εὐρύχωρος ἀγορά, ἡ ἐπιλεγομένη τοῦ Ἀλῆ-πασσᾶ, ἔχουσα μῆκος 300 μέτρων, δύο γέφυραι, μία ἐπὶ τοῦ Ἐβρου καὶ ἑτέρα ἐπὶ τοῦ Τόνζα, τὸ ὑδραγωγεῖον καὶ ἄλλα.

Ἐν Ἀδριανουπόλει ὑπάρχουσι ναὶ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, γυμνάσια, παρθεναγωγεῖα καὶ πολλὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων, εἰς ἃ φοιτῶσι περὶ τὰς δύο χιλιάδας παίδων.

Τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀδριανουπόλεως εἶναι ἀρχαίοντος σπουδαῖον· διότι ἐξ αὐτῆς ἐξάγονται σιτηρὰ, μαλλία, δέρματα, μέταξα, καπνὸς καὶ τυρός. Τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀδριανουπόλεως μεγάλην ἔλαβεν ἐπίδοσιν ἀπ' οὗτου αὐτῇ συνεδέθη μετὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Φιλιππουπόλεως καὶ τῶν πέριξ διὰ σιδηροδρόμου.

Ἡ Ἀδριανούπολις ἀπέχει τῆς Κωνσταντινουπόλεως δώδεκα ὥρας σιδηροδρομικᾶς.

Ἐν Ἀδριανουπόλει εἶναι ἰδρυμένα πολλὰ ἐργοστάσια, ἥτοι μεταξουργεῖα, ἐριουργεῖα, βαμβακουργεῖα, θυρσοδεφεῖα, τυροποιεῖα, βαφεῖα καὶ ἄλλα.

Ταῦτα πάντα καθιστῶσι τὴν Ἀδριανούπολιν ἐπισημοτάτην μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν πόλιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας.

57. Ἡ τίγρις.

Ἡ τίγρις ἀνάγεται, ὡς καὶ ὁ λέων, εἰς τὰ αἰλουροειδῆ δακτυλοβάμονα ὑρπακτικὰ καὶ ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ ἐκεῖνος μέρος, ἀλλὰ στερεῖται τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐκείνου χαίτης. Ἡ κεφαλὴ αὐτῆς εἶναι σχεδὸν ἄτριχος καὶ ὀστεώδης, τὸ μέτωπον ἐξέχον, οἱ ὀφθαλμοὶ ὑπόπυρροι καὶ ἀεικίνητοι, ἡ γλῶσσα τραχεῖα, αἰμόχρους καὶ πάντοτε ἔξω τοῦ στόματος· οἱ πόδες βραχεῖς καὶ λίαν χονδροί, ἡ δὲ οὐρά μακρά. Ἡ τίγρις ὁμοιάζει κατὰ πολλὰ πρὸς τὴν γαλῆν.

Τὸ χρῶμα τῶν τριχῶν αὐτῆς εἶναι ξανθόν, πλὴν τῶν τοῦ προσώπου καὶ τῆς κοιλίας αἵπερ εἶναι λευκαί. Αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ῥάχews πρὸς τὴν κοιλίαν κατερχόμεναι μέλαιναι καὶ ποικιλόστιχοι γραμμαὶ καθιστῶσιν αὐτὴν ὠραιότατον ζῶον.

Τὸ μὲν ὕψος αὐτῆς εἶναι ἴσον πρὸς τὸ τοῦ λέοντος, τὸ δὲ μῆκος μεγάλαιτον τοῦ μήκους ἐκείνου.

Ἡ τίγρις τίκτει τέσσαρας ἢ πέντε σκύμνους καὶ λυσσωδῶς διώκει πάντα ἐπιβουλεύοντα αὐτοῖς.

Ζῇ ἐν Περσίᾳ, Ἀραβίᾳ καὶ μάλιστα ἐν Ἰνδίαῖς, καθ' ὑπερβολὴν ἀγαπῶσα τὰς ὄχθας τῶν λιμνῶν καὶ ποταμῶν, ἐνθα ἐνεδρεύουσα συλλαμβάνει τὸ θήραμα. Ἐφορμῶσα κατὰ τοῦτου καὶ ἀρπάζουσα αὐτὸ διὰ τῶν τρομερῶν ὀνύχων καὶ τῶν ὀξύτατων αὐτῆς ὀδόντων, ἀπάγει εἰς μέρη ἀπόκεντρα ἢ ἐντός πυκνῶν δασῶν, ἐνθα καταπρώγει αὐτὸ ἐν ἥτυχίᾳ, ἀφ' οὗ πρότερον βοφήσῃ τὸ οἶμα τοῦ δυστυχοῦς ζώου, βραγχνῶδεις ἅμα βάλλουσα φωνὰς χαρᾶς. Αἰμοχαρῆς καὶ αἰμοδόρος, λέγεται ὅτι σπαράττει ἀδιακρίτως πᾶν ὅ,τι εὖρη πεινῶσα ἢ μὴ. Πολλάκις διώκει τὸ θήραμα καὶ ἐπὶ τῶν δένδρων, ἐφ' ὧν εὐκόλως ἀναρριχᾶται. Σπανιώτατα συμπλέκεται μετὰ τοῦ λέοντος, μεθ' οὗ συνάπτει ἀγρίαν μάχην, καθ' ἣν ἀμφοτέρω πολλὰκις τὰ συναγωνιζόμενα θηρία πίπτουσι νεκρά. Οὐδόλως φοβουμένη τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, πολυμᾶ καὶ ἐν μέσῳ στρατοπέδου νὰ ἐκλέξηται τὴν λείαν αὐτῆς. Μεγάλως τέρπεται κατασπαράττουσα τὰ ἄλλα ζῶα καὶ καθίσταται, ἐνεκα τῆς ἐμφύτου ταύτης σκληρότητος, μάστιξ καὶ τρόμος τῶν τόπων, ἐνθα κατοικεῖ. Μὴ εὐρίσκουσα δὲ λείαν, πλήττει τὴν γῆν, κατασκάπτει αὐτὴν διὰ τῶν

ἔξέων αὐτῆς ὀνύχων, φοβερῶς βοῶσα καὶ δάκνουσα μετὰ λύσσης τὰ στελέχη τῶν δένδρων· τόσον δὲ μανιώδης καθίσταται πολλάκις ἡ ἄρρην ὅταν πεινᾷ, ὥστε κατατρῶγει καὶ αὐτὴν τὴν θήλειαν μετὰ τῶν τέκνων.

Ἡ τίγρις πάντοτε θηρεύεται ἕνεκα τοῦ λαμπροῦ καὶ χρησίμου αὐτῆς δέρματος, ἡ δὲ θήρα αὐτῆς, καίπερ ἐπικίνδυνος, εἶναι ὅμως προσφιλεστάτη ταῖς ἐγχωρίοις, γινομένη συνήθως δι' ἐλεφάντων, ἐπὶ τούτῳ ἐξησκημένων. Συνήθως δὲ συλλαμβάνεται καὶ διὰ παγίδων.

Εἰς τὰ αἰλουροειδῆ δακτυλοβάμονα ἀρπακτικὰ ἀνάγονται καὶ ὁ πάνθηρ ἡ πάρδαλις, ἡ λεοπάρδαλις, ἅτινα λίαν ὁμοιάζουσι πρὸς τὴν τίγριν, καὶ ἄλλα.

Ἀένεγμα.

Τὸ ὄνομά μου παριστᾷ τετράποδον θηρίον
καὶ ταύτοχρόνως ποταμὸν μεγάλον... ἀλλὰ ποῖον;

58.

Πολυφίλητοι γονεῖς,

*Παρτὶ μὲν ἀνθρώπῳ, ἰδίᾳ ὅμως τοῖς
παιδίοις σπονδαία καὶ χαροποιὰ εἶναι ἡ
πρώτη τοῦ ἔτους ἡμέρα. Ἐπὶ ἔτος ὅλον
ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ ἀγάπη ἡμᾶς ἐφύ-
λαττε. Ἡ χεὶρ αὐτοῦ μεγάλας συμφο-*

ρὰς ἀφ' ἡμῶν ἐμάχοντε. "Οθεν πρῶτον
πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς ἀγαπητὸν Πατέρα
ἀνοίγω καρδίαν ἐγγνώμοτα. Ἀλλὰ σή-
μερον ὁλως συγκεκινημένος ἐνθυμούμαι
καὶ τὰς πολλὰς ἐνεργεσίας, ὥς μοι κατὰ
τὸ ἄλῃαν ἔτος ἐπεδαψιλεύσασθε. Μετὰ
ζήλου ἐμεριμνήσατε οὐχὶ μόνον χάριν
τῆς σωματικῆς ἐνέξιας μου, ἀλλὰ καὶ χά-
ριν τῆς πνευματικῆς. Ἀπὸ μέσης καρδίας
εὐχαριστῶ ὑμῖν. Εἴθε ὁ Παράγαθος πλου-
σιοπαρόχως ν' ἀμείψῃ ὑμᾶς ἐφ' οἷς μοι
ἀγαθοῖς ἐδῶκατε. Εἴθε νὰ μακρύνῃ ἀ-
φ' ἡμῶν θλίψεις καὶ μερίμνας καὶ δίδῃ ὑμῖν
τὴν ἐνλογίαν Αὐτοῦ. Καθ' ἡμέραν δέο-
μαι αὐτοῦ νὰ τηρῇ ὑμᾶς ὑγιεῖς καὶ εὐθύ-
μους, ἐγὼ δὲ δι' ἐπιμελείας καὶ ἐνπει-
θείας πάντοτε θὰ χαροποιῶ ὑμᾶς, καὶ
τότε βεβαίως θὰ δωρῇσθε ἐπὶ μακρὸν τὴν
φιλόστοργον ὑμῶν ἀγάπην τῷ ὑμετέρῳ
ἐγγνώμοτι νίῳ,

Γεωργίω.

§9. Δύναμις τῆς προσευχῆς.

Πλοῦτον τι ἔπλεε τὸν Ὀκεανὸν καὶ ἦδ' ἀπείχε τῆς
Ἀμερικῆς, ὅτε σφοδρὰ ἐνέσκηψε τρικυμία, πέντε ἡμέ-

ρας διαρκέσασα καὶ εἰς τοιοῦτον κίνδυνον τὸ πλοῖον ἐμβαλοῦσα, ὥστε οἱ ναῦται ἀπολωλότας ἑαυτοὺς ὑπέλαβον. Ἐν ᾧ δὲ ἡ τρικυμία λυσσωδῶς ἐμκίνητο καὶ ἐξεσπενδόνα τὸ πλοῖον ὡς σφαῖραν, ἐκλονίσθη ὁ ἄνω μέσος ἴστος καὶ ἡ ἀπώλεια ἦτο ἤδη κατασπινής. Ἐν τῷ θορύβῳ τοῦ ἀνέμου ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον ν' ἀναβῶσιν εἰς τὸν ἴστον, διότι ὁ θάνατος ἦτο ἄφρευκτος. Ὁ πηδαλιούχος προσέταξεν ἀμέσως ν' ἀναβῇ ὁ ναυτόπαις. Οὗτος ἦτο φιλόσθενος, μόλις δεκατριετὴς παῖς, μονογενὲς τέκνον πτωχῆς γήρας, ἥτις ἠναγκάσθη νὰ κατατάξῃ ἐν τοῖς ναύταις τὸν ἀγαπητὸν υἱὸν αὐτῆς, διότι οὐδ' αὐτὴ ἠδύνατο νὰ κορεσθῇ ἄρτου.

Ἰαθὼν ὁ νέος τὴν προσταγὴν τοῦ πηδαλιούχου, ἀνύψωσε τὸ κάλυμμα αὐτοῦ, ἀνέβλεψεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ἴστου καὶ πάλιν εἶδε τὰ ἀρριζόντα κύματα, ἅπερ λυσσωδῶς ἐπλημμύρουν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ περιέβαλλον αὐτόν· εἶτα προσέβλεψε καὶ εἰς τὸν πηδαλιούχον, ἐσίγησε δὲ ἐπὶ τινὰ ὥραν. Μετὰ ταῦτα εἶπε «ἔρχομαι ἀμέσως» καὶ ἐπήδησεν ἐκ τοῦ καταστρώματος εἰς τὸν κοιτῶνα. Μετὰ τινὰ τῆς ὥρας λεπτά, ἀνῆλθε καὶ πάλιν καὶ ἔσπευσεν εἰς τὴν κλίμακα τοῦ ἴστου εὐκίνητος καὶ θαρραλέος.

Ὁ ταῦτα διηγούμενος ἴστατο ὑπὸ τὸν ἴστον καὶ παρηκολούθει τῷ παιδί, ἕως οὗ κατελήρθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ σκοτοδινίας. Τότε ἠρώτησε τὸν πηδαλιούχον

— Διὰ τί στέλλεις αὐτὸν ἐπάνω; Δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ ζῶν. Ὁ πηδαλιούχος ἀπεκρίνατο·

— Οἱ ἄνδρες πίπτουσιν, οἱ νέοι ὅμως ἴστανται· αὐτὸς ἀντρυγᾶται ὡς γαλῆ.

Ὁ ἕτερος ἀνέβλεψε καὶ πάλιν καὶ εἶδε τὸν νέον ἰστάμενον περὶ τὸν κάλαθον τοῦ ἱστοῦ. Ἡ τρικυμία ἐμαίνετο καὶ ἐβύθιζε τὸν ἱστὸν ἕως εἰς τὴν θάλασσαν· ὁ νεανίας ἴστατο στερεῶς. Μετὰ τέταρτον ὥρας κατῆλθεν εὐθυμος καὶ φαιδρὸς καὶ ζωηρῶς ἐγέλα. Τότε ὁ ἄνθρωπος ἐφώνησε «δόξα τῷ Θεῷ!», διότι ἡ καρδιά αὐτοῦ σχεδὸν δὲν ἐπάλλετο.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐζήτησε νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν νεανίαν καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἂν ἐφοβήθῃ. Ὁ παῖς τότε ἀπεκρίνατο, οὐχί.

— Παρετήρησα τοῦτο, εἶπεν ὁ ἄλλος, διότι πρῶτον κατῆλθες εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ ἐσυλλογίσθης.

— Δὲν ἐσυλλογίσθην, ἀλλὰ πρῶτον ἠθέλησα νὰ προσευχηθῶ. Διενόηθην δὲ ὅτι δὲν θὰ καταβῶ ζῶν καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ προσευχηθῶ, ὅθεν καὶ ἔμεινα ἀφοβος.

Ὁ ἄνθρωπος ἠρώτησεν αὐτὸν ποῦ ἔμαθε νὰ προσεύχεται.

— Ἐν ὧσ' ἔτι ἤμην ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἶπεν ὁ νέος, ἡ μήτηρ μου μ' ἐδίδαξε τὴν προσευχὴν, ὅτε δ' ἀπῆλθον, μοι εἶπε πάντοτε νὰ προσεύχωμαι, ἵνα ὁ Θεός με φυ-

λάττη ἀπὸ τῶν κινδύνων, τοῦτο δὲ δὲν δύναμαι νὰ
παύσω ποτέ.

60. Ἡ προσευχή.

1. Ἐν ᾧρ' ἀμηχανίας μου,
ἐν θλίψει τῆς ψυχῆς,
ἐν ῥῆμ' ἀπὸ καρδίας μου
ἐκφέρω προσευχῆς.
2. Τοῦ θείου τούτου ῥήματος
ἡ χάρις πανσθενῆς,
πληροῖ τὸ πᾶν αἰσθήματος
ἀγίας ἡδονῆς.
3. Ἀπὸ τοῦ στήθους αἱρεται
ἡ πλᾶξ τοῦ δισταγμοῦ
κ' ἡ θλίψις μου καθαίρεται
διὰ τοῦ στεναγμοῦ.
4. Τῆς πίστεως δραστήριον
τὸ δάκρυ τὸ γλυκύ.
Ζητήσατε τὸν Κύριον
κ' ἐντὸς ὑμῶν οἰκεῖ.

ΗΛ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ.

61. Ὁ βάμβαξ.

Πασῶν τῶν ὑλῶν, τῶν καταλλήλων εἰς τὴν κατασκευὴν ὑφασμάτων, χρησιμωτάτη εἶναι ἡ τοῦ βάμβακος, ἕνεκα τῆς ἀφθονίας, τῆς εὐτελοῦς τιμῆς καὶ τῆς εὐκολίας, μεθ' ἧς νήθεται καὶ ὑφαίνεται.

Ὁ βάμβαξ εἶναι φυτὸν ἐπέτειον, ἔχον ῥίζαν, καυλὸν ποώδη εὐθύν, καὶ κλάδους. Ἐπὶ τοῦ καυλοῦ φύονται φύλλα ἑμμισχᾶ· ἄνθη δὲ ἔχει μονήρη ἐπὶ ποδίσκων κείμενα καὶ ἐν ταῖς μασχάλαις τῶν φύλλων φυόμενα.

Ὁ καρπὸς περικλείεται ἐντὸς λοβοῦ ἢ θυλάκου σπο-

ροφόρου, προσυλάττοντος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῶν προσβολῶν τοῦ ἀέρος ἕως οὗ ὠριμάσῃ. Ὁ θύλακος οὗτος, ὑπὸ τοῦ καύσωνος τοῦ ἡλίου διασχιζόμενος, δεικνύει ἵνας συνήθως λευκάς, ἐνίοτε δὲ ξανθὰς, λεπτὰς, λίαν ἀπαλὰς καὶ εὐκλώστους. Αὗται εἶναι ὁ βάμβαξ.

Ἡ συγκομιδὴ αὐτοῦ γίνεται ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν τῶν λοβῶν ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, κατὰ τὰς διαφόρους χώρας καὶ θέσεις, μετὰ πολλῆς προσοχῆς, διότι ἐκ τῆς καθαριότητος ἐξήρτηται καὶ ἡ ἀξία αὐτοῦ.

Τὰ εἶδη τοῦ βάμβακος εἶναι πλεῖστα καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ διάφοροι τοῦτου ποιότητες διακρίνονται.

Πανταχοῦ καλλιιεργεῖται ὁ βάμβαξ ἰδίᾳ δὲ προκόπτει κατὰ τὰ ἀμμώδη παρὰ λιλὰ τῶν θερμῶν χωρῶν, ὅθεν ἐξάγεται ὁ τῆς ἀρίστης ποιότητος.

Ὁ βάμβαξ εἰσῆλθῃ εἰς Εὐρώπην ὑπὸ τῶν Ἀράβων κατὰ τὸν ἑνατον αἰῶνα, βαθμηδὸν δὲ ἡ καλλιιεργία αὐτοῦ ἐξετάθη εἰς διαφόρους μεσημβρινὰς παραλίους ἐπαρχίας τῆς Ἰσπανίας, Ἰταλίας καὶ Γαλλίας, βραδύτερον δ' ἐν Ἀλγερίᾳ, ἐνθα αἱ βαμβακοφυτεῖαι κατέχουσιν ἤδη σπουδαίαν ἐδαφικὴν ἑκτασιν. Ἀλλὰ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν πολλαῖς χώραις καὶ νήσοις τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐν Ἑλλάδι ἀκμαῖζει ἡ βαμβακοφυτεία.

Τὸ ἐριόξυλον τοῦτο εἶναι κάλλιστον ὄωρον τοῦ Θεοῦ καὶ παρέχει ἐργασίαν εἰς μυριάδας ἀνθρώπων, ἐρ-

γαζομένων άλλων μὲν εἰς τὴν καλλιεργίαν αὐτοῦ, άλλων δὲ ἐν τοῖς ἀπείροις ἐργοστασίαις, ἐνθα κατασκευάζονται τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα.

62. Ὁμίχλη.—Νέφη.—Βροχή.

Ὡς ἐκ τινος ἀγγείου πλήρους θερμοῦ ὕδατος ἀνέρχονται ἅτμοι, οὕτω καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὑδάτων καὶ τῶν άλλων σωμάτων, θερμαινομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἀνέρχονται ἅτμοι πληροῦντες τὸν περίξ ἀέρα. Ὅταν δὲ οἱ ἐν τῷ ἀέρι ἅτμοι τοῦ ὕδατος συμπυκνωθῶσι πλησίον τοῦ ἐδάφους, ἀποτελοῦσι τὴν ὀμίχλην. Ὅταν οἱ σωροὶ οὗτοι τῆς ὀμίχλης ἀνυψωθῶσι, ἀποτελοῦσι τὰ νέφη, ἅτινα αἰωροῦνται ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ εἰς διάφορον ὕψος. Πολλάκις βλέπομεν τὰς κορυφὰς καὶ τὰς πλευρὰς τῶν ὀρέων κεκαλυμμένας ὑπὸ νεφῶν· τὰ νέφη ταῦτα εἶναι ὡς πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν καλυπτόμενα μέρη πραγματικὴ ὀμίχλη. Τὰ νέφη πυκνοῦνται ὑπὸ τοῦ ψύχους ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ. Ὅταν δὲ οἱ ἅτμοι συμπυκνωθῶσι περισσότερον, ἄρχονται καταπίπτοντες ἕνεκα τοῦ ἰδίου βάρους· αὐξάνουσι δὲ καὶ κατ' ὄγκον ἕνεκα νέων συμπυκνώσεων καὶ φθάνουσι μέχρι τοῦ ἐδάφους εἰς σταγόνας ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας μεταβαλλόμενοι. Αἱ σταγόνες αὗται εἶναι ἡ βροχή.

Αἱ σταγόνες αὗται εἶναι τοσούτῳ μείζονες, ὅσῳ ἐκ μείζονος ὕψους κατέπεσον, ἢ ὅσῳ τὰ δι' ὧν διήλθον στρώματα τοῦ ἀέρος εἶναι μᾶλλον κεκορησμένα ἀτμῶν.

Ἐνίοτε γίνεται τὸ ἐναντίον. Αἱ ἀπὸ τοῦ ὕψους κατερχόμεναι σταγόνες δὲν φθάνουσι μέχρι τοῦ ἐδάφους ἕνεκα τῶν ἐν τῷ μεταξύ θερμῶν καὶ ξηρῶν στρωμάτων τοῦ ἀέρος, ἅτινα διέρχονται. Αἱ τὴν βροχὴν ἀποτελοῦσαι σταγόνες ἐξατμίζονται αὐθις καὶ ἀνέρχονται πρὸς τὰ ἄνω. Τοῦτου ἕνεκα πολλοὶ ἀεροπόροι, εὐρισκόμενοι εἰς διάφορα ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ὕψη, παρετήρησαν ὅτι ἐν ᾧ κατέπιπτεν ἐπ' αὐτῶν ῥαγδαία βροχή, ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων μερῶν οὐδὲ σταγῶν αὐτῆς κατέπεσε.

63. Τελευταῖαι συμβουλαὶ πατρὸς πρὸς υἱοῦς.

Ὅταν μὲ ἀπολέσητε, φίλτατα τέκνα, νεώτατα ἔτι, ἀνακαλεῖτε εἰς τὴν μνήμην ὑμῶν ἐνίοτε τοὺς τελευταίους μου τούτους λόγους. Ἔστε ἐσαεὶ ἠγνωμένοι. Ἀγαπᾶτε τὴν μητέρα καὶ φροντίζετε περὶ αὐτῆς. Πρὸ πάντων δέ, ἔστε χρηστοί, φιλαλήθεις, εἰλικρινεῖς τὸ ὄνομα τοῦ οἴκου μηδέποτε κηλιδώσητε. Γίνεσθε ἄξιοι αὐτοῦ. Ἐάν ποτε πλουτήσητε ἀπορρίψατε ἄφ' ὑμῶν

αὐτῶν πᾶσαν σκέψιν ματαιότητος. Τηρεῖτε τὸ φρόνημα ὑμῶν. Ἔστε οἰκονόμοι, σώφρονες. Μὴ δημιουργεῖτε ὑμῖν αὐτοῖς ἀνάγκας περιττάς. Ὁ ἀγαθὸς ἀρκεῖται ἐν τῷ ὀλίγῳ. Ἀγνοῶ τί θὰ συμβῇ ὑμῖν μετ' οὐ πολὺ· ἀλλ' ὅ,τι δέποτε καὶ ἂν πάθῃτε, μάθετε νὰ ρυθμίζῃτε τὰς ἀνάγκας ὑμῶν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Ἔστε ἄνδρες· καὶ ἂν ποτε τύχῃ νὰ διοικήσῃτε τοὺς ὁμοίους ὑμῶν, μὴ θαμβωθῇτε ἐκ τοῦ ἀξιώματος. Ποτὲ μὴ φέρεσθε χαμερπῶς πρὸς τοὺς ἀνωτέρους, πάντοτε δὲ εὐμενεῖς ἔστε πρὸς τοὺς λοιπούς. Καὶ ἂν ποτε ἐκλεγῇτε ἵνα ἐργασθῇτε ὑπὲρ τῶν ὁμοίων ὑμῖν, εὐχαριστήσατε αὐτοῖς, ἐκπληροῦντες τὸ καθήκον καὶ μηδὲ μῶς ἀλαζονευόμενοι. Οἱ κενόδοξοι καὶ ἀλαζόνες εἶναι ἔχθιστοι τῶν ἀνθρώπων.

«Πᾶς ὁ ὑψὼν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται καὶ ὁ ταπεινὸς ἑαυτὸν ὑψωθήσεται».

64. Μυθολογία.

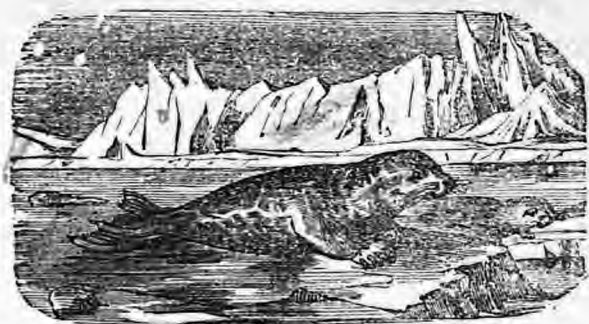
Ὁ περὶ Νιόβης μῦθος.

Οἱ ἀρχαῖοι θελοντες νὰ διδάξωσι τὰ τέκνα αὐτῶν ὅτι ἡ ὑπερηφάνια εἶναι κακὸν καὶ μεγάλως τιμωρεῖται, ἔπλασαν τὸν ἐξῆς διδακτικώτατον μῦθον.

Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὑπῆρχεν ἐν Θήβαις τῆς Βοιωτίας γυνή, ὀνόματι Νιόβη, θυγάτηρ τοῦ Ταντάλου

καὶ σύζυγος τοῦ Ἀμφίωνος. Ἐπειδὴ ἡ Νιόβη ἔσχε
δώδεκα τέκνα, τοσοῦτον ἐπὶ τούτῳ ὑπερηφανεύθη,
ὥστε ἐνόμιζεν ἑαυτὴν ἀνωτέραν καὶ τῆς θεᾶς Λητοῦς,
δύο μόνον τεκνύσσης τέκνα, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν
Ἄρτεμιν, οὓς ἐλάτρευον ὡς θεοὺς. Οὗτοι ὀργισθέντες
διότι περιεφρόνησε τὴν μητέρα αὐτῶν, κατετόξευσαν
τὰ τέκνα τῆς Νιόβης. Ὁ δὲ Ζεὺς, ἵνα παραδειγματι-
κώτερον αὐτὴν τιμωρήσῃ, μετέβαλεν εἰς πέτραν αἰ-
ποτε δακρύουσαν.

65. Ἡ φώκη.

Ἡ φώκη εἶναι ζῶον ὁμοιάζον κατὰ τὰ ἔμπροσθεν
πρὸς τετράπους, κατὰ δὲ τὰ ὕπιστα πρὸς ἰχθύν.

Ἡ φώκη συνίσταται ἐκ κεφαλῆς, κορμοῦ, τεσσάρων
ποδῶν καὶ οὐρᾶς. Ἡ κεφαλὴ αὐτῆς εἶναι ὁμοία τῇ τοῦ
(ΑΝΑΓΝ. Δ΄.)

κυνός, οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι, τὰ ὦτα μικρά, σχεδὸν ἀφανῆ, καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων φέρει ἄδρους μύστακας. Οἱ μὲν πρόσθιοι αὐτῆς πόδες, κεκαλυμμένοι ὑπὸ δέρματος μαλλώδους, λήγουσιν εἰς πέντε δακτύλους, καθωπλισμένους δι' ἀγκιστροειδῶν ὀνύχων· οἱ δὲ ὀπίσθιοι μόλις εἶναι ὁρατοί, ὥς καλυπτόμενοι ὑπὸ τοῦ σώματος. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχει μικρὰ οὐρά ἰχθύος. Τὸ σῶμα αὐτῆς καλύπτεται ὑπὸ δέρματος ἰσχυροῦ καὶ τριχῶν βραχειῶν, σκληρῶν καὶ φαιῶν κατὰ τὸ χρῶμα. Τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι στρογγύλον. Ἡ φῶκη ζωοτοκεῖ ἐπὶ σωροῦ ἄμμου, ἥ ἐπὶ πετρῶν, ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, δύο μέχρι τριῶν καὶ θηλάζει τὰ νεογνά ἐπὶ δώδεκα ἢ δεκαπέντε ἡμέρας, σύρουσα ἀκολουθῶς αὐτὰ εἰς τὰ ὕδατα καὶ διδάσκουσα πῶς νὰ εὐρίσκωσι τὴν τροφήν καὶ πῶς νὰ πλέωσι. Ὄταν δ' ἀπαυδῶσι, λαμβάνει αὐτὰ ἐπὶ τῶν νώτων πρὸς ἀνάπαυσιν.

Ἡ φῶκη ζῇ ἐν τῷ ὕδατι ἢ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, εἰς ἣν ἐξέρχεται, ἵνα θερμαίνωνται καὶ θηλάζωσι τὰ τέκνα αὐτῆς. Ἡ φῶκη ἄρα εἶναι θηλαστικὸν ἀμφίβιον.

Αἱ φῶκαι ἀπαντῶσι πανταχοῦ τοῦ Ὀκεανοῦ, παρὰ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ πελάγη, ὅπου δὲν ἐκφοβεῖ αὐτὰς ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου· δὲν ἀπομακρύνονται δὲ πολὺ τῆς ἀκτῆς, καίπερ νηρόμεναι μετὰ πολλῆς τῆς εὐχερείας καὶ δυνάμεναι νὰ μείνωσι πολὺ ὑπὸ τὸ ὕδωρ.

Ἡ φῶκη τρώγει χόρτον, κρέατα, ἰχθύς καὶ ἄσκει

τὴν θήραν ταύτην μετὰ θαυμασίας δεξιότητος. Φο-
νεύεται χάριν τῆς δορᾶς ἢ τοῦ λίπους αὐτῆς, ἐν δὲ τῇ
Γροιλανδίᾳ εἶναι πλοῦτος τῶν αὐτοχθόνων.

Ἡ φώκη εἶναι ζῶον νόημον καὶ πρᾶον· προσβαλλό-
μενον δὲ ἀμύνεται γενναίως καὶ ζωγρούμενον πολλάκις
ἐξημεροῦται.

Τὰ εἶδη τῆς φώκης εἶναι πολλά. Μέγισται τούτων
εἶναι αἱ μακρόρρινοι, ἣ οἱ θαλάσσιοι ἐλέφαντες καὶ
οἱ λεγόμενοι θαλάσσιοι ἵπποι.

66. Τὰ ἄστρα.

Ὅταν, τοῦ λαμπροῦ τῆς ἡμέρας φωτός κατὰ μικρὸν
ἐξαφανιζομένου, κατακαλύπτωσιν αἱ ἐσπεριναὶ σκιαὶ
τὰς οἰκίας, τὰς πεδιάδας καὶ τὰ ὄρη· ὅταν καὶ ὁ ἐλάχισ-
τος θορὺς καταπαύηται, οἱ δὲ κεκηνηκότες θνητοὶ με-
θ' ἀπάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζώντων δημιουργημάτων
παραδίδονται εἰς ὕπνον, τότε ἡ νύξ παρίσταται ἐν ὅλῃ
αὐτῇ τῇ μεγαλοπρεпеίᾳ καὶ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἀπα-
στράπτουσιν εἰς τὸ σκότος ὡς μεγάλοι σπινθῆρες τὰ
ἄστρα.

Τινὰ λάμπουσι περισσότερον τῶν ἄλλων, τὰ δ' ἐλά-
χιστα δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ὅταν ὁ μὲν οὐρανὸς ἐντελῶς
αἰθριαῇ, τὸ δὲ σκότος ὑπάρχῃ βαθύ. Εἶναι θαυμασία ἡ

σκοτεινή νύξ, καταλαμπομένη ὑπὸ τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ποιηθέντων ἀστέρων. Ὁ εὐσεβής, θεώμενος τὸν ἑναστρον οὐρανόν, ἀναλογίζεται τὸν τὰ πάντα ποιήσαντα Θεόν.

Τὰ ἄστρα εἶναι ἀνάριθμα. Ἄλλ' ὑπάρχουσιν ἄνδρες γινώσκοντες πολλοὺς τῶν ἀστέρων καὶ ποῦ τοῦ οὐρανοῦ ἕκαστος κεῖται. Ἀλλὰ καὶ τὰ παῖδιά γινώσκουσι τὸν Ἑσπερον, ὃν βλέπουσιν οὐχὶ μακρὰν τοῦ δύσαντος ἡλίου.

67. Τὸ ἄπειρον.

Κ' ἐμβαθύνω, κ' ἐμβαθύνω,
νοῦν καὶ ὄρασιν ἐκτείνω
καὶ εἰς γῆν κ' εἰς οὐρανοὺς·
πλὴν νὰ εὕρῃ μάτην θέλει
εἰς τὸ πᾶν σκοποὺς καὶ τέλη
ὁ ἀδύνατός μου νοῦς.

Εἰς τὸ ἄπειρον πεδίον
τίς ἀστέρων καὶ ἡλίων
ἔχυσε κονιορτόν;
Καὶ τὰ ὄμματά μου ποῖος
δήσας μ' ἔκλεισε κρυφίως
εἰς τὸν δαίδαλον αὐτόν;

Ἐτρεῖα, Θεέ! πλὴν μάτην
καὶ εἰς γῆς καὶ πόντου πλάτην,
 κ' εἰς τὴν ἄκραν ἡρεμίαν,
κ' εἰς τὴν κροῦσιν τῶν στοιχείων,
τῶν κρυφῶν σου μυστηρίων
 νά συλλάβω λέξιν μίαν.

Πλάστα, δέν Σε συλλαμβάνω!
εἰς τὸ ἄπειρον ἐπάνω
κ' ὑπεράνω τῶν αἰώνων
 ἀνυψῶνεις σεαυτόν·
τὸν χιτῶνά σου δὲ μόνον
εἰς ἡμᾶς ἐμπρὸς ἐκτείνεις,
νά τὸν βλέπωμεν ἀφίνεις
 ἀπὸ ἄστρα κεντητόν.

.

Π. ΣΟΥΤΣΟΣ.

68. Ἀποδιδρασκίνδα.

Οὕτως ἐκαλεῖτο παιδιὰ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις
Ἑλλησι, ἐπαίζετο δ' οὕτω·

Εἰς τῶν παίζοντων ἐκάθητο ἐν τινι γωνίᾳ, ἔχων κε-
κλεισμένους τοὺς ὀφθαλμούς, ἢ καὶ ἄλλος τις ἐκλείε
τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπεδιδρασκοι, ἤτοι

ἔφευγον, ἐξ οὗ καὶ ἡ παιδιὰ ὠνομάσθη ἀποδιδρασκί-
δα. Ὅτε δὲ ἐκεῖνος ἀνιστάμενος ἤνοιγε τοὺς ὀφθαλμοὺς
καὶ ἐζήτει νὰ εὕρῃ τινά, ἕκαστος τῶν παίζοντων προσε-
πάθει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν τόπον τοῦ φυλάττοντός, πρὶν
ἐννοηθῇ ὑπ' ἐκείνου. Καὶ ἂν μὲν κατῴρθου τοῦτο, ὑπε-
χρεῶτο ὁ φυλάττων νὰ κλείσῃ καὶ αὐτὸς τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς, ἂν ὅμως ἐγὼ αὐτοῦ, τότε κατελάμβανε τὴν θέσιν
τοῦ φυλάττοντος καὶ ἐκλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, οἱ
δὲ λοιποὶ ἐκρύπτοντο καὶ οὕτω καθέξῃς.

Ἡ παιδιὰ αὕτη παίζεται καὶ σήμερον σχεδὸν ἀπα-
ραλλάκτως καὶ καλεῖται κρυφτὸ καὶ κρυπτάκι.

69. Ἡ σάκχαρις.

Ἡ σάκχαρις, ὅσον γνωστὴ καὶ ἂν εἶναι ἡμῖν καὶ συν-
ήθης, εἶναι ὅμως ξένον προϊόν, ἐρχόμενον εἰς ἡμᾶς ἐκ
μεμακρυσμένων χωρῶν, ὡς ὁ καφές. Ἐν τῇ Σινικῇ καὶ
ταῖς Ἰνδαίαις τῆς Ἀσίας καὶ ἐν Μεξικῷ καὶ Βρασιλίᾳ
τῆς Ἀμερικῆς φύεται ἐν παρμεγίστοις ἀγροῖς φυτόν τι,
ὅπερ, ὡς τὰ γεννήματα ἡμῶν, ἀνάγεται εἰς τὴν τάξιν
φυτῶν, ἅπερ καλοῦνται ἀγρωστεοειδῆ· καὶ κατὰ τὴν
κατασκευὴν ὁμοιάζει πρὸς τὸν κάλαμον. Τούτου ἕνεκα
καλεῖται σακχαροκάλαμος.

Ὡς πᾶν καλλιεργήσιμον φυτόν, οὕτω καὶ τὸ σακχα-

ροκάλαμον ἔχει ἀνάγκην ἐπιμελοῦς περιποιήσεως, εἰς ἐπίδοσιν δὲ αὐτοῦ πρώτιστα καὶ μάλιστα συντελεῖ τὸ ὕδωρ. Κατὰ τὸν ἑνατον μῆνα συνήθως ἀνθεί καὶ τότε ἔχει ὠραίαν ἔψιν· μετὰ δὲ τὸν δωδέκατον κιτρνίζει καὶ τὰ φύλλα τῶν κλαδίσκων αὐτοῦ ξεραίνονται. Τότε ὁ

κάλαμος εἶναι ὥριμος καὶ καλὸς πρὸς χρῆσιν. Κόπτουσι λοιπὸν τὰ φυτὰ δι' ὀξέων δρεπάνων εὐθὺς ἀνωθεν τῆς γῆς, ἀφαιροῦσι τὴν κορυφήν, ἥτις χρησιμεύει μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς μύσχευμα, δίδοται ὅμως καὶ ὡς

φορβή τῶν κτηνῶν. Εἶτα ἀπαλλάσσουν τὸν κάλαμον ἀπὸ τῶν φύλλων, ἅπερ χρησιμεύουσιν εἰς τὸ πῦρ καὶ κόπτουσιν αὐτὸν εἰς τμήματα ἐνὸς περίπου μέτρου. Τὰ τμήματα ταῦτα, συνδεόμενα ἀνὰ εἴκοσιν ἢ τριάκοντα, κομίζονται εἰς τὸν μύλον. Ἐνταῦθα ὁ κάλαμος συνθλίβεται διὰ μεγάλων κυλίνδρων, ἐκπιέζεται δὲ ὁ χυμὸς καὶ χύνεται διὰ σωλήνων εἰς μέγαν λέβητα, ἐν ᾧ ὀλίγον ἔψεται καὶ ἐπιμελῶς ἐξαφρίζεται. Ἐπειτα ἔψεται πάλιν ἐν ἐτέρῳ λέβητι, ἀναμιγνύεται μετὰ στακτῆς κονίας, ἔν' ἀφαιρεθῇ πᾶσαν ὀξύτητα, καὶ τέλος χύνεται εἰς πῆλους, ἐνθα πήγνυται. Τὸ χεῖρον καὶ μὴ πηγνύμενον μέρος στάζει εἰς ὑποκείμενον ἀγγεῖον καὶ καλεῖται σίραιον· ἔχει χρῶμα ἐρυθρὸν καὶ χρησιμεύει εἰς παρασκευὴν σακχαρώδους οἶνοπνεύματος.)

Ἡ ἐν τοῖς πῆλοις μένουσα σάκχαρις καλεῖται ἀκαθάριστος, καὶ μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν πέμπεται εἰς Εὐρώπην, ἐνθα καθαρίζεται ἐντελῶς ἐν τοῖς ἐν αὐτῇ διυλιστηρίοις. Ἡ καθαρὰ σάκχαρις εἶναι σπυρρα καὶ λευκὴ, ἡ δὲ μὴ καθαρὰ ἀλευρώδης καὶ γαία.

Τὸ πλεῖστον τῆς σακχαρώους ἀναλίσκεται πινόμενον μετὰ καφῆ καὶ τσίπου· τὸ δὲ λοιπὸν χρησιμεύει εἰς παρασκευὴν γλυκυσμάτων, εἰς μίξιν μετὰ φαρμάκων καὶ εἰς ποικίλα ἔργα.

Ἡ σάκχαρις δὲν εὐρίσκεται μόνον ἐν σακχαροκαλάμοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις φυτοῖς, ἰδίᾳ δὲ ἐν τοῖς τεύ-

τοίς. Ἐκ τούτων οἱ Εὐρωπαῖοι πλῆθος σακχάρως πορίζονται, ταύτην δὲ καὶ ἡμεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταχειριζόμεθα.

Ἀἶνεγμα.

*Αφευκτα θά σε γλυκάνω, ὅπως εἶμαι ἔν με πάσης.

*Απ' τὴν κεφαλὴν μου πέραν ῥέει πανταχούθεν χάρις.

Β Ο. Ὁ δακτύλιος.

Πατὴρ τις εἶχε τρεῖς υἱούς. Ἡμέρα τινὶ προσκαλέσας αὐτούς εἶπε· «Τέκνα μου, πιθανὸν μετ' ὀλίγον ν' ἀποθάνω· διὰ τοῦτο ἅπασαν τὴν περιουσίαν μου διένειμα ὑμῖν ἐξ ἴσου. Ἀλλ' ἔχω δακτύλιόν τινα, ἀδάμασι κεκοσμημένον, ἐν περ θὰ χαρίσω ἐκείνῳ ἐξ ὑμῶν, ὅστις, ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, θὰ πράξῃ τὴν καλλίστην πράξιν».

Ὁ ὀρισθεὶς χρόνος ἦλθε καὶ οἱ υἱοί, ἐλθόντες πρὸ τοῦ πατρὸς, διηγήσαντο ὅ,τι ἕκαστος ἐπραξε. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος λέγει· «Πλούσιός τις ἔμπορος ἐνεπιστεύθη μοι, πάτερ, βαλάντιον πλῆρες χρυσῶν νομισμάτων· μετὰ τινος ἡμέρας ὁ ἔμπορος ἀπέθανε καὶ ἐν ᾧ ἡδυνάμην νὰ σφετερισθῶ τὰ χρήματα, ἀπέδωκα ταῦτα τῇ χήρᾳ τοῦ ἐμπόρου».

Ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο·

«Καλὴ εἶναι ἡ πράξις, υἱέ μου, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι καθῆκον παντός χρηστοῦ ἀνθρώπου. Ὁ κλέπτης μόνον νοσφρίζεται τὰ ξένα πράγματα».

«Κατὰ τινὰ ἡμέραν, λέγει ὁ δεύτερος, διερχόμενος διὰ λέμβου λίμνην, εἶδον παιδίον κινδυνεύον νὰ πνιγῇ. Ἐρρίφθην ἀμέσως εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἔσωσα αὐτὸ ἀπὸ βεβαίου θανάτου».

«Καὶ ἡ σὴν πράξις εἶναι ἀξία ἐπαίνων, εἶπεν ὁ πατήρ, ἀλλὰ πάντες ὀφείλομεν νὰ βοηθῶμεν ἀλλήλοις καὶ τοῦτο διδάσκει ἡ ἀγία ἡμῶν θρησκεία».

«Ἐγὼ δέ, πάτερ, εἶπεν ὁ τελευταῖος, ἡμέρα τινὶ εἶδον ἄσπονδον ἐχθρόν μου βαθέως κοιμώμενον παρὰ τὸ χεῖλος βαράθρου ἀποκρήμνου καὶ ὅφιν τινὰ κατερχόμενον, ὅπως προσβάλλῃ αὐτόν. Κατῶρθωσα νὰ φρονεύσω τὸν ὅφιν καὶ ἔσωσα οὕτω τὸν ἐχθρόν μου ἀπὸ κινδύνου προφανοῦς».

«Ἀγαπητέ μοι υἱέ, ἀπεκρίνατο ὁ πατήρ, ἐναγκαλίσθητί με καὶ δός μοι τὴν χεῖρά σου, ἵνα σοὶ δωρήσωμαι τὸν ἀδαμάντινον δακτύλιον. Διότι, βοηθῶν τῷ ἐχθρῷ σου, ἐπραξας τὴν μεγίστην τῶν ἀρετῶν καὶ ἐμimήθης αὐτόν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν διδάξαντα ἡμᾶς νὰ συγχωρῶμεν καὶ ἀγαπῶμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν καὶ νὰ ἀγαθοποιῶμεν τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς.

«Εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; Καὶ ἂν ἀγαθοποιῇτε τοὺς ἀγαθοποιῶντας ὑ-

μᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; Πλὴν ἀγαπᾶτε καὶ ἀγαθοποιεῖτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν ».

(Λουκ. 5', 32, 33, 35).

71. Ἡ φάλαινα.

Ἡ φάλαινα εἶναι πελώριον κῆτος, ἔχον κεφαλὴν, κορμόν, πτερύγια καὶ οὐράν. Ἡ κεφαλὴ αὐτῆς δὲν ἀποτελεῖ ἴδιον μέρος, ἀλλὰ φαίνεται ἡνωμένη μετὰ τοῦ ὅλου σώματος. Κατέχει τὸ τρίτημόριον τοῦ ὅλου αὐτῆς μήκους καὶ διχοτομεῖται ὑπὸ τοῦ στόματος μέχρι τοῦ μέρους, ἐνθα φαίνεται χωριζομένη τοῦ λοιποῦ σώματος. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς εἶναι μικροὶ καὶ κεῖνται ἀμέσως ἄνω τῶν γωνιῶν τοῦ στόματος. Τὸ στόμα, πάντοτε ἀνοικτόν, ὁμοιάζει πρὸς σπῆλαιον. Ἀντὶ ὀδόντων ἔχει μεγάλα κεράτινα ἐλάσματα ἐπὶ τῆς ἄνω σιαγόνος, ἀποτελοῦντα κιγκλίδας καὶ πληροῦντα ἅπαν σχεδὸν τὸ κοί-

λον τοῦ στόματος. Παρὰ τὴν κεφαλὴν ἔχει δύο πτέρυγας, αἵτινες κρατοῦσι τὸ σῶμα ἐν ἰσορροπίᾳ, ὅταν κινῆται. Ἀνω τῆς κεφαλῆς κεῖνται οἱ μυκτῆρες ἢ γρυσσητῆρες, δι' ὧν ἀναπνέει, ἀνερχομένη εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ δι' ὧν ἐκτινάσσει τὸ ὕδωρ εἰς ὕψος ἐξ περίπου μέτρων καὶ προξενεῖ ῥόχθον, πόρρωθεν ἀκουόμενον.)

Τὸ δέρμα τῆς φαλαίνης εἶναι μελανόχρουν, ἢ ἄνωθεν μὲν μέλαν, κάτωθεν δὲ λευκόν, λεῖον καὶ ἄνευ λεπίδων. Ἡ φαλαίνα εἶναι ζῶον παμμέγεθες, πρὸς οὐδὲν δυνάμενον κατὰ τὸ μέγεθος νὰ παραβληθῇ. Τὸ μὲν μήκος αὐτοῦ εἶναι συνήθως 20—30 μέτρων, ἡ δὲ περιμετρος τοῦ σώματος 10—15 μέτρων. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ κυλινδρικόν· ὀξυνόμενον πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἀπολῆγον εἰς μέγα ὀριζόντιον πτερύγιον, χρησιμεύει αὐτῷ ὡς πλευστικόν καὶ ἀμυντήριον ὄργανον ἰσχυρότατον.

Ἡ φαλαίνα εἶναι ζωοτόκος, τίκτουσα συνήθως ἐν νεογνὸν καὶ θηλάζουσα αὐτὸ διὰ τῶν μαστῶν. Ἀπαντᾷ ἐν ταῖς βορείαις θαλάσσαις καὶ μάλιστα ἐν τῷ Βαφινίῳ κόλπῳ.

Τρέφεται ἐξ ἰχθύων μικρῶν, οὓς συλλαμβάνει καὶ περικλείει ἐντὸς τῶν κιγκλίδων, ῥοτοῦσα πρῶτον τὸ ὕδωρ καὶ εἰτα ἐκβάλλουσα αὐτὸ διὰ τῶν γρυσσητῆρων.

Ἡ φαλαίνα θηρεύεται ὑπὸ τῶν Ἀγγλων καὶ Ὀλλανδῶν κατὰ μῆνα Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον, χάριν τοῦ ὑπὸ

τὸ δέριμα αὐτῆς ἀφθόνου λίπους, ἐξ οὗ παράγεται ἔλαιον, καὶ τῆς ἐν ταῖς κοιλότητι τῆς τεραστίου αὐτῆς κεφαλῆς εὐόσμου ὕλης, ἣτις ἐκκρίνεται ἐκ τῶν παρὰ τοὺς φουσητῆρας ἐντοσθίων καὶ εὐρίσκεται πολλάκις ἐπιπλέουσα τῆς θαλάσσης ἢ ἐρριμμένη εἰς τὰς ἀκτάς. Ἡ ὕλη αὕτη καλεῖται ἄμβεροιν. Πρὸς τοῦτοις θηρεύεται χάριν τῶν ἐν τῷ στόματι ἐλασμάτων, ἅτινα ἔψοντες καὶ κατατέμνοντες κατασκευάζουσι τὰς μπαλαίνας, χρησίμους εἰς τὴν κατασκευὴν ῥάβδων, ἀλεξιβροχίων, μαστιγίων καὶ διαφόρων ἄλλων πραγμάτων.

Ἡ ἀλιεία τῆς φαλαίνης γίνεται διὰ λέμβων. Πολλοὶ λέμβοι, φέρουσαι ἀνὰ τέσσαρας κωπηλάτας, περικυκλοῦσι τὴν φαλαιναν· εἰς τῶν θηρευτῶν ῥίπτει τὸν κάμακα κατὰ τοῦ ζώου, ὅπερ πληροτόμενον καταβυθίζεται ἀμέσως εἰς τὸ ὕδωρ μετὰ μεγίστης ταχύτητος· ἀλλ' ἀμέσως ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν θέλον ν' ἀναπνεύσῃ, ἣ ἂν δύνηται, νὰ ἐκδικηθῇ. Νέα τότε πληγὴ ἀναγκάζει τὴν φαλαιναν νὰ καταβυθισθῇ, ἕως οὗ ἀπαυδῆσασα ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ αἵματος, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν ἀλιέων, οἵτινες, κατακερματίζοντες αὐτὴν ἐξάγουσι τὸ ὑπὸ τὸ δέριμα λίπος καὶ τὰ ἄλλα χρήσιμα αὐτῆς μέρος.

72.

Φιλτάτη,

Καίπερ μακρὰν διατρίβουσα, ἐπληρο-
φορήθης ὅμως ὅτι οἱ καλοῦ ἄγαθοι καὶ σε-
βαστοὶ μοι γονεῖς σου σκοποῦσι τὰ προς-
λάβωσι κατ' αὐτὰς ὁρφατὸν τι πατρὸς καὶ
μητρὸς παιδίον, ὅπως νόθευτήσωσι καὶ
προφυλάξωσιν αὐτὸ ἐκ τῶν κινδύνων, εἰς
οὓς τὸ δυστυχὲς ὡς ἐκ τῆς σμικρᾶς ἡλι-
κίας αὐτοῦ εἶναι ἐκτεθειμένον.

Ἡ γερραία αὕτη τῶν γονέων σου ἀπό-
φασις, ἀγαπητή, πληροῖ χαρᾶς τὴν καρ-
δίαν μου, κατὰ καθήκον δὲ ἀγγέλλουσά
σοι τὴν συγκίνησίν μου, εὐκρινῶς συγ-
χαίρω σοι ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς γονεῦσι, οἵτι-
νες πέπεισμαι ὅτι φιλοστόργως θ' ἀγα-
πῶσι, ὡς καὶ σύ, τὸν νέον σου τοῦτον ἀ-
δελφόν.

Οὕτω τὸ τάλαρ παιδίον, πρὸ μικροῦ
στερηθὲν τῶν γονέων αὐτοῦ, θὰ εὔρη
δευτέρους φιλοστόργους γεννήτορας.

Δέξαι, φιλότατη, τὰ ἐγκάρδια συγ-
χαρητήρια καὶ τοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπα-
σμούς

τῆς εὐκρινῶς ἀγαπώσης σε

Πηνελόπης.

73. Τὸ ὀρφανό.

Εἰς τὸν προθάλαμόν σας περίλυπο ἐμβαίνω
μὲ 'μάτι δακρυσμένο, μὲ πρόσωπο ὠχρό,
γιατὶ νὰ σᾶς χάρισω δὲν ἔχω τὸ καῦμένο
οὐδ' ἓνα λουλουδάκι μυρσίνης δροσερό.

Μόνο νὰ ζῶ ἡ Μοῖρα μου ἔγραψε, καὶ μόνο
εἰς τῆς ζωῆς τὸν δρόμο θλιμμένο περπατῶ.
πλὴν σήμερον ἐμπρός σας τὰ χέρια μου σταυρόνω
Καὶ ψάλλω τὸ ψωμάκι ἀλλὰ δὲν τὸ ζητῶ.

Τῆς Μοίρας ἀποπαῖδι, 'σάν φθινοπώρου φύλλο,
τὸ ἄσχοπό μου βῆμα ἐδῶ κ' ἐκεῖ πλανῶ.
Κάνεις δὲν μ' ἀγαπάει, κάνεις δὲν μ' ἔχει φίλο,
γιατὶ δὲν ἔχω μάνα καὶ εἶμαι ὀρφανό !

Δὲν ἔχω μάνα ! Μέσα 'ς αὐτὰ τὰ τρία λόγια
ἐρήμωσις καὶ πείνα καὶ κρύο κατοικεῖ.
μοῦ ψάλλουν καὶ τὰ τρία θανάτου μοιρολόγια
'ς ἀγρία τονισμένα φρενέρη μουσική.

" Ἄλλα παιδιὰ 'σάν βλέπω ἐκεῖ ποῦ διακονεῦω,
νὰ λάμπουν 'ς τὸ μετᾶξι, χαρούμεν', εὐτυχῆ,
ἀπ' ὅλα τὰ καλὰ τῶν τὴν μάνα τῶν ζηλεύω.

" Ἀχ ! πῶς θὰ σ' ἀγαποῦσα, μανοῦλά μου πτωχή!

Δὲν πρόσθασ' ἡ καυμένη φιλή νά μου χάριση,
οὔτε νά μέ χαϊδέψη, οὔτε νά μ' εὐχηθῇ.
'Αλλοίμονον εἰς ὅποιον 'ς τὸν κόσμον τοῦτον ζήση
ἀπ' τὴν καλὴν του μάνα χωρὶς νά φιληθῇ.

Προχθὲς 'ς ἓνα λιβάδι παιδιὰ εὐτυχισμένα,
ἓνα παιγνίδι ὅλα ἐπαίζανε κοινό.
— Μὲ παίζετε, τὰ εἶπα, μὲ παίζετε κ' ἐμένα ;
— Δὲν παίζουμε, μοῦ εἶπαν, ἡμεῖς μὲ τ' ὄρφανό...

"ὦ, εἶθε 'σάν λουλούδια 'ς τῆς γῆς τὸ περιθώρι
καθένας σας νά παίρνη ὄρασι' ἀπ' τὸν οὐρανό.
Εἶθε νά ἔχουν μάνα 'ς τὸν κόσμον τοῦτον ὅλοι,
κ' ἐγὼ νά εἶμαι μόνο δι' ὅλους ὄρφανό !

A. ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

24. Ὁ σίδηρος.

Ὁ σίδηρος εἶναι μέταλλον, ἔχον χρῶμα φαιόν, κλι-
νον πρὸς τὸ κυανοῦν. Ὅταν στιλβωθῇ, φαίνεται ὡς ἄρ-
γυρος. Ἐν τῷ ὑγρῷ ἀέρι ἢ ἐν τῷ ὕδατι ἀποβάλλει τὸ
λαμπρὸν αὐτοῦ χρῶμα, τὴν στιλπνότητά, καὶ σκωριᾷ.
Ὁ σίδηρος τήκεται διὰ μεγίστης θερμότητος καὶ λαμ-
βάνει εὐκόλως ποικιλώτατα σχήματα καὶ μορφάς. Εἶναι

ἐλατὸς καὶ μεταβάλλεται εἰς λεπτότατα νήματα· εἶναι ἰσχυρὸς καὶ ἔχει μαγνητικὰς ιδιότητας· διὰ τοῦτο ἐκ σιδήρου κατασκευάζεται ἡ τοσοῦτον χρήσιμος μαγνητικὴ βελόνη τῆς ναυτικῆς πυξίδος.

Ὁ σίδηρος οὐδέποτε εὑρίσκεται ἐν τῇ φύσει καθαρὸς, ἀλλὰ πάντοτε σχεδὸν ἠνωμένος μετὰ διαφορῶν μετάλλων. Εἶναι ἀφθονώτατον πάντων τῶν ἐν τῇ φύσει μετάλλων, εὑρισκόμενον σχεδὸν πανταχοῦ· ἀλλὰ τὰ ἀξιολογώτερα μεταλλεῖα τοῦ σιδήρου ὑπάρχουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Σουηδίᾳ, Νορβηγίᾳ καὶ ἐν πλείσταις χώραις τῆς Ἀμερικῆς.

Τρία εἶδη σιδήρου ὑπάρχουσιν· ὁ χυτὸς σίδηρος, ὁ σφυρήλατος σίδηρος ἢ ῥαβδωτὸς καὶ ὁ χάλυψ. Ὁ καθαρὸς καὶ ἀναλελυμένος σίδηρος ἰσχυρότερος καὶ ἠνικότερος ὅταν θερμανθῇ, σφυρηλατηθῇ καὶ εἰς ῥάβδους ἢ ἐλάσματα μετατραπῇ, σφυρήλατος ἢ ῥαβδωτός· ὅταν δὲ ὁ σφυρήλατος σίδηρος τακῇ ἐν μεγίστῃ θερμότητι καί, ἀναμιχθεὶς μετὰ κόνεως ἀνθρώπων, καταστῇ σκληρότερος, καλεῖται χάλυψ.

Πάντων τῶν μετάλλων χρησιμώτατον καὶ ἀναγκαιότατον εἶναι ὁ σίδηρος. Ἐξ αὐτοῦ ὁ σιδηρουργὸς ἐν τῷ σιδηρουργείῳ κατασκευάζει μαχαίρας, ἀξίνες, δίκελλας, κλειθρα, θερμάστρας, σωλῆνας, μηχανὰς καὶ μυρία ἄλλα πράγματα. Τὰ σιδηρᾶ ταῦτα ὄργανα προ-

φυλάττομεν ἀπὸ σκωρίας, ἀλείφοντες αὐτὰ δι' ἐλαίου ἢ ἐλαιώδους βαφῆς.

78. Ἡ Φιλιππούπολις.

Ἡ Φιλιππούπολις εἶναι πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας. Κεῖται πρὸς Β. τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐν λαμπρᾷ θέσει μετὰ τῶν ὁρέων Ῥεδόπης καὶ μικροῦ Αἴμου· εἶναι ἐκτισμένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ πέντε λόφων, κειμένων ἐν μέσῳ εὐρείας πεδιάδος, διαρρεομένης ὑπὸ τοῦ Ἑβρου, καὶ ἔχει ὑπὲρ τὰς 40 χιλ. κατοίκων, ὧν οἱ πλεῖστοι εἶναι Βούλγαροι, Ὀθωμανοὶ καὶ Ἕλληνες, οἱ δὲ λοιποὶ Ἀρμένιοι, Ἰσραηλῖται, Ἀθίγγανοι καὶ ἄλλοι.

Ἡ Φιλιππούπολις ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, Φιλίππου, οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν ἱκανὰ ὀθωμανικὰ τεμένη, πέντε ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι, δύο βουλγαρικά, μία καθολικὴ, μία ἀρμενικὴ καὶ μία συναγωγὴ. Ἐχει πολλὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων, ἡμέτερά τε καὶ ξένα. Ἀνώτερα ἐν αὐτῇ ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Γεωργίου τοῦ Ζαρίφ η ἱδρυθέντα καὶ συντηρούμενα Ζαρίφεια διδασκαλεῖα.

Ἡ Φιλιππούπολις ἔχει μεγάλην ἀγοράν, πολλὰ ἐμ-

πορικά καὶ τραπεζιτικά καταστήματα καὶ δημόσιον κτήπον. Τὸ ἐμπόριον αὐτῆς εἶναι ἀχμαῖον.

Καὶ φυσικά μὲν προϊόντα αὐτῆς εἶναι τὰ σιτηρά, ἡ ἔρυζα, τὸ ἔλαιον, ὁ καπνός, ὁ οἶνος, ὁ βάμβαξ καὶ ἄλλα· τεχνητὰ δὲ ἐριοῦχα (ἰμπάδες καὶ σαργάκια), τάπητες, ῥοδέλαιον, τυρὸς καὶ ἄλλα.

Τὸ ἐμπόριον αὐτῆς εὐχερέστερον ἀσκεῖται διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, τοῦ συνδέοντος αὐτὴν μετὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως μέχρι Φιλιππουπόλεως σιδηροδρομικὴ ἀπόστασις εἶναι εἰκοσιδίωρος περίπου, ἡ δὲ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως μέχρι Φιλιππουπόλεως δεκάωρος καὶ ἡ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἀδριανουπόλιν δωδεκάωρος.

26. Πολικὸς ἀστήρ. Ναυτικὴ πυξίς.

—Μακράν, πολὺ μακράν ἐν τῇ θαλάσῃ, βλέπω πλοῖον, φαίνόμενον, ὡς κέλυσος καρύου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ

Ὠκεανοῦ. Ἐπὶ τοῦ Ὠκεανοῦ δὲν ὑπάρχουσιν ὁδοὶ κε-
χαραγμέναι, ὡς ἐπὶ τῆς γῆς. Πῶς λοιπὸν οἱ ναυτιλλό-
μενοι γινώσκουσι νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τὸν τόπον, ὅθεν
ἀπέπλευσαν; Ὅπουδῆποτε καὶ ἂν στραφῶσι, ἐν δεξιᾷ,
ἐν ἀριστερᾷ, οὐδὲν ἄλλο, πλὴν τοῦ κυανίζοντος τῆς θα-
λάσσης ὕδατος καὶ τοῦ ὑπεράνω αὐτῶν γλαυκοῦ οὐρα-
νοῦ βλέπουσι.

— Βεβαίως οἱ ναυτιλλόμενοι θὰ ἀπώλλοντο, ἐὰν μὴ
ἐγίνωσκον τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Ἀλλὰ γινώσκουσιν
αὐτὰ καὶ πρὸς ποῖον ἐξ αὐτῶν κεῖται ὁ τόπος, εἰς ὃν πο-
ρεύονται. Τοῦτο ἀρκεῖ αὐτοῖς. Ὁ ἥλιος δεικνύει αὐτοῖς
τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος καὶ δι' αὐτῶν ὁδηγοῦνται ἐπὶ
τῆς θαλάσσης.

— Ἀλλ' ὅταν ὁ ἥλιος εἶναι ἀφανής, πῶς ἐν βαθυ-
τάτῃ νυκτὶ γινώσκουσι τὸν βορρᾶν ἢ τὸν νότον, τὴν
ἀνατολὴν ἢ τὴν δύσιν;

— Ἀπόντος τοῦ ἡλίου, οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ λάμποντες
ἀστέρες ὁδηγοῦσι τὸν πλοίαρχον, δεικνύοντες αὐτῷ τὰ
σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, ἰδίᾳ δὲ μικρὸς τις ἐν τῇ αὐτῇ
πάντοτε πρὸς βορρᾶν φαινόμενος θέσει, ὃς πολιτικὸς ἀπο-
καλεῖται.

— Ἀλλ' ὅταν νέφη πυκνὰ καὶ ζοφερά καλύπτωσι
τὸν ἀστέρα τοῦτον πῶς ὁδεύει τὸ πλοῖον; Πῶς δὲν ἀπο-
πλανᾷται;

— Ἀλλοτε πολλάκις τὰ πλοῖα ἀπεπλανῶντο καὶ

αὐτανδρα ἐν τῷ μέσῳ τῶν θαλασσῶν κατεποντίζοντα.

■ Νῦν ὅμως οἱ ναυτιλλόμενοι λίαν ἀσφαλῶς ὁδεύουσι, βοη-
θούμενοι ὑπὸ τῆς ναυτικῆς πυξίδος.

Ἡ ναυτικὴ πυξὶς εἶναι στρογγύλη θήκη, ἐν τῷ μέσῳ
δὲ ταύτης ὑπάρχει βελόνη, ἣν βελόνην μαγνητικὴν
καλοῦσι· ἡ θαυμαστὴ αὕτη μαγνητικὴ βελόνη ἔχει τὴν
ιδιότητα νὰ στρέφηται πάντοτε πρὸς βορρᾶν, ὃν δει-
κνύει διὰ τῆς βεβαμμένης αὐτῆς ἄκρας, ὡς τὰ ὥρολό-
για δεικνύουσιν ἡμῖν τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας.

Ἦδη ὁ οὐρανὸς ἅς καλύπτεται ὑπὸ νεφῶν καὶ ἡ θά-
λασσα ἅς σαλεύῃ τὸ πλοῖον· ὁ ναυτικὸς θεωρεῖ τὴν ἀ-
καταπαύστως πρὸς βορρᾶν στρεφομένην μικρὰν βελόνην
καὶ τοῦτο ἀρκεῖ αὐτῷ ἵνα εὕρισκῃ τὰ σημεῖα τοῦ ὀρί-
ζοντος. Τὸ πλοῖον ἀσφαλῶς ποντοπορεῖ!

77. Ὁ δελφίν.

Ὁ δελφίν εἶναι κῆτος, ἔχον κεφαλὴν, κορμὸν, πτε-
ρύγια καὶ οὐράν· ἔχει ρῶθυνας συμφυεῖς πρὸς τὸ ἄκρον

καὶ ἐν σχήματι αὐλοῦ, ῥύγχος μακρόν, ὅπερ φαίνεται χρησιμεῦον αὐτῷ πρὸς ἄγραν τῶν ἐν τῷ βορβόρῳ διαιτωμένων ἰχθύων. Τὸ μῆκος αὐτοῦ εἶναι δύο μέχρι τριῶν μέτρων· αὐξάνει δὲ μέχρι τοῦ δεκάτου ἔτους. Ζωοτοκεῖ καὶ αὐτὸς ἐν ἡ δύο νεογνά, ἅπερ θηλάζει διὰ τῶν μαστῶν.

Ἀπαντᾷ ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ τῷ Εὐξείνῳ· πολλάκις δὲ μεταβαίνει καὶ εἰς ἄλλας θαλάσσας. Οἱ δελφῖνες συμπλέουσι πολλοὶ καὶ τρέχουσι κατόπιν τῶν διαπλεόντων πλοίων, καταβρογθίζοντες πᾶν τὸ εἰς τὴν θάλασσαν ῥιπτόμενον. Πηδῶσιν ὀρμητικώτατα καὶ ὑψοῦνται ἱκανῶς ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Ὁ δελφίν θασυμάζεται ἐπὶ τῇ μεγίστῃ αὐτοῦ ταχύτητι, ὑπερβαίνων, ὡς λέγεται, πάντα τοὺς ἰχθύς καὶ τὰ πτηνά. Εἶναι καθ' ὑπερβολὴν φιλότεκνος καὶ ὑπὸ τὰ πτερύγια ὑποθάλπει τὰ νεογνά αὐτοῦ, ὅταν ἀσθενῶσι.

Ὁ δελφίν ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἵνα ἀναπνέῃ, καὶ λέγεται ὅτι ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν καὶ τοὺς ἀνθρώπους· ἀγρεύεται δὲ χάριν τοῦ λίπους αὐτοῦ, ἐξ οὗ ἐξάγεται ἔλαιον χρήσιμον εἰς φωτισμόν.

Εἰς τὰ κήτη ἀνάγεται καὶ ὁ μονόκερος τῆς θαλάσσης, ὦν ὀγκωδέστερος τοῦ δελφίνος, καὶ διακρινόμενος ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ἄνω σιαγὸνα διπλοῦ ἀμυντηρίου αὐτοῦ ὀδόντος, χρησιμεύοντος αὐτῷ, ὡς τῷ ἐλέφαντι οἱ

χαυλιόδοντες, καὶ ὁ λεγόμενος χοῖρος τῆς θαλάσσης,
ἐπίσης χάριν τοῦ λίπους αὐτοῦ θηρευόμενος. Ὁ χοῖρος
εὐρίσκεται ἐν ταῖς βορείαις θαλάσσαις καὶ εἶναι σκληρὸς
καὶ ἀδηφάγος.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

78. Ὁ ψάρος.

Εἰς πολλοὺς τὰ πλοῖα περιπίπτουσι κινδύνους. Ἀλλὰ μέγιστος πάντων εἶναι ὅταν παραπλέωσι τὰς ἀκτὰς καὶ

ἰδίᾳ ἐν ὥρᾳ νυκτός. Ἐν πελάγει, ὅταν τὸ σκάφος εἶναι στερεὸν καὶ κυβερνᾶται ἐπιτηδείως, ἀντέχει κατὰ μεγίστων τρικυμιῶν. Ἐν πυξίδα καὶ τοὺς ναυτικοὺς χάρτας ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου, πλέει ἀμέριμος καὶ περιφρονεῖ τὴν μανίαν τῶν ἀνέμων καὶ κυμάτων. Ἀλλὰ

παρὰ τὴν ἀκτὴν, ὅταν μαίνεται ἡ τρικυμία, πάντες οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ κυβερνήτου ἀνχτρέπονται, πᾶσαι αἱ προφυλάξεις αὐτοῦ καθίστανται πολλαχὺς μάταιαι. Ἡ ἀκτὴ εἶναι ὁ χρίνων τάφος τοῦ πλοίου, τῆς περιουσίας καὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ θαλασσοπόρου· διότι πρὸς τὴν ἀκτὴν τὰ κύματα ἀνηλεῶς ὠθοῦσι τὸ πλοῖον, καὶ κατὰ τῶν ἀπορρώγων πετρῶν συντρίβουσιν αὐτό. Ἐν ἀμνηχανίᾳ ἴστα-

ται τότε ὁ ναύτης, μὴ εὐρίσκων τρόπον ν' ἀποσύγῃ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον.

Τοῦτου ἕνεκα ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐπενοήθη μέσον προφυλάξεως τοῦ πλοίου ἀπὸ τῆς ἐπικινδύνου γειτνιάσεως τῆς ἀκτῆς. Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου σημείου τῆς ἀκτῆς ἐγείρεται πύργος ὑψηλός. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου τοῦτου ὑπάρχει περιστροφικὸς φανός, ἥτοι πάντοτε περιστρεφόμενος, ὃν ἀνάπτουσι, ὅταν ἐπέλθῃ τὸ σκότος τῆς νυκτός. Ὁ πύργος οὗτος μετὰ τοῦ φανοῦ ὠνομάσθη *φάρος*, τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο ἔλαβεν ἕκ τινος μικρᾶς νήσου, παρὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου κειμένης καὶ ὀνομαζομένης Φάρου, ἐφ' ἧς πρὸ δύο χιλιῶδων ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα ἀνηγέρθη τὸ πρῶτον πύργος μετὰ φανοῦ, ἵνα δεικνύῃ τοῖς ἐν καιρῷ νυκτός πλέουσιν τὴν εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας εἰσόδον.

Τινὲς τῶν σημερινῶν φάρων ἔχουσι φῶς λευκόν, ἄλλοι ἐρυθρόν, ἄλλοι κίτρινον καὶ ἄλλοι ἄλλο. Τὸ διάφορον τοῦτο χρῶμα τοῦ φωτός τῶν φάρων εἶναι ἰδίᾳ γλῶσσα, ἣν γινώσκουσιν οἱ ναυτιλλόμενοι καὶ ὁδηγοῦνται οὕτως ἀσφαλῶς εἰς τὸν πλοῦν αὐτῶν.

Ὁ φάρος φαίνεται τρόπον τινὰ λέγων τοῖς ναυτιλλομένοις·

«Ἦδη εὐρίσκεσθε ἐπὶ τῆς δεινῆς ἀκτῆς, παρὰ τὸν δεῖνα λιμένα· ἔχετε νὰ παρακάμψητε τὸ δεινὸν ἀκρωτήριο· ἀποφεύγετε τοῦτον τὸν σκόπελον, ἐκείνην τὴν *ὑφαλον*, τὴν δεινὰ *σῆρτιν*· ἔχετε πάντοτε πρὸ ὀμμάτων τὰς ὁδηγίας, ὅς διδῇ ὑμῖν τὸ χρῶμα τοῦ φωτός μου καὶ μηδὲν φοβεῖσθε, διότι οἱ ἀνεγείραντές με προϋνόησαν περὶ ὑμῶν καὶ

τιθέντες με ἔνταῦθα ἠθέλησαν νὰ δείξωσι τὴν εὐθειαν ὁδὸν
καὶ νὰ προφυλάξωσιν ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς κινδύνου.

Ἀίνιγμα.

Ὁδηγῶ τὰ πλοῖα πάντα εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός.

Ἀγαπᾷς νὰ με γνωρίσης;

Ἄν με ἀναγραμματίσης,

εἰς τὴν θάλασσαν μ' εὐρίσκεις καὶ τοὺς λείβητας ἐντός.

79. Ὁ φάρος.

Μυκᾶται ὁ ὠκεανός· ὁ κεραυνός ἐνσκήπτει.

Χειμῶνος νύξ· κ' ἐγείρεται φρικτὴ ἀνεμοζάλη.

Σκότος πυκνόν, βαθύτατον τὴν γῆν περικαλύπτει.

Τὸ κύμα τὸ θαλάσσιον ἀφρίζον ἐπιπίπτει

τὴν ναῦν τὴν βραδυκίνητον λυσσῶδες νὰ προσβάλῃ.

Ἀρίεται εἰς τὴν φορὰν τὸ πλοῖον τῶν κυμάτων·

ἐπάλαισεν ἐπὶ πολὺ καὶ χάνει τὴν ἀνδρείαν·

πρὸς τοὺς σκοπέλους ὁ Βορρᾶς τὸ ἀπωθεῖ φρυκτῶν,

καὶ ἔσεται μετ' οὐ πολὺ σωρεία συντρυμμάτων.

Οἱ ὕφαλοι θὰ λάβωσι τὴν ἄφρευκτόν των λείαν.

Μάτην δὲ ἀγωνίζεται τὸ πλήρωμα, ναί, μάτην

ἀνδρείως τὸ πηδάλιον ἐ ναύτης διευθύνει,

μάτην καλεῖ ὁ πλοίαρχος τὸν οὐρανὸν προστάτην.

Βλέπει πλησίον τὴν στιγμὴν τοῦ βίου τὴν ὑστάτην,

ὅτε χαρᾶς αἴφνης κραυγὴν τὸ πλήρωμα ἀφίνει.

Τί εἶδον;—Φῶς ἀπώτατον, ἀστράπτον εἰς τὸ σκότος.

Θρασεῖα ἢ τοῦ ναύτου χεὶρ τὸν οἶακα νῦν στρέφει.

Παρήλθε πλέον δι' αὐτὸν ὁ κίνδυνος ὁ πρῶτος,

δὲν τὸν φοβίζει ὁ πολὺς τῆς τρικυμίας κρύτος,

δὲν τὸν πτοοῦσι θύελλαι, δὲν τὸν πτοοῦσι νέφη.

Εἶδε τὸν φάρον· ἀψηρᾷ τὴν ἐνεστῶσαν πάλιν.

Ἡ θάλασσα ἄς μαίνεται, τὸν ναύτην δὲν φοβίζει.

Τὴν ποθητὴν ἐστίναν τοῦ θᾶ ἀσπασθῆ καὶ πάλιν,

θᾶ ἀπολαύσῃ προσφιλῶν πλασμάτων τὴν ἀγκάλην.

Τί ἂν ὁ λιπὺ ὠρεται, ἂν ὁ Βορρᾶς συρίζῃ;

ΧΑΡΑΛ. ΑΝΝΙΝΟΣ.

80. Ὁ σιδηρόδρομος.

Ὁ σιδηρόδρομος τρέχει ἐπὶ σιδηρῶν τροχιῶν, στηριζομένων ἰσχυρῶς ἐπὶ ξυλίνων δοκῶν.

Τὸ πρῶτον ὄχημα τῆς σιδηροδρομικῆς ἀμαξοστοιχίας καλεῖται ἀτμάμαξα. Ἡ ἀτμάμαξα εἶναι μηχανὴ τεχνικωτάτη, ἐλκυνομένη ὑπὸ τοῦ ἀτμοῦ, ὡς τὸ ἀτμοκίνητον πλοῖον. Ἐπὶ τῆς ἀτμαμάξης εἶναι ὁ ὁδηγὸς καὶ ὁ θερμαστής. Ὁ ὁδηγὸς διοικεῖ τὴν μηχανήν. Δύναται νὰ στήσῃ αὐτήν, δύναται νὰ κινήσῃ αὐτήν πρὸς τὰ ἔμπροσ καὶ ὀπίσω,

ταχέως και βραδέως κατά τὸ δοκοῦν. Ὁ θερμαστής φροντίζει πῶς νὰ μὴ λήγῃ τὸ πῦρ.

Τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἀτμάμαξαν ὄχημα φέρει τοὺς ἀναγκαίους ἀνθήρακας καὶ τὸ ἀρκοῦν ὕδωρ. Κατόπιν ἀκολουθεῖ μακρὰ σειρὰ ἀμαξῶν, πολλάκις ὑπὲρ τὰς πεντήκοντα. Αἱ ἀμαξαι αὗται εἶναι συνδεδεμέναι πρὸς ἀλλήλας δι' ἰσχυρῶν ἀλύσεων. Πολλαὶ ἐξ αὐτῶν φέρουσι τοὺς ἐπιβάτας, ἄλλαι δὲ ἀποσκευὰς καὶ κτήνη.

Ἡ σιδηροδρομικὴ ἀμαξοστοιχία δύναται νὰ περιλάβῃ πολλοὺς ἐπιβάτας καὶ μεγάλα βάρη. Τρέχει τάχιστα. Ἐν μιᾷ ὥρᾳ δύναται νὰ διανύσῃ μακρότατον διάστημα. Ἡ ἀμαξοστοιχία ἴσταται ἐν τοῖς σταθμοῖς. Ὅταν ἔρχεται ἢ ἀπέρχεται τότε συρίζει ἡ ἀτμάμαξα. Ἐν τοῖς σταθμοῖς ἀποβαίνουνσι καὶ ἐπιβαίνουνσιν οἱ ἄνθρωποι. Αὐτοῦ δὲ φορτίζονται καὶ ἐκφορτίζονται τὰ βάρη.

(Τίνες αἱ μεταξὺ σιδηροδρόμου καὶ ἀτμοκινήτου πλοίου ὁμοιότητες καὶ διαφοραί;)

81. Χιόν. Χάλαζα.

Πολλάκις ἐν χειμῶνι πίπτει τι ἐξ οὐρανοῦ, ὡς κροκίδες βάμβακος· τοῦτο καλεῖται κίφετος ἢ χιών.

Ὅταν οἱ τὰ νέφη συγκροτοῦντες ἀτμοὶ ἰσχυρῶς ψυχθῶσι, τότε πηγνυνται, μεταβάλλονται εἰς χιόνα καὶ πίπτουσιν εἰς τὴν γῆν, ἵνα καλύπτωνται τὰ φυτὰ, μάλιστα δὲ

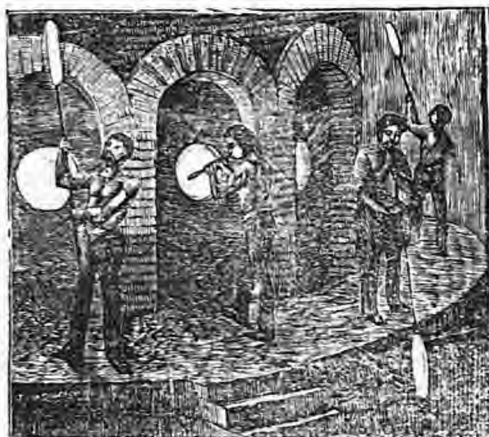
τὰ ἐν χειμῶνι σπειρόμενα, καὶ προφυλάττωνται ἀπὸ τοῦ
δριμέος χειμερινοῦ ψύχους.

Ἡ ἐπί τινος τόπου τῆς γῆς καταπίπτου-
σα χιών εἶναι τοσοῦτω πλείων, ὅσῳ πλη-
σιέστερον τῶν πόλων κεῖται καὶ ὅσῳ ὑψηλό-
τερον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὑψοῦται
ὁ τόπος. Τοῦτου ἕνεκα, κατὰ τὰ ἡμέτερα
κλίματα, ἐν ᾧ βλέπομεν πολλάκις τὰ πλη-
σίον ἡμῶν κείμενα ὄρη κεκαλυμμένα ὑπὸ
χιόνος, ἐν ταῖς πεδιάσι, ἐν αἷς εὕρισκόμεθα,
σπανιώτατα ὑπάρχει χιών καὶ πολλάκις
μάλιστα πίπτει ὡς βροχή, τηκομένη πρὶν νὰ
καταπέσῃ.

Πολλάκις δ' ἐν χειρῶν καταιγίδος ἀκούο-
μεν ἐν τῷ οὐρανῷ ἰδιὸν τινα θόρυβον, πα-
ρεμφερῆ πρὸς κρότον κερύων, ἐν σάκκοις
ἀνακυκωμένων. Εἴτα βλέπομεν ὡς βροχὴν
καταπίπτοντα σφαιρίδια πάχου, ὧν ὁ ὄγ-
κος εἶναι διάφορος καὶ ἐνίοτε ἔχει μέγεθος
ῥοῦ ὀρνίθου. Ταῦτα εἶναι ἡ χάλαζα. Ἡ χά-
λαζα εἶναι λίαν ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ ζῶα καὶ
φυτά, ἀλλ' εὐτυχῶς δὲν διαρκεῖ πλέον τε-
τάρτου ὥρας. Ἐν ταῖς ἡμετέροις κλίμασι
πίπτει χάλαζα κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος καὶ συνήθως ἐν
ἡμέρᾳ.

82. Ὁ ὑαλοποιός.

Ἐν τῷ δωματίῳ, ἐνῷ διημερεύομεν ὑπάρχει λαμπρὸν φῶς. Τὸ φῶς τοῦτο εἰσέρχεται διὰ τῶν ὑάλων τῶν θυρίδων. Διὰ τῶν ὑάλων φαίνονται τὰ ἐκτὸς πράγματα, αἱ οἰκίαι, τὰ δένδρα, οἱ λίθοι, τὰ ξύλα καὶ τὰ λοιπὰ, διότι ἡ ὑαλος εἶναι σῶμα διαφανές.

Τὴν ὑαλον κατασκευάζει ὁ ὑαλοποιὸς ἐν τῷ ὑαλοποιεῖῳ ἐξ ἄμμου καὶ ἐξ ἄλλων πραγμάτων. Ταῦτα πάντα κατ' ἀρχὰς τρίβονται καὶ ἔπειτα ῥίπτονται εἰς μέγαν λέβητα. Ἐντὸς τοῦ λέβητος χέουσιν ὕδωρ καὶ ὑπ' αὐτὸν ἀνάπτουσι πῦρ. Διὰ τῆς θερμότητος ἡ ἄμμος μετὰ τῶν ἄλλων οὐσιῶν τήκεται καὶ γίνεται ῥευστὴ καὶ παχεῖα. Ὁ ὑαλοποιὸς ἐργάτης βυθίζει τότε ἐντὸς τοῦ χρωστερήριου σιδηροῦν τινὰ σωλῆνα καὶ εἰτα ἐξάγει αὐτόν. Ἐπὶ τοῦ ἄκρου

τοῦ σωλῆνος προσκολλᾶται ὕλη βρυστή. Δι' ἐμφυσήσεως ἐν τῷ σωλῆνι ἐξογκοῦται ἡ ἐπικαυημένη εἰς τὸ ἄκρον ὕλη καὶ γίνεται κοίλη, διὰ ποικίλων δὲ στροφῶν καὶ περιτομῶν δίδουσιν αὐτῇ διάφορα σχήματα. Τὰ ὕλινα ταῦτα σκευὴ δὲν ἐκτίθενται εὐθὺς ἐν τῷ ἀέρι, διότι θραύονται.

Ἐξ ὕλου κατασκευάζονται ποτήρια, φιάλαι, κάτοπτρα, δίοπτρα, ὕλοι λαμπτήρων καὶ ἄλλα διάφορα. Πρὸς παρασκευὴν κεχρωματισμένης ὕλου μιγνύουσιν ἐν τῇ βρυστῇ ὕλη μεταλλικὰ χρώματα.

Οὕτω γίνεται ἡ ὕλος διὰ τοῦ χρυσοῦ ἐρυθρά, διὰ τοῦ χαλκοῦ πρασίνη.

83. Ὁ λάρος.

Ὁ λάρος εἶναι πτηνόν, ἔχον κεφαλὴν, τράχηλον, κορμόν, πτέρυγας, πόδας καὶ οὐράν. Οἱ πόδες αὐτοῦ, κείμενοι πρὸς τὰ ὀπίσθεν τοῦ σώματος, εἶναι βραχεῖς καὶ συνεχνοῦνται διὰ μεμβράνης. Τὸ σῶμα αὐτοῦ εἶναι ἐπίμηκες, ὁμοιον πρὸς λέμβον, καὶ καλύπτεται ὑπὸ πτερώματος πυκνοῦ, βεβρεγμένου ὑπὸ οὐσίας ἐλαιώδους, ἐξ αὐτοῦ τοῦ σώματος ἐξερχομένης, ἥτις καθιστᾷ αὐτὸ ἀδιάδρογον. Ὁ λάρος εἶναι ἀθηράγος καὶ μετὰ μεγίστης ἐπιπίπτει κατὰ τῆς λείας αὐτοῦ ὁρμῆς, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Τὴν φωλεὰν αὐτοῦ κατασκευάζει ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς θαλάσσης, μεταξὺ τῶν βρόων τῶν κορυμνῶν καὶ πετρῶν.

Ἡ φωλεὰ αὕτη εἶναι οὕτω κατεσκευασμένη, ὥστε δύναται νὰ πλήη ὡς λέμβος, ὅταν ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἀναρπασθῇ. Εἶναι σφαιροειδής, μικρὰν πρὸς τὰ ἄνω ἔχουσα ὀπήν, δι' ἧς ὕδωρ δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν, ἀλλ' ὁ ἀήρ εἰσέρχεται καὶ οὕτως ἀναπνέει ἡ νεοσσία. Ἐν αὐτῇ ἡ μήτηρ ἀμέριμνος ἐπὶ τῶν νεοσσῶν ἀναπαύεται.

Ἡ φωλεὰ αὕτη ὁμοιάζει πρὸς οἶκον ὁμονοοῦντα. Αἱ συμφοραί, αἱ θλίψεις δὲν πτοοῦσιν αὐτήν· πάντα τὰ τέκνα, περὶστοιχίζοντα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν, ἀφόβως τὸν κίνδυνον προσβλέπουσι.

✕ Ἐτερον εἶδος λάρου εἶναι ὁ καλούμενος *ληστής* τῶν ἀέρων. Τὸ πτηνὸν τοῦτο φέρει ἐπαξίως τὸ δοθὲν αὐτῷ ὄνομα ληστοῦ τῶν ἀέρων, διότι οὐ μόνον κέκτηται καταπληκτικὴν ταχύτητα, ἀλλὰ καὶ ἀρέσκεται ἀρπάζειν τὴν τροφήν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ στόματος ἐτέρων πτηνῶν. Ἡ ταχύτης αὐτοῦ, καθ' ἣν οὐδὲν πτηνὸν αὐτοῦ ὑπερτερεῖ, προέρχεται ἐκ τοῦ μεγίστου πλάτους καὶ τῆς μεγίστης δυνάμεως τῶν περύγων αὐτοῦ. Διὰ τοιαύτης δὲ δυνάμεως πεπρὸικισμένος ὢν, πλανᾷται ἀνὰ τὰ ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ὕψη, ἐν ἀποστάσει χιλίων περίπου μιλίων ἀπὸ πάσης ἀκτῆς. Πρωτίστη αὐτοῦ τροφή εἶναι οἱ ἰχθύς, ἀλλὰ τότε μόνον βυθίζεται εἰς τὸ ὕδωρ πρὸς ἄγρην αὐτῶν, ὅποταν μὴ συναντᾷ ἄλλο τι πτηνὸν ἀσθενέστερον καὶ ἥττον ταχύ, φέρον ἰχθὺν εἰς τὸ ῥάμφος· συνήθως ὅμως καταδοκεῖ τοιαῦτα πτηνά, καὶ βλέπων ταῦτα, μετὰ σπανίας ὀξυδερκείας καὶ ἀπὸ μεγίστης

ἀποστάσεως ἡμέσως ἐπιτίθεται καὶ ἀρπάζει τὴν λείαν ἀπὸ τοῦ ῥάμφους αὐτῶν. Πολλάκις δὲ ἀρπάζει τοὺς ἰχθῦς, τοὺς πηδῶντας ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· ἢ ταχύτης δ' αὐτοῦ εἶναι τοσαύτη, ὥστε ὁ ἰχθύς, πρὶν νὰ ἐπαναπέσῃ εἰς τὸ ὕδωρ, γίνεται ἀνάρπαστος ὑπὸ τοῦ ἀκαριαίως καὶ ὀρμητικῶς ἐφορμῶντος ληστοῦ τῶν ἁέρων.

Ὁ λάρος οὗτος τρέφεται πρὸς τούτοις καὶ ἐκ τῶν νεοσσῶν ἄλλων πτηνῶν, ἅτινα ἐπιτηδεύει ἕμᾳ καὶ τολμηρῶς ἀρπάζει ἐκ τῶν φωλεῶν.

Ἡ ὄψις αὐτοῦ εἶναι δυσειδής, σπανίως δὲ φαίνεται ἐπὶ τῆς ἡρᾶς, διότι μόνιμος αὐτοῦ κατοικία εἶναι ὁ Ὠκεανὸς καὶ ὁ ἄήρ, ἐνθα πετόμενος οὐδέποτε αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην ἀναπαύσεως.*

84. Ἡ Θεσσαλονίκη.

Ἡ Θεσσαλονίκη εἶναι πρωτεύουσα τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ νομοῦ Θεσσαλονίκης. Κεῖται ἐν τῷ μυλῷ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ἐκτεινομένη ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς λόφου μεγάλου, ὑπερένω τοῦ λιμένος, ἐκ τριῶν πλευρῶν περιτετειχισμένη, καὶ ἔχει ὑπὲρ τὰς 100 χιλ. κατοίκων, ὧν οἱ ἡμίσεις εἶναι Ἰουδαῖοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ὀθωμανοί, Ἕλληνες καὶ ἄλλοι.

Ἡ πόλις αὕτη ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Θέρμη, ἐθὺν καὶ ὁ κόλπος Θερμαϊκὸς ἐκλήθη· εἴτα δὲ ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς ἀδελφῆς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου Θεσσαλονίκης, συζύγου

(ΑΝΑΓΝ. Α'.)

10

τοῦ διασήμεου στρατηγοῦ αὐτοῦ Κασσάνδρου. Ἡ Θεσσαλονίκη εἶναι εὐλίμενος, ἐμπορικὴ καὶ ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας πόλεων. Ἐξάγει ἄλευρα, τάπητας, καπνὰ, κηρόν, οἶνον, δέρματα, μέταξαν καὶ ἔχει σπουδαιοτάτην ἐμπορικὴν ἐπικοινωνίαν.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπάρχουσι πολλὰ ἄξια λόγου ἀρχαῖα καὶ νέα οἰκοδομήματα, ναοὶ τῶν διαφόρων ἔθνων, σχολεῖα, νοσοκομεῖα, ἐργοστάσια, ξενῶνες καὶ ἄλλα.

Πρὸς ἀνατολὰς μὲν τῆς Θεσσαλονίκης κεῖνται αἱ Σέρραι, μετὰ 35 χιλιάδων κατοίκων, πρὸς δυσμὰς δὲ τὰ Βιτώλια, μετὰ 50 χιλ. κατοίκων. Ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις ὑπάρχουσι διάφορα καλῶς συγκεκροτημένα ἐκπαιδευτήρια.

85. Τὸ τέϊον.

Τὸ τέϊον εἶναι φυτὸν, φυόμενον ἐν Σινικῇ καὶ Ἰαπωνίᾳ. Οἱ σπόροι τοῦ θάμνου τούτου σπεύρονται κατὰ στοίχους, τέσσαρας ἢ πέντε πόδας ἀλλήλων ἀπέχοντας. Ἀλλὰ τόσον εἶναι ἀβέβαιος ἡ ἀναβλάστησις αὐτῶν, ὥστε εἰς πᾶσαν ὀπὴν ἐναποτίθενται ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ σπόροι. Ἡ γῆ ἐπιμελῶς καθαίρεται τῶν ζιζανίων καὶ τριβόλων, καὶ δὲν ἀφίενται νὰ ὑψωθῶσιν οἱ θάμνοι πλέον ἢ ὅπου ἐξικνεῖται ἡ χεὶρ ἀνθρώπου. Τὰ πρῶτα φύλλα συνάγονται κατὰ τὸ τρίτον ἔτος μετὰ τὴν σποράν· κατὰ τὸ ἑβδόμον δὲ ἢ ὄγδοον ἔτος τὸ προϊόν ἀποβίνει ἥττονος ἀξίας. Διὰ τοῦτο ἐκρίζοῦνται καὶ σπεύρονται ἕτερα.

Τὰ ἄνθη εἶναι λευκόχροα ὡς τὰ τοῦ λευκοῦ ἀγρίου ῥόδου. Μετὰ τὰ ἄνθη φαίνονται μαλακοὶ πράσινοι κόκκοι, περιέχοντες ἕκαστος ἓνα μέχρι τριῶν λευκῶν σπόρων. Βλαστάνει δὲ τὸ φυτὸν ἐν χθαμαλοῖς καὶ ὑψηλοῖς τόποις· ἀκμάζει ὁμῶς καὶ γεννᾷ φύλλα ἀρίστης ποιότητος, ὅταν ρύηται ἐπὶ λυπρᾶς καὶ πετρώδους γῆς.

Τὰ φύλλα συνάγονται ἀπαξ ἢ τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ, πρῶτον περὶ τὰ μέσα Ἀπριλίου, δεύτερον περὶ τὰ μέσα τοῦ θέρους, τρίτον δὲ κατ' Αὐγούστον καὶ τέταρτον κατὰ Σεπτέμβριον. Τὰ πρῶτα συλλεγόμενα φύλλα ἔχουσι τὸ μὲν χρῶμα λευκότερον, τὴν δὲ ὁσμὴν ἀρωματικωτέραν, ὀλιγίστας δὲ ἴνας καὶ ἐλαχίστην πικρότητα.

Τὰ τῆς δευτέρας συλλογῆς φύλλα ἔχουσι τὸ χρῶμα ἥττον ζωηρόν, ἥττονας δὲ καὶ τὰς ἄλλας ποιότητας· τὰ τῆς τρίτης εἶναι βαθέος πρασίνου χρώματος καὶ ἥττονος ἀξίας. Ἡ ποιότης τῶν φύλων εἶναι ἀνέλεγχος πρὸς τὴν ἡλικίαν τοῦ θάμνου καὶ τὸν

βαθμόν τῆς ἐν τῷ ἡλίῳ ἐκτίσεως. Φύλλα νέων δένδρων καὶ μᾶλλον ἐκτεθέντα πρὸς τὸν ἥλιον εἶναι τιμιώτερα.

Ἄμα συλλεγέντα τὰ φύλλα, ῥίπτονται εἰς πλατέα καὶ ἄβαθῃ καλάθια καὶ ἐκτίθενται εἰς τὸν ἀέρα ἢ τὸν ἥλιον ἐπὶ τινος ὥρας. Εἴτα τίθενται ἐπὶ σιδηρᾶς πλακῆς ἐπάνω κκιομένης θερμάστρας, ὅπου συμμιγνύονται διὰ τινος σαρῶθρου καὶ ἔπειτα ταχέως ἀπὸ τῆς πλακῆς ῥίπτονται εἰς τὰ καλάθια. Μετὰ ταῦτα ἄνθρωποι συστρέφουσι τὰ φύλλα ἐν ταῖς χερσὶ συντρίβοντες καὶ εἴτα πολυπληθέστεροι ῥίπτουσι πάλιν ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς πλακῆς καὶ θερμαίνουσι, ἀλλὰ πολλῷ ὀλιγώτερον, ἕως οὗ ταχέως ξηρανθῶσι. Τοῦτου γενομένου, τὸ τέτον τίθεται ἐπὶ τραπέζης καὶ προσεκτικῶς διαλέγεται, ἀραιουμένου πικρὸς κακοῦ καὶ μὴ ξηρανθέντος φύλλου.

Τὰ κυριώτερα τοῦ τείου εἶδη φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἕκαστον φύεται, τοῦ χρόνου καθ' ὃν συλλέγεται, τοῦ τρόπου καθ' ὃν παρασκευάζεται, ἢ ἐτέρων ἐξωτερικῶν περιστάσεων.

Οἱ Σῖναι οὐδέποτε μεταχειρίζονται τὸ τέιον πρὶν ἢ τοῦλάχιστον ἔτος παρέλθῃ, νομίζοντες τὸ νεώτερον ὑπὲρ τὸ δέον ναρκωτικόν. Πίνουσι δ' αὐτὸ ὁσάκις ἀριστῶσι, γευματίζουσι καὶ δειπνοῦσι ἢ καὶ πολλῶς τῆς ἡμέρας. Παρασκευάζουσι δ' αὐτὸ ὡς καὶ ἡμεῖς, ἀλλ' οὔτε γάλα οὔτε σάκχαριν μετ' αὐτοῦ μιγνύουσι.

Οἱ Σῖναι γινώσκουσι καὶ πίνουσιν αὐτὸ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων· εἰς τὴν Εὐρώπην εἰσέχθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος· εἰς δὲ τὴν Ἀγγλίαν, ἔνθα

σήμερον τοσούτο καταναλίσκεται, εἰς ἡχθὴ ἐκ τῆς Ὀλλανδίας τῷ 1666, καὶ εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἴσως πολλῶ πρότερον.

86. Αἱ χελιδόνες.

Καθ' ἣν ὥραν οἱ κῆποι ἀνθοῦσι καὶ εὐωδιάζουσι, αἱ πεδιάδες γλοάζουσι καὶ τὰ δένδρα ἐνδύονται τὰς ἀνθηρὰς αὐτῶν στολὰς, ἔρχεται ἡ χελιδὼν προαναγγέλλουσα τοῦ ἔαρος τὴν ἐπάνοδον. Τὸ τερέτισμα αὐτῆς, αἱ φιλόστοργοι ὑπὲρ τῶν νεοσσῶν μεριμνᾷ, οἱ συγχνοὶ αὐτῆς πτερυγισμοὶ

τέρπουσι καὶ ἡδύνουσι. Ἡ χελιδὼν δὲν ἐπλάσθη ἵνα βαδίξῃ ἐπὶ τῆς γῆς, διότι τότε θὰ ἠναγκάζετο ἕνεκα τῶν ἀτελῶν αὐτῆς ποδῶν νὰ ἔρπῃ ὡς ὄφεις.

Πρὸ τοῦ χειμῶνος μεταβαίνει εἰς θερμότερα κλίματα, διαφεύγουσα οὕτω τοὺς ἐπικειμένους κινδύνους.

Οἱ ἀδῆποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἀγάπη, ἦν τὰ πτηνὰ ταῦτα αἰσθάνονται πρὸς ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτά, ἀνάγκη νὰ ὑπακούσωσιν εἰς ὑπέρτερον νόμον, ἀπαιτοῦντα τὴν ἀπέλευσιν αὐτῶν. Ἄλλως ἀποθνήσκουσι μένοντα παρ' ἡμῖν κατὰ τὸν χειμῶνα.

Μετὰ μακρὰν λοιπὸν ἐκ τῆς ἡμετέρας χώρας ἀποδημίαν, ἐπανῆλθον ἤδη ἐκ τῶν θερμῶν χωρῶν αἱ ἀγκυπηταὶ ὁδοιπόροι, φέρουσαι ἡμῖν ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτῶν τὸ μυροδόλον ἔαρ· ὅ,τι καὶ ἂν εἴπωμεν αὐταῖς, δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐκείνην τὴν χαρὰν, ἣν αἰσθανόμεθα, πρὸς ἐκεῖνο τὸ ἐγκάρδιον, καλῶς ἠλθετε, ὅπερ ἀναφωνοῦμεν, ὅτε τὸ πρῶτον βλέπομεν αὐτάς πετομένας ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν.

87. Αἱ χελιδόνες.

Ἦλθατε ; καλῶς ἦλθατε, γλυκεῖαι χελιδόνες !

Τὴν χλοερὰν αὐτῆς στολὴν ἡ φύσις θὲ νὰ βάλῃ.
Τῆς ἀπουσίας σας, μικρά, οἱ μῆνες, ὡς αἰῶνες,
μ' ἐφάνησαν μεγάλαι.

Ὡ χελιδόνες, σύρετε τοῦ ἔαρος τὸ ἄρμα·
τοῦ ἔαρος προάγγελοι σεῖς εἰσθε, ὦ ἀθῶαι !
Τῆς τεθλιμμένης κτίσεως ὑπάρχετε τὸ χάρμα,
ὅτ' ἔρχεσθε ἐφῶαι.

Τοῦ παραδείσου ὁ Θεὸς τὰς θύρας σᾶς ἀνοίγει,
καὶ εἰς τὸν κόσμον, ὦ μικραί, σᾶς στέλλει ἐλευθέρας.
τάς κλείει δ' ὅταν ἐξ ὑμῶν καὶ ἡ ἐσχάτη φύγη
εἰς τοὺς γλαυκοὺς αἰθέρας.

Καὶ λέγει σας· «Ὡ Χερουβίμ ! μέ σχῆμα χελιδόνος
εὐαγγελίσαστε τῇ γῇ ὅτι τὸ ἔαρ ἦλθε,
ὅτ' ἦλθε πάλιν ἡ χαρά, ὅτ' ἔφυγεν ὁ πόνος
καὶ ὁ χειμῶν παρῆλθε.

Ναί, ναί ! εὐαγγελίσαστε, ὅτι θὰ μεριδιάσω . . .
ὅτι ἀμέσως δι' αὐτοῦ τοῦ μεριδιάματός μου
μέ σμαραγδίνους καλλονὰς ἐγὼ θὲ νὰ σκεπῶ
τὸ πρόσωπον τοῦ κόσμου».

.

Τί πλήττετε τὸν οὐρανὸν μέ τὰ μικρὰ πτερὰ σας ;
ὦ μελανόλευκα πτηνά, βιαίως τί πετᾶτε ;
διὰ τί τόσον γοερὰ τὰ τερετίσματά σας :
τὰ στέρνα τί τρυπᾶτε ;

Ταλαίπωρα, δέν ηὔρατε τὰς φωλεὰς σας πάλιν ;
τίς ἄρα σᾶς κατέστησεν ἀνέστια καὶ ξένα ;
τίς ἄρα σᾶς ἐβύθισεν εἰς συμφορὰν μεγάλην,
πτηνὰ δυστυχισμένα ;

Χειμὼν ἐλεηλάτησε βαρὺς τὴν οἰκουμένην,
 εἰς τὰ νερά του ἔπνιξε καλύβας καὶ χωρία·
 ἐφόνευσε μὲ τὴν πνοὴν αὐτοῦ τὴν παγωμένην
 ἀνθρώπους καὶ θηρία.

.....
 Ὁ Ὑψίστος σὺς ἔστειλεν ἐδῶ πρὸς εὐφροσύνην.
 Λοιπὸν, ἀθῶαι ψάλτραι, δέον νὰ κελαδῇτε,
 νὰ γλυκοναχνουρίζητε τὴν τῆς ψυχῆς ὁδόνην
 καὶ νὰ χαροποιῇτε.

Ἦλθατε ; καλῶς ἦλθατε, ὦ φίλοι χελιδόνες,
 νὰ μ' ἐπισκέπτησθε συχνὰ εἰς τὸ παρὰ θυρόν μου·
 θὰ παύσουν μὲ τὸ ἄσμά σας εὐθύς αἱ ἀλγηδόνες
 τῶν νέων ἡμερῶν μου !
 ΞΕΝΟΦΩΝ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ.

88. Ἡ χήρα ἀνθρώπου.

Δυστυχὴς χήρα προσεπάθει νὰ συντηρῇ ἑαυτὴν καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, πωλοῦσα ἄνθη ἐν τινι τῶν Παρισίων ὁδῶν. Κατὰ τινὰ ἡμέραν ὁ ἥλιος προσήγγιζεν εἰς τὴν δύσιν καὶ οὐδεὶς προσῆλθε, ὥπως ἀγοράσῃ ἐκ τῶν ἀνθέων τῆς χήρας· περίλυπος δὲ διελογίζετο ἡ τάλαινα ὅτι ἄνευ ἄρτου θὰ ἐκοιμῶντο κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τὰ φίλτατα αὐτῆς τέκνα.

Ὅτε δὲ πρὸς τὸ ἐσπέρας δύσελπις ἡτοιμάζετο νὰ λάβῃ τὸ κἀνιστρον καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν καλύβην, γέρων, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, διέρχεται πρὸ αὐτῆς καὶ βλέπων τὰ ἄνθη ἴσταται, ἔν' ἀγοράσῃ ἐξ αὐτῶν. Ἀλλὰ μὴ εὐρίσκων τὰ ἄνθη τόσον καλὰ, λέγει πρὸς τὴν θυγατέρα νὰ προχωρήσωσι. Ἐν τούτοις ἔν δάκρυον τῆς χήρας, στεναγμὸς καὶ ἀπελπιστικοί τινες ψιθυρισμοὶ ἐδείκνυν τῇ θυγατρὶ τοῦ γέροντος τὴν δεινὴν κατάστασιν αὐτῆς. Ἡ κόρη, συγκινηθεῖσα, ῥίπτει κρυφίως χαρτίον δειδιπλωμένον καὶ συγχρόνως σπεύδει ἀκολουθοῦσα τῷ πατρὶ.

Ἐν τῶν τέκνων τῆς χήρας, παρατηρῆσαν τὸ χαρτίον, φέρει αὐτὸ πρὸς τὴν μητέρα, ἥτις, ἀναπτύσσουσα παραχρῆμα, βλέπει ὅτι ἦτο γραμμάτιον τραπέζιτικὸν ἀξίας ἑκατὸν φράγκων· τρέχει εὐθὺς κατόπιν τοῦ γέροντος, ἵνα ἐγγείρῃ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ τὸ γραμμάτιον, νομίζουσα ὅτι ἔν' ἀγνοίῃ ἀπώλεσεν αὐτό. Ἡ κόρη, θέλουσα νὰ κρύψῃ ἀπὸ τοῦ πατρὸς τὴν ἐλεημοσύνην, λέγει πρὸς τὴν χήραν, ὅτι τὸ γραμμάτιον ἐκεῖνο δὲν ἦτο αὐτῆς καὶ ὅτι ἡδύνατο νὰ κρατήσῃ αὐτό. Ἀλλ' ἡ χρηστὴ γυνὴ ἐπιμένει νὰ ἐγγείρῃ τὸ γραμμάτιον, βεβαιοῦσα ὅτι τὸ τέκνον εἶδεν αὐτὸ πίπτον ἀπ' ἐκείνης.

Ὁ γέρων τότε τὸ πρᾶγμα ἐννοήσας λέγει πρὸς τὴν χήραν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ κόρη αὐτοῦ δὲν θέλει τὸ γραμμάτιον, λαμβάνει αὐτὸ εὐχαρίστως αὐτός. Ἡ συμπαθὴς θυγάτηρ ἐρυθριᾷ, λυπεῖται καὶ ἀδιημενεῖ· ἀλλὰ πρὶν νὰ κατακρίνη καλὴ αὐτὴν τὴν σκληρότητα τοῦ πατρὸς, παρατηρεῖ αὐτὸν

ἐξάγοντα τοῦ χαρτοφυλακίου ἕτερον γραμμάτιον πεντακοσίων φράγκων, ὅπερ ἐγχειρίζει τῇ πτωχῇ, λέγων ἅμα αὐτῇ· «Ἡ θυγάτηρ μου ἠθέλησε ν' ἀνακουφίσῃ τὴν πτωχείαν σου, ἐγὼ δὲ ἀνταμείβω τὴν χρηστότητα καὶ ἀρετὴν σου».

Ἡ ἀφιλοχρηματία καὶ ἡ ἀρετὴ πλουτιζουσιν ἡμᾶς, ἐν ᾧ ἡ φιλοχρηματία καὶ ἡ αἰσχροκέρδεια ἀφαιροῦσιν ἡμᾶς καὶ τὰ ὑπάρχοντα. Ἐὰν ἡ πτωχὴ χήρα ᾗτο φιλοχρήματος καὶ σιωπῶσα κατεκράτει τὸ γραμμάτιον τῶν ἑκατὸν φράγκων, θὰ ἐστερεῖτο τῶν πεντακοσίων, ἃ ὁ γέρον ἐδωκεν αὐτῇ, ὡς ἀμοιβὴν τῆς εὐθύτητος αὐτῆς.

89. Ὁ ἀετός.

Ὁ ἀετός εἶναι πτηνόν, ἔχον κεφαλὴν, τράχηλον, κορμόν, δύο πόδας καὶ οὐράν. Τὰ ὄμματα τοῦ ἀετοῦ εἶναι λίαν ὀξυδερκῇ, τὸ ῥάμφος ἰσχυρόν καὶ ἀγκύλον, οἱ δὲ πόδες στιβαροὶ καὶ δι' ὀνύχων γαμψῶν καὶ ὀξέων ὠπλισμένοι. Ὁ ἀετός εἶναι μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον πτηνόν δι' ὃ καὶ βασιλεὺς αὐτῶν ἀποκαλεῖται, ὡς ὁ λέων τῶν τετραπόδων· ἀλλ' ὁ θῆλυς εἶναι μείζων καὶ ἰσχυρότερος τοῦ ἄρρενος. Ὁ ἀετός εἶναι ζῶον μακροβιώτατον.

Ἡ θήλεια, δύο ἢ τρία ᾧά τίκτουσα, ἐπιδάξει ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας, εἴτα, ἐπ' ὀλίγον περὶ τῶν τέκνων μεριμνῶσα, ἀποδιώκει ταῦτα τῆς φωλεᾶς, ὡς ἱκανὰ νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς ἰδίαις ἀνάγκας. Τὰ μικρὰ τοῦ ἀετοῦ καλοῦνται ἀετιδεῖς.

Ὁ ἀετός ἀπαντᾷ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, διχιδώ-
μενος ἐν φωλεαῖς, ὅς ἐκ κλάδων κατασκευάζει ἐπὶ τῆς κο-
ρυφῆς ὑψηλῶν δένδρων, ἢ ἐπὶ ἀποτόμων καὶ ἀπροσίτων
βράχων. Ὁ ἀετός τρώγει ἀρνία, ἐλάφους καὶ ἄλλα μικρό-
τερα ζῷα· ἀρπάζων διὰ τῶν
τρομερῶν αὐτοῦ ὀνύχων, μετα-
φέρει εἰς τὴν φωλεάν, ἐν ᾗ κα-
τατρώγει αὐτά, θερμά ἔτι καὶ
ἀσπαίροντα· δύναται δὲ νὰ
μένῃ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ
ἄνευ τροφῆς.

Ὁ ἀετός εἶναι πτηνὸν ἄγριον,
ἀδελφάγον, ἀρπακτικόν, θρασὺ
καὶ σιωπηλόν. Ὁ ἀετός παρα-
λαμβάνεται ἀείποτε ὡς ἐμβλη-
μα τῆς δυνάμεως καὶ γενναϊό-
τητος, ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς μυ-
θολογίας, ἥτις παρίστησι τὸ πτηνὸν ὡς κεραυνοφόρον ἀκό-
λουθον τοῦ Διὸς.

Τὰ εἶδη τοῦ ἀετοῦ εἶναι πολλὰ, ἐπισημότερα δὲ εἶναι
ἀετός ὁ βασιλικός, πτηνὸν κοινὸν ἐν τοῖς ὄρειοις τόποις
τῆς δυτικῆς καὶ μέσης Εὐρώπης, οὗτινος τὸ μὲν θῆλυ ἔχει
μῆκος ἀπὸ τοῦ ῥάμφους μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς οὐρᾶς 1,20
μέτρου, τὸ δὲ ἄρρεν 1 μέτρον καὶ εἶναι ζῷον ἄγριον καὶ ὠ-
ρατον. Ἐν τῇ μεσημβρινῇ Εὐρώπῃ ἐπὶ τῶν ὄρεων ζῇ ὁ
αὐτοκρατορικὸς καλούμενος ἀετός, ὁ γνήσιος ἀετός τῶν ἀρ-
χαίων. Ὁ ἀετός οὗτος οὔτε κατὰ τὴν δύναμιν, οὔτε κατὰ

αὐτὸ κἄλλος εἶναι ὑποδεέστερος τοῦ προηγουμένου. Ἐν ταῖς αὐταῖς χώραις ἀπαντᾷ καὶ ὁ ὀξύφωνος ἀετός, κατὰ τὸ ἐν τρίτον μικρότερος τῶν προηγουμένων.

Αἶνιγμα.

1. Εἶμ' ἔμψυχος καὶ ἄψυχος κατὰ τὰς περιστάσεις.
 Ὅταν πλανῶμ' ἐλεύθερος ἔς τὰς κυανᾶς ἐκτάσεις
 εἶμ' ἔμψυχος καὶ ἰσχυρός.
 Καὶ ὅταν πάλιν δέσμιος ἔς τὰς χεῖρας τῶν παιδίων
 εἰς τὴν σειρὰν εὐρίσκομαι τῶν ἄλλων παιγνιδίων
 ἄψυχος εἶμαι καὶ οἰκτρός.

2. Εἰς τῶν ἀνέμων τὴν πνοὴν
 τὰς πτέρυγας ἐκτείνω
 Μετρῶ τοῦ κόσμου τὴν ζωὴν
 ἀκέφαλος ἂν μείνω.

90.

Σεβαστέ μοι πατέρ,

Τρεῖς ὁλόκληροι παρῆλθον μῆνες ἀφ' ἧς
 ἡμέρας μακρὰν τῆς πατρίδος χάριν τῶν
 ἐργασιῶν ὑμῶν ἀπήλθετε καὶ οὐδὲν περὶ
 ἐμοῦ οὐδὲ περὶ τῆς εἰς τὰ μαθήματα προό-
 δου μου ἐμάθετε. Ἀλλὰ πεπεισμένος ὦρ
 ὅτι ἡ φιλόστοργος πατρικὴ ὑμῶν καρδιά
 καίριως ἔνεκα τούτου θλίβεται καὶ ἀδημο-

ρει, χαράττω τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμάς, ἵν' ἀναγγείλω ὑμῖν ὅτι τακτικῶς φοιτῶ εἰς τὴν σχολήν, ἀποφεύγων τὰς λίαν ἐπιβλαθεῖς τῷ μαθητῇ ἀπουσίας καὶ προσπαθῶν πάντοτε οὐχὶ μόνον τὸν νοῦν, ἀλλὰ καὶ τὴν καρδίαν τὰ μορφῶ καὶ διαπλάττω ἀξίως καὶ ἐλληνοπρεπῶς.

Παρακαλῶν τὸν Παράγαθον ὅπως τηρῇ ὑμᾶς ἐν γαῖᾳ καὶ ὁδηγήσῃ ἐνταῦθα πάλιν κατὰ τὰς προσεγγιζούσας ἡμέρας τοῦ Πάσχα, διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ.

Ὁ εὐπειθέστατος υἱὸς ὑμῶν

Περικλῆς.

91. Ὁ βωμός.

Ἡ λέξις βωμός σημαίνει κυρίως ὑψωμα χρήσιμον ταῖς τελεταῖς τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς λατρείας. Οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τὰς τελετὰς ταύτας προσέφερον θυσίας, τὰ δὲ θύματα ἐκαίοντο ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, τοὺς δὲ βωμούς κατασκεύαζον ἐκ χώματος ἢ λίθων.

Οἱ βωμοὶ ἦσαν τετράγωνοι ἢ κυλινδρικοὶ· ἐκτίζοντο ἐν ὑπαίθρῳ, ἵνα ἡ τῶν θυμάτων κνίσσα καὶ ὁ καπνὸς ἀνέρχεται πρὸς τὸν οὐρανόν.

Οἱ βωμοί, ἐφ' ὧν ἔκκιον τὰ προσφερόμενα ζῶα, ἰδρύνοντο

πρὸ τῶν ναῶν, ἐξ οὗ καὶ πρόναοι ἐκαλοῦντο· ὑπῆρχον δὲ βωμοὶ ἐντὸς τῶν ναῶν, ἐν οἷς ἐκάτετο λιθανωτὸς καὶ παντοῖα ἀρώματα καὶ κυρίως πρὸ τοῦ ἀγάλματος τῆς θεότητος, ἥ ἦσαν ἀφιερωμένοι. Οἱ βωμοὶ ἰδίως ἦσαν ἐν τοῖς ναοῖς, ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ βωμοὶ ἔξω ναῶν.

Πᾶς βωμὸς ἦτο ἄστυλον, καταφύγιον παντὶ τῷ προσερχομένῳ. Οἱ προσφεύγοντες εἰς τοὺς βωμοὺς ἰκέται ἐλογίζοντο ὡς τιθέντες ἑαυτοὺς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς θεότητος, εἰς τὴν ὃ ναὸς ἦτο ἀφιερωμένος. Βία κατὰ τῶν εἰς τοὺς βωμοὺς προσφευγόντων ἐλογίζετο ὕβρις πρὸς αὐτοὺς τοὺς θεοὺς.

Οἱ ἀρχαῖοι ὠμνουν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ἀπτόμενοι τούτου ἢ τοῦ ἀγάλματος τῆς θεότητος.

92. «Ὅπου οὐδέν, οὐδὲν ἔρχεται».

«Ὅ,τι δὲν εἶναι γίνεται».

Ἐκ δύο ἐνδεῶν ἀδελφῶν ὁ εἰς δὲν ἐπεθύμει, οὐδ' ἐτόλμα ν' ἀσχολῆται, ἀλλ' ἔλεγε πάντοτε· «Ὅπου οὐδέν, οὐδὲν καὶ ἔρχεται». Καὶ ὧντως τοῦτο καὶ ἐγένετο. Δι' ὅλου τοῦ βίου αὐτοῦ ἔμεινε πένης, διότι δὲν ᾔθελσεν ἀπὸ μικρᾶς οἰκονομίας ν' ἄρξῃται, ἵνα βαθμηδὸν πλουτήσῃ. Ἀλλ' ὁ νεώτερος ἀδελφὸς διελογίζετο ἄλλως καὶ ἔλεγε συνήθως· «Ὅ,τι δὲν εἶναι τι, δύναται γὰρ γεῖναι». Τὰ ὑπὸ τῶν γονέων αὐτοῦ καταλειφθέντα ὀλίγα ἀπέκρυψε καὶ βαθμηδὸν

ἤρξεσεν αὐτὰ δι' οἰκονομίας, ἐπιμελῶς ἐργαζόμενος καὶ σεμνῶς ζῶν. Κατ' ἀρχάς δυσχερῶς καὶ βραδέως ἐχώρει. Ἀλλ' ἡ παροιμία αὐτοῦ παρῆγεν αὐτῷ θάρρος καὶ ἐλπίδα. Ὅ,τι δὲν εἶναι γίνεται. Σὺν τῷ χρόνῳ προέκοπτε. Δι' ἀνενδύτου ἐπιμελείας καὶ διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ ἐγένετο πλούσιος καὶ τώρα τρέφει τὰ τέκνα τοῦ ἄλλου δυστυχοῦς ἀδελφοῦ, τοῦ οὐδὲν ἔχοντος νὰ φάγῃ ἢ καὶ νὰ πῖνῃ.

93. Ὁ ἀήρ.

Γινώσκουμεν ὅτι ἀπαραίτητος εἰς τὴν ὑγιείαν τῶν ἀνθρώπων, ζώων καὶ φυτῶν εἶναι ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ, καὶ ὅτι πανταχοῦ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὑπάρχει. Καὶ ὅμως, ἐν ᾧ τὰ στερεὰ σώματα, ὡς ὁ λίθος, τὸ ξύλον, τὰ μέταλλα, ἢ τὰ ὑγρά, ὡς τὸ ὕδωρ, ὁ οἶνος, τὸ ἔλαιον, εἶναι ὅρατὰ καὶ ἀπτά, ὁ ἀήρ εἶναι ἀόρατος καὶ ἀσάφης.

Ὅταν ὁ ἀήρ ἡρεμῇ, οὐδὲν δεικνύει ἡμῖν τὴν παρουσίαν αὐτοῦ, διότι οὔτε χρῶμα οὔτε ὄσμήν οὔτε γεῦσιν ἔχει· ἀλλ' ὅταν κινῆται, αἰσθανόμεθα αὐτὸν ῥαπίζοντα τρόπον τινὰ τὸ πρόσωπον ἡμῶν. Ἡ δύναμις τοῦ κινουμένου ἀέρος εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε ἐν καιρῷ καταιγίδος δύναται, ὡς τὸ πλημμυροῦν ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ, νὰ ἐκριζώσῃ δένδρα καὶ νὰ ἀνατρέψῃ οἰκοδομάς.

Ὅταν κενώσωμεν τὸν οἶνον φιάλης τινός, λέγομεν ὅτι ἡ φιάλη εἶναι κενή. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές· ἡ φιά-

λη εἶναι κενή μὲν οἴνου, πλήρης ὅμως ἀέρος, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν καθ' ὃν χρόνον ἐκενοῦτο ὁ οἶνος.

Ὅπως πεισθῶμεν περὶ τούτου, βυθίζομεν τὴν κενωθείσαν φιάλην ἐντὸς ὕδατος, ἔχοντες ἀνεστραμμένον τὸ στόμιον αὐτῆς. Τὸ ὕδωρ σμικρὸν μόνον μέρος τῆς φιάλης θὰ πληρώσῃ, ἐπειδὴ ὁ ἐν τῇ φιάλῃ ἀήρ κωλύει τὴν εἰς αὐτὴν ἔνοδον τοῦ ὕδατος. Ἄν δὲ βραδέως ἀναστρέψωμεν τὴν φιάλην ἐν τῷ ὕδατι, θὰ ἴδωμεν ὅτι ὁ ἐν αὐτῇ ἀήρ ἐξέρχεται βαθμηδὸν ἐν εἵδει μεγάλων πομπολύγων.

94. Ὁ ψιττακός.

Ὁ ψιττακός εἶναι πτηνόν, ἔχον τὰ αὐτὰ καὶ τὰ ἄλλα πτηνὰ μέρη. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶναι στρογγύλη, τὸ ῥάμφος ἄγκιστροειδές, ἡ γλῶσσα πλατεία καὶ ἄδρᾴ, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ζωηροί. Οἱ πόδες αὐτοῦ ἀπολήγουσιν εἰς τέσσαρας δα-

κτύλους, ὧν οἱ μὲν δύο τείνουσι πρὸς τὰ ἔμπροσθεν, οἱ δὲ δύο πρὸς τὰ ὀπίσθεν, καὶ δύνανται δι' αὐτῶν εὐκόλως νὰ βαδίζῃ καὶ ἀναρριχᾶται ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν δένδρων· ἔθεν καὶ ἀναρριχητικὸν πτηνὸν λέγεται. Ἢ οὐρὰ αὐτοῦ εἶναι μακρά.

Τὰ χρώματά καὶ τὰ εἶδη τῶν ψιττακῶν εἶναι διάφορα. Ὁ ψιττακὸς ζῇ μέχρι τεσσαράκοντα ἐτῶν· λέγεται δὲ ὅτι ἐν οἰκίαις ἔζησάν τινες καὶ αἰῶνα.

Ὁ θῆλυς τίκει ἀπαῖ, ἐνίοτε δὲ καὶ δις τοῦ ἔτους δύο ᾧ· ἐκ τῶν ᾧων τούτων ἐξέρχονται οἱ νεοσσοί.

Ὁ ψιττακὸς εἶναι κυρίως κάτοικος τῆς Ἀμερικῆς, ἐν ᾗ λέγεται ὅτι ὑπάρχουσι περὶ τὰ ἑκατὸν ἐβδομήκοντα αὐτοῦ εἶδη.

Οἱ ψιττακοὶ σπανίως ἀλλήλων ἀπομακρύνονται καὶ εὐαρεστοῦνται κνήθοντες ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὴν κεφαλὴν ἢ τὸν τράχηλον. Ὁ ἄγριος τρώγει τρυφεροὺς βλαστούς, γεννήματα, ὀπωρικὰ, καὶ μάλιστα τὰ κάρυα, ἅτινα ἐπιτηδείως ἀνοίγει, ὁ δὲ ἡμερὸς τρώγει ὅ,τι εὗρῃ, ἐκτὸς τοῦ πετροσελίου καὶ τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων.

Τὸ ὠραῖον τοῦτο πτηνὸν εὐκόλως ἡμεροῦται καὶ μανθάνει πολλά, προσφέρει λέξεις, χλευάζει πολλάκις τοὺς ἀνθρώπους καὶ μάλιστα τὰ παιδιά, ἀπομιμούμενος τὴν φωνὴν αὐτῶν.

Ἀγαπᾷ τοὺς περιποιουμένους αὐτόν καὶ πολλάκις τύπτει διὰ τοῦ ῥάμφους τοὺς συνομιλοῦντας μετ' αὐτοῦ ξένους, οὓς δὲν ἀφίνει νὰ ἐνοχλῶσιν αὐτόν.

Ἔτερα ἀναρριχητικὰ πτηνὰ εἶναι ὁ δρυοκολάπτης, ὁ τροχίλος καὶ ὁ ἔποψ.

(ΑΝΑΓΝ. Δ'.)

98. Τὸ ἔαρ.

Τὸ ἔαρ εἶναι τερπνοτάτῃ τοῦ ἔτους ὥρα. Ὁ Μάρτιος, Ἀπρίλιος καὶ Μάϊος εἶναι ἑαρινοὶ μῆνες. Ὁ ἥλιος ἀνατέλλει ἑνωρίτερον καὶ δύει ὀψιαίτερον. Αἱ ἡμέραι γίνονται μακρότεραι καὶ αἱ νύκτες βραχυτέραι. Πάχος καὶ χιῶν ἐκλείπεται πρὸ τῆς δυνάμεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ὁ ἀήρ εἶναι λιανρὸς καὶ γλυκύς. Πολλὰ ζῷα ἐξεγείρονται ἐκ τοῦ χειμερινοῦ αὐτῶν ὕπνου. Τὰ μεταβατικὰ πτηνὰ πόρρωθεν εἰς ἡμᾶς ἀνακκμπτοῦσι, τῶν δὲ νεοσσῶν ἄρχεται πάλιν ἀντηχοῦσα ἡ φωνή. Τὰ πτηνὰ μετ' ἐπιμελείας νῦν ἄρχονται κτίζοντα φωλεάς. Τὰ δένδρα καὶ πάλιν ὑπὸ φύλλων καλύπτονται. Τὰ ὀπωροφόρα ἀστράπτουσι ἀνθοφοροῦντα. Ἐκ τῆς γῆς ἄπειροι ἀναδίδονται χλοαὶ καὶ ποικιλόχροα ἄνθη. Χρυσὰλλίδες καὶ παντοῖα ἔντομα βομβοῦσι καὶ ζωογονοῦσι λειμῶνας καὶ δάση.

Κατὰ τὴν ἑαρινὴν ὥραν καὶ ἡμεῖς εἰς περιπάτους ὑπαίθριους ἐξερχόμεθα καὶ ἀγαλλόμεθα ἐπὶ τῷ κάλλει καὶ τῇ αἵγλῃ τῆς φύσεως.

Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην πάντα εἶναι καλὰ καὶ χαρμόσυνα. Οὐδὲν τὸ μὴ τέρπον, οὐδὲν τὸ μὴ ἄξιον θαυμασμοῦ.

Πάντα τρανῶς μαρτυροῦσι τὴν ὑπαρξίν ἀκατανοήτου αἰτίας, ἀπείρου νοῦ, ὅστις τὰ πάντα σοφῶς διέθετο καὶ ἀναγκάζουσι ἡμᾶς ἐν ἐκστάσει νὰ ἤδωμεν ὕμνους εἰς τὸν δημιουργὸν τοῦ παντός Θεόν, ἐπὶ τῇ ἀπείρῳ αὐτοῦ σοφίᾳ καὶ ἀγαθότητι.

96. Ὁ Θεὸς ἐν τῇ φύσει.

Θεέ! ὕμνεϊ τὴν δόξαν σου ἡ νύξ καὶ ἡ ἡμέρα·
 μὲ ἄνθη ἔστρωσας τὴν γῆν, μὲ ἄστρα τὸν αἰθέρα.
 Τῆς γῆς ἀσύμφωνοι λαοὶ σέ προσκυνοῦν συμφώνως,
 ποικίλαι γλῶσσαι χίλιαι σέ ἀνυμνοῦν συγχρόνως.
 Τὸ πᾶν ἀμέτρητος μετρεῖς, ἀόριστος ὀρίζεις,
 τὸ πᾶν ἀόρατος ὄρεῖς, ἀγνώριστος γνωρίζεις.

Τὸ φῶς, Θεέ, τὸ σῶμά σου,
 ὁ ἥλιος τὸ ὄμμα σου,
 ὁ κεραυνὸς φωνὴ σου·

τὸ ἄπειρον διχάστημα,
 τὸ μέγα σου ἀνάστημα
 καὶ ὁ αἰὼν στιγμή σου.

Δύνῃται ὁ δάκτυλός σου, ὡς μοχλὸς τὴν γῆν νὰ σείσῃ,
 καὶ τὸ κοῖλον τῆς χειρὸς σου τοὺς ὠκεανούς νὰ κλείσῃ.

Μὲ πνοὴν σου μίαν σβύνεις
 τῶν ἀστέρων τοὺς φανούς,
 καὶ μ' ἐν μόνον νεῦμα κλίνεις
 πρὸς τὴν γῆν τοὺς οὐρανούς.

Π. ΣΟΡΤΕΟΣ.

97. Τὰ ἄνθη.

Πᾶν δένδρον ἢ φυτὸν ἀρκούντως αὐξῆσαν παράγει ἄνθη
 αἱ συνήθως κατὰ τὸ ἔαρ. Τὰ ἄνθη ταῦτα κατ' ἀρχὰς ἐμ-

φανίζονται ἐν σχήματι ὀρθαχλῶν· οἱ ὀρθαχλῶς οὗτοι καλοῦνται *κάλυκες*. Τὰ ἄνθη ἐν ταῖς κάλυξιν οὕτω περιωρισμένα διατελοῦσιν ἐπὶ τινα χρόνον, καὶ εἶτα ὑπὸ τοῦ ἀέρος, τοῦ φωτός καὶ τῆς θερμότητος ἀνοίγονται, ἀνθοῦσι καὶ γίνεται ἡ *ἀνθισις*.

Ἐκαστον τῶν ἀνθέων συνίσταται ἐκ τεσσάρων μερῶν ἢ ὀργάνων· πρῶτον ἐκ τοῦ ἔξωθεν τὸ ὅλον ἄνθος περιβάλλοντος, ὅπερ λέγεται *κάλυξ* καὶ ἀπαρτίζεται ἐκ φυλλαρίων πρασίνων· δεύτερον ἐκ τοῦ ὑπὸ τῆς κάλυκος περιβαλλομένου καὶ ποικίλως κεχρωματισμένου, ὅπερ καλεῖται *στεφάνη* καὶ συνίσταται ὡσαύτως ἐκ φυλλαρίων, ὅτινα καλοῦνται *πέταλα*· τρίτον ἐκ τῶν ἐν τῇ στεφάνῃ λεπτοτάτων νημάτων, ὧν ἕκαστον φέρεται ἐπὶ τοῦ ἄνω ἄκρου μικρὰν θήκην πλήρη κόνης λεπτοτάτης κεχρωματισμένης· τὰ νήματα ταῦτα καλοῦνται *στήμονες*· ἡ κόνις καλεῖται *γῦρις*· τέταρτον ἐκ τοῦ κατὰ τὸ κέντρον τοῦ ἄνθους εὗρισκομένου μέρους καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἄλλων περιβαλλομένου, ὅπερ εἶναι παχύτερον πρὸς τὴν βάσιν, ἐξωγκωμένον, καὶ ἐνίοτε σφαιροειδές, καὶ καλεῖται *ὑπερος*· Ἐπὶ τοῦ ὑπέρου τούτου ἐπικείται συνήθως στύλος τις, μᾶλλον ἢ ἥττον μακρός, τὸ δὲ ἄνω ἄκρον τοῦ στύλου φέρει σῶμά τι τρυφερόν, ἐνίοτε κεφαλωτὸν ἢ ἐσχισμένον εἰς δύο ἢ τρία ἢ πλείονα μέρη. Ἐνίοτε λείπει ὁ στύλος τοῦ ὑπέρου καὶ τὸ κεφαλωτὸν ἐκεῖνο σῶμα ἐπικείται ἐπ' αὐτῆς τῆς ἐξωγκωμένης βάσεως τοῦ ὑπέρου, ὡς ἐν τῇ μήκωνι.

Τῶν ἀνθέων τὸ μὲν ἔχον καὶ τὰ τέσσαρα ταῦτα ὄργανα καλεῖται *τέλειον ἄνθος*, ὡς τὸ *ρόδον*· τὸ δ' ἔχον τινὰ μό-

νον ἐξ αὐτῶν, ἀτελὲς ἄνθος, ὡς τὸ ἄνθος τῆς καρύας, τῆς δρυὸς κτλ.

Ἄμα γονιμοποιηθέντος τοῦ ἄνθους, ἄρχονται τὰ πέ-
ταλα καὶ οἱ στήμονες πολλάκις καὶ ἡ κάλυξ νὰ μαρμι-
νώνται καὶ πίπτωσι. Ὑπολείπεται τότε ἡ βάσις τοῦ ὑπέ-
ρου, ἥτις ἀδρύνεται κατὰ μικρόν, ὠριμάζει καὶ γίνεται ὁ
καρπὸς τοῦ φυτοῦ ἢ τοῦ δένδρου, ἐγκλείων τὰ σπέρματα
αὐτοῦ.

Τὰ σπέρματα ταῦτα, ριπτόμενα εἰς τὴν γῆν, βλαστά-
νουσιν αὐθις καὶ γίνεται ἐξ αὐτῶν νέον φυτόν, ὅμοιον ἐ-
κείνῳ, ὅπερ παρήγαγε τὸ σπέρμα.

98. Τὸ φρέαρ.

Ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς μικρᾶς ἡμῶν αὐλῆς ὑπῆρχε παλαιὸν
φρέαρ. Κισσὸς καὶ βᾶτος πέριξ ἐφύοντο. Τὰς ἐν τῷ φρέατι
ῥραιωμένας πέτρας ὑγρὸν βροῦον ἐκάλυπτε, φυτὰ δὲ μα-
κρόφυλλα καὶ στιλπνόφυλλα ἐφύοντο ἐν ταῖς σχισμαῖς τοῦ
τοιχοῦ.

Ὅσάκις μετὰ τοῦ νεωτέρου μου ἀδελφοῦ διηρχόμεθα
τὴν αὐλὴν, πάντοτε ἐβλέπομεν εἰς τὸ φρέαρ. Ἐβλέπομεν
εἰς τὸ βάθος σμικρὸν τμημα κυανοῦ οὐρανοῦ, ὑπὸ τοῦ ἡρέ-
μου ὕδατος ἀντανκλώμενον, καὶ αἱ δύο ἡμῶν κεφαλαὶ
περιέργως ἄνωθεν ἐκλινον.

Ὁ ἀδελφός μου πάντοτε ἐθαύμαζε, ἐγὼ ὁμως ἔλεγον
αὐτῷ·

— Τὸ ἥσυχον ὕδωρ κατοπτρίζει ὡς ὁμαλὸν κάτοπτρον.

Ἄλλ' ἔπειτα ἐρρίπτομεν χάλικας εἰς τὸ βαθύ φρέαρ. Μεγάλοι κύκλοι ἐσχηματίζοντο ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ὅπερ συν εταράσσετο καὶ οὐδὲν ἔτι διεκρίνομεν.

Ἄλλοτε πάλιν ἡσμενίζομεν φωνοῦντες ὅλαις δυνάμεσιν ὦ! ὦ! προσκλίνοντες τὴν κεφαλὴν, ἐν' ἀκούσωμεν τοῦ ὑποκώφου κρότου, τοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀποκρινομένου.

— Τίς ποιεῖ τοῦτον τὸν κρότον; ἔλεγε πάλιν ὁ ἀδελφός μου. Νομίζεις ὅτι διαλέγονται ἐν τῷ βάθει τοῦ φρέατος.

— Ὁ ἦχος τῆς φωνῆς ἡμῶν, ἀπεκρινόμενην, ἀντηχεῖ ἐν τῷ φρέατι καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν.

Ἄλλ' ὁ ἀδελφός μου ἠρώτησέ μέ ποτε·

— Πῶς εὐρίσκεται τὸ ὕδωρ ἐν τῷ φρέατι;

Ἐγὼ δέ, μὴ εὐρίων καταλληλοτέραν ἀπόκρισιν, εἶπον·

— ὦ! πάντοτε ὑπάρχει ὕδωρ ἐν τοῖς φρέασι.

Ἄλλ' ὁ ἀδελφός μου εἶπεν, ὅτι ἡ ἐρμηνεία αὕτη οὐδὲν ἡρμάνευε.

— Καὶ τίς λοιπὸν τίθησι τὸ ὕδωρ εἰς πάντα τὰ φρέατα; ἠρώτησεν αὖθις· ἠναγκάσθην δὲ τότε νὰ εἶπω ἀγνοῶ.

Ἀποκρίσις λίαν δυσάρεστος πρὸς μικρὸν ἀδελφόν.

— Ὁ πατὴρ εἶναι ἐν τῷ κήπῳ, εἶπεν ἐπὶ τέλους· ἄγωμεν νὰ ἐρωτήσωμεν αὐτόν.

Ἐδράμομεν εἰς τὸν κήπον.

— Πάτερ, εἶπομεν, τίς εἰς τὰ φρέατα τίθησι τὸ ὕδωρ;

— Τέκνα μου, ὑπέλαθε, εἶδετε πίπτουσαν τὴν βροχὴν καὶ γινώσκετε πῶς τὸ ὕδωρ διαρρέει ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐκλείπει.

— Ἐνοῦται μετὰ τῶν ρυάκων καὶ τῶν ποταμῶν, εἶπον ἐγώ.

— Ναί, οὕτως ἔχει. Ἄλλ' ἅπαν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ὕδωρ δὲν διαρρέει μετὰ τῶν ποταμῶν καὶ ρυάκων. Μέρος αὐτοῦ εἰσδύει εἰς τὴν γῆν, γινώσκετε δὲ ὅτι μετὰ τὴν βροχὴν πολὺν χρόνον ἡ γῆ εἶναι ὑγρὰ. Τὸ ὕδωρ τοῦτο βλομῆδὸν διαπερᾶ τὴν γῆν, ἀφικνεῖται μέχρι τῶν πετρῶν, αἵτινες ὑπάρχουσιν ὑπὸ τὸ πκράγον τὰ φυτὰ στρώμα καὶ ῥέει ἔτι μᾶλλον πρὸς τὰ κάτω, διὰ τῶν ῥωγμῶν τῶν πετρῶν. Ὅπου λοιπὸν δὲν ὑπάρχουσι πηγαί, ὅπου τὸ ὕδωρ δὲν ἀναβλύζει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἐκεῖ ἀνάγκη νὰ ζητήσωμεν αὐτό, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν ὕδωρ. Πρὸς τοῦτο ὀρύσσεται φρέαρ, τουτέστι βαθεῖα ὀπή, εἰς ἣν ἀθροίζεται τὸ τὴν γῆν διαπερᾶσαν ὕδωρ.

— Ἀλλὰ βροχῆς μὴ πιπτούσης, εἶπον ἐγώ, δὲν ὑπάρχει ὕδωρ ἐν τῷ φρέατι;

— Ὅταν ἡ γῆ δαψιλῶς ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ ποτίζεται, ἐπὶ πολὺν χρόνον πκρέχει ὕδωρ εἰς φρέατα καὶ πηγὰς. Ἐνίστε κατὰ τὸ θέρος, μετὰ μακρὰν ἀνομβρίαν, αἱ πηγαὶ στεστεύουσι, τὸ ὕδωρ τῶν φρεάτων ταπεινοῦται, τινὰ δὲ φρέατα καὶ παντελῶς ἀποξηραίνονται. Ἀλλὰ τοῦτο σπανίως συμβαίνει. Πολλὰ δὲ πηγαὶ καὶ πολλὰ φρέατα οὐδέποτε στεστεύουσι.

— Λοιπὸν, εἶπεν ὁ νεώτερος ἀδελφός μου, σύννους ὑψῶν τὴν κεφαλὴν, τὸ ἐν τῷ φρέατι ἡμῶν ὕδωρ ἔρχεται καὶ αὐτὸ ἐξ οὐρανοῦ;

— Ναί, ἀπεκρίνατο ὁ πατήρ μου· ἀλλ' ὅτου ἔπεσεν ἐκ των νεφῶν μακρὸν χρόνον ὑπογείως ὠδοιπόρησε.

99. Ἡ Σμύρνη.

Ἡ ἀρχαιοτάτη αὕτη πόλις κεῖται ἐν τῷ μυγῷ τοῦ ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σχηματιζομένου Σμυρναϊκοῦ κόλπου· εἶναι ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους καὶ πρώτη τῶν ἐν Ἀσίᾳ πόλεων αὐτοῦ, ἔχουσα περὶ τὰς 200 χιλιάδας κατοίκων.

Ἡ Σμύρνη εἶναι σπουδαιότατον ἐμπορικὸν κέντρον. Διὰ δύο σιδηροδρομικῶν γραμμῶν συνδεομένη μετὰ τῆς ἔσω Ἀνατολῆς, συγκοινωνοῦσα δὲ μεθ' ἅπαντος σχεδὸν τοῦ κόσμου διὰ τῶν ἀτμοκινήτων πλοίων πασῶν τῶν ἀτμοπλοικῶν ἐταιρειῶν, ὀθωμανικῶν, γαλλικῶν, ἀγγλικῶν, αὐστριακῶν, ἰταλικῶν, ἐλληνικῶν καὶ ἄλλων, ὧν τὰ σκάφη παραπλέοντα τὴν Ἀνατολὴν προσορμίζονται καθ' ἐκάστην εἰς τὸν λιμένα αὐτῆς, ἔχει σπουδαιότατον εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ἐμπόριον. Ἐκ τῆς Σμύρνης ἀποστέλλονται εἰς τὰς λοιπὰς τοῦ κόσμου χώρας ξηροὶ καρποί, βάμβαξ, μαλλία, ὄπιοι, σῆσαμος, σιτηρά, κηρός, μέταξα καὶ ἄλλα, εἰσάγονται δὲ εἰς αὐτὴν καὶ δι' αὐτῆς ἀποστέλλονται εἰς τὰ μεσόγεια τὰ τῶν ἄλλων χωρῶν προϊόντα.

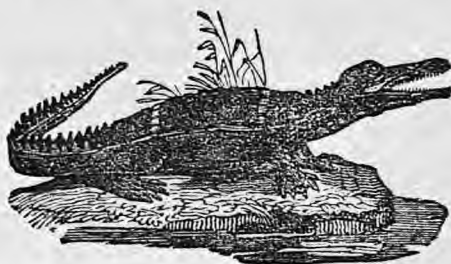
Ἐν Σμύρνῃ ὑπάρχουσι τεμένη ὀθωμανικὰ, ναοὶ χριστιανικοὶ καὶ συναγωγαί. Πρὸς τούτοις ὑπάρχουσι σχολαί, καὶ

πλείστα φιλανθρωπικά καταστήματα, συντηρούμενα δι' ιδιωτικῶν ἐσχόντων καὶ τῶν κληροδοτημάτων τῶν ἀποθνήσκόντων φιλανθρώπων.

Ἐν Σμύρνῃ ὑπάρχουσι πολλὰ ἐμπορικὰ καὶ τραπεζιτικὰ καταστήματα καὶ πλείστα τυπογραφεῖα, ἐν οἷς ἐκδίδονται ἑλληνικαί, ὀθωμανικαί, ἀρμενικαί, εὐρωπαϊκαὶ καὶ ἰουδαϊκαὶ ἐφημερίδες καὶ παντοῖα βιβλία.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται φανερὰ ἡ σπουδαιότης τῆς μεγάλης ταύτης ἰσλαμικῆς πόλεως.

100. Ὁ κροκόδειλος.

Ὁ κροκόδειλος ἔχει σῶμα μακρὸν καὶ τέσσαρας πόδας, ὡς ἡ σαύρα, ἀλλ' ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς τὴν χελώνην, καίπερ στερούμενος χελωνείου. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶναι μεγάλη, σχιζομένη ὑπὸ στόματος ἐπιμήκουσ, οἱ ὀδόντες ὄξεις, τὰ δὲ ὄμματα φοβερὰ.

Τὸ σῶμα τοῦ κροκοδείλου εἶναι ἐπίμηκες, ἀπολήγον εἰς

οὐράν ὀξεῖαν ὡς μάχαιραν. Οἱ πόδες αὐτοῦ εἶναι εἰδεχθεῖς καὶ βραχεῖς καὶ ἅπαντες δι' ὀνύχων ὠπλισμένοι.

Τὸ χρῶμα τοῦ κροκοδείλου ἄνωθεν μὲν εἶναι μέλαν, κλῖνον πρὸς τὸ πράσινον, κάτωθεν δὲ κίτρινον, κλῖνον πρὸς τὸ λευκόν. Τὸ δέρμα πλήρες ὄζων ὀδοντωτῶν καὶ τοσσάτο σκληρόν, ὥστε οὔτε λόγχη οὔτε σφαῖρα δύναται νὰ διαπεράσῃ αὐτό.

Ὁ κροκόδειλος εἶναι μέγιστον τῶν ἑρπετῶν, ἔχον μῆκος 8—10 μέτρων καὶ ὄν παχὺ ὡς βοῦς. Ζῇ περὶ τὰ ἑκατὸν ἔτη. Ὁ θῆλυς τίκτει δις ἢ τρίς τοῦ ἔτους ἕως τριάκοντα μεγάλα ὦα, ἀποπέμποντα ὁσμὴν μόσχου, ἥτινα ἐνθάπτει ἐν τῇ ἄμμῳ· ἐκ τῶν ὠῶν τούτων, θερμαινομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου, γεννῶνται μετὰ ἓνα μῆνα μικροὶ κροκόδειλοι.

Ὁ κροκόδειλος εἶναι κάτοικος τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ὑπάρχων ἐν πολλοῖς ποταμοῖς τῆς Ἀφρικῆς καὶ μάχιστα ἐν τῷ Νείλῳ, ἀλλ' ἐξέρχεται καὶ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ δύναται νὰ ζῇ καὶ ἐκεῖ. Ἐκ τούτου ζῶν ἀμφίβιον ἀποκαλεῖται.

Τρώγει ἰχθῦς, πτώματτα διαφόρων ζώων, ἥτινα συλλαμβάνει κατὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν, ἔτι δὲ καὶ ἀνθρώπους.

Λέγεται ὅτι ὁ κροκόδειλος, ἐπιθυμῶν νὰ προσελκύσῃ ἄνθρωπον, ἵνα καταφάγῃ αὐτόν, κρύπτεται ἐντὸς τῶν καλαμώνων καὶ ἀπομιμείται τὴν φωνὴν βρέφους κλαίοντος. Οἱ δυστυχεῖς ὁδοιπόροι, ὑπολαμβάνοντες τὰ δάκρυα ταῦτα ἀπολωλότος βρέφους, προσέρχονται εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ περιπίπτουσιν οὕτως εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ θηρίου. Ἐκ τούτου καὶ παροιμία προέκυψε δάκρυα κροκοδείλου, λεγομένη

ἐπὶ τῶν ὑποκριτικῶς καὶ ψευδῶς κλαιόντων. Δύναται τις ὁμῶς εὐχερῶς νὰ διαφύγῃ αὐτὸν διὰ λοξοδρομιῶν, ἕνεκα τῆς δυσκαμψίας καὶ τῆς περὶ τὸ στρέφασθαι δυσχερείας αὐτοῦ. Πολλὰκις ὁ κροκόδειλος ἀνατρέπει τὰ ἐν τοῖς ποταμοῖς πλοιάρια καὶ καταβροχθίζει τοὺς εἰς τὸ ὕδωρ πίπτοντας. Τοῦτου ἕνεκα διάφοροι ἐπενοήθησαν τρόποι πρὸς καταστροφὴν τῆς μάστιγος ταύτης.

Οἱ Αἰθίοπες τῆς Ἀφρικῆς θυμασίως αὐτὸν καταδιώκουσι· ἀρπάζουσιν εἰς τὸ ὕδωρ βυθιζόμενοι καὶ ὑποπλέοντες ἐμπηγνύουσι ξίφος εἰς τὴν κοιλίαν αὐτοῦ καὶ οὕτω φονεύοντες σύρουσιν αὐτὸν εἰς τὴν ξηράν.

Οἱ Αἰγύπτιοι σκάπτουσι λάκκον βαθύν καὶ καλύπτουσιν αὐτὸν διὰ κλάδων καὶ χώματος, εἴτα, κραυγάζοντες ἰσχυρῶς, ἐκφοβοῦσιν αὐτὸν καὶ ἀναγκάζουσι νὰ προσφύγῃ εἰς τὸν ποταμόν· ἀλλὰ διαθαίνων ἐπὶ τοῦ λάκκου ἐμπίπτει εἰς αὐτὸν καὶ φονεύεται. Συνήθως ἐνεδρεύουσιν ὅπου ὁ κροκόδειλος συνήθως ἀναπαύεται. Ὁ θηρευτής, σκάπτων ὀπὴν εἰς τὴν ἄμμον καὶ ὠπλισμένος ὢν διὰ κήρακος, ἀναμένει αὐτόν· ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ κροκόδειλος εἰς τὸ συνήθες μέρος ἀποκοιμᾶται καὶ τότε διατρύπῃται ὑπὸ τοῦ θηρευτοῦ.

Τὸ θηρίον τοῦτο, ἕνεκα τῆς γονιμότητος αὐτοῦ, ὅλ' ἦτο ἀπειράριθμον, ἐάν μὴ εἶχεν ἐχθροὺς ἄλλα ζῷα καὶ μάλιστα τὸν ἰχθυόμορα, ὅστις ἀνιχνεύων τὰ μέρη, ἐν οἷς ὁ κροκόδειλος ἀπέθετο τὰ ὠὰ αὐτοῦ, ἐμμανῶς ταῦτα καταστρέφει.

Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐλάτρευον τὸν κροκόδειλον ὡς θεόν· οἱ δὲ μεταγενέστεροι τρώγουσι τὴν σάρκα καὶ τὰ ὠὰ αὐτοῦ.

101. Ὁ τυρός.

Ἐκ τῶν τροφῶν, ὧν συχνάκις ποιούμεθα χρῆσιν, εἶναι καὶ ὁ τυρός. Ὁ τυρός εἶναι γάλα πεπηγός, διυλισθὲν καλῶς καὶ ξηρανθέν. Ὁ τυρός εἶναι πολύτιμος τροφή, διότι περιέχει τὸ θρεπτικώτατον μέρος τοῦ γάλακτος καὶ διατηρεῖται κάλλιστα ἐπὶ εβδομάδας καὶ μῆνας.

Ὁ τυρός παρ' ἡμῖν κατασκευάζεται μόνον ἐκ γάλακτος καὶ πιτύας. Τὴν πιτύαν ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ στομάχου νεαρῶν μύσχων καὶ ἀμνῶν, ἔχει δ' αὕτη τὴν δύναμιν νά πηγυρῇ ἀμέσως τὸ γάλα. Ἀλλ' οἱ Εὐρωπαῖοι μεταχειρίζονται διαφόρους ὕλκας εἰς κατασκευὴν τυροῦ.

Τὸ ἐμπόριον τοῦ τυροῦ εἶναι ἀρκούντως σπουδαῖον. Τὰ εἶδη τοῦ τυροῦ εἶναι διάφορα κατὰ τὸ μέγεθος, τὸ χρῶμα, σχῆμα καὶ γεῦσιν. Ἡ διαφορὰ τῆς γεύσεως τοῦ τυροῦ προξενεῖται ὑπὸ τῆς ποικιλίας τῶν πρὸς ξήρανσιν αὐτοῦ τροπῶν, ὑπὸ τῆς κατανάλωσεως αὐτοῦ μετὰ πολὺν ἢ ὀλίγον ἀπὸ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ χρόνον καὶ ὑπὸ τῆς εἰς τὸ γάλα προσθήκης διαφόρων ὕλκων.

Ἡ κατὰχρησις τοῦ τυροῦ εἶναι ἐπιβλαβής. Διάσημος ἰατρός ὥρισε τὴν ἐν τῷ στομάχῳ ἐνέργειαν τοῦ τυροῦ διὰ τῆς ἐξῆς εὐφυοῦς παραβολῆς.

«Ὁ τυρός ἐσθιόμενος μὲν τῇ πρωίᾳ εἶναι χρυσός, τῇ μεσημβρίᾳ ἄργυρος καὶ τῇ ἐσπέρᾳ μόλυβδος».

Ὁ κατασκευάζων τὸν τυρὸν καλεῖται τυροκόμος, ἡ τέχνη τυροκομία, τὸ δὲ ἐργαστάσιον ἐνθα κατασκευάζεται ὁ τυρός τυροκομεῖον.

Αἶνιγμα.

*Αν καὶ ἐν τῷ ὀνόμαί μου διττὴν ἔχει προφοράν.

Γένος κ' ἐννεσιαν ἀλλάσσει εἰς τοῦ τόνου τὴν φοράν.

*Οξυτόνως μὲ προφέρεις; γένους εἶμ' ἀρσενικοῦ,

ἐὰν δὲ παροξυτόνως, εἶμαι γένους θηλυκοῦ.

*Ὡς ὀξύτονον δὲ πάλιν εἶμαι εἰδός τι τροφῆς.

παροξύτονος δὲ ἤ μ η ν μέρος τι ἐπὶ τῆς γῆς.

102. Ἡ σταύρωσις τοῦ Ἰησοῦ

Χριστοῦ.

Οἱ στρατιῶται καὶ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συλλαβόν-
τες, διὰ τῆς προδοσίας Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου, τὸν Ἰη-
σοῦν Χριστὸν ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο
μέγαν ἀρχιερέα αὐτῶν Καϊάφαν.

Ἀφ' οὗ δὲ συνῆλθον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Καϊάφα πάντες οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, ἠρώτησεν
αὐτοὺς ὁ Καϊάφας ποίαν γνώμην ἔχουσι περὶ τοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἀποκρινόμενοι εἶπον· «*Ἐροχος θαρά-
του εἶναι*». Τότε ἐνέπτυον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ κα-
λύπτοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐρράπιζον αὐτὸν λέγον-
τες· «*Προφήτευσον, Χριστέ, τίς σε ἐρράπισε;*»

Ἐπειτα ἀπίστευαν τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἡγεμόνα αὐ-
τῶν Πόντιον Πιλάτον. Ὁ Πιλάτος, ἀνακρίνας τὸν Ἰησοῦν
καὶ οὐδελίαν κατ' αὐτοῦ αἰτίαν καταδίκης εὐρών, ἠθέλησε

κατ' ἀρχάς ν' ἀπολύσῃ αὐτόν. Ἄλλ' ἰδὼν τὴν ἐπιμονὴν
τῶν Ἰουδαίων κρυγαζόντων «σταυρωθήτω, σταυρωθήτω»

καὶ φοβηθεῖς μὴ συκοφαντήσωσιν αὐτόν εἰς τὸν αὐτοκρά-

τορα τῆς Ρώμης Καίσαρα, ἔλαβε τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστί-
γωσεν αὐτόν· οἱ δὲ στρατιῶται πλέξαντες πρὸς ἐμπαιγμὸν
στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ
ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν ὡς βασιλέα καὶ
ῥαπίζοντες αὐτόν ἔλεγον· «Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου-
δαίων».

Μετὰ τὰς ὕβρεις ταύτας καὶ τοὺς ἐμπαιγμοὺς παραλα-
βόντες τὸν Ἰησοῦν οἱ στρατιῶται καὶ ἀναγκάσαντες αὐτόν
νὰ φέρῃ ἐπ' ὤμων τὸν σταυρόν, ἐφ' οὗ ἔμελλον νὰ σταυρώ-
σωσιν αὐτόν, ἤγαγον ἐξω τῆς Ἱερουσαλήμ εἰς τόπον ἐ-
βραϊστὶ μὲν Γολγοθᾶ, ἐλληνιστὶ δὲ Κρανίου τόπον καλού-
μενον. Ἠκολούθουν δὲ τῷ Ἰησοῦ μακρόθεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ
καὶ ἄλλαι γυναῖκες κλαίουσαι. Ἀφ' οὗ δὲ ἤλθον εἰς Γολ-
γοθᾶ, ἔστησαν τὸν σταυρόν καὶ ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν ἐν
μέσῳ δύο ληστῶν. Τοιαῦτα δὲ πάσχων ὁ Ἰησοῦς προσηύ-
χετο εἰς τὸν παντὶγαθὸν αὐτοῦ Πατέρα νὰ μὴ στήσῃ αὐ-
τοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, λέγων· «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς,
διότι δὲκ ἡμιώσκουσι τί πράττουσι».

Ἦτο ἕκτη περίπου ὥρα ὅτε ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· σκό-
τος τότε βαθύ ἐκάλυψε τὴν γῆν μέχρι τῆς ἐνάτης ὥρας.
Κατὰ δὲ τὴν ἐνάτην διψήσας ὁ Ἰησοῦς, ἐζήτησεν ὕδωρ νὰ
πίῃ. Τότε δὲ στρατιώτης τις ἐπλήρωσεν ὄζους σπύγγον καὶ
διὰ καλάμου ἔδωκεν εἰς τὸν Ἰησοῦν νὰ πίῃ· ὁ δὲ Ἰησοῦς
λαβὼν τὸ ὄζος εἶπε· «Τετέλεσται. Πάτερ, εἰς χεῖράς σου
παραδίδω τὸ πνεῦμά μου», καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν ἐξέ-
πνευσε.

103. Ἡ σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ.

Ἦδη κρέματ' ἐπὶ ξύλου
τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀσπίλου
ὁ πανάμωμος Υἱός,
ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων θυμα,
προςλαβὼν ἀνθρώπου σχῆμα
ἤδη πάσχει ὁ Χριστός.

Ὡς μισθὸν ἀγάπης τόσης
ὕβριν, γλεύην, μαστιγώσεις,
στέμμ' ἀκάνθινον εὐρών,
ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνόμων
ἦρεν ὁ Χριστός ἐπ' ὤμων
τοῦ θανάτου τὸν σταυρόν.

Ἦ τῶν περ ανόμων σπείρα,
ὡς ποτὸν εἰς τὸν Σωτῆρα,
ὅζος δίδει καὶ χολήν,
ὅς τοις πᾶσι συγχωρήσας
καὶ «Τετέλεσται» φωνήσας,
ἔλλινε τὴν κεφαλήν.

ΑΛ. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ.

104. Ἀτμοσφαιρική πίεσις.¹⁾

Πανταχοῦ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὑπάρχει ὁ ἀήρ. Τὸ τὴν ἡμετέραν γῆν περιβάλλον στρώμα ἀέρος εἶναι πυκνότατον· τὸ στρώμα τοῦτο ὑφούται ὑπεράνω τῶν κορυφῶν τῶν ὑψηλοτάτων ὄρεων.

Ο ἀήρ ἔχει βάρος, ὡς ἔχουσι βάρος τὰ στερεὰ καὶ ὑγρά σώματα. Διὰ τοῦ βάρους τούτου ὁ ἀήρ πιέζει πανταχοῦθεν τὰ σώματα, ἅτινα περιβάλλει· τὸ βάρος τοῦτο τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καλεῖται ἀτμοσφαιρική πίεσις. Τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως γινώσιν λαμβάνομεν διὰ τῶν ἐξῆς πειραμάτων.

Αἱ ἀπόδειξις τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως.

Λαμβάνομεν ὦον καλῶς ἐψημένον, οὗ ἀφαιροῦμεν τὸ κέλυφος. Εἵτα λαμβάνομεν φιάλην κενήν καὶ στεγανήν· εἰς τὴν φιάλην ταύτην ῥίπτομεν τεμάχια χάρτου καὶ ἀνάπτομεν αὐτὰ· ἐν ᾧ ἔτι καίονται ἐν τῷ πυθμένι τῆς φιάλης τὰ τεμάχια τοῦ χάρτου, βάλλομεν τὸ ὦον ὡς πῶμα ἐν τῷ λαιμῷ τῆς φιάλης, φροντίζοντες νὰ κλείῃ αὐτὴν οὕτω στεγανῶς, ὥστε νὰ μὴ εἰσέρχεται ἀήρ εἰς τὴν φιάλην.

Μετ' ὀλίγον βλέπομεν ὅτι τὸ ὦον βαθμηδὸν μηκύνεται ἄνεπαισθήτως, εἰσέρχεται εἰς τὸν λαιμὸν τῆς φιάλης, καταβαίνει κατὰ μικρόν, ἔπειτα ἐξαίφνης πίπτει ἐντὸς τῆς φιάλης παράγον δυνατόν κρότον, ὡς εἰ ἔτυπτε τις διὰ τῆς πυγμῆς ἄσκὸν πλήρη ἀέρος.

1) Βλέπε μάθημα 93.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐξηγείται ὡς ἐξῆς·

Ὁ ἀήρ, ὃν ἀναπνέομεν, καίτοι εἶναι ἀόρατος, ὑπάρχει ὅμως πανταχοῦ καὶ πανταχόθεν περικυκλοῖ ἡμᾶς· κατ' ἄ-

κολουθίαν ὑπῆρχε καὶ ἐν τῇ φιάλῃ. Ἀλλὰ τὰ καέντα χαρτιά παρήγαγον θερμὸν ἐν τῇ φιάλῃ, ἥτοι ἐξηφάνισαν τὸν ἐν αὐτῇ ἀέρα.

Ὁ περίξ λοιπὸν ἀήρ, θέλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν φιάλην,

ώθει τὸ ὥν καὶ ἐπὶ τοσοῦτον πιέζει αὐτό, ὥστε ἀναγκάζεται τοῦτο νὰ διέλθῃ δι' ὁπῆς στενοτέρας αὐτοῦ, οἷα εἶναι τὸ στόμιον τῆς φιάλης.

105. Ἡ δύναμις τοῦ φωτός.

Τὸ φῶς, οὗ πρώτη καὶ κυρία πηγή εἶναι ὁ ἥλιος, μεγάλως συμβάλλεται εἰς τε τὴν βλάστησιν τῶν φυτῶν καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῶν ζώων.

Πολλάκις ἔτυχε νὰ ἴδωμεν φυτὰ βλαστάνοντα ἐν τῷ σκότει ἢ καὶ ἐν τόποις σκιεροῖς· τὰ φυτὰ ταῦτα, καίτοι μεγάλως περιποιούμεθα καὶ ἄφθονον αὐτοῖς παρέχομεν τροφήν διὰ λιπασμάτων καὶ ἀρδεύσεως, δὲν προκόπτουσιν ὅμως ποτέ, βλέπομεν δ' αὐτὰ λευκὰ σχεδὸν καὶ στερούμενα τοῦ πρασίνου χρώματος, λεπτά, εὐθρυπτα, ἀσθενῆ καὶ μὴ ἔχοντα φύλλα ἄφθονα, μαραινόμενα καὶ ταχέως πίπτοντα, πρὶν δυνηθῶσι νὰ παραγάγωσιν ἄνθη καὶ καρπούς.

Οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἂν ἐπὶ μακρὸν στερηθῇ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, καθίσταται ὡχρόλευκος καὶ ἀπόλλυσι τὴν ἀνθηρὰν ἐκείνην χροιάν, τὸ τεκμήριον τῆς ὑγιείας καὶ εὐεξίας· ἂν δ' ἐπὶ πολὺ στερηθῇ τοῦ φωτός, μαραίνεται κατὰ μικρόν, ἐξασθενεῖ καὶ ἐπὶ τέλους ἀποθνήσκει. Πλεῖστα θλιβερά τεκμήρια τούτου παρατηροῦνται ἐν ταῖς σκοτειναῖς φυλακαῖς, ἐν αἷς κρατοῦνται δέσμιοι οἱ κακοῦργοι, ἐν τοῖς μεταλλείοις, λατομείοις καὶ ἀνθρακωρυχεῖσι, ἔνθα χιλιάδες δυστυχῶν θάπτονται ζῶντες, ἵνα κερδήσωσι τὸν ἐπι-

οὐσίον αὐτῶν ἔρτον. Πλήν δὲ τούτων ἂν παρατηρήσωμεν μετὰ προσοχῆς τοὺς κατοίκους πόλεως τινος, θά ἴδωμεν ὅτι διχάζουσι ἀλλήλων καθ' ὃν ἔχουσι φωτισμόν.

Ὅπου τῆς πόλεως αἱ ὁδοὶ εἶναι εὐρεῖαι, ὅπου ὑπάρχουσι πλατεῖαι, ὅπου αἱ οἰκίαι εἶναι οὕτως ἐκτισμέναι, ὥστε νὰ δέχωνται ἄπλετον φῶς τοῦ ἡλίου, ἐκεῖ οἱ κάτοικοι εἶναι ζωηροί, εὐθυμοὶ καὶ φέρουσιν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὴν σφραγίδα τῆς εὐεξίας καὶ υγιείας. Τοῖνυντιόν, ἐνθα αἱ ὁδοὶ εἶναι στεναί, οἱ οἰκίαι σκοτειναὶ καὶ δὲν ὑπάρχουσι πλατεῖαι, ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὠχροὶ καὶ καχεκτικοί.

106. Ἡρωισμὸς μαθητῶν.

Κατὰ τινὰ νύκτα τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακостоῦ ὁγδόου ἔτους ἐγένετο ἐν τινὶ τῆς Γαλλίας πόλει πυρκαϊά. ἀποτεφρώσασα τὸ ἐν αὐτῇ περθεναγωγεῖον. Ἀμα τῇ ἐκρήξει τῆς πυρκαϊᾶς, αἱ διδασκαλοὶ μετὰ τῶν μαθητῶν ἔσπευσαν εὐθύς νὰ ἐξέλθωσι· ὅτε δὲ ἡριθμηθήσαν, ἐγνώσθη ὅτι ἔλειπεν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν μικρὸν πεντάετες κοράσιον. Τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ ἐκοιμᾶτο, ἦτο ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρης τοῦ κτιρίου ὀροφῆς. Ἀπὸν τὸ κτίριον περιεβόλλετο ἤδη ὑπὸ τῶν φλογῶν καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ῥιφκοινδυνεύσῃ τὴν ἰδίαν ζωὴν χάριν τῆς ζωῆς ἐκείνου. Αἶφνης, μία τῶν μεγαλειτέρων νεανίδων, ἀποχωρήσασα τοῦ ὁμίλου τῶν λοιπῶν, ἄ'Εγώ, εἶπε, θὰ σώσω τὴν μικράν», καὶ πάραυτα εἰσπηδήσασα διὰ τῆς καιομένης θύρας, ἐγένετο ἄφαντος ἀπὸ

τῶν ὁμμάτων τοῦ ἐκπεπληγμένου πλήθους. Μετ' ὀλίγον ἐφάνη φέρουσα ἐν ταῖς ἀγκάλαις κοιμωμένην ἔτι τὴν μικρὰν μαθήτρίαν καὶ κατέθετο αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν μαθητρίων, ἐν ᾧ ὁ λαὸς δι' ἐπευφημιῶν ἀντήμειθε τὴν γενναῖο-ψυχον κόρην.

Ὁ τότε βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος Φίλιππος, μαθὼν τὸ γεγονός, ἔπεμψε τῇ νεάνιδι χρυσοῖν παράσημον· λοχαγὸς δέ τις, αὐτόπτης μάχης τοῦ ἥρωισμοῦ αὐτῆς γινόμενος, ἔλαβεν αὐτὴν σύζυγον.

Ὁ λοχαγὸς ἑκείνος ἦτο ὁ στρατάρχης Μαχμαών, ὁ ἔπειτα πρόεδρος τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας.

107. Ὁ καρχαρίας.

Ὁ καρχαρίας εἶναι ἰχθύς, ἔχων κεφαλὴν, κορμὸν, πτερύγια καὶ οὐρὰν. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶναι ἀρκούντως μεγάλῃ καὶ προσκεκολλημένη ἀμέσως εἰς τὸ στῆθος. Αἱ σιαγόνες αὐτοῦ κινηταὶ καὶ φέρουσιν ὀδόντας ὀξεῖς καὶ ἰσχυροτάτους. Τὰ πλάγια πτερύγια χρησιμεύουσιν αὐτῷ ὡς κῶπαι,

δι' ὧν κινεῖται, ἡ δὲ ἐν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἐν τῷ ὕδατι στρεφομένη οὐρά ὡς πηδάλιον.

Τὸ χρώμα τοῦ καρχαρίου εἶναι τεφροειδές τὸ δὲ δέρμα σκληρότατον.

Ὁ τεράστιος οὗτος ἰχθύς ἔχει μέγεθος δέκα μέτρων καὶ ἐπέκεινα· ἔλκει δ' ἐνίοτε χιλίης λίτρης. Εἶναι ζῶον φωτόκον. Ἡ μήτηρ κολυμβῶσα ῥίπτει τὰ ὡς αὐτῆς, ἐξ ὧν ἐκλεπίζονται κατὰ τὸ ἔαρ τὰ μικρά, ὥστε μόνον περὶ τροφῆς φροντίζουσι.

Ὁ καρχαρίας εἶναι κάτοικος τῶν ὠκεανῶν καὶ μεγάλων θαλασσῶν. Τρώγει ἰχθύς, ζῶα καὶ ἀνθρώπους. Εἶναι ἰχθύς κινδυνωδέστατος, αἰμοχαρὴς καὶ ἄπληστος· εἶναι τίγρις τῶν θαλασσῶν. Ἀφόβως ἀναζητεῖ πάντα πολέμιον, ἐπιμόνως αὐτὸν καταδιώκων καὶ λυσσώδως προσβάλλων. Μάχεται θηριωδέστερον τῶν ἄλλων κατοίκων τῶν ὑδάτων καὶ μείζονα μάλιστα ἢ ἡ φάλαινα ἐμποιεῖ φρίκην. Εἶναι ταχύτατος ἐν τῷ δρόμῳ καὶ πολλάκις ἐνεκα τῆς γωεσσορικῆς αὐτοῦ λάμψεως εὐχερῶς φαίνεται ἐν τῷ σκότει θελωδεστάτων νυκτῶν, ἀπειλῶν διὰ τοῦ τεραστίου καὶ παμφάγου αὐτοῦ στόματος τοὺς ἀτυχεῖς ναυτίλους, τοὺς περιπίπτοντας εἰς τὰ δεινὰ τοῦ ναυαγίου· ἔχει μεγάλην ἰσχὺν καί, περιρρεόμενος ἔτι ὑπὸ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, δύναται δι' ἐνὸς κτύπου τῆς οὐρᾶς νὰ καταστρέψῃ τὰ περὶ αὐτόν.

Τὸ δέρμα αὐτοῦ εἶναι τοσοῦτον ἰσχυρόν, ὥστε κατασκευάζονται ἐξ αὐτοῦ ὑποδήματα καὶ ἄλλα διάφορα πράγματα· ἐκ τοῦ λίπους αὐτοῦ ἐξάγεται καὶ ἔλαιον.

108. «Χαλκῇ μυῖα».

Ἡ «χαλκῇ μυῖα» ἦτο παιδιὰ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι, ἐπαίζετο δὲ ὡς ἐξῆς.

Οἱ παίζοντες ἐξέλεγον διὰ κλήρου ἓνα ἐξ αὐτῶν, καὶ δέοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἔτρεχον περὶ αὐτὸν ἀνενοχλήτως, καὶ ἐλαφρῶς τύπτοντες αὐτόν. Ὁ τοὺς ὀφθαλμοὺς κλειστοὺς ἔχων προσεπάθει νὰ συλλάβῃ τινὰ, ὃ δὲ συλλαμβανόμενος ὑπεχρεοῦτο νὰ λάβῃ τὴν θέσιν τοῦ τυφλοῦ.

Ἡ παιδιὰ αὕτη ἐκλήθη «μυῖα χαλκῇ», διότι ὁ τυφλὸς ἐφώνει· «μυῖαν χαλκῇν θὰ κυνηγήσω», οἱ δὲ λοιποὶ παῖδες ἐφώνουν· «θὰ κυνηγήσης, ἀλλὰ δὲν θὰ συλλάβῃς».

Ἡ παιδιὰ αὕτη καὶ σήμερον ἔτι εἶναι ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν καὶ ὀνομάζεται «τυφλομυῖα».

109. Τὰ ἄνθη.

Ἀγαπῶ τὰ ἄνθη. Πάντες ἀγαπῶμεν βλέποντες αὐτά. Πόσον εἶναι λαμπρά! Πόσον τὰ ποικίλα αὐτῶν χρώματα τέρπουσιν ἡμᾶς! Τὰ μὲν τούτων εἶναι ἐρυθρά, τὰ δὲ λευκά, ἄλλα κυανὰ καὶ ἄλλα κίτρινα. Τὰ διάφορα ταῦτα χρώματα μετὰ τῶν δροσερῶν πρασίνων αὐτῶν φύλλων θέλγουσι τὰ ὄμματα ἡμῶν.

Περιπατοῦντες ἐν ἀγροῖς καὶ δάσεσι εἶναι εὐχρεστον νὰ βλέπωμεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὰ ἄνθη. Ἐὰν μὴ ἐβλέπομεν ἄνθη, ὁ περίπατος ἡμῶν δὲν θὰ ἦτο τερπνός. Τὰ ἄνθη εἶναι ὡς

φίλοι οἰκιακοί, οὓς ἐπιθυμοῦμεν νὰ βλέπωμεν, διότι ἡ θέα αὐτῶν καθηδύνει ἡμᾶς.

Μετὰ τὸν ὑετώδη χειμῶνα βλέπομεν αὐτὰ κατ' ἔτος ἐπανερχόμενα καὶ ὑποδεχόμεθα μετὰ χαρᾶς. Πολυτιμότερα καὶ μᾶλλον εὐπρόσδεκτα εἶναι τὰ ἄνθη τοῦ ἔαρος, οἱ πρῶτοι ξένοι, οἱ περικοσμοῦντες τοὺς ἀγρούς. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἔχωμεν ἄνθη, διατηροῦντες αὐτὰ ἐντὸς θερμῶν δωματίων, φυτοκομείων, καὶ πολλὰκις ἐντὸς θερμοκηπίων.

Ἡ πρὸς τὰ ἄνθη ἀγάπη χαρακτηρίζει εὐγενῆ καὶ ἀγαθὴν καρδίαν.

110. Τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ.

ὦ, πόσον μὲ ἡδύνει
τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ,
'ποῦ εὐωδίας γύνει
καὶ ἄρωμα πικροῦ!

Γελοῦν τὰ χρώματά του
καὶ λάμπουν δροσερά,
πλὴν φύσημα θανάτου
τὰ σβύνει καὶ περᾶ.

Παρέρχετ' ἡ λαμπρότης,
εἰν' ἄνθος ἡ ζωὴ,
καὶ σβύν' ἡ ὥραιότης,
ὥς ἔαρος πνοή.

Ἀμάραντος πλὴν μένει
 ἡ χάρις τῆς ψυχῆς,
 καιρὸς δὲν τὴν μνραίνει,
 ἀκμᾶζει συνεχῆς !

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

III. Ἡ ὄρυζα.

Ἡ ὄρυζα εἶναι καρπὸς φυτοῦ. Ὁ κορμὸς τοῦ φυτοῦ τούτου εἶναι κάλαμος, φέρων στερεοὺς ὄζονα καὶ ἔχων ὕψος δύο περίπου μέτρων· τὰ φύλλα αὐτοῦ εἶναι στενὰ, χονδρὰ καὶ ὑπὲρ τὰ τριῶν κόντα ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου μακρὰ. Τὰ ἄνθη ἀποτελοῦσι στάχυν. Ὅταν δ' ὁ καρπὸς ὠριμάσῃ, ὁ στάχυς οὗτος διαιρεῖται εἰς ὠραίαις δεσμίδας.

Ὡς ὁ σῖτος, ὁ ἀραβόσιτος, ἡ σίκαλις καὶ πάντα ἐν γίνε τὰ σιτηρὰ, οὕτω καὶ ἡ ὄρυζα ἀνήκει εἰς τὰ ἀγρωστεοειδῆ, ἅτινα, ὡς κατ' ἔτος σπειρόμενα, λέγονται μοροετῆ.

Ὁ ὀρυζῶν δι' ἀναχωμάτων διαιρεῖται εἰς πολλὰ τμήματα. Ἐν ἐνὶ τούτων κατ' Ἀπρίλιον σπείρεται ὄρυζα πυκνῶς καὶ χύνεται ὕδωρ. Ἀμα τῶν φυτῶν ὕψωθέντων πέντε μέχρι ἑξ δακτύλων, τότε μετὰφυτεύουσιν αὐτὰ κατὰ στοίχους, ἀπέχοντας ἀλλήλων ἑξ δακτύλους καὶ χύνουσιν ὕδωρ ἄφθονον, ὅπερ μένει αὐτόθι ἕως οὗ φανῶσιν οἱ στάχυες. Ἐπειτα ἀποξηραίνεται ὁ ὀρυζῶν.

Ἡ ὄρυζα ἐκεῖ προκόπτει, ἔνθα εἶναι δυνατὸς ὁ τεχνητὸς

ποτισμός καὶ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες τόσον ἰσχυραί, ὥστε νὰ τηρῶσι λιαρόν τὸ ὕδωρ τοῦ ὀρυζῶνος.

Ἡ ὀρυζα δὲν δύναται νὰ γείνη ἄλευρον, ὡς ἔχουσα γλοιώδεις τοὺς κόκκους. Οἱ κόκκοι, καθαριζόμενοι τῶν λεπύρων αὐτῶν καὶ ξηκινόμενοι, παραδίδονται εἰς τὸ ἐμπόριον· ἐψόμενοι δὲ παρέχουσιν εὐπεπτον καὶ εὐγεστον τροφήν. Ὑπελογίσθη ὅτι οἱ ἡμίσεις σχεδὸν τῶν κατοίκων τῆς γῆς τρέφονται δι' ὀρύζης.

Ἡ Σινική λέγεται πατρίς τοῦ ὠφελίμου τούτου φυτοῦ, ἐν Ἰνδικῇ δὲ σχεδὸν οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει γέννημα. Ἀλλὰ καὶ ἐν πολλαῖς τῆς Εὐρώπης χώραις, ὡς ἐν Τουρκίᾳ, Ἑλλάδι, Ἰταλίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἀπ' αἰώνων γινώσκουσι καὶ καλλιεργοῦσι τὴν ὀρυζαν ἐν πολλοῖς καὶ ἐκτενέσιν ἀγροῖς.

113. Μυθολογία.

Περὶ Σκύλλης καὶ Χαριΐδδewς.

Ἐκ τῶν δύο τούτων μυθολογικῶν τεράτων, τῶν ἐν ταῖς ἀντικειμέναις ἀκταῖς τοῦ Μεσσηνιακοῦ πορθμοῦ οἰκούντων ποτέ, ἡ μὲν Σκύλλα ἦτο θυγάτηρ τοῦ γέροντος Φόρκυνος καὶ τῆς τρικεφάλου Ἑκάτης· εἶχεν ἐξ κεφαλῆς, δώδεκα πόδας καὶ ὑλάκτει ὡς κύων· κατοικοῦσα δὲ παρὰ τινι βράχῳ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ Ῥηγίου, ἐφώρμα κατὰ τῶν διαπλεόντων τὸν πορθμὸν πλοίων καὶ ἤρπάζεν ἐξ αὐτῶν ἐξ ἐκάστοτε ναύ-

τας. Ἦ δὲ Χάρυβδις ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Γῆς· ἔνεκα δὲ τῆς λαιμαργίας αὐτῆς διωχθεῖσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἐξελέξατο κατοικίαν ὑπερμεγέθη συκῆν, παρὰ τινὰ πέτρην τῆς ἐν Σικελίᾳ Μεσσήνης καὶ ἑρρόφα καὶ ἐξήμει τὴν θάλασσαν τρεῖς τῆς ἡμέρας.

Ἦσαν δὲ ἀμφοτέρωτα ταῦτα τὰ τέρατα τρόμος τῶν διαπλεόντων ναυτῶν· διότι ἐὰν οἱ πλέοντες διέφευγον τὸν ἕνα κίνδυνον, μετέπιπτον εἰς τὸν ἄλλον. Ἐκ τούτου προέκυψεν ἡ παροιμία, «*Τῇ Χάρυβδι ἐκφυγὼν τῇ Σκύλλῃ περιέπεσε*», λεγομένη ἐπὶ τῶν διαφευγόντων κίνδυνόν τινα καὶ περιπιπτόντων εἰς χεῖρον.

113. Φιλία.

Ὁ Φιντίας, κατηγορηθεὶς ὅτι συνώμοσε κατὰ Διονυσίου τοῦ Συρακουσίου, κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἀταράχως τὴν καταδίκην ἀκούσας, ᾔτησε παρὰ τοῦ Διονυσίου ἄδειαν ὀλίγων ἡμερῶν, ἵνα πορευθῇ καὶ διατάξῃ τὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Ὁ Διονύσιος ἐθαύμασε καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν πῶς δύναται νὰ πεισθῇ ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ ἵνα ἀποθάνῃ.

Ὁ Φιντίας ἀφελῶς καὶ εἰλικρινῶς εἶπεν αὐτῷ ὅτι θὰ παρὰσχῃ ἐγγυητὴν τοῦ θανάτου ἕνα τῶν φίλων αὐτοῦ· προσεκάλεσε λοιπὸν τὸν Δάμων, ὃς ἔνευ δισταγμοῦ εὐθὺς ἐγγυητὴς τοῦ θανάτου ἐγένετο· ὁ δὲ Διονύσιος, περίεργος νὰ ἴδῃ τὸ ἀποτέλεσμα, ἀφῆκεν ἐλεύθερον τὸν Φιντιάν,

ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ θανατώσῃ τὸν Δάμωνα, ἐὰν μὴ ἔλθῃ κατὰ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν ὁ Φιντίας. Καὶ ὁ μὲν Φιντίας ἀπῆλθε, ὁ δὲ Δάμων ἐφρουρεῖτο μέχρι τῆς ὠρισμένης ὥρας.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Φιντίας δὲν ἐφαίνετο, ὁ Δάμων ἤγετο εἰς τὴν τιμωρίαν, χαίρων ὅτι ἔσωζε τὴν πολύτιμον τοῦ φίλου ζωὴν διὰ τῆς ἐαυτοῦ ρυσίας, καὶ ὅτι διὰ τοῦ ἰδίου θανάτου ἀπήλλαττε τῆς ποινῆς ἐκεῖνον.

Καθ' ἣν ὁμως ὥραν ἡ ποινὴ ἔμελλε νὰ ἐκτελεσθῇ ἐνώπιον πολλοῦ περιέργου πλήθους καὶ αὐτοῦ τοῦ Διωνυσίου, ἀκούεται μακρόθεν φωνὴ λέγουσα: «Στῆτε, στῆτε! Ὁ ἔνοχος ἦλθε, μὴ τιμωρήσητε χιθρα, οὐδὲν κακὸν πρόξαντα, ἄφετε τὸν φίλον μου ἐλεύθερον καὶ ἀρκεῖ ἡ πρὸς με ἀφοσίωσις αὐτοῦ».

Ταῦτα λέγων, πλησιάζει πρὸς τὸν φίλον καὶ μετὰ δακρύων ἀπαιτεῖ νὰ τεθῇ ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου· ἀλλ' ὁ Δάμων οὐδόλως ἤδη συγκατατίθεται νὰ παραχωρήσῃ τῷ Φιντίᾳ τὴν θέσιν ταύτην, ὡς ἀνέκουσαν ἤδη αὐτῷ· ὁ Φιντίας ἐπιμένει καὶ ἐπαναλαμβάνει ζωηρῶς τὴν ἀπαίτησιν, ὁ δὲ Δάμων σταθερῶς ἀρνεῖται.

Ἐκθαμβοὶ καὶ δακρυρροῦντες παρατηροῦσι πάντες τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν τοῦτο θέαμα τῆς περὶ θανάτου πάλης τῶν δύο φίλων. Ὁ Διόνυσιος μετὰ περιεργίας καὶ θαυμασμοῦ ταῦτα ἀκούων καὶ βλέπων τὸ πλήθος συγκεκινημένον καὶ ἐκπληκτον πρὸ τοῦ γεγονότος, ἀναφωνεῖ μετὰ συγκινήσεως· «Ζῆτε ἀμφοτέροι· εἰσθε ἄζιοι οὐ μόνον συγγνώμης, ἀλλὰ καὶ ἀμοιβῆς μεγάλης. Ζῆτε καὶ θελήσατε νὰ κατα-

τάξετε καὶ ἐμὲ τρίτον εἰς τὴν φιλίαν ὑμῶν, διότι ἡ ἀρετὴ ἀμφοτέρων εἶναι ἀξίχαστος».

114. Περὶ σαρκὸς ἢ μυῶνων.¹⁾

Γινώσκουμεν ὅτι τρία εἶναι τὰ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἀποτελοῦντα μέρη, ἥτοι ἡ κεφαλή, ὁ κορμός, τὰ τέσσαρα κῶλα ἢ ἄκρα, ὅτι ταῦτα στηρίζονται ἐσωτερικῶς ἐπὶ ἀθροίσματός τινος στερεῶν ὀργάνων, τῶν ὀστέων, καὶ ὅτι τὸ σύνολον τούτων τῶν ὀστέων καλεῖται σκελετός.

Ἐπὶ τοῦ σκελετοῦ τούτου προσφύεται κατὰ μέγα μέρος μᾶζα ἐρυθρά, μαλλκκή καὶ ἐκ νημάτων συσταλιῶν καὶ διασταλιῶν συγκειμένη ἥτις καλεῖται σὰρξ ἢ μυῶνες.

Κύριον ἔργον τῶν μυῶνων εἶναι νὰ ἐκτελῶσι πᾶσας τὰς κινήσεις τοῦ σώματος. Πολλὰς τῶν κινήσεων τούτων δυνάμεθα νὰ ποιῶμεν κατὰ τὴν ἡμετέραν βούλησιν, διὰ τοῦτο καὶ οἱ πρὸς τοῦτο χρήσιμοι μυῶνες καλοῦνται ἐκούσιοι. Ἄλλ' ὑπάρχουσι καὶ κινήσεις ὡς αἱ τῶν ἐντέρων καὶ σωλήνων, ἐφ' ὧν ἡ βούλησις ἡμῶν οὐδεμίαν ἔχει ἐξουσίαν, διὰ τοῦτο οἱ τὰς κινήσεις ταύτας ποιοῦντες μυῶνες καλοῦνται ἀκούσιοι.

1) Ὡς προεισαγωγὴν τῶν παρόντων σωματολογικῶν μαθημάτων ὁ διδάτκαλος δὲ ἀνακεφαλαιώσῃ τοῖς μαθηταῖς τὰ ἐν σελίδι 96 καὶ ἐφεξῆς τοῦ Ἀναγνωστικοῦ ἡμῶν τοῦ Γ' ἔτους περὶ σκελετοῦ λεχθέντα.

Ἡ κίνησις κυρίως γίνεται διὰ τῆς συστολῆς τῶν μυῶ-
νων, εἰς οὓς ἡ βούλησις ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου ἐκπέμπει προς-
ταγὰς. Ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου ἅπειρα νεύρων νήματα παν-
ταχοῦ τοῦ σώματος διακλαδίζονται. Τὰ μὲν ὡς τηλεγρα-
φικὰ σύρματα ἀστραπηδὸν κομίζουσι τὰ προστάγματα
τοῦ πνεύματος ἡμῶν εἰς τὰ μέλη, τὰ δὲ ἐπ' ἴσης ταχέως
ἀναγγέλλουσιν εἰς ἐκεῖνον τὰ ἐν τοῖς μέλεσι συμβαίνοντα,
λόγου χάριν τὸν πόνον. "Ὅσῳ συχνότερον σπουδαίως ἀ-
σκεῖται μῦς τις, εἴτα δ' ἀναπαύεται, τοσούτῳ σαρκωδέ-
στερος, στερεώτερος καὶ δεξιώτερος καθίσταται.

115. Γνωμικὰ σοφῶν.

Ἡ ἀργία ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἰόν, διότι φθείρει πλείοντερον
τῆς ἐργασίας.

Ἡ ὀκνηρία βαδίζει τόσον βραδέως ὥστε ἡ πενία φθάνει
αὐτὴν πάλαι.

Ἡ πείνα προσβλέπει μὲν εἰς τὴν θύραν τοῦ φιλοπόνου
ἀνθρώπου, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ νὰ εἰσέλθῃ.

Οἱ ἐχθροὶ δὲν εἶναι τόσον ἐπιβλαβεῖς ὅσον νομίζεται,
ἀλλὰ πολλάκις καὶ ὠφέλειαν παρέχουσι· σοὶ λέγουσι τὰ
σφάλματα καὶ τὰ ἐλαττώματά σου.

Ὁ ἰσχυρὸς ἄνθρωπος ἔχει δούλους, ὁ πλούσιος κόλακας,
ὁ δὲ συνετὸς φίλους.

Ὁ φίλος εἶναι ἄλλος ἐγώ. Ἡ φίλια εἶναι μία ψυχὴ εἰς
δύο σώματα.

Οὐδέν εἶναι ἴσον τῇ ἀγνῇ φιλίᾳ· ἄνθρωπος ἀφίλος ζῇ μόνον κατὰ τὸ ἥμισυ.

Καλλίστη ἐκδίκησις τοῦ ὕβριστοῦ εἶναι ἡ καταφρόνησις τῆς ὕβρεως.

Αἱ ὕβρεις εἶναι λόγοι τῶν ἐχόντων ἀδικον.

Ἀρχὴ τῆς ὀργῆς εἶναι ἡ ἀνοησία καὶ τέλος ἡ μεταμέλεια.

Ἡ κακολογία εἶναι ἀνανδρον· ξιφομαχεῖ πάντοτε κατὰ ἀπόντος.

Τὸ στόμα ἅς εἶναι φυλακὴ τῆς γλώσσης, ἡ δὲ γλῶσσα ἅς μὴ προτρέχῃ τῆς διανοίας.

Ἄς σε ἐπαινῇ ἄλλος καὶ οὐχὶ τὸ σὸν στόμα· ἅς σε ἐγκωμιάζῃ ξένος καὶ οὐχὶ τὰ ἴδιά σου χεῖλη.

Ἀγάπα τὸν συμβουλευόντα καὶ οὐχὶ τὸν ἐγκωμιάζοντά σε.

Ἐὰν τὸ μυστικόν σου διαφύγῃ τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων σου, θὰ γείνη κύριός σου.

116. Παραινέσεις.

Ὁ πλάστης πανταχοῦ παρὼν

ἐκάστην ὥραν καὶ καιρὸν

ἀόρατος σὲ βλέπει.

Καὶ σύ, ὦ παῖ, ὑποτελῆς

εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἐκτελῇς

τὰς ἐντολάς του πρέπει.

Ἄν ἐλεῖς
 τοὺς ἐνδεεῖς,
 σὲ περιμένει θεία
 ἐξ ὕψους εὐλογία,
 ὅτι δανείζ' εἰς τὸν Θεὸν
 ὁ τοὺς ἀπόρους ἐλεῶν.
 Ὑπόσχουσιν μὴ δώσης,
 ἂν δὲν εἶσαι βέβαιος αὐτὴν νὰ ἐκπληρώσης.
 Τὰ χρήματα μὴ σπαταλᾷς.
 Οὐδεὶς ἐπτώχευσε ποτὲ ἐκ τῆς οἰκονομίας.
 Χωρὶς αἰτίας μὴ γελᾷς.
 Ὁ ἄφρων μόνον καὶ μωρὸς γελᾷ χωρὶς αἰτίας.
 Τοῦ βίου ἀπολαμβάνει τὰς ἡδονὰς ἐμυρόνως.
 Ἐργάζου καὶ κοπίζε. Πατὴρ εὐχλείας πόνος.
 Μὴ ἔσο φίλος τῶν ποτῶν καὶ τῆς γαστριμαργίας.
 Οὐδεὶς ποτε ἀπέθανεν ἐκ τῆς ὀλιγαρκείας.
 Τὸν χρόνον τὸν ταχύπτερον μὴ σπαταλᾷς, παιδίον.
 Ὁ χρόνος τιμιώτερος ὑπάρχει κειμηλίων.
 Τὸ ψεῦδος μίσει ὡς κακὸν ἀχρεῖον καὶ φευκτέον.
 Ὁ ψευδολόγος φωραθεὶς δὲν ἔχει πίστιν πλέον.
 Εἰς πᾶν σου ἔργον, τέκνον μου, ἐπικρατεῖτω τάξις.
 Πᾶν ὅ,τι, ἄλλου βλέποντος, αἰσχύνεσαι νὰ πράξης,
 Νὰ μὴ τὸ πρᾶττης πρέπει,
 καὶ ἂν μηδαίς σε βλέπῃ.

ΑΛ. ΚΑΤΑΚΟΤΖΗΝΟΣ.

Φιλιππί,

Ἡ αἰσία ἀγγελία τῆς ἀποστολῆς σου εἰς ἀνώτερον ἐκπαιδευτήριον ἐνέπλησέ με χαρᾶς. Οὐ μόνον ηὐχόμεν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ προεμάντεον· διότι πάντοτε ἡ ἀρετὴ ἀμείβεται καὶ ὑξίως ἡ ἰκανότης βραβεύεται. Συγχαίρω σοι, φίλη μου, μᾶλλον δὲ συγχαίρω τοῖς σεβαστοῖς ἐφόροις ἐπὶ τῇ καταλήλειφῇ αὐτῶν ἐκλογῇ.

Ἡ ἡμέρα τῆς εἰς τὸ ἀνώτερον ἐκπαιδευτήριον εἰσόδου σου ἦτο τῇ μὲν κοινωρίᾳ π.λῆρης ἐλπίδων, τοῖς δὲ φίλοις π.λῆρης χαρᾶς καὶ εὐχροσύνης. Δέξαι δὲ καὶ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐμῆς εἰς ἡμετέρας ἀγαλλιάσεως.

Χαῖρε, ὦ φίλη, καὶ ἐντρυφᾶ τῇ εὐτυχίᾳ, ἥν ὁ Θεὸς ἐπεμύσε σοι, ἀλλὰ μὴ γαρήνῃς ἐπιλήσιμων καὶ ἐμοῦ, εὐχομένης γὰρ στεφθῆς διὰ τοῦ καλλωπικοῦ τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς στεφάνου.

Ἡ εὐχρινὴς ἀγαπήσῃ σε φίλη

Οὐρανία.

118. Ἰωάννης ὁ Γούτεμβουργ καὶ ἡ τυπογραφία.

Ὁ κύριος Περικλῆς παραλαβὼν ποτε τὸν δωδεκαετῆ υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξανδρον, χρηστοτόθη καὶ φιλόπονον παιδα, ἐπορεύθη μετ' αὐτοῦ εἰς τυπογραφεῖον.

Ὁ Ἀλέξανδρος τὸ πρῶτον ἤδη εἰσῆλθεν εἰς τυπογραφεῖον καὶ εἶδε τυπογραφικὰ στοιχεῖα καὶ τυπογραφικὰς μηχανάς· ἄκρως ἐχάρη ἐκ τῆς εἰς τὸ τυπογραφεῖον ἐπισκέψεως, ἰδίᾳ δὲ ἐξέπληξεν αὐτὸν ἡ ταχύτης, μεθ' ἧς ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ὁλόκληροι δεσμίδες χάρτου ἐξετυποῦντο. Ὅτε ἐπανῆλθεν οἰκαδὲ μετὰ μεγάλης ἀγαλλιάσεως διηγείτο πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ ὅσα ἐν τῷ τυπογραφείῳ εἶδε θαυμάσια καὶ ἐξεθαίλατο τὴν τυπογραφικὴν τέχνην.

— Δικαίως, τέκνον μου, εἶπε τότε ὁ πατήρ, ὁμιλεῖς οὕτω περὶ τῆς τυπογραφίας. Ἀληθῶς θαυμάσια τέχνη εἶναι ἡ τυπογραφία καὶ τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον ταύτην. Τοῦτο δύνασαι νὰ κατανοήσῃς ἂν μάθῃς ὅτι, πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας, ὑπῆρχον ἀντιγραφεῖς, ἀντιγράφοντες διὰ τῆς χειρὸς τὰ χειρόγραφα, ὡς πράττεις σύ, ὅταν ἀντιγράψῃς τὰ μαθήματά σου. Γινώσκεις πόσον τοῦτο εἶναι ἐπίπονον καὶ μακρόν. Οἱ ἀντιγραφεῖς οὗτοι ἐμισθοῦντο ἀναλόγως τῶν κόπων καὶ τῶν δυσχερειῶν τοῦ ἔργου. Οὕτω τὰ τόσον εὖωνα σήμερον βιβλία ἦσαν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους βαρύτιμα καὶ ὀλίγοι μόνον ἡδύ-

ναντο νὰ ἔχουσιν αὐτά. Πολλὰ τῶν βιβλίων ἐτιμῶντο ἀνω τῶν 25 καὶ 30 λιρῶν. Τί προῦκυπτεν ἐκ τούτου; Οὐδεὶς χωρὶς ἢ ἐργάτης ἐγίνωσκε ν' ἀναγινώσκει· οἱ πλείστοι τῶν ἐν ταῖς κωμπούλεσι ζώντων ἠγνόουν ἐπ' ἴσης ἀνάγνωσιν. Κατανοεῖς ἤδη, τέκνον μου, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ μέσῳ τῆς δεινῆς ταύτης ἀμαθίας ἦτο ἀδύνατον μεγάλως νὰ προοδεύωσι.

Ἀλλὰ διὰ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας, καὶ τῶν τυπογραφικῶν μηχανῶν, τῇ βοηθείᾳ ὀλιγίστων ἀνθρώπων, ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ δύνανται νὰ τυπῶνται ὑπὲρ τῆς εἰκοσι χιλιάδας φύλλων χάρτου. Πόσοι ἀντιγραφεῖς ἀπρητοῦντο ἵνα πράξωσι τοῦτο τόσον ταχέως ἄμα καὶ καλῶς!

Διὰ τῆς τυπογραφίας λοιπὸν προώδευσαν οἱ ἄνθρωποι, διότι τὰ γράμματα ἐγένοντο προσιτὰ εἰς πλουσίους καὶ πτωχοὺς, ἐπεὶ δὴ ἐπολλαπλασιάσθησαν τὰ βιβλία καὶ ἀντὶ μικροῦ ποσοῦ δύνανται νὰ ἔχῃ τις διάφορα βιβλία. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἄξιος μεγίστης εὐγνωμοσύνης ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ὁ ἐφευρὼν τὴν ὠφελιμωτάτην ταύτην τέχνην;

— Μάλιστα, ἀγαπητέ πάτερ· ἀλλὰ τίς ἐφεῦρε τὴν τυπογραφίαν;

— Τὴν τυπογραφίαν, προσεφίλές τέκνον, ἐφεύρεν ὁ Ἰωάννης Γούτεμβεργ.

Οὗτος ἐγεννήθη τῷ 1409 ἐν Μογουντίᾳ τῆς Γερμανίας, ἐκ γονέων πτωχοτάτων, πλὴν χρηστούθων. Ἐπειδὴ ἐν Μογουντίᾳ ἐγένοντο ἐμφύλιοι παραχαί, ὁ Γούτεμβεργ ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς ἑτέραν πόλιν, τὸ Στρασβοῦργον, ὅπερ σήμερον κατέχεται ὑπὸ τῶν Γερμανῶν. Ἐν Στρα-

σθούργῳ εὐρίσκαμεν τὸν Γούτεμπεργ μετερχόμενον τὸν *Λιθογλύφον*.

— Τίς καλεῖται λιθογλύφος, πάτερ;

— Λιθογλύφος καλεῖται ὁ τέμνων, γλύφων καὶ τρίβων τοὺς ἀδάμντας καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι λίαν ἐπίπονον διότι ὁ ἀδάμνς εἶναι σκληρότατον καὶ ἀμυρόν σῶμα καὶ μόνον διὰ τῆς γλυφῆς καὶ προστρίψεως διὰ τῆς ιδίαις αὐτοῦ κόνεως καθίσταται στιλπνός. Ὅταν ἔχῃς ἀκατέργαστον ἀδάμντα, ὡς ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει, δὲν θὰ δυνηθῇς νὰ ἐννοήσῃς ὅτι οὗτος εἶναι λίθος πολυτίμος, ἀλλὰ θὰ ὑπολάβῃς αὐτὸν ὡς γαιάνθρακα. Λιθογλύφος τοιοῦτος ἐγένετο ὁ Γούτεμπεργ.

Ἄλλ' ἀπὸ πολλῶν χρόνων ἐσκέπτετο ὁ Γούτεμπεργ νὰ ἐξεύρῃ ἔργον σπουδαϊότερον· ἐζήτει δὲ ἄρα δὴ νὰ εὕρῃ μέθοδον ταχυτέραν τῆς γραφῆς, ἀπὸ μακροῦ χρόνου περὶ τοῦτο ἀσχολούμενος.

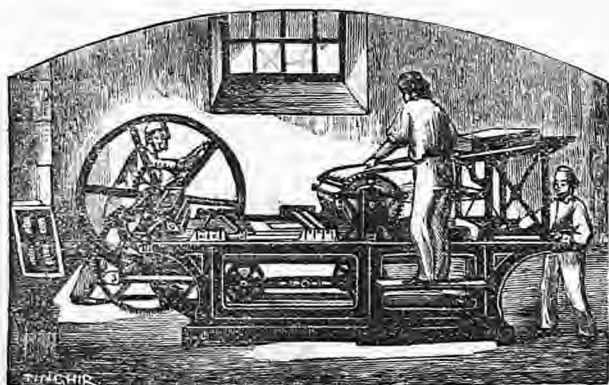
Κατ' ἀρχὰς διανοήθη, πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ σχεδίου αὐτοῦ, νὰ μεταχειρισθῇ τέχνην ἐπ' ἴσης ἄγνωστον αὐτῷ, τὴν τοῦ χαράκτου.

— Τίς ἡ τοῦ χαράκτου τέχνη; ἠρώτησε καὶ αὖθις ὁ Ἀλέξανδρος.

— Ὁ χαράκτης, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Περικλῆς, χαράττει ἐπὶ ξύλου ἢ μετάλλου σχέδια, ἅπερ τυποῖ εἴτα ἐπὶ τοῦ χάρτου· οὕτω γίνονται αἱ κομψαὶ εἰκόνες τῶν βιβλίων σου. Ὁ Γούτεμπεργ λοιπὸν ἠθέλησε νὰ χαράξῃ πάσης τᾶς σελίδας τῶν βιβλίων, ἵν' ἀνατυποῖ αὐτὰ ὁσάκις ᾔθελε.

Μετὰ πολλὰς ἐργασίας καὶ ἀνζητήσεις μετέβαλε σχέ-

διοι. Ἀπὸ τῶν χαρακτῆρων ἀκινήτων, χρῆσται ἐπὶ τοῦ
ξύλου, ἐκτέλεστο νὰ κατασκευάσῃ χαρακτῆρας κινητοὺς ἐκ
μετάλλου, ὧν ἕκαστος νὰ περικτᾷ γράμμα τι τοῦ Ἀλφα-
βήτου. Τοῦτο καὶ ἐπραξέ. Πιχρέτατε τοὺς χαρακτῆρας
τούτους τὴν μὲν παρὰ τῷ δὲ ἐπὶ σκνίδος οὕτως, ὥστε ν' ἀ-
παρτίξωσι λέξεις, γραμμάς, σελίδας, εἴτε ἐμελάνου αὐ-
τοὺς διὰ πυκνῆς μελάνης καὶ τέλος διὰ μηχανῆς, ἥτις ἐ-
κλήθη πιεστήριον, ἐπέεζεν ἰσχυρῶς φύλλι χάρτου ἐπὶ τῶν
χαρακτῆρων ἐκείνων. Οὕτως αἱ σελίδες ἠδύναντο ν' ἀνα-
τυπῶνται ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ φύλλων. Αὕτη ἦτο ἡ πρῶ-
τη ιδέα τῆς τυπογραφίας, ἣν κατώρθωσεν ὁ Γούτεμ-
βεργ μετὰ πολλὰς καὶ ποικίλας ἀποπειράς. Δέκα ὅλα ἔτη
καταπλήλωσεν ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ εἰς ἐπίτευξιν τοῦ σκο-
ποῦ αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ ὁ Γούτεμβεργ δὲν ἦτο πλούσιος συνεταξίσθη
μετὰ τριῶν χρηστῶν καὶ φίλων τῆς προόδου ἀνδρῶν, οἱτι-

νας κατέβαλον, χάριν τῆς ἐπιχειρήσεως, τὸ ἀργύριον, τὰ κοσμήματα, τὰ ἐπιπλᾶ καὶ κτήματα αὐτῶν. Ἄλλ' οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνδρες ἀπέθανον πτωχοί, μὴ ἀξιοθέντες νᾶ ἴδωσι τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως, διότι τὰ πρῶτα δοκίμια οὐδόλως ὑπόδοκίμησαν. Ὁ Γούτεμβεργ κατεδιώχθη ὑπὸ τῶν πιστωτῶν αὐτοῦ καὶ ἐφυλακίσθη ἐπὶ τινα χρόνον. Εἴτα κατέφυγεν ἐκ Στρασβούργου εἰς Μογουντίαν, ἔνθα εὔρε δύο νέους συνεταίρους.

Ἄλλ' οἱ δύο οὗτοι συνεταίροι οὐδόλως ὁμοιάζον πρὸς τοὺς τρεῖς πρώτους. Ἐθάρρυναν κατὰ πρῶτον τὸ ἀργύριον αὐτῶν προθύμως, χάριν τῶν δοκιμίων, ἀλλ' εὐθύς ὡς ὑπόδοκίμησεν ἡ ἐπιχείρησις, ἀπήτησαν παρὰ τοῦ Γούτεμβεργ τὰ δανεισθέντα, γινώσκοντες ὅτι ὁ Γούτεμβεργ δὲν ἦτο τότε δυνατὸν ν' ἀποδώσῃ αὐτά. Ὁρелоῦμενοι λοιπὸν ἐκ τῆς πενίας τοῦ ἐφευρέτου ἐδίωξαν αὐτὸν τοῦ καταστήματος· εἴτα ἐξεμετάλλευσαν τὴν ἐπιχειρήσιν ἐπ' ἰδίᾳ ὠφελείᾳ, κρυπτόμενοι ἐν ὑπογείοις, ὅπως μείνῃ ἡ τέχνη μυστική. Ἄλλ' οἱ δύο οὗτοι αἰσχροκερδεῖς ἄνδρες δὲν ἔμειναν ἀτιμώρητοι· διότι ὁ μὲν τούτων ἀπέθανεν ἐκ λοιμοῦ, ὁ δ' ἕτερος ἐφρονεύθη κατὰ τινα πολιορκίαν καὶ λαφυραγωγίαν τῆς Μογουντίας.

— Τί ἐγένετο ἐπὶ τέλους ὁ Γούτεμβεργ, πάτερ μου;

— Περιεπλανήθη, τέκνον μου, ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη πᾶσων τῶ ἔσχατα. Περὶ τὰ τέλη μόνον τοῦ βίου αὐτοῦ ἔτυχεν ἀνέσεως καὶ ἡσυχίας. Ἐργατικὸς καὶ ἐπίμονος ὢν ὁ Γούτεμβεργ, πλουτήσας δὲν ἠθέλησε νᾶ μείνῃ ἀργός. Ἰδρύσαστο μικρὸν τυπογραφεῖον καὶ ἀφιέρωσε τὰ τελευταῖα ἔτη

τοῦ βίου αὐτοῦ πρὸς βελτίωσιν τῆς τυπογραφικῆς τέχνης.
Ἄνω τῆς θύρας τοῦ τυπογραφείου αὐτοῦ εἰκόνησε μέλανα
ταῦρον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Οὐδὲν ἀνθίσταται μοι».

Τὸ ἔμβλημα τοῦτο εἶναι τῆς τυπογραφίας. Ἐνώπιον
ταύτης ἡ ἀμαθία ὑποχωρεῖ καὶ μετὰ τῆς ἀμαθίας διασκε-
δάννυνται πᾶσαι αἱ δεισιδαιμονίαι, πᾶσαι αἱ πλάναι τῶν
ἀνθρώπων.

Ὁ Γούτεμπεργ εἰργάσθη, ἐμόχθησε, ὑπέστη πολλά. Ἀλ-
λ' ὥς γινώσκεις, τέκνον μου, οὐδὲν ἀγαθὸν κτώμεθα ἄνευ
κόπων καὶ μόχθων. Τὰ καλὰ κόποις κτῶνται, ἔλεγον καὶ
οἱ προπάτορες ἡμῶν.

Ἐπὶ πολὺ μοχθήσας καὶ πολλὰ ὑποστάς ὁ Γούτεμπεργ,
κατῳρῶσε νὰ πράσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐεργεσίαν ἀ-
νεκτίμητον, τὴν τυπογραφίαν, ἥτις ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέ-
ραν βαίνει βελτιουμένη πρὸς ὠφέλειαν ἡμῶν.

Ὁ Γούτεμπεργ ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα ἑτῶν,
ἥτοι τῷ 1468. Ἡ δὲ πατρίς αὐτοῦ εὐγνωμονοῦσα ἔστη-
σεν αὐτῷ ἀνδριάντα ἐν Στρασβούργῳ.

119. Β' ἀπόδειξις τῆς ἀτμοσφαι- ρικῆς πιέσεως.¹⁾

Τὸ ὕδωρ ἀναβαίνει εἰς τὸ ποτήριον.

Πληροῦμεν πινάκιον ὕδατος, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ

1) Βλέπε μάθημα 104.

τίθμεν τεμάχιον φελλοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ φελλοῦ τεμάχια
χάρτου, ἀπὸ ἧς ἀνάπτομεν· ἀμέσως δὲ καλύπτομεν διὰ πο-
τηρίου τὸν τε φελλὸν καὶ τὰ καϊόμενα τεμάχια τοῦ χάρ-
του καὶ τότε βλέπομεν τὸ ἐξῆς φαινόμενον· τὸ ὕδωρ δὴ-

λα δὴ ἀναβαίνει βαθμηδὸν εἰς τὸ ποτήριον. Τὸ παράδοξον
τοῦτο φαινόμενον ἐξηγεῖται ὡς ἐξῆς.

Εἶπομεν ὅτι ὁ ἀέρ ὑπάρχει πανταχοῦ· κατ' ἀκολουθίαν

ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ ποτηρίῳ, τῷ καλύπτοντι τὸν φελλὸν καὶ τὰ τεμάχια τοῦ χάρτου. Ἐνεκὰ τῆς καύσεως τοῦ χάρτου, ὁ ἀήρ γίνεται λίαν ἀραιὸς καὶ ἀσθενής, ὁ δὲ ἐξωθεν ἀήρ ὠθεῖ τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ποτήριον, καὶ οὕτω τὸ ὕδωρ ἀναβραίνει ἵνα καταλάβῃ τὸν ἐν τῷ ποτηρίῳ κενὸν ἀέρος τόπον.

120. Ὁ καλὸς υἱός.

Ὁ πατὴρ τοῦ Γεωργίου ἦτο μικρὸς τις ἔμπορος, δραστήριος, πιστὸς καὶ ἀκριβὴς περὶ τὰς συναλλαγὰς. Ἀλλ' ἡ ἐπελθοῦσα αὐτῷ πολυχρόνιος νόσος καὶ ἡ ὑπερβολικὴ τῶν ἐμπορευμάτων ὑποτίμησις, ἐξήντησαν ἐντὸς ὀλίγου τὰ μικρὰ αὐτοῦ κεφάλαια καὶ ἐνέβαλον εἰς σκέψεις τὸν ἀγαθὸν πατέρα καὶ περὶ αὐτῆς ἔτι τῆς συντηρήσεως τῶν τέκνων αὐτοῦ. Τούτοις ἐπηκολούθησεν ὁ καιρὸς τῶν ἀποτίσεων καὶ ὁ δυστυχὴς ἐστερεῖτο τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων.

Οἱ πλείονες τῶν δανειστῶν προσηνέχθησαν γενναίως· εἰς δέ, πλούσιος μὲν, ἀλλὰ σκληρὸς καὶ ἀνηλεὴς, καίπερ τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν ἐλπεινὴν κατὰστασιν τοῦ μικροῦ ἐμπόρου καθορῶν, ὅμως εἰς δίκην ἐνήγαγεν αὐτόν, ἀπαιτῶν τὰ ὀφειλόμενα. Τὸ δικαστήριον ἐξέδωκεν ἀπόφασιν καὶ ὁ τάλας ἐμελλε νὰ ριφθῇ εἰς τὰς φυλακάς.

Καθ' ἣν ὥραν ἐγνώσθη ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου, θλίψις κατέλαθεν ἀπαντα τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ· τὰ μικρὰ ἐξέ-

βαλλον θρηνώδεις φωνάς, ἡ δὲ μήτηρ, μὴ δυναμένη νὰ κρατήσῃ ἐνώπιον αὐτῶν τὰ δάκρυα, ἐθρήνει καὶ αὐτή.

Ὁ Γεώργιος ἦτο τότε εἰκοσαετής· μέχρι τοῦδε εἰργάζετο μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τὸ ἐκ τῶν ἰδίων οἰκονομιῶν προϊόν καταδαπανήθη εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ οἴκου. Ἦτο καὶρός πολέμου. Προθύμως λοιπὸν κατετάχθη ἐν τῷ στρατῷ καὶ ἀντὶ χρημάτων κατέστη στρατιώτης ἀντὶ τοῦ υἱοῦ πλουσίου τινός.

Δρομαίως ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν· ἦτο πλούσιος· διότι διὰ τῶν χρημάτων ἐκείνων ἠδύνατο ν' ἀποτίσῃ τὰ χρέη τοῦ πατρὸς. Ρίπτων δὲ τὰ χρήματα ἐπὶ τῆς τραπέζης, «Ἀάβε, πάτερ, λέγει· ἐγὼ οὐδεμίαν ἀνάγκην χρημάτων ἔχω, ἀπέρχομαι ἐκεῖ, ἔνθα με καλεῖ τὸ καθήκον». . . Καὶ ἐν μεγίστῃ συγκινήσει ἀσπασθεὶς τὴν δεξιάν τῶν γονέων ἐγκατέλιπε τὴν πατρικὴν ἐστίαν. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἔμειναν ἐμβρόντητοι καὶ ἐνεσί. Ὅτε παρῆλθεν ἡ πρώτη ἐκπληξίς, ἐζήτησαν τὸν Γεώργιον, ἀλλ' ὁ Γεώργιος ἀπῆλθε πρὸ ὀλίγου, φέρων ἐπ' ὤμων τὸν στρατιωτικὸν σάκκον.

Μετὰ ὀκτὼ ἔτη ὁ Γεώργιος ἐπανῆλθεν ἔχων ἐπωμίδας καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους παράσημα ἐπὶ τοῖς ἀνδραγαθήμασιν αὐτοῦ. Ἐδοξάσθη καὶ ἦτο ἐκ τῶν καλλίστων ἀξιωματικῶν. Ὁ πατὴρ ἐκαυχᾶτο ἐπὶ τούτῳ καὶ μεθ' ὑπερηφανίας διηγείτο τὴν δόξαν τοῦ υἱοῦ.

121. Τὸ καρυόφυλλον.

Τὸ καρυόφυλλον κατὰ τε τὸν κορμὸν καὶ τὰ φύλλα ὁμοιάζει πρὸς τὴν δάφνην· ἔχει τὸ ἄνθος εὐωδέστατον, ὅπερ κατ' ἀρχὰς μὲν εἶναι πράσινον, ἔπειτα γίνεται ὑπόξανθον.

Τὸ δένδρον γεννᾶται ἐκ τῶν πιπτόντων καρυοφύλλων ἄνευ ἀνάγκης καλλιέργειας. Κατ' ἔτος καρποφορεῖ, ὁ δὲ καρπὸς εἶναι κόκκος ὠρειδῆς ἐπιμήκης, λήγων εἰς κέλυκα σκληράν. Ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῇ συγκομιδῇ πλήττουσι καὶ κτυπεῦσι βαρέως τὸ δένδρον, ἵνα πέσωσι τὰ καρυόφυλλα, διὰ ταύτην τὴν βλάβην μόνον ἔτος παρ' ἑτοσ γίνεται ἡ συγκομιδὴ.

ὑπὸ τὰ δένδρα ταῦτα οὐδὲν φύτεται, διότι ἐκμυζῶσι πᾶσαν ἰκμάδα.

Ὁ καρπὸς τοῦ καρυοφύλλου χρησιμεύει ὡς ἔρριμα διαφόρων ἐδωδιμῶν.

Οἱ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ ἔμποροι ἐμπορεύονται τὸν καρπὸν τοῦτον πολλὰ κερδαίνοντες.

122. Βόας ὁ συσφιγκτῆρ.

Ὁ βόας εἶναι ὄφιν, ἔχων κεφαλὴν, κορμὸν καὶ οὐρὰν. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ εἶναι χονδρὰ, πλατεῖα καὶ ὑπὸ λεπτῶν λεπίδων κεκαλυμμένη. Τὸ στόμα εἶναι ἱκανῶς μέγα, οἱ ὀδόν-

τεσθῆεις καὶ ἰσχυροί, ἡ δὲ σὺρὰ μακρὰ καὶ λεπτή. Ἡ ἐπι-
 δερμὶς αὐτοῦ εἶναι κατ᾽άστικτος καὶ διὰ ζωηρῶν χρωμά-
 των, ἐν εἶδει δακτυλίων ἐρυθρῶν, κιτρίνων, φαιῶν καὶ χρυ-
 σοχρόων πεποικιλμένη. Τὸ μὲν μέγιστον μῆκος αὐτοῦ εἶναι
 δέκα περίπου μέτρων, τὸ δὲ πᾶχος πεντήκοντα ἢ ἐξήκοντα
 ἐκτοστῶν τοῦ μέτρου. Ὁ βόας εἶναι μακροβιώτατος. Ὁ
 βόας δὲν εἶναι ἰσχυρὸς καὶ δὲν συρίζει ὡς οἱ λοιποὶ ὄφεις,
 ἀλλὰ βράλλει κραυγὴν ὡς ὁ γῆν.

Ἀπαντᾷ ἐν ταῖς θερμαῖς χώραις τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς
 καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἀμερικῆς, δικιτῶμενος ὅτε μὲν ἐν τόποις
 ξηροῖς, ὅτε δὲ παρὰ τὰ ἔλη καὶ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν·
 ἀλλ' ἀγαπᾷ καθ' ὑπερβολὴν τὰ δάση καὶ τὰ δένδρα.

Τρώγει αἶγας, δορκάδας, λαγωούς, βοῦς, τίγρεις, λέον-
 τας καὶ ἄλλα ζῶα· κρυπτόμενος δὲ παρὰ τὰς ὄχθας τῶν
 ποταμῶν ἢ ἐπὶ τῶν δένδρων, κατασκοπεύει καὶ ὁρμᾷ κα-
 τ' αὐτῶν, ἅμα πλησιάζων. Ἐν ἐλλείψει τετραπόδων τρώ-

γαι πτηνὰ, σαύρας, βατράχους, ὄφεις, ἀνθρώπους καὶ πανταχοῦ τρόμον καὶ φόβον ἐμπνέει· συσρίγγων δὲ τὸ ζῶον διὰ πολλῶν στροφῶν (σπειρῶν) πιέζει τοσοῦτον ἰσχυρῶς, ὥστε κατασυντρίβει τὰ ὕδατ' αὐτοῦ καὶ καθιστᾷ αὐτὸ ἐπίμηκες· δι' ἀρθρόνου δὲ καὶ δυσώδους σιέλου διὰ βρέχων καταπίνει αὐτό. Εἴτα πίπτει εἰς νάρκην καὶ τότε προσβάλλουσιν ἢ συλλαμβάνουσιν αὐτόν. Ἀνπλαμβάνει τὰς δυνάμεις αὐτοῦ εὐθὺς μετὰ τὴν πύσιν καὶ ὠθούμενος ὑπὸ νέας πείνης ὁρμᾷ εἰς τὰ δάση, τρέπων εἰς φυγὴν ἅπαντα τὰ θηρία καὶ πανταχοῦ αὐτὰ καταδιώκων.

Ἀλλὰ πρὶν νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τῆς λείας αὐτοῦ, περιτυλίσσει πρῶτον τὴν οὐρὰν περὶ τινα λίθον, ἢ ῥίζαν, ἢ κορμὸν δένδρου καὶ οὕτω στριζόμενος ἐξορμᾷ, προσπαθὼν νὰ τραυματίσῃ τὸ θῦμα ὑπὲρ τὸν λαιμόν. Ἐάν δὲ ὁ ἄνθρωπος ἢ τὸ ζῶον ἀντισταθῇ καὶ κατορθώσῃ ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοῦ στριγίματος τὴν οὐρὰν αὐτοῦ, ἀμέσως τότε ἐκτυλίσσεται καὶ φεύγων δρομικίως κρύπτεται ἐντὸς τῶν ὑδάτων.

Οἱ βάρβαροι τῶν χωρῶν, ὧν εἶναι κάτοικοι, γινώσκουσι τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ ἐκ φόβου λατρεύουσιν ὡς θεὸν καὶ διὰ θρησκευτικῶν τελετῶν πειρῶνται νὰ ἐξιλεώσωσιν αὐτόν· ἐπιτυχόντες ὅμως αὐτοῦ ἐν νάρκῃ βεθυομένου, φονεύουσιν αὐτόν καὶ μάλιστα διότι καθ' ὑπερβολὴν φιλοῦσι καὶ ἐκθειάζουσι τὸ κρέας αὐτοῦ.

Ἡ ἐκ τῆς δορᾶς τοῦ βόα βύρσα εἶναι ἐξαίρετος ποιότητος καὶ ἐξ αὐτῆς κατασκευάζουσιν ὑποδήματα· ἐν δὲ τῇ Βρασιλίᾳ τῆς Ἀμερικῆς μεταχειρίζονται αὐτὴν εἰς τὴν κατασκευὴν ἐφιππίων καὶ διαφόρων σκευῶν τοῦ ἵππου.

Τὸ φοβερόν τοῦτο θηρίον εἶναι φύσει δειλόν. Ἄλλ' ὅταν πεινᾷ καταβροχθίζει ὅ,τι εὔρη. Ὁ βόας συνεχῶς μεταλλάσσει τὸ δέρμα αὐτοῦ, ὅπερ ἀναζητοῦσιν οἱ Αἰθίοπες τῆς Ἀφρικῆς καὶ νομίζουσιν ἱερόν καὶ φυλακτῆριον ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

Ἐπιφοβώτατος τῶν ἐχθρῶν τοῦ γίγαντος τούτου εἶναι ὁ μύρμηξ. Ἐν ταῖς χώραις, ἐνθα ζῇ ὁ βόας, ὑπάρχουσι πολυπληθέσταται φυλαὶ ἀρειμανίων μυρμηκῶν, οἵτινες κατορθοῦσι ν' ἀνακαλύψωσι τοὺς ἐντὸς τῶν δασῶν μετὰ τὴν βρῶσιν νεναρκωμένους ὄφεις· συσσωρευόμενοι δ' ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν κατατρώγουσιν αὐτούς, καὶ οὕτω τυφλοῦντες τοὺς ἀτυχεῖς γίγαντας, καθιστῶσιν αὐτοὺς ἀνικάνους πρὸς ἀντίστασιν. Μετὰ τὴν τυφλωσιν ἀγγελιαφόροι τρέχουσιν εἰς τὸν στρατῶνα καὶ ἀναγγέλλουσι τὸ πρᾶγμα. Πάραυτα δὲ συντάγματα μυρμηκῶν ἐξέρχονται συμπεπυκνωμένα καὶ βαθμηδὸν κατατρώγουσι τὸ ἄθλιον ζῶον· τότε δὲ μόνον ἀποχωροῦσι, ὅταν καταφάγωσιν ἅπασας τὰς σάρκας αὐτοῦ καὶ ἀπομείνωσι τὰ ὀστά.

123. Περὶ σεισμοῦ.

Ἐνίοτε τὸ ἔδαφος τῆς γῆς σείεται, ταράσσεται καὶ πολλάκις σχίζεται· ὄρη κρημνίζονται καὶ πεδιάδες ὑψοῦνται ἢ κατακλίνονται· ποταμοὶ ἐξέρχονται τῆς ἑαυτῶν κοίτης καὶ ἡ θάλασσα ἐφορμῶσα πρὸς τὴν ξηρὰν κατακλύζει αὐτήν· οἱ τοῖχοι τῶν οἰκιῶν τρίζουσι, τὰ ἐπιπλά ἀνατρέ-

πονται καὶ πολλάκις αἱ οἰκίαι καταρρέουσιν ἐπὶ τῶν ἐνοικούντων. Βροντῇ δὲ ὑπόγειος καὶ κρότος φοβερός ἀκούεται. Οἱ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς προξενούμενοι κλονισμοὶ μεταδίδονται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ δι' αὐτῆς μεταβιβάζονται ἐπαισθητῶς εἰς τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς πλέοντα πλοῖα.

Τοιοῦτος εἶναι ὁ σεισμός.

Ἐν τοῖς σεισμοῖς διακρίνεται διάφορα εἶδη δονήσεων. Ἄλλοτε μὲν ὁ σεισμός γίνεται ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω καθέτως, καὶ τοιοῦτος σεισμός λέγεται βράστης, ὡν λίαν καταστρεπτικός, ἄλλοτε ἐρίζοντίως, κυματοειδῆς, ἢ παλματίας καλούμενος καὶ ἄλλοτε κυκλωτερῶς. Καταστρεπτικώτατος πάντων εἶναι ὁ κυκλωτερῆς σεισμός, ὅστις ὁμῶς εὐτυχῶς εἶναι σπάνιος.

Αἰτία τῶν σεισμῶν εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ τῆς γῆς θερμότης καὶ οἱ δι' αὐτῆς ἐκ τῶν ἐν τῇ γῇ ὑπαρχόντων ὑδάτων καὶ τῆς ὑγρασίας παραγόμενοι ἄτμοι καὶ τὰ ἀέριζ, ἅπερ στενοχωρούμενα, ζητοῦντα καὶ μὴ εὐρίσκοντα διέξοδον, σείουσιν τὸ ἔδαφος.

Ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς γῆς, ἡ Νότιος Ἀμερικὴ ἔπαθε καὶ πάσχει ἔτι πλείστας καταστροφὰς ὑπὸ τῶν σεισμῶν· πόλεις αὐτῆς ὁλόκληραι κατεστράφησαν καὶ μυριάδες ἀνθρώπων ἐτάφησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ γίνονται πολλάκις σεισμοί, μάλιστα δ' ἐν τοῖς πέριξ τῆς Νεαπόλεως, ἐκ τοῦ παρ' αὐτὴν ἡφαιστειώδους ὄρους Βεσουβίου. Καὶ ἐν Ἑλλάδι συνέβησαν πολλοὶ σεισμοί, ὡς ἐν Ζακύνθῳ, Κερκλληνίᾳ, Αἰγίῳ, Κορίνθῳ, Λευκάδι, Ἀμφίσσῃ· πρό τινων δὲ ἐτῶν συνέβη ἐν Σμύρνῃ καὶ

ποὶ Ἕλληνες, Ἀρμένιοι, Ἰουδαῖοι καὶ ὀλίγοι Εὐρωπαῖοι.

Ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἀρχαιοτάτη, κτισθεῖσα 550 περίπου πρὸ Χριστοῦ ἔτη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Προυσίου, οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα. Τῷ 1326 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν (Σουλτάν Ὁρχάν) καὶ ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, κοσμηθεῖσα διὰ πολλῶν τεμενῶν καὶ ἄλλων ἀξιοθεάτων κτιρίων, ὧν ὀνομαστότερα εἶναι τὰ ἔτι καὶ νῦν σωζόμενα τεμένη *Οἰλοῦ τζαμί*, τὸ τοῦ Σουλτάν Βαγιαζήτ τοῦ ἐπιλεγομένου *Γιλδирі* (κεραυνοῦ), κείμενον ἐν μέσῳ κυπαρίσσεων καὶ πλατάνων, καὶ τὸ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Α', κοινῶς *Γεσῆλ-τζαμί* (πράσινον τζαμίον), ὅπερ εἶναι ἐκ τῶν καλλίστων μνημείων τῆς ὀθωμανικῆς τέχνης. Ἐνταῦθα κεῖνται οἱ τάφοι ἑξ Σουλτάνων. Οἱ ὀθωμανοὶ κατέχουσι τὸ κέντρον τῆς πόλεως, ἐνθα ὑπάρχουσι ξενῶνες καὶ ἀγοραί, οἱ δὲ Ἕλληνες τὸ ἀνατολικόν, συγκροτοῦντες τρεῖς συνοικίας καὶ ἔχοντες ἀνωτέραν σχολὴν ἀρρένων, τρεῖς δημοτικὰς καὶ τρεῖς παρθεναγωγεῖα, ἀνὰ ἓν ἐν ἐκάστῃ συνοικίᾳ.

Ἡ Προῦσα εἶναι ἀξία λόγου, ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἱαματικῶν πηγῶν, εἰς ἃς πολλοὶ ἐκ διαφόρων τόπων προσέρχονται χάριν θεραπείας. Αἱ κυριώτεραι τῶν θερμῶν πηγῶν τῆς Προύσης, αἵτινες καλοῦνται θέρμαι, εἶναι ἑπτὰ. Πλὴν τούτων καὶ ἐμπορικῶς ἡ Προῦσα εἶναι διάσημος. Ἐν Προύσῃ ὑπάρχουσι πολλὰ ἐργαστήσια μετᾶξης, ὑφαντουργεῖα καὶ βυρσοδεψεῖα.

Ἐπίτεριον τῆς Προύσης εἶναι τὰ *Μουδανία*, πόλις πρᾶ-
(ΑΝΑΓΝ. Α΄.)

λιος, συνδεομένη μετὰ τῆς Προύσης δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ καὶ
τρίωρον ἐκείνης ἀπέχουσα.

126.

Γλυκεῖά μοι φίλη,

Μετὰ μεγίστης θλίψεως ἐπληροφορήθη-
τήν σκληρὰν ἀπώλειαν τοῦ σεβαστοῦ πα-
τρός σου. Ἀπέπτη ἐκ τῆς γῆς ὁ γλυκυ-
τατος καὶ παρήγορος τοῦ οἴκου ἡμῶν ἄγ-
γελος, βυθίσας τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ τοὺς
φίλους εἰς ἄρρητον πένθος. Δὲν θὰ βλέ-
πωμεν ἔτι αὐτόν, δὲν θὰ ἀκούωμεν αὐ-
τόν, ἡδέως συνδιαλεγόμενον κατὰ τὰς
συνδιατριβὰς ἡμῶν. Ὁ τόπος, ὃν ἀφῆκε
κενόν, ὑπ' οὐδενὸς θὰ πληρωθῇ. Αὐτὸ τοῦ-
το δικαίως θρηνοῦσιν οἱ φίλοι, δικαίως τὰ
τέκνα αὐτοῦ ὀλοφύρονται. Ἀπώλετο ὁ
ἐπὶ γῆς πολῦτιμος αὐτῶν θησαυρός.

Γινώσκουσα, φιλιότη, πόσον εἶσαι φι-
λόστοργος, κατανοῶ τὸ μέγεθος τῆς θλί-
ψεώς σου ἅλλ' ἀναλογιζομένη καὶ πόσον
εἶσαι καλὴ χριστιανή, φρονῶ ὅτι θὰ εὖ-
ρης οἶκον παραμυθίαν ἐν τοῖς κόλποις
τῆς θρησκείας, τῆς μόνης δυναμένης τὰ

ἐπιχέη σωτήριον βάλαμον ἐπὶ δεινοῦ
τραύματος βαρναλίουσιν καρδίας.

Συλλυπονμένη σοι ἀπὸ μέσης καρ-
δίας, διατελώ

ἰσθδελφος φίλη σου

Ἑλένη.

127. Ὁ ὑδράργυρος.

Ὁ ὑδράργυρος εἶναι μέταλλον λευκόν, ῥευστὸν ἐν τῇ συν-
ήθει θερμότητι καὶ δεκατετράκις βαρύτερον τοῦ ὕδατος
ἐν ἴσῳ ὄγκῳ.

Ὁ ὑδράργυρος, ἰσχυρῶς θερμαινόμενος, μεταβάλλεται εἰς
αέριον. Ἐν τῷ ὑδραργύρῳ διαλύεται ὁ ἄργυρος καὶ ὁ χρυ-
σός. Τὸν ὑδράργυρον μεταχειρίζομεθα ὡς φάρμακον, εἰς ἐ-
πίχρισιν κατόπτρων, εἰς κατασκευὴν ἐργαλείων, θερμομέ-
τρων, βαρομέτρων καὶ ἄλλων.

Ὁ ὑδράργυρος ἀπαντᾷ αὐτοφυῆς, ἀλλ' εἰς ὀλιγίστην
ποσότητα· συνηθέστερον εὑρίσκεται ἠνωμένος μετὰ θείου,
ὅθεν καὶ θειοῦχος ὑδράργυρος ἀποκαλεῖται. Ἐκ τοῦ θειού-
χου ὑδραργύρου, ἀναμειγμένῳ μετὰ σιδήρου καὶ ἀσβέστου,
ἐξάγεται διὰ πυρώσεως καὶ διυλίσεως ὁ καθαρὸς ὑδράρ-
γυρος.

Κυριώτερα ὑδραργυρωρεῖα εἶναι τὰ τῆς Τερρέστης,
Ἰσπανίας, Γερμανίας καὶ τὰ ἐν Περού τῆς Ἀμερικῆς.

128. Διαφορὰ οἰκονομίας καὶ φιλαργυρίας.

♦Δύο κάτοικοι χωρίου, ὅπερ ὁ κεραυνὸς ἀπετέφρωσε μεθ' ἅπαντος τοῦ θερισμοῦ, ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῆς κοινότητος εἰς τὰ πέριξ, ἵνα αἰτήσωνται βοήθειαν ἐπὶ τῇ συμφορᾷ.

Κατὰ τινα πρωΐαν ἀφίκοντο καὶ εἰς τὴν αὐλὴν πλουσίου χωρικοῦ. Εὗρον αὐτὸν πρὸ τοῦ σταύλου καὶ ἤκουσαν, προσεγγίσαντες, ὅτι αὐστηρῶς ἐπέπληττε τὸν ὑπηρέτην, διότι τὸ σχοινίον τῆς ζεύγλης τῶν βοῶν ἀφῆκε κατὰ τὴν νύκτα ἐν τῇ βροχῇ καὶ δὲν ἐθήκε πρὸς στέγνωνσιν.

— Φεῦ! εἶπεν ὁ εἰς τῷ ἑτέρῳ, ὁ ἄνθρωπος οὗτος τίποτε δὲν θὰ δώσῃ.

Ἄλλ' ὁ πλούσιος χωρικός εἶδε τότε τοὺς ξένους, παρέλαβεν αὐτοὺς οἴκαδε, ἤκουσε τὴν συμφορὰν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεως αὐτῶν.

Οἱ ἀπεσταλμένοι μεγάλως ἐθαύμασαν, ὅτε προσήνεγκεν αὐτοῖς ἱκανὰ χρήματα, ἔτι δὲ καὶ ὅτε ὑπέσχετο ὅτι θὰ πέμψῃ τῇ δυστυχεῖ κοινότητι οὐκ ὀλίγον σίτον πρὸς σποράν. Ἄλλ' οἱ ἀπεσταλμένοι τὴν χαρὰν αὐτῶν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συγκρατήσωσι, συντρώγοντες δὲ μετὰ τοῦ εὐεργέτου αὐτῶν, ὡμολόγησαν ὅτι τόσῳ μᾶλλον ἀπροςδόκητος ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ εὐεργεσία, ὅσῳ πρὸ μικροῦ ἔτι ἤκουσαν αὐτὸν νὰ ἐπιπλήττῃ τὸν ὑπηρέτην περὶ εὐτελεστάτου πράγματος.

— Φίλτατοι φίλοι, ἀπεκρίνατο ὁ ἀγαθὸς χωρικός, ἀκρι-

ὥς διότι φείδομαι τῶν πραγμάτων μου, κατορθῶ εὐτυχῶς
νὰ εὐεργετῶ τοὺς ἄλλους.

Πόσοι αἰσχύνονται ἐπὶ τῇ οἰκονομίᾳ, νομίζοντες ταύτην
φιλαργυρίαν! Καὶ πόσοι θλίβονται ἐπὶ τῇ εὐεργεσίᾳ, νομι-
ζοντες αὐτὴν σπατάλην!

129. Περὶ ἐντοσθίων ἢ σπλάγχχνων.

Ἐντὸς τοῦ κορμοῦ ἡμῶν ὑπάρχουσι πλείστα ὄργανα,
διάφορον μέγεθος καὶ σχῆμα ἔχοντα καὶ εἰς πλείστας λει-
τουργίας, ἀναγκαιοτάτας εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς,
ὄντα χρήσιμα. Τὰ ὄργανα ταῦτα καλοῦνται ἐντόσθια ἢ
σπλάγχχνα· κυριώτερα δ' αὐτῶν εἶναι, ἡ καρδία, οἱ πνεύ-
μονες, ὁ στόμαχος, τὰ ἔντερα, τὸ ἥπαρ, ὁ σπλήν καὶ
τὸ πάγκρεας.

Ἡ καρδία εἶναι σαρκώδης θύλακος, ὅμοιος πρὸς ἄπιον,
ἔχον τὴν κορυφὴν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά· κεῖται ἐν
τῷ θώρακι, μετὰ τῶν δύο πνευμόνων καὶ κατὰ τὸν ἀρι-
στερόν μαστόν, καλύπτεται δὲ ὑπὸ λεπτῆς καὶ διαφανοῦς
μεμβράνης, ἣτις καλεῖται περικάρδιον.

Ἡ καρδία διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη, δύο πρὸς τὰ ἄνω
καλούμενα κόλπους ἢ ὠτῖα καὶ δύο πρὸς τὰ κάτω καλού-
μενα κοιλίας.

Οἱ πνεύμονες εἶναι δύο τὸν ἀριθμὸν καὶ κείνται ἐντὸς τοῦ
στήθους καὶ ἐκατέρωθεν τῆς καρδίας. Οὗτοι δύνανται νὰ
παραβληθῶσι πρὸς μέγαν σπόγγον, σύγκεινται δὲ ἐξ ἀπει-

ραρίθμων μικρῶν κυστιδίων. Οἱ πνεύμονες συγκοινωνοῦσι μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος διὰ μακροῦ καὶ ἐκ κρίκων ἀποτελουμένου σωλήνος, ὅστις καλεῖται τραχεῖα ἀρτηρία. Στόμιον τῆς τραχείας ἀρτηρίας εἶναι ὁ λάρυγξ, δι' οὗ ὁ ἀήρ ἐξέρχεται καὶ εἰσέρχεται εἰς τοὺς πνεύμονας.

Ὁ στόμαχος εἶναι ἄσκός ἐπιμήκης, κείμενος ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ ἔχων δύο ὀπὰς, τὴν μὲν πρὸς τὰ ἀριστερὰ καλουμένην καρδιακὸν πόρον, τὴν δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ καλουμένην πυλωρὸν καὶ συγκοινωνοῦσαν μετὰ τῶν ἐντέρων.

Τὰ ἔντερα ἀποτελοῦσι συνέχειαν τοῦ στομάχου καὶ ὁμοιάζουσι πρὸς σωλῆνα μακρὸν καὶ περὶ ἑαυτὸν ἐλισσόμενον. Τὸ μῆκος τοῦ σωλήνος τούτου εἶναι ἑπταπλάσιον τοῦ μήκους τοῦ ὅλου σώματος ἡμῶν. Τὰ ἔντερα, ὡς ἐκ τοῦ διαφόρου πάχους αὐτῶν, διαιροῦνται εἰς λεπτὰ καὶ εἰς παχέα. Τὸ πρῶτον τῶν λεπτῶν ἐντέρων ἄρχεται ἀπὸ τοῦ στομάχου καὶ καλεῖται δωδεκαδάκτυλον.

Τὸ ἥπαρ εἶναι τὸ μεγαλύτερον σπλάγχχνον τῆς γαστρὸς, κείμενον ἐν δεξιᾷ αὐτῆς καὶ ἔχον χρῶμα ἐρυθρόν. Κάτωθεν τοῦ ἥπατος ὑπάρχει μικρὸν δοχεῖον, ὅπερ, ὡς περιέχον τὴν πράσινον χρῶμα καὶ πικρὰν γεῦσιν ἔχουσιν χολήν, καλεῖται χοληδόχος κύστις. Ἡ χολὴ χύνεται εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον ἔντερον.

Ὁ σπλήν, κεῖται πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς γαστρὸς, μεταξύ τοῦ στομάχου καὶ τῶν πλευρῶν καὶ εἶναι ὅμοιος πρὸς σπόγγον.

Τὸ πάγκρεας κεῖται ὀπίσθεν τοῦ στομάχου καὶ ἔμπροσθεν τῆς σπονδυλικῆς στήλης. Τὸ πάγκρεας ἐκκρίνει ὑγρὸν

ὅμοιον πρὸς τὸν σίελον, ὅπερ χύνεται, ὡς καὶ ἡ χολή, εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον ἔντερον.

Αἶνεγμα.

Πάντα ᾗς τὸ σῶμά σου κτυπῶ,
ἀλλὰ χωρὶς νά σε πονῶ.
Καὶ ἅμα παύσω νὰ κτυπῶ
τὸν θάνατόν σου προξενῶ.

130. Ἡ θύελλα.

Ὁ ὀρίζων μακρόθεν πληροῦται θερμῶν καὶ ἀμαυρῶν ἀτμῶν· ὁ ἥλιος ὠχρίᾳ· ἡ λειοκύμων καὶ ἀκίνητος θάλασσα καλύπτεται ὑπὸ πενθίμων χρωμάτων, ἀδιακόπως μεταβαλλομένων. Ὁ οὐρανός, πανταχόθεν κεκλεισμένος ὢν, φαίνεται ὡς σκοτεινὸς θόλος, διαπερώμενος ὑπὸ φλογῶν καὶ τὴν γῆν βρέως πιέζων. Πᾶσα ἡ φύσις σιωπᾷ καὶ ἀδημονεῖ, στενοχωρεῖται καὶ συνθλίβει τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Πᾶν τὸ ζῶν ζητεῖ καταφύγιον σωτηρίας. Αἶφνης ὁ κεραυνὸς συντρίβει φρυκτῶν τὸν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν σκοτεινὸν καὶ πυρώδη φραγμόν· πυκνὰ νέφη ὀγκώδη ἐν τῷ αἰθέρι συγκυλίσονται, μεταβάλλονται εἰς ποταμούς καὶ εἰς τὴν γῆν καταρρέουσι, καὶ ἄνεμοι μανιώδεις, εἰς τὴν θάλασσαν ἐνσκήπτοντες, μέχρι πυθμένος τὰς ἀβύσσους αὐτῆς συνταράττουσι. Πάντα βρέμουσι, ἡ βροντή, οἱ ἄνεμοι, τὰ ὕδατα, τὰ ἄστρα, τὰ ὄρη καὶ ἐκ τοῦ γενικοῦ τούτου πα-

τάγου γεννᾶται μεθερὸς κρότος, ὃς φαίνεται ἀγγέλλων τοῦ κόσμου τὴν καταστροφὴν. Ἀλλ' ὁ βορρᾶς διπλασιάζει τὸ σθένος αὐτοῦ καὶ ἡ θύελλα σπεύδει σὺν τῇ μανίᾳ αὐτῆς πρὸς θερμότερα κλίματα. Βλέπομεν ἤδη αὐτὴν φεύγουσαν καὶ ἀκούομεν πόρρωθεν μυκωμένην. Ἰδού, λάμπει ἤδη αἰθριώτερος οὐρανός, καὶ ἡ θάλασσα ἐκείνη, ἥς τὰ ἀφρώδη κύματα ἦσαν τέως οὐρανομήκη, μόλις ὠθεῖ τὰ ὕδατα αὐτῆς μέχρι τῆς παραλίας.

131. Ὁ ναύτης ἐν τῇ τρικυμίᾳ.

Μαύρ' ἡ ὄψις τῶν νεφῶν
καὶ ὁ πόντος μαῦρος·
ἄγριος λυσσᾷ τυφῶν,
νότος πνέει λαῦρος.
Τίς τὸν ναύτην ὁδηγεῖ,
ὅπου μειδιᾷ ἡ γῆ;
Σὺ, ὁ Πατήρ,
γενοῦ αὐτοῦ σωτήρ.

Σὺ τῆς κτίσεως Θεός,
Πλάστα μου, ἀπάσης.
Σὺ δεσπότης κραταιὸς
πόντου καὶ θαλάσσης.
Κύριος, παντοῦ παρῶν,
τῶν ἀνέμων καὶ καιρῶν,

Σύ, ὁ Πατήρ,
γενοῦ αὐτοῦ σωτήρ.

Σὺ τοῦ νότου τὴν πνοὴν
σέβσον μ' ἐν σου πνεῦμα,
καὶ τοῦ ναύτου τὴν ζωὴν
σῶσον μ' ἐν σου νεῦμα.

Ἡ ἀγνώμων του ψυχῇ
ὅλ' ὑμνῇ ἐν προσευχῇ.
Σύ, ὁ Πατήρ,
ἐγένου ὁ σωτήρ.

ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ.

132. Περὶ ἀνέμου.

Ὁ ἀήρ θερμανθεὶς ἐν χώρῳ τινὶ καθίσταται ἐλαφρότερος καὶ αἶρεται πρὸς τὰ ἄνω, ἄλλος δ' ἀήρ κατέρχεται καὶ καταλαμβάνει τὴν θέσιν ἐκείνου. Εὕρισκόμενοι ἀπέναντι τῆς ἐστίας, ἐν ᾧ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν θερμότητα, ἐκ τῶν ὀπίσθεν τούναντίον ψυχρὸς αἰσθανόμεθα. Αἷτιον τούτου εἶναι τὸ πρὸ τῆς ἐστίας ὑπάρχον ρεῦμα ἀέρος, καθ' ὃ ὁ μὲν θερμὸς ἀήρ ἐξέρχεται διὰ τῆς καπνοδόχης, ὁ δὲ ἐν τῷ δωματίῳ ψυχρὸς ὁρμαῖ βιαίως πρὸς τὴν ἐστίαν.

Ἐάν ἀνοίξωμεν τὴν θύραν, δι' ἧς συγκοινωνοῦσι δύο παρακείμενα δωματία, ὧν τὸ μὲν ψυχρόν, τὸ δὲ θερμόν, καὶ κρατήσωμεν πρὸς τὰ ἄνω τῆς θύρας ἀνημμένην λαμπάδα,

παρατηροῦμεν ὅτι ἡ φλόξ τῆς λαμπάδος στρέφεται πρὸς τὸ ψυχρὸν δωμάτιον. Ἐὰν κρατήσωμεν τὴν λαμπάδα πρὸς τὰ κάτω ἡ φλόξ στρέφεται πρὸς τὸ θερμὸν δωμάτιον. Τὰ ἀντίθετα ταῦτα ἀποτελέσματα προέρχονται ἐκ τοῦ διὰ τῆς θύρας ἀντιστροφῶς ἐνεργούντος ρεύματος, ψυχροῦ μὲν πρὸς τὰ κάτω, θερμοῦ δὲ πρὸς τὰ ἄνω.

Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ μεταξὺ τῆς γῆς θερμαινόμενης καὶ τοῦ ἀέρος. Ὄταν μέρος τι τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας θερμαίνεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου, τὰ μὲν παρακείμενα καὶ ὑπερκείμενα στρώματα τοῦ ἀέρος θερμαίνονται καθίστανται ἐλαφρότερα καὶ φέρονται πρὸς τὰ ἄνω, τὰ δὲ περὶ τῶν ἀνερχομένων στρωμάτων κείμενα ψυχρότερα κινούνται, ἵνα πληρώσωσι τὸν κενούμενον χῶρον. Οὕτω γίνονται οἱ ἄνεμοι, φερόμενοι ἐκ τῶν ψυχροτέρων πρὸς τὰ θερμότερα μέρη καὶ κινούμενοι μετὰ ταχύτητος τοσοῦτω μείζονος, ὅσῳ ὁ ὑπὸ τῆς θερμότητος κενούμενος χῶρος εἶναι μείζων.

* Ἄλλη κυρία αἰτία τῶν ἀνέμων εἶναι ἡ ὑπὸ τῆς ψύξεως μετατροπὴ τῶν ἐν τῷ ἀέρι ἀτμῶν εἰς βροχὴν· ἐνεκα τοῦτου ἀραιοῦται ἐπαισθητῶς μέγα μέρος τοῦ ἀέρος, προξενοῦν τὴν πρὸς αὐτὸ εἰσροὴν τῶν παρακειμένων πυκνοτέρων στρωμάτων.

Οἱ ἄνεμοι εἶναι πολλοὶ καὶ ἡ φορὰ αὐτῶν εἶναι διάφορος· ἄλλ' οἱ κυριώτεροι εἶναι τέσσαρες, ἔχοντες τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ὀρίζοντος, ἐξ οὗ πνέουσι. Ὄταν ὁ ἄνεμος πνέῃ ἀπ' ἀρκτου, λέγεται ἀπαρκτίας, βόρειος, ἢ βορρᾶς· ὅταν ἀπ' ἀνατολῶν, ἀνατολικὸς ἢ ἀπηλιώτης·

ἔταν ἀπὸ νότου, νότος ἢ νότιος καὶ ἔταν ἀπὸ δυσμῶν, δυ-
τικὸς ἢ ζέφυρος.

133. Οἱ φοῖνικες.

Οἱ φοῖνικες φυόμενοι ἐν ταῖς θερμαῖς χώραις, ἀποτελοῦ-
σι μεγάλην σκιερὰν δάσιν,
ἅτινα λίαν ἡδύνουσι τὸν
θεώμενον αὐτὰ.

Οἱ φοῖνικες ἔχουσι
τὰ αὐτὰ καὶ τὰ ἄλλα
δένδρα μέρη. Ἡ ῥίζα
τῶν φοινίκων εἶναι μα-
κρά κυλινδρικοῦ καὶ
ἀποτελεῖται ἐκ χον-
δρῶν νημάτων. Ἐνίοτε
ἐπὶ τοῦ κατωτάτου μέ-
ρους τοῦ κορμοῦ φύον-
ται ἐναέριοι ῥίζαι, αἵ-
τινες ἐπιμηκυνόμεναι,
εἰσδύουσιν εἰς τὴν γῆν.

Ὁ κορμὸς τῶν φοινί-
κων ὅτε μὲν εἶναι πα-
χὺς, ὅτε δὲ ἰσχνὸς καὶ λίαν ὑψηλὸς ἀλλὰ εὐθύς, κυλινδρι-
κὸς καὶ ἀπλοῦς. Ὁ κορμὸς τῶν φοινίκων ἐπιστέφεται ὑπὸ

θυσάνου φύλλων, πλατέων καὶ μακρομίσχων, ὧν αἱ κορυφαὶ κάμπτονται πρὸς τὰ κάτω.

Κατὰ τὰς μασχάλας τῶν φύλλων τούτων φύονται ἄνθη.

Μεταξὺ τῶν φύλλων φύονται κλάδοι βρίθοντες καρπῶν.

Ὁ καρπὸς τῶν φοινίκων εἶναι ποικίλος κατὰ τὰς διαφορὰς εἰδῆ· ὅτε μὲν εἶναι τριχῶρος, ὅτε δὲ μονόχωρος, μονόσπερμος, ἔχων τὸ μὲν μεσοκάρπιον σαρκῶδες ἢ ἰνώδες, τὸ δὲ ἐνδοκάρπιον, ὅπερ ἐγκλείει μέγα σπέρμα, λεπτόν, πυκνὸν ἢ σκληρόν. Τὸ σπέρμα τοῦτο κατ' ἀρχὰς μὲν εἶναι ὑγρὸν γαλακτώδες, εἴτα δὲ καθίσταται βαθμηδὸν στερεόν, περικλείον μικρὸν ἔμβρυον. Οἱ καρποὶ οὗτοι ἔρχονται εἰς ἡμᾶς ἡλιασμένοι, ὡς τὰ δαμάσκηνα.

Τὰ ὠραία ταῦτα δένδρα πλείστας ὠφελείας παρέχουσι τοῖς κατοικοῦσι τὰς χώρας, ἐν αἷς φύονται. Τὰ ξύλα αὐτῶν χρησιμεύουσιν εἰς τὴν κατασκευὴν οἰκίων, τὰ μακρὰ καὶ ἰσχυρὰ αὐτῶν φύλλα πρὸς στεγασμὸν αὐτῶν, καὶ αἱ ἰσχυραὶ καὶ εὐκαμπτοὶ αὐτῶν ἴνες μεταρέρονται πανταχόσε πρὸς κατασκευὴν σχοινίων καὶ διαφόρων οἰκιακῶν σκευῶν. Λαοὶ τινες ζῶσι μόνον ἐκ φοινίκων.

Ἔτι φοινικῆς τινες χρησιμεύουσι, ὡς παρ' ἡμῖν τὰ σιτηρὰ, πρὸς τροφήν, διότι ἐξάγεται ἐξ αὐτῶν ἄφθονον ἄμυλον, πολυτίμον ἐν τῷ ἐμπορίῳ, καλούμενον σάγον. Πρὸς τούτοις, ἕνεκα τῆς ἐν τῷ χυμῷ τῶν φοινίκων ἀφθόνου σακχάρους, κατασκευάζονται ἐξ αὐτῶν διάφορα πνευματώδη ποτὰ· ἔτι δὲ ἔλαια καὶ κηρὸν ἐξάγουσιν ἐκ φοινίκων.

134. Βενιαμὴν Φραγκλῖνος.

Ὁ Βενιαμὴν Φραγκλῖνος ἐγεννήθη ἐν Βοστώνῃ, πόλει τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸ 1706. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ, πτωχὸς κηροποιός, ἔχων ἀνάγκη τῆς συνδρομῆς τοῦ υἱοῦ, προώρως παρέλαβεν αὐτὸν ἐκ τοῦ σχολείου καὶ ἐδίδασκε τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν σάπωνας καὶ κηρία. Τὸ πατρικὸν ἐπάγγελμα οὐδόλως εὐηρέστησε τῷ Φραγκλίνῳ, ὡς οὐδὲν ὥς τρέπον τὸ μαθητῆσός ὑπεγόμενον αὐτοῦ πνεῦμα. Ὅσάκις ὁ Φραγκλῖνος ἠύκαίρει, ἐλάμβανε βιβλίον τι καὶ κατέφευγεν εἰς ἀπόκεντρον μέρος, ἔνθα ἐν ἡσυχίᾳ ἀνεγίνωσκε. Μετὰ τὸ δεῖπνον πάλιν ἀπεχώρει εἰς τὸ μικρὸν αὐτοῦ δωμάτιον, ὅπου ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἀνεγίνωσκε διάφορα βιβλία· ἐν γένει μεγίστας προσπάθειας κατέβαλε, ἵνα καλλιεργήσῃ καὶ πολλαπλασιάσῃ τὰς γνώσεις αὐτοῦ.

Ὁ πατὴρ τοῦ Φραγκλίνου ὑπὸ τοῦ τασούτου ζήλου τοῦ υἱοῦ συγκινούμενος καὶ θέλων νὰ καταστήσῃ εὐχερῆ εἰς τὸν παῖδα τὴν πλήρωσιν τοῦ πόθου αὐτοῦ, εἰσῆγαγεν αὐτὸν ὡς ἐργάτην εἰς τὸ τυπογραφεῖον ἑνὸς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Φραγκλίνου. Ἐν τῷ τυπογραφείῳ ἀνεγίνωσκε κατὰ τὴν νύκτα τὰ τῇ ἡμέρᾳ ἐκτυπούμενα βιβλία, καὶ συντέμνων τὰς ὥρας τοῦ ὕπνου κατάρθου τὸ ποθοῦμενον. Ἀλλ' ἡ φιλομάθεια αὐτοῦ ἔτι μᾶλλον ἀνεζωपुरεῖτο ὑπὸ τῶν συγγραμμάτων, ἅτινα ὑπὸ τὰ ὄμματά αὐτοῦ διήρχοντο.

Τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐν τῷ τυπογραφείῳ μαθητείας τοῦ Φραγκλίνου οὕτω παρήλθον οὐ μόνον δὲ πολλὰς καὶ ποι-

κίλας γνώσεις προσεκτήσατο, ἀλλὰ καὶ τυπογράφος ἐκ τῶν ἱκανωτέρων τότε τῆς Ἀμερικῆς ἀνεδείχθη· ἤσθάνετο ὅμως τὰς ἑαυτοῦ ἐλλείψεις καὶ σφοδρὰ ἐπεθύμει νὰ τελειοποιήσῃ τὴν τέχνην αὐτοῦ.

Τὸ Λονδίνον εἶχε τότε ἐξόχους τυπογράφους· ἀπῆλθε λοιπὸν ἐκεῖσε καὶ παρέμεινε παρὰ τινι ὀνομαζομένῳ Πάλμερ. Ὁ Πάλμερ μετὰ τινα χρόνον ἐνεπιστεύθη αὐτῷ τὴν διοίκησιν τῶν σπουδαιοτάτων αὐτοῦ ἐργασιῶν. Ἐν Λονδίῳ αἱ γνώσεις τοῦ Φραγκλίνου ἠΰξησαν διὰ τῆς μελέτης καὶ διὰ τῆς μετὰ τῶν αὐτοῦ περιφημοτάτων τότε σοφῶν ἀναστροφῆς. Ἐπανελθὼν τῷ 1728 εἰς Ἀμερικὴν, ἰδρύσατο, τῇ συνδρομῇ τῶν φίλων αὐτοῦ, τυπογραφεῖον καὶ εἰσέγαγε βελτιώσεις, προαγαγούσας τὴν τυπογραφίαν. Βλέπων δὲ τοὺς πόρους αὐτοῦ αὐξανομένους, ἐπεχείρησε τὴν ἐκδοσιν ἰδίας ἐφημερίδος, ἰδρύσατο πολλὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ σχολεῖα καὶ τῷ 1732 ἐξέδωκε τὸ περίφημον αὐτοῦ ἡμερολόγιον, ἐν ᾧ ὑπῆρχον σοφώταται συμβουλαὶ καὶ σκέψεις ὀρθαί, δι' ὧν μεγάλως ὠφελείας παρέσχεν οὐ μόνον τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι, ἀλλὰ καὶ ἀπάσῃ τῇ ἀνθρωπότητι.

Εἶτα ἡσχολήθη εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ κατώρθωσε νὰ ἐπινοήσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ ὑλεθρίου κεραυνοῦ προφυλάττουσαν τοὺς ἀνθρώπους ἀπλουστάτην μηχανήν, τὸ ἀλεξικέραυνον.

Ὅτε δὲ τὸ 1775 ἐξεργάγη ὁ ἀμερικανικὸς ἀγὼν, ὁ Φραγκλῖνος ἀπεστάλη εἰς Γαλλίαν ὡς πρεσβευτὴς καὶ κατώρθωσε διὰ τῆς ἱκανότητος καὶ προσηθείας αὐτοῦ νὰ πείσῃ τὴν γαλλικὴν κυβέρνησιν νὰ βοηθήσῃ τοῖς Ἀμερικανοῖς.

Εἵτα ἐπανελθόντα τὸν Φραγκλῖνον εἰς Ἀμερικὴν μεγάλως ἐτίμησαν· τῆς εἰρήνης ἀποκατασταθείσης, δις αὐτὸν πρόεδρον τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως ἐξελέξαντο. Μετὰ βίον τόσον ἑνδοξον ὁ Φραγκλῖνος ἀπέθανε τῇ 17 Ἀπριλίου τοῦ 1799 ἐν ἡλικίᾳ 94 ἐτῶν.

Ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ, μεταξὺ ἄλλων παραγγελιῶν περὶ ιδρύσεως διαφόρων κοινωφελῶν ἰδρυμάτων, ὑπῆρχον καὶ τὰ ἐξῆς πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ Οὐασιγκτῶνα· «Κληροδοτῶ εἰς τὸν φίλον μου, τὸν φίλον τῆς ἀνθρωπότητος, τὸν στρατηγὸν Οὐασιγκτῶνα, τὴν ἐξ ἀγρίας μηλείας ῥάβδον μου, ἣν περιπατῶν συνήθως ἔφερον. Ἐὰν ἡ ῥάβδος αὕτη ᾗτο σκῆπτρον ἐπίσης θὰ ἡρμολογῇ αὐτῷ».

Ἄπας ὁ κόσμος ἐθρήνησε καὶ αἱ Ἑνωμέναι Πολιτεῖαι ἐπένθησαν δύο μῆνας ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἑνδοξοῦ ἀνδρός.

Ἰδοὺ πῶς τέκνον πτωχοῦ κηροποιοῦ κατάρθωσε διὰ τῆς ἐπιμονῆς, ὑπομονῆς καὶ τῆς φιλομαθείας ν' ἀνυψωθῇ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ τιμᾶται ὡς εὐεργέτης τῆς Ἀμερικῆς καὶ νὰ καταστῇ ἄξιος τῆς εὐγνωμοσύνης σύμπαντος τοῦ κόσμου.

135. Περὶ ὀστρέου, μαλακίων καὶ μαλακοστράκων.

Τὸ ὀστρεον εἶναι ζῶον ἔνυδρον, ἥτοι διακίτῃται ἐντὸς τῶν ὑδάτων. Τὸ ὀστρεον προσκολλᾶται ἐπὶ τοῦ τόπου ἔνθα γεννᾶται, δὲν δύναται νὰ κινηθῇ καὶ τρέφεται ἐκ τῆς τροφῆς, ἣν τὸ θαλάσσιον ὕδωρ φέρει εἰς αὐτὸ.

Τὸ ὀστρεον στερεῖται κεφαλῆς ἐξ οὗ καὶ ἀκέφαλον καλεῖται, ὡς καὶ πάντα τὰ ὅμοια αὐτῷ ζῶα. Ἔχει στόμα, ἀπολήγον εἰς στόμαχον, καὶ καρδίαν ὁμοίαν πρὸς ἄπιον. Στερεῖται σπονδυλικῆς στήλης, ὅθεν ἀσπόνδυλον λέγεται, ἔχει δὲ σῶμα μαλακόν, οὗ ἕνεκα μαλάκιον μετὰ τῶν ὁμοίων αὐτῷ καλεῖται.

Τὸ ὕστρεον καλύπτεται ἔξωθεν ὑπὸ δύο σκληρῶν ὀστράκων, ἐξ οὗ καὶ διθυρὸν μαλάκιον ὀνομάζεται. Ἑτέρα ὀνομαστὰ διθυρὰ μαλάκια εἶναι ὁ κτεῖς, ἡ πέννα καὶ ὁ μύτιλλος, παρέχοντα ἡμῖν ἡδίστην τροφήν.

Εἰδὸς τι μυτίλλου, ὁ ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ καὶ ταῖς παραλίαις τῶν Ἰνδιῶν ἰδίως ἀπαντῶν μαργαροφόρος κόγχιλος, ἐκκρίνει ἐν τῷ ὀστράκῳ αὐτοῦ τὸ μάργαρον, ἥτοι τοὺς πολυτίμους μαργαρίτας.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω μαλακίων ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα, στερούμενα παντάπασιν ἐξωτερικοῦ περικλύμματος καὶ τούτου ἔνεκα γυμνὰ μαλάκια καλούμενα, οἷα εἶναι ὁ ποδόπους καὶ ἡ σπηπία.

*Ἄλλα μαλάκια ἔχουσι μὲν ἐξωτερικὸν ὀστράκινον περικάλυμμα, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι μαλακόν, ὅθεν ἐδόθη αὐτοῖς
(ΑΝΑΓΝ. Δ')

τὸ ὄνομα μαλακόστρακα. Τοιαῦτα εἶναι ὁ ποτάμιος καὶ
θαλάσσιος χαρκίνος, ὁ πάγουρος, ὁ ἀστακός, ἡ γαρίε
καὶ ἄλλα.

136. Γ' ἀπόδειξις τῆς ἀτμοσφαι- ρικῆς πιέσεως.

Τὸ ἐν τῷ ἀντεστραμμένῳ ποτηρίῳ ὕδωρ
δὲν χύνεται.

Ἡ μεγάλῃ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως δύναμις ἀποδει-
κνύεται καὶ διὰ τοῦ ἐξῆς πειράματος.

Λαμβάνομεν ποτήριον, ὅπερ πληροῦμεν ὕδατος μέχρι
στεγάνης. Ἐπ' αὐτοῦ ἐφαρμόζομεν ἀκριθῶς φύλλον χάρ-
του, μὴδὲ μικροτάτην ἔχον ὀπήν, δι' ἧς νὰ εἰσέλθῃ ἀτμο-
σφαιρικός ἀήρ. καὶ ἐπιτιθέντες ἐπ' αὐτοῦ τὴν χεῖρα ἡμῶν
ἀντρεπόμεν τὸ ποτήριον, ὡς δεικνύει καὶ ἡ παρατεθειμένη
εἰκὼν. Μετ' ἀπορίας τότε βλέπομεν ὅτι τὸ ἐν τῷ ποτηρίῳ
ὕδωρ δὲν χύνεται, ἀλλὰ μένει ἀκίνητον, ὥσει ὁ χάρτης
ἦτο κεκολλημένος ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ ποτηρίου καὶ ὑ-
πεβάσταζε τὸ ὕδωρ.

Ἰδοὺ πῶς ἐξηγεῖται καὶ τοῦτο τὸ φαινόμενον.

Τὸ ὕδωρ, ὡς πάντα τὰ σώματα, ἔχει βάρος. Τὸ βάρος
τουτο τοῦ ὕδατος ὠθεῖ τὸν χάρτην ἀπὸ τῶν ἐντὶς πρὸς
τὰ κάτω. Ἀλλ' ὁ ἐξωθεν τοῦ ποτηρίου ἀτμοσφαιρικός ἀήρ,
ὁ πιέζων πάντα τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς σώματα,

πιέζει καὶ τὸν χάρτην ἐκ τῶν ἐξωθεν πρὸς τὰ ἄνω καὶ τοιοῦτοτρόπως ἢ ἀπὸ τῶν ἐντὸς πρὸς τὰ κάτω πλείους τοῦ ὕδατος ἀφανίζεται ὑπὸ τῆς ἐκ τῶν ἐξω πρὸς τὰ ἄνω ἐ-

νεκ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ταύτης πιέσεως τὸ ἐν τῷ ἀντε-
στραμμένῳ ποτηρίῳ ὕδωρ δὲν χύνεται, ἀλλὰ κρατεῖται
ἐν αὐτῇ.

137. Τὸ θέρος.

Παρήλθε τὸ ἔαρ. Τὸ καυματώδες θέρος ἐπῆλθε. Ἰούλιος, Ἰούλιος καὶ Αὐγούστος εἶναι οἱ θερινοὶ μῆνες. Ὁ ἥλιος ἀνατέλλει ἐνωρίς καὶ δύει ὀψέ. Αἱ ἡμέραι εἶναι μακραί καὶ αἱ νύκτες βραχεῖαι. Κατὰ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἥλιος ἀνέρχεται λίαν ὕψηλά, θερμάς καὶ καυστικὰς ἀκτῖνας ἀκοντίζων εἰς τὴν γῆν.

Πολλάκις ἐπὶ μακρὸν οὐδὲν νεφύδιον ἐν τῷ οὐρανῷ φαίνεται καὶ οὐδεμίαν ψεκὰς ὑετοῦ ἐπὶ τὴν γῆν πίπτει. Αἱ σταγόνες τῆς δρόσου εἶναι τὸ μόνον πόμα τῶν διψαλέων φυτῶν καὶ δένδρων. Ἀλλ' ἐνίοτε, μάλιστα δὲ μετὰ θερμοτάτην ἡμέραν, ἐπισκῆπτει καταιγίς. Σκοτεινὰ νέφη εἰς οὐρανὸν ἀναβαίνουνσι. Ἐπέρχεται ἄνεμος καὶ εἰς ὕψη ἀνίρει περιδινὼν τὸν κονιορτόν. Ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ φοβοῦσι τοὺς ἀνθρώπους. Εἴτα ἐπέρχεται εἰς τὴν γῆν ῥαγδαίος ὑετός καὶ ζῶα τότε καὶ φυτὰ ἀναψύχονται. Πᾶσα ἡ φύσις αὖθις ἐδροσίσθη. Ἀλλ' ἡ θύελλα ἀπέρχεται καὶ πάλιν ὁ ἥλιος ἀναλάμπει. Τότε πολλάκις φαίνεται ἡ μεγαλοπρεπὴς ἱρις ἐπὶ τῶν μελάνων νεφῶν.

Ἐν θέρει ἀνθοῦσι πλείστα ἄνθη. Πολυάριθμα ἔντομα πέτονται ἐν τῷ ἀέρι καὶ τρέχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Πολλοὶ καρποὶ ὠριμάζουσι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην. Καὶ τὰ γεννήματα ἤδη ὠριμάζουσι καὶ θερίζονται. Οἱ ἄνθρωποι ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν ὑπὸ ἰδρωτός περιρρέονται καὶ διὰ τοῦτο φοροῦσιν ἐνδύματα ἐλαφρότερα ἢ ἐν χειμῶνι.

Κατὰ τὸ θέρος τερπνότατα εἶναι τὰ δάση. Τότε εὐαρέ-

στωσ ἐν αὐτοῖς περιπατοῦμεν. Ἐάν ἐξω καίῃ ὁ ἥλιος, ἔσω ἀναψύχει ἡμᾶς ἡ ψυχρά σκιά τοῦ θάσσους. Ἡ ἀπαλή χλόη παρέχει ἡμῖν ὠραῖον ἀναπαυτήριον. Πέριξ ἀνυψοῦνται σθεναρά δένδρα, ὧν τὸ παχὺ φύλλωμα ἀδυνατοῦσι νὰ διέλθωσιν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες. Περὶ ἡμᾶς περιβομβοῦσι καὶ ζῶσι πολλὰ φαιδρὰ ἔντομα. Ἐπὶ τῶν δένδρων τὰ πτηνὰ, ἐπιδάσσοντα καὶ φωλεύοντα εἰς τοὺς κλῶνας καὶ κλάδους, διὰ τῶν ἁσμάτων αὐτῶν κατακηλοῦσιν ἡμᾶς.

Αἶνεγμα.

Κατόπιν πάντοτε βροχῆς με ἄκρον θαυμασμόν σας
με ἀτενίζετε.

Ἄλλ' ἄνευ κεφαλῆς πηδῶ εὐθὺς ἔς τὸ πρόσωπόν σας
καὶ με σκουπίζετε.

138. Ἡ ἐξοχή.

Μικρὰν ἀπὸ τὴν πόλιν
κι' ἀπὸ τὴν ταρχήν
ἔδῳ ἔλατε ὅλοι
ἔδῳ ἔς τὴν ἐξοχήν.

Ἐδῶ εἶν' εὐτυχία,
ἔδῳ εἶναι χαρὰ
εἰς τὰ νερά τὰ κρύα,
ἔς τὰ χόρτα τὰ γλωρά.

Ἐδῶ εἶναι λουλούδια,
γαλάζιος οὐρανός,
πουλάκια καὶ τραγούδια
κ' ἔσκιος παντοταϊνός.

Μακρὸν, μακρὸν ἡ λύπη,
οἱ πόνοι, τὰ δεινὰ,
εἶν' ἀνθισμέν' οἱ κῆποι
καὶ τ' ἄνθη των τερπνὰ.

Περνᾷ καὶ μαρμαμένο
θὰ τ' ωῦρη ἡ αὐγή,
χαρῆτε τ' ἀνοιγμένο
πρὶν πέσῃ εἰς τὴν γῆ.

Ἐλᾶτε ἐδῶ ὅλοι
πλούσιοι καὶ πτωχοὶ
δὲν βρίσκατε ἔς τὴν πόλιν
μὲ πλούτη ἐξοχή.

ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ.

139. Περὶ θρέψεως.

Πρὸς συντήρησιν τῆς ζωῆς ἡμῶν ἔχομεν ἀνάγκην τρο-
φῶν καὶ ποτῶν. Ἡ ζωικὴ μηχανή, ἥτοι τὸ σῶμα τοῦ ἀν-
θρώπου καὶ ἐν γένει τῶν ζώων, δανείζεται ἐκ τῶν σιτίων
καὶ ποτῶν τὴν δύναμιν τῆς ζωῆς καὶ ἐνεργείας. Ἄνευ σι-

τίων καὶ ποτῶν ἡ μηχανὴ αὕτη μένει στάσιμος καὶ ἀπο-
θνήσκει, ὡς μένει στάσιμος ἡ στερηθεῖσα ἀνθρώπων ἀτμο-
μηχανή.

Αἱ τροφαὶ ποιοῦσι καὶ τοῦτο, ὅτι οὐχὶ μόνον δίδουσι
κίνησιν εἰς τὴν ζωικὴν μηχανήν, ἀλλὰ προσέτι καὶ δια-
τηροῦσιν αὐτὴν ἐν καλῇ καταστάσει καὶ ἀνακατακινεῖουσιν
αὐτήν, φθειρομένην ἐκ τῆς καθημερινῆς χρήσεως.

Τὰ δύο αἰσθήματα πείνα καὶ δίψα ἀναμιμνήσκουσιν
ἡμᾶς καθ' ἑκάστην τὴν μεγίστην ἀνάγκην, ἣν ἔχομεν τῶν
σιτίων καὶ ποτῶν. Ἄν μὴ τρώγωμεν καὶ πίνωμεν ταχέως
ἀποθνήσκουμεν. Ὀλίγοι ἡμέρας ἀρκοῦσιν ἐν ἀποθάνῃ ὑπὸ
πείνης καὶ δίψης καὶ ὁ ῥωμαλεώτερος τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ λειτουργία, ἥτοι ἡ ἐνέργεια δι' ἧς διατηρεῖται καὶ
αὐξάνει τὸ σῶμα ἡμῶν, καλεῖται θρέψις.

Ἡ θρέψις ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ στόμα-
τος λήψεως τῶν τροφῶν καὶ τελεῖται ὡς ἑξῆς.

Ἄφ' οὗ αἱ τροφαὶ εἰσάχθωσιν εἰς τὸ στόμα κατατέμνον-
ται εἰς τεμάχια, μασῶνται καὶ μεταβάλλονται εἰς μάζαν
διὰ τῶν ὀδόντων.

Οἱ πρῶτοι εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν ὀδόντες φέρονται περὶ τὰ
τέλη τοῦ πρώτου μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ ἀνθρώπου ἔτους
καὶ καλοῦνται γαλακτῖαι. Κατὰ τὸ ἑβδομὸν ἔτος οἱ γαλα-
κτῖαι πίπτουσι, διαδέχονται δ' αὐτοὺς ἕτεροι εἴκοσι καὶ
ὀκτὼ ἰσχυρότεροι. Κατὰ τὸ εἰκοστὸν ἔτος, ἐκρύβονται τέσ-
σαρες ἕτεροι ὀδόντες οἱ τῆς φρονήσεως καλούμενοι, καὶ
οὕτως ὁ τέλειος ἀνὴρ ἔχει τριάντα δύο ὀδόντας, ὧν δέκα
εἰς μὲν ἐν τῇ ἄνω, δέκα εἰς δὲ ἐν τῇ κάτω σιαγόνι. Οἱ ὀκτὼ

πρόσθιοι ὀδόντες τέμνουσι, ἤτοι κόπτουσι τὰς τροφάς, ὁ-
θεν καὶ τομεῖς ἢ κοπτήρες ὠνομάσθησαν. Ἐν δεξιᾷ καὶ ἄ-
ριστερᾷ τῶν κοπτήρων κεῖνται τέσσαρες ὀξεῖς ὀδόντες,
σπαράσσοντες τὰς τροφάς καὶ κυνόδοιτες καλούμενοι. Τέ-
λος ἐν τῷ βῆθει τοῦ στόματος ὑπάρχουσιν εἴκοσιν ὀμαλοὶ
σχεδὸν ὀδόντες τρίβοντες τὰς τροφάς, ὡς μυλόπετραι καὶ
μιγνύοντες αὐτὰς μετὰ τοῦ σιέλου· καλοῦνται δ' οὗτοι μυ-
λίται, τραπεζίται καὶ γόμφιοι.

Ἡ μασθηθεῖσα καὶ μετὰ σιέλου μιχθεῖσα τροφή, βῶλος
ἢ κατάπομα καλουμένη, διὰ τῆς βοηθείας τῆς γλώσσης
ρίπτεται εἰς τὰ ὀπίσω τῆς κοιλότητος τοῦ στόματος καὶ
ἐκ ταύτης εἰς μακρὸν καὶ μεμβρανώδη σωλῆνα, τὸν οἰσο-
φάγον, οὗ ἡ ὀπή καλεῖται φάρυγξ, ἐκ δὲ τοῦ οἰσοφάγου
εἰς τὸν στόμαχον.

Καὶ οὕτω τελευτᾷ τὸ ἔργον τῆς μασήσεως, ἄρχεται δὲ
τὸ τῆς πέψεως. Ὁ στόμαχος, ὡς γινώσκομεν, εἶναι ἄσπῳς
ἐπιμήκης δύο ἔχων ὀπὰς, τὸν καρδιακὸν πόρον, δι' οὗ συν-
έχεται μετὰ τοῦ οἰσοφάγου, καὶ τὸν πυλωρὸν, δι' οὗ συν-
έχεται μετὰ τῶν ἐντέρων.

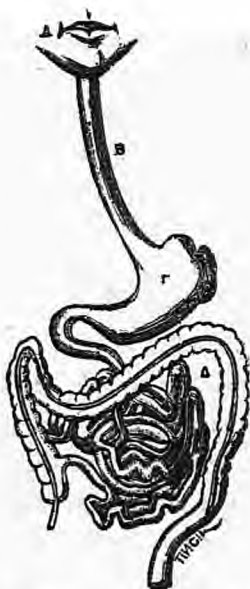
Ἀρ' οὐ τὰ σιτία καὶ ποτὰ ἔλθουσιν εἰς τὸν στόμαχον,
μέρος τῆς ὑγρῆς τροφῆς ἐκχυλᾶται ταχέως ὑπὸ τῶν ἐκχυ-
λητικῶν ἀγγείων τοῦ στομάχου καὶ φέρεται εἰς τὸ ρεῦμα
τοῦ αἵματος. Ἀλλὰ τὰ στερεώτερα μέρη τῆς τροφῆς περι-
βρέχονται ὑπὸ τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ καταπο-
θέντος σιέλου καὶ μεταβάλλονται μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας
ἀπὸ τῆς εἰσόδου αὐτῶν ὥρας εἰς φαιόχρουν ἡμίρρευστον
πολτόν, τὸν χυμόν.

Τοῦτον τὸν χυμὸν ὁ στόμαχος, συσπυκνόμενος τῇδε κάκεισε, ἐν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, ἐξωθεῖ διὰ τοῦ πυλωροῦ εἰς τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα, καὶ οὕτω τελευτᾷ τὸ ἔργον τῆς πέψεως, ἄρχεται δὲ τὸ τῆς ἀπομυζήσεως.

Ὁ εἰς τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα καὶ μάλιστα εἰς τὸ λεπτὸν ἔντερον εἰσελθὼν χυμὸς μιγνύεται ἐν τῷ δωδεκαδακτύλῳ μετὰ χολῆς καὶ γαστρικοῦ σιέλου. Ὡς ἐκ τούτου διαλύεται ἔτι μᾶλλον ὁ χυμὸς, οὕτω δὲ τὰ βρευστοποιηθέντα συστατικὰ αὐτοῦ ταχέως ἐκμυζῶνται ὑπὸ τῶν αἱματοφόρων ἀγγείων τῶν ἐντέρων καὶ φέρονται εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ αἵματος, τὰ δὲ ἄπεπτα καὶ ἄχρηστα μέρη τῆς τροφῆς ἀποβάλλονται.

Τὸ ἐν τῷ λεπτῷ ἐντέρῳ ὑπὸ τῶν αἱματοφόρων ἀγγείων ἐκμυζώμενον ἐκ τοῦ χυμοῦ καὶ ὅμοιον τῷ γάλακτι ὑγρὸν λέγεται χυλὸς καὶ εἰσάγεται εἰς τὸ αἷμα.

Οὕτω τελευτᾷ καὶ τὸ ἔργον τῆς ἐκμυζήσεως καὶ μετ' αὐτῆς ἅπασα ἡ λειτουργία τῆς θρέψεως.

ΣΗΜ. Α=Τὸ στόμα. Β=Ὁ οἰσοφάγος. Γ=Ὁ στόμαχος.
Δ=Τὰ ἔντερα. Πλείονα περὶ ἐντοσθίων βλέπε ἐν 129 μαθήματι.

140. Οἰκονομία χρόνου.

* Κατὰ τινα πρωῒν, ἐν ᾧ ὁ Φραγκλῖνος εἰργάζετο ἐν τῷ τυπογραφείῳ αὐτοῦ πρὸς ἐκτύπωσιν τῆς ἡμερίδος, ὁ κνηρός τις εἰσῆλθεν εἰς τὸ πρὸς τὸ τυπογραφεῖον βιβλιοπωλεῖον καὶ ἐπὶ ὥραν περίπου διέμεινεν αὐτοῦ, παρατηρῶν τὰ διάφορα βιβλία.

Λαβὼν δ' ἐπὶ τέλους βιβλίον τι ἀνὰ χειρας, ἠρώτησε τὸν ἐπιστατοῦντα παῖδα περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ. « Ἐν πεντάφραγκον », ἀπεκρίνατο ὁ παῖς. « Ἐν πεντάφραγκον », ἐπανέλαθεν ὁ ἀγοραστής· δὲν δύνασθε νὰ μοι πωλήσητε αὐτὸ ἀντὶ ὀλιγωτέρου; » « Οὐχί· αὕτη εἶναι ἡ ἀξία τοῦ βιβλίου τούτου », εἶπεν ὁ παῖς.

Εἰσέτι δὲ ὁ κνηρός κρατῶν τὸ βιβλίον, λέγει πάλιν μετὰ τινα ὥραν, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν παῖδα· « Ὁ κύριος Φραγκλῖνος εἶναι ἐνταῦθα; » Δηλώσαντος δὲ τοῦ παιδὸς ὅτι ἐργάζεται ἐν τῷ τυπογραφείῳ, « ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω αὐτόν », εἶπεν ἐκεῖνος.

Ὁ παῖς ἔσπευσε καὶ ἀνήγγειλε τοῦτο τῷ Φραγκλῖνῳ, ὅς, καταλιπὼν τὴν κατεπείγουσαν αὐτοῦ ἐργασίαν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον. Κύριε Φραγκλῖνε, εἶπε τότε πρὸς αὐτόν, « τίς εἶναι ἡ τελευταία τιμὴ τοῦ βιβλίου τούτου; » « Ἐξ φράγκκα », ἀπάντησεν ὁ Φραγκλῖνος. « Ἐξ φράγκκα; καὶ πῶς τόσον, ἐν ᾧ ὁ παῖς οὗτός μοι εἶπε πέντε φράγκκα; » « Πιστεύω, ἀνταπήντησεν ὁ Φραγκλῖνος, ὅτι καὶ ἐγὼ θὰ ἤρκούμην εἰς τὰ πέντε ἀντὶ τῶν ἑξ φράγκων, ἐὰν ἔμενον ἐν τῷ τυπογραφείῳ καὶ ἔβλεπον τὴν ἐργασίαν μου ».

Ἐκπλαγείς ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης καὶ ἐπιθυμῶν νὰ διαλύσῃ τὴν διαφορὰν, ἠρώτησε· «Εἵπατέ μοι, παρακαλῶ, Κύριε Φραγκλῖνε, τίς ἡ τελευταία τιμή;» «Ἐπτὰ φράγκα». «Πῶς; Ὑμεῖς πρὸ ὀλίγου μοι εἵπετε ἕξ φράγκα». «Ναί, ἀπεκρίνατο ὁ Φραγκλῖνος, εἶπον τοῦτο πρότερον· ἤδη ὁμως δὲν δύναμαι ὀλιγώτερον τῶν ἑπτὰ φράγκων νὰ πωλήσω αὐτό, διότι ἀπώλεσα καὶ ἕτερον χρόνον».

Ὁ ἄεργος ἐκεῖνος καὶ ὀκνηρὸς ἀπέτισε τότε τὰ ἑπτὰ φράγκα καὶ λαβὼν τὸ βιβλίον ἀπῆλθε, θαυμάζων τὸ γεγονός· ὁ δὲ Φραγκλῖνος ἐπανῆλθεν εὐθύς εἰς τὸ τυπογραφεῖον καὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ.

141. Ἀργία.

Τὴν ἀργίαν αὐστηρῶς οἱ ἀρχαῖοι ἐτιμώρουν, τὴν δὲ κατὰ τῶν ἀέργων κατηγορίαν ἐκάλουν ἀργίας γραφήν. Ἐν Ἀθήναις μάλιστα ἀλήμονες καὶ ἀργοὶ ἀνέκαθεν κατεδιώκοντο, καὶ πᾶς ἦτο ὑπόχρεως ν' ἀποδείξῃ πῶς ἔζη.

Ὁ μέγας τῶν Ἀθηνῶν νομοθέτης Σόλων ἔθηκε κατὰ τῆς ἀργίας νόμον, ὃς ἀργίας νόμος ἀπεκαλεῖτο. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἅπαντες οἱ πένητες ὤφειλον ν' ἀποδείξωσιν ὅτι μετῆρχοντο ἐντιμόν τι ἐπάγγελμα, ἐξ οὗ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐπορίζοντο. Ἐάν τις ἐνεκεν ἀργίας ἔβλαπτε τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἐνήγετο εἰς δίκην ἐνώπιον τοῦ ἀρχοντος ἐπαύμου, οὐ μόνον ὑπὸ μέλους τινὸς τοῦ οἴκου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ

οἰουδῆτινος πολίτου. Ὁ ἄρχων τότε εἰσήγε τὴν κατηγορίαν εἰς τὸ ἀνώτατον δικαστήριον, τὸν Ἄρειον Πάγον, εἰς ὃν ἦτο ἐμπειπιστευμένη ἡ ἐπιτήρησις τῆς διαγωγῆς τῶν πολιτῶν καὶ οὗτος κατεδίκασε τὸν ἐγκαλούμενον.

Ὁ κατὰ πρῶτον ἐπ' ἀργίᾳ κατηγορούμενος ἐτιμωρεῖτο διὰ ζημίας· ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἐπ' ἀργίᾳ καταδεδικασμένῳ ὁ Σόλων ἐταξεν ἀτιμίαν.

142. Λίνον—Κάνναβις.

Τὸ λίνον εἶναι φυτὸν ἐπέτειον, λεπτοφυές καὶ ὠραῖον. Ὁ καυλὸς αὐτοῦ εἶναι ὑψηλός, ἰσχνός, εὐθύς καὶ κυλινδρικός· τὰ φύλλα πολλά, ἄμισχα καὶ ἐπιμήκη, τὰ δὲ ἄνθη κυανόχροα καὶ κεῖνται ἐπὶ ποδίσκων.

Ὁ καρπὸς εἶναι κάψα, περιέχουσα σπόρους μικροῦς, ὡοειδεῖς καὶ στιλπνοῦς.

Οἱ σπόροι οὗτοι ἔχουσιν ἐν αὐτοῖς ἄμυλον, σάκχαριν, κηρόν, ἔλαιον λιπαρόν καὶ διαφόρους ἄλλας χρησίμους οὐσίας. Τὸ ἔλαιον τοῦτο εἶναι χρήσιμον εἰς τὴν ζωγραφικὴν καὶ ἰατρικὴν.

Ἀλλὰ τὸ χρησιμώτερον μέρος τοῦ φυτοῦ τούτου εἶναι ὁ φλοιὸς τοῦ καυλοῦ. Τὸ φυτὸν, μετὰ τὴν ὥριμανσιν καὶ τὴν συναγωγὴν τῶν σπόρων, ἐκρίζουται καὶ ῥίπτεται εἰς τὸ ὕδωρ, ἐνθα μένει ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Ἀφ' οὗ δὲ διαχωρισθῇ ὁ φλοιὸς ἀπὸ τοῦ στελέχους, ἠλιζέται καὶ ἔπειτα κοπανίζεται διὰ ξυλίνων ῥάβδων, πλύνεται, κτενίζεται

καὶ μεταβάλλεται εἰς νηματώδεις ἵνας. Ἐκ τῶν λεπτοτέρων τούτων ἰνῶν ἐν τοῖς ὑφαντηρίοις κατασκευάζονται ὠραῖα ὑφάσματα καὶ τὸ νῆμα λίνον, ἐκ δὲ τῶν χονδροτέρων κατασκευάζονται κοινὰ πανία καὶ ῥάμματα.

(Κάνναβις).

Καὶ ἡ κάνναβις εἶναι φυτὸν ἐτήσιον, ὅπερ ταχέως αὐξανόμενον, ἐν βραχεὶ χρόνῳ ὑψοῦται δύο μέτρα ὑπὲρ τὴν γῆν. Ὡς ὁ τοῦ λίνου, οὕτω καὶ ὁ τοῦ καννάβειος φλοιὸς παρέχει νηματώδεις ἵνας, ἐξ ὧν κατασκευάζονται σχοινία καὶ χονδρὰ πανία.

Οἱ σπόροι τοῦ φυτοῦ τούτου χρησιμεύουσιν εἰς τροφήν τῶν μικρῶν πτηνῶν. Ἐκ τῶν σπόρων τούτων ὡσαύτως ἐξάγεται ἔλαιον, χρήσιμον εἰς τροφήν, εἰς φωτισμὸν καὶ εἰς τὴν ζωγραφικὴν.

143. Θερινὴ ἐσπέρα.

Ὁ μεγαλοπρεπὴς ἥλιος ἔδυσε, ἡ δρόσος τῆς νυκτὸς πίπτει καὶ ὁ ἀήρ, ὁ πρότερον θερμός, ψύχεται. Τὰ ἄνθη συμπτύσσουσι πάλιν τὰ κεχρωματισμένα αὐτῶν πέταλα, κλείονται καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ἐλαφροῦ στελέχους κλίνουνσι. Οἱ νεοσσοὶ συνσθροίζονται καὶ ἀναπαύονται ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς ὄρνιθος καὶ ταύτης ἀναπαυομένης. Τὰ μικρὰ πτηνὰ ἐπαύσαντο κελαδοῦντα· κοιμῶνται ἐπὶ τῶν κλάδων καὶ ἕκαστον τούτων ἔκρυψε τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν πτέρυγα.

Αἱ μέλισσαι δὲν βομβοῦσιν ἔτι περίξ τῆς κυψέλης, οὐδὲ μεταξὺ τῶν εὐόσμων ἀνθέων· ἀπετελείωσαν τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ ἀναπαύονται κεκλεισμένοι ἐν ταῖς κυψελαῖς. Τὰ πρόβατα κατεκλίθησαν ἐπὶ τῶν μαλakkῶν δερμάτων, καὶ οἱ ἐκτενεῖς αὐτῶν βληχθημοὶ δὲν ἀντηχοῦσιν ἔτι ἐπὶ τῶν λόφων. Οἱ θόρυβοι τῶν παιδῶν, αἱ συγκεχυμένοι αὐτῶν φωναὶ καὶ τὰ ἐσπευσμένα βήματα τῶν ἀνθρώπων ἐπαύσαντο. Ἡ σφύρα τοῦ σιδηρουργοῦ δὲν ἀντηχεῖ ἐπὶ τοῦ ἄκμονος, ὁ πριὼν τοῦ ξυλουργοῦ δὲν γρύζει μεταξὺ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Πάντες οἱ ἄνθρωποι κατεκλίθησαν ἐπὶ τῶν

κλινῶν καὶ τὸ μικρὸν παιδίον κοιμᾶται ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς μητρός. Σκότος εἶναι διακεχυμένον ἐν τῷ οὐρανῷ, σκότος καλύπτει τὴν γῆν. Οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἶναι κλεισμένοι, καὶ πάντες οἱ βραχίονες ἡσυχάζουσι.

Ἄλλὰ τίς ἀγρυπνεῖ ἐπὶ τοσούτου κόσμου, βαθείως κοιμωμένου, ὅτε οὐδεὶς δύναται νὰ ὑπερασπίζῃ τὸν προσεγγίζοντα κίνδυνον, ν' ἀποτρέπῃ αὐτόν;

Υπάρχει ὀφθαλμὸς πάντοτε ἀκοίμητος· ὑπάρχει ὀφθαλμὸς, βλέπων οὕτως ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός, ὡς καὶ ἐν τῇ λάμπει τοῦ ἡλίου.

Ὅταν παύηται διαχεόμενον φῶς, εἴτε ἐκ τοῦ ἡλίου, εἴτε ἐκ τῆς σελήνης, ὅταν μὴ ὑπάρχῃ ἔτι λύχνος ἀνημμένος ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅταν μέγιστα νέφη πυκνὰ καὶ ζοφερά καλύπτωσι τὸν ὀρίζοντα καὶ μηδεὶς ἐν τῷ στερεώματι ἀστήρ σπινθηροβολῇ, ὁ ὀφθαλμὸς οὗτος βλέπει πανταχοῦ καὶ ἀδιαλείπτως ἀγρυπνεῖ ἐπὶ πάντων τῶν ὄντων.

Ὁ πάντοτε ἀκοίμητος οὗτος ὀφθαλμὸς εἶναι ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Θεοῦ. Ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡπλωμένη ἐφ' ἡμῶν. Ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν ὕπνον, ἵνα ἀναπαύσῃ ἡμᾶς ἐκ τῶν κόπων, ἐποίησε τὴν νύκτα, ἵνα κοιμώμεθα ἡσυχῶς.

Ὡς μήτηρ διατρέχει ἄπασαν τὴν οἰκίαν τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν χειλέων ἔχουσα καὶ προστάσσει νὰ παύσῃται καὶ ὁ ἐλαφρότερος θόρυβος, ἵνα μὴ ἐξυπνήσῃ τὸ βρέφος αὐτῆς· ὡς κλείει τὰ παραπέτασματ' αὐτῆς τῆς κλίνης, ἵνα μὴ τὸ φῶς προσβάλῃ τοὺς ἀσθενεῖς αὐτοῦ ὀφθαλμούς, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς καταβιβάζει περὶ ἡμᾶς τὸ παραπέτασμα τοῦ σκότους

καὶ προστάσσει τὸ πᾶν ν' ἀναπαύηται, νὰ σιγᾷ, ἵνα ὁ μέγας αὐτοῦ οἶκος ὑπνώττη ἐν εἰρήνῃ.

Γεωργέ, ὑπὸ τοῦ κόπου καταβεβλημένε, μικρὰ παιδία, καὶ ὑμεῖς, μικρὰ ἔντομα, ἅτινα βομβεῖτε ἐν ἡμέρᾳ, κοιμήθητε ἡσυχῶς, διότι ὁ Θεὸς ἀγρυπνεῖ. Δύνασθε ἀρόβως νὰ κλείσητε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, διότι ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ εἶναι πάντοτε ἀνοικτός, ἵνα προστατεύῃ ὑμᾶς.

Ὅταν τὸ σκότος διαλυθῇ καὶ αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου προσβάλωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, εὐχαριστήσατε τῇ πρωΐᾳ ἀπὸ καρδίας τῷ παναγαθῷ Θεῷ, τῷ φροντίσαντι περὶ ὑμῶν κατὰ τὴν νύκτα.

144. Ἡ ἐσπέρα.

Ἦδη τὸ φῶς τῆς ἡμέρας
κατὰ λεπτόν ὠχρίᾳ,
καὶ προσηνῆς τῆς ἐσπέρας
ἡ καλλονὴ μειδιᾷ.

Πῶς πορφυροῦται ὁ δῦων φουστῆρ,
τῶν ἐργασίμων ὥρων ὁ πεκτήρ!

Πῶς ὠραῖζει τὴν φύσιν
ἐφαπλουμένη σκιᾷ!

Πέραν τὸν λίσγον τινάσσει
ὁ κεκμηκὼς φυτουργός,
καὶ τὸν ἰδρῶτ' ἀπομάσσει
ὁ πνευστιῶν γεωργός.

Παύει πᾶς θόρυβος, πᾶσα βουλή,
 λυ' ἡ πανήγυρις, κλει' ἡ σχολή,
 κι' ὁ μαθητὴς εἰς τὸν οἶκον
 σπεύδει φαιδρὸς καὶ γοργός.

Τίς ὁ παμποίκιλος ἦχος;
 Ἄγιον ἐσπερινὸν
 ὑποχωροῦσα ἡσύχως
 ψάλλ' ἡ φωνὴ τῶν πτηνῶν.
 ὦ! ἐξεγείρου, καρδιά, καὶ σύ,
 σκέψαι τί ἔπραξας, γνῶθι τίς εἶ,
 κ' εὐγνωμοσύνης τῷ Πλάστη
 καῦσον θυμίαμ' ἄγνόν.

Ἔτι μικρὸν καὶ τὸ σκότος
 ἐπιπολάζει χυτόν,
 παύει ὁ θροῦς καὶ ὁ κρότος
 τῶν πολυμόχθων βροτῶν.
 Τότ' ἐνατένισον τ' ἄστρα, θνητέ·
 εἰν' αἱ φωσφόροι θυρίδες αὐταὶ
 τῆς πατρικῆς κατοικίας
 τῶν τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτῶν!

ΗΛ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ.

Ἐπιστολὴ Βενιαμὶν Φραγκλίνου.

Ἐν Τασσῇ, τῇ 22ῃ Ἀπριλίου 1784.

Φίλτατέ μοι κύριε,

*Ελαβον τὴν ἐπιστολὴν ὑμῶν τῆς 15 ἰσταμέρου. Διὰ τῆς παρούσης μου ἀποστείλλω ὑμῖν μικρὸν συνάλλαγμα ἐκ δέκα χρυσῶν λουδοβικίων. Δὲν δωροῦμαι ὑμῖν τὸ ποσὸν τοῦτο, ἀλλὰ δαρεῖζω αὐτό. Ὅταν ἐπαρέλθῃτε ἐν καλῇ ὑπολήψει εἰς τὴν πατρίδα ὑμῶν, ἐλπίζω ὅτι θὰ προσπαθήσητε καὶ συμμετάσχητε ἐντίμου τινὸς καὶ ἐπικερδοῦς ἐπιχειρήσεως, δι' ἧς θὰ δυνηθῇτε καὶ πληρώσητε πάντα τὰ χρεῖα ὑμῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν ἴδῃτε ἄνθρωπον τινα χρηστόν, ὅντα ἐν τῇ αὐτῇ ἐνδεῖα, ἐν ἧ καὶ ὑμεῖς ἤδη διατελεῖτε, ὑπολάβετε ἐξωφλημένον τὸ πρὸς ἐμὲ χρέος ὑμῶν, δαρεῖζοντες αὐτῷ τὸ ποσὸν τοῦτο καὶ παραγγέλλοντες καὶ ἀποτίσῃ διὰ παρομοίας πράξεως τὸ χρέος αὐτοῦ, ὅταν δυνηθῇ καὶ πράξῃ αὐτὸ καὶ εὖρη, ὡς ὑμεῖς, τὴν ἐνκαίριαν.

Ἐλπίζω ὅτι τὰ δέκα ταῦτα λουδο-

βίβια θὰ διέλθωσι· οὕτω διὰ πολλῶν
χειρῶν.

Τὸ μέτρον τοῦτο μεταχειζόμενος,
θέλω γὰ πρᾶξω πολὺ καλὸν δι' ὀλίγων
χρημάτων. Δὲν εἶμαι τόσον πλούσιος,
ὥστε γὰ δαπανήσω πολλὰ εἰς ἔργα θεά-
ρεστα, καὶ διὰ τοῦτο καταφείγω εἰς τὸ
μέσον τοῦτο, ἐπαθυμῶ γὰ κατορθώσω
δι' ὀλίγων, ὅ,τι δὲν ὀνταμαι διὰ πολλῶν.

Ἐπευχόμενος ἔμην τὰ βέλτιστα, δια-
τελῶ, γέλῃτατέ μοι κήριε, μετὰ τῆς δεού-
σης ὑπολήψεως

ὅλως ὑμέτερος

Βενιαμὴν Φαραγκλῆνος.

146. Περί αἵματοφόρων ἀγγείων καὶ κυκλοφορίας τοῦ αἵματος.

Τὸ σῶμα ἡμῶν διατέμενεται ὑπ' ἀμέτρου πλήθους χον-
δρῶν καὶ λεπτῶν σωλήνων, οἵτινες πληροῦνται ἐρυθροῦ
τινος ρευστοῦ, ὅπερ καλεῖται αἷμα καὶ ὅπερ φέρουσι παν-
ταχοῦ τοῦ σώματος· διὰ τοῦτο οἱ σωλήνες καλοῦνται αἵ-
ματοφόρα ἀγγεῖα. Πάντα τὰ αἵματοφόρα ἀγγεῖα τοῦ σώ-
ματος συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως συνδέονται.

Τὸ αἷμα ἐκρέει ἐκ τῆς καρδίας πρὸς πάντα τὰ μέρη

τοῦ σώματος καὶ ἐκ τούτων πάλιν πρὸς τὴν καρδίαν, ὅθεν ἄρχεται πάλιν ἡ κυκλοφορία.

Κατὰ τὸν δρόμον τοῦτον τὸ αἷμα πάσχει ποικίλας ἀλλοιώσεις, διότι πολλαχοῦ τοῦ σώματος καταλείπει μὲν χρήσιμους οὐσίας, λαμβάνει δὲ ἀχρήστους. Κατὰ τὴν ἀπόθεσιν καὶ λήψιν ταύτην χρήσιμων καὶ ἀχρήστων οὐσιῶν τελεῖται ἡ διατήρησις τῆς ζωῆς. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ αἷμα καλεῖται πηγὴ τῆς ζωῆς.

Ἄνευ τοῦ ἀρχοῦντος ποσοῦ καὶ τῆς δεούσης συστάσεως τοῦ αἵματος, ἔτι δὲ καὶ ἄνευ τῆς κανονικῆς αὐτοῦ ῥοῆς, στερεῖται ἡ πηγὴ αὕτη καὶ μετ' αὐτῆς ἡ ζωὴ. Ὁ ἄνθρωπος νοσεῖ καὶ ἀποθνήσκει.

Ὅσα λεπτὰ ἀγγεῖα ἐκ τῆς καρδίας κομίζουσι τὸ αἷμα πρὸς πάντα τὰ μέρη τοῦ σώματος καλοῦνται ἀρτηρίαι. Ὡς δένδρου κλάδοι διασχίζονται αὗται καὶ βαθμηδὸν ἀπολήγουσιν εἰς λεπτότατα ἀγγεῖα, ἅτινα καλοῦνται τριχοειδῆ. Ἐκ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων βαθμηδὸν φύονται πάλιν αἰματοφόρα ἀγγεῖα. Ταῦ-

ΣΗΜ. Α=ἡ καρδία. Β Γ=οἱ πνεύμονες. Δ=ἡ τραχεῖα ἀρτηρία=ἡ πρωτίστη ἀρτηρία ἡ φέρουσα τὸ αἷμα ἐκ τῆς καρδίας εἰς πάντα τα ὄργανα τοῦ σώματος.

τα καλοῦνται *φλέβες* καὶ δι' αὐτῶν τὸ αἷμα ἐπιστρέφει εἰς τὴν καρδίαν.

Ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος γίνεται διότι ἡ καρδία πιέζει, ὡς *πιστική ἀντλία*, τὸ αἷμα.

Διὰ τῶν ἀρτηριῶν λοιπὸν τὸ αἷμα ἐκ τῆς καρδίας μεταβαίνει εἰς τὰ ἄκρα τοῦ σώματος καὶ ἐκείθεν διὰ τῶν φλεβῶν ἐπανέρχεται εἰς τὴν καρδίαν.

Τὸ αἷμα διαστέλλει τὰς ἀοτηρίας, ἡ δὲ διαστολὴ αὕτη καλεῖται *σφυγμός*. Ἡ καρδία παρὰ μὲν τοῖς ἐν ἡλικίᾳ ἀνθρώποις πάλ्लεται ἢ *σφύζει* 60—80άκις κατὰ λεπτόν, παρὰ δὲ τοῖς παιδίοις 90—120άκις.

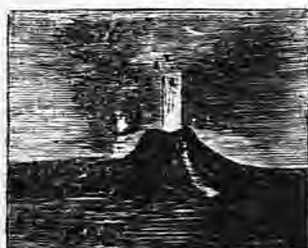
147. Διεγκυστήνδα.

Οὕτω καλεῖται παιδιὰ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις Ἕλλησι.

Οἱ παίζοντες διαιροῦνται εἰς δύο στρατόπεδα, ἔχοντα ἕκαστον ἴδιον ἀρχηγὸν καὶ ἰσαριθμούς καὶ ἰσοδυνάμους παίκτας. Οἱ δύο οὗτοι ἀρχηγοὶ συμπλέκουσι τὰς χεῖρας ἀλλήλων, ἀπὸ δὲ τῆς ὀσφύος ἑκάστου τῶν ἀρχηγῶν ἔχονται στερεῶς οἱ ὀπαδοὶ αὐτῶν. Οὕτω δὲ συμπεπλεγμένοι ὄντες προσπαθοῦσι νὰ ἐλκύσωσι πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς τοῦ ἀντιπάλου στρατοπέδου παῖδας. Νικᾷ δὲ τὸ στρατόπεδον, τὸ κατορθῶσαν νὰ ἐλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸ τὸ ἕτερον. Ἐκ τούτου ἡ παιδιὰ ὠνομάσθη *διεγκυστήνδα*, ἥτοι παιδικά, καθ' ἣν διεγκύουσι, ἥτοι σύρουσιν οἱ μὲν τοὺς δέ.

148. Ήφαισταια.

Πάντων τῶν φαινομένων τῆς γῆς μεγαλοπρεπέστατον ἄμα καὶ φοβερώτατον εἶναι ἡ ἔκρηξις ἡφαιστείου ὄρους. Φαντασθῶμεν ὄρος, ἐξερευγόμενον φλόγας, στροβίλους καπνοῦ, τέφραν καὶ κόνιν, λίθους πελωρίους εἰς ἀποστάσεις τεραστίας ἐκσφενδονῶν, ἐν ᾧ κρότοι ὑπόγειοι ἀκούονται· τὸ ὄρος τότε σείεται ὅλον καὶ ἐκ τῶν σπλάγγων αὐτοῦ ἐκχύνεται ὕλη ἀντημένη, ἡ λάβα, ἥτις, ὡς ῥύαξ πυρὸς ῥέουσα μέχρι τῆς θαλάσσης, ἀναγκάζει τὰ κύματα αὐτῆς ν' ἀναβροχῶσι.

Τοιοῦτο τὸ ἡφαιστειον.

Ὡς τῶν σεισμῶν, οὕτω καὶ τῶν ἡφαιστειῶν αἰτία εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ τῆς γῆς θερμότης, ἐξ ἧς παρῶνται ἄτμοι καὶ ἀέρια ἐν τῇ γῇ, ἅτινα στενοχωρούμενα ζητοῦσι διέξοδον· τὴν δὲ δύναμιν ἔχουσι, ὥστε ἀνυψοῦσι τὸ ἔδαφος τῆς γῆς καὶ διαρρηγνύουσιν αὐτό, συναποφέροντα μεθ' ἑαυτῶν ἐξ αὐτῶν τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς διαφόρους ὕλκας τεττηκυίας.

Ἐκ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἐδάφους σχηματίζεται ὄρος, ἔχον σχῆμα κώνου, ἐξ οὗ καὶ κῶνος τοῦ ἡφαιστείου λέγεται. Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου σχηματίζεται ὀπή, καλουμένη κρατήρ, ἐξ οὗ ἐκπηδῶσιν οἱ ἄτμοι ἐκαῖνοι καὶ ἄμα καπνὸς καὶ φλόγες καὶ ὕλκας τεττηκυίας.

Τῶν ἡφαιστειῶν ὀρέων ἄλλα μὲν ἐπαύσαντο ἤδη ἐξερευ-

γόμενα φλόγας καὶ λέγονται ἐσβεσμένα· ἄλλα δὲ ἐξερεῖ-
γονται ἔτι ἐκ τοῦ κρατῆρος αὐτῶν πῦρ καὶ ἄλλας ὕλας καὶ
τὰ τοιαῦτα καλοῦνται ἐνεργά. Αἱ ἐκρήξεις τῶν ἡφαιστείων
συνήθως ἀκολουθοῦνται ὑπὸ σεισμῶν.

Ἡφαιστεια ἐνεργὰ ἐν Εὐρώπῃ εἶναι ἡ *Ἑκλα* ἐν Ἰσλαν-
δίᾳ, ἡ *Αἶτρα* ἐν Σικελίᾳ, ἡ *Στρογγύλη* ἐν ταῖς Λιπάραις ἢ
νήσοις τοῦ Αἰόλου, παρὰ τὴν Σικελίαν, καὶ ὁ *Βεσούβιος* ἐν
Ἰταλίᾳ, παρὰ τὴν Νεάπολιν, οὗ ἡ πρώτη ἐκρήξις ἐγένετο
τῷ 79 μ. Χ. καὶ ἔθαψεν ὑπὸ τὴν τέφραν καὶ λάβαν αὐτοῦ
τὰς πόλεις Πομπηίαν καὶ Ἡράκλειον.

Ἐν Εὐρώπῃ εὐρίσκονται πρὸς τούτοις πολλὰ ἡφαιστεια
ἐσβεσμένα καὶ περὶ τοὺς κρατῆρας αὐτῶν ἀναβλύζουσι θερ-
μὰ ὕδατα καὶ ἀτμοί.

Ἐν τῇ Ἀσίᾳ, Ἀφρικῇ καὶ Ὠκεανίᾳ ὡσαύτως πολλὰ ὑ-
πάρχουσιν ἡφαιστεια, πλεῖστα δ' ἐν Ἀμερικῇ. Τὰ ἡφαι-
στεια συνήθως εἶναι παρὰ τὴν θάλασσαν ἢ ἐπὶ τῶν νήσων.

Καὶ ἐντὸς τῶν θαλασσῶν πολλάκις ἀνυψοῦνται ἡφαι-
στεια. Οὕτω κατὰ τὸ 1831 ἀνεφάνη αἶφνης ἐν τῇ Μεσο-
γείῳ θαλάσῃ νῆσος, ἡ *Ιουλίᾳ*, καὶ εἴτα ἠφρανίσθη· ὁμοίως
ἐγεννήθη καὶ ἡ *Θήρα* (Σαντορίνη), νῆσος τοῦ Αἰγαίου πε-
λάγους καὶ παρ' αὐτήν, πρὸ τινων μόλις ἐτῶν, ἑτέρα μι-
κρά, κληθεῖσα Γεώργιος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ,¹⁾

Ἑνδεικτικὸν ὑπηρεσίας.

Ὁ φέρων τὸ παρὸν Κωνσταντῖνος Ἀποστόλου, ἐκ Κατορίας τῆς Μακεδονίας, ὑπηρέτησε παρ' ἐμοὶ ἀπὸ 1^{ης} τοῦ ἔτους 1882 ὡς ἱπποκόμος καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον πιστὸν καὶ χρηστὸν, ἐπιμελῆ καὶ πρόθυμον ἑαυτὸν ἐπεδείξατο, τοῦθ' ὅπερ συμφώνως τῇ ἀληθείᾳ διὰ τοῦ παρόντος δηλοῦται.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 31 Δεκεμβρίου 1844.

ΠΑΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

γαιοκτήμων.

Ἑξοφλητικόν.

Ἐκατὸν πενήκοντα γρόσια μοι ἐπληρώθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ ἐμπόρου κ. Φίλιππου Ἰωαννίδου, ἀντὶ τραπέζης παραδοθείσης αὐτῷ, ὅπερ εὐχαριστῶν διὰ τοῦ παρόντος δηλῶ.

Ἐν Γαλατῇ, 27 Ἰουνίου 1884.

B. X.

τραπεζοποιός.

1) Ἐν τῷ παραρτήματι τούτῳ ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν νὰ κα-
ταχωρίσωμεν τύπους τινας διαφόρων ἐγγράφων χρησιμωτάτων
καὶ ὧν τὴν χρησιμότητα εἶναι καλὸν ἐγκαίρως νὰ διδαχθῇ ὁ παῖς.

Δηλοποιήσεις.

Χθὲς μετὰ μεσημβρίαν ἀπώλετο σισύρα μετὰ περικαλύμματος ἐρυθροῦ ὁλοσηρικοῦ, ἐπὶ τῆς ἀπὸ Φ. εἰς Δ. ὁδοῦ. Ὁ εὐρὼν παρακαλεῖται νὰ κομίσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἐπιστασίαν τῆς ἐφημερίδος, ὅπου γενναίως θ' ἀνταμειφθῇ.

Ἑτέρα.

Πρὸ δύο ἡμερῶν εὗρον κύρα φαιόχρουν, ἐπὶ τοῦ μετώπου ἔχοντα λευκὸν στίγμα. Φέρει περιδέραιον, ἐφ' οὗ εἶναι τὰ γράμματα Α. Β. Ὁ κύριος αὐτοῦ, ἀποδιδὼς τὴν δαπάνην τῆς διατροφῆς καὶ παρέχων ἐγγύησιν περὶ τῆς κυριότητος αὐτοῦ, δύνата νὰ ζητήσῃ τὸν κύρα παρὰ τῷ κ. Τ. Ξ., βαφεί ἐν Διπλοκιορίῳ.

Ζήτησις οἰκίας.

Πενταμελὴς οἰκογένεια ζητεῖ κατὰ τὴν 1 Ἀπριλίου τούτου τοῦ ἔτους οἰκίαν τιμὰ, ἐν τοῖς πρᾶστελοις, ἔχουσαν δύο κοιτῶνας, αἶθουσαν, μαγειρεῖον καὶ ὑπόγειον.

Αἱ πληροφορίες νὰ σταλῶσιν εἰς τὴν ἐπιστασίαν τῆς ἐφημερίδος, πρὸς τὸν κ. Γ. Δ.

Κατάλογος.

Τῇ προσεχεῖ Κυριακῇ, 30^η Ὀκτωβρίου, 10 ὥρα π. μ.,
ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ κ. Ρ., ἐν Π., θὰ δημοπρατηθῶσι,
ἕνεκα θανάτου, τὰ ἐξῆς ἑπιπλά.

1. Ἰματιοθήκη ἐκ ξύλου κερασέας.
2. Δίθυρον ἐρμάριον ἐνδυμάτων.
3. Μεγάλη, στρογγύλη, ἐπεκτεινομένη τράπεζα, μετὰ
τριῶν προσθέτων σανίδων.
4. Ἐστιλβωμένα λαμπρὰ ράπτικὴ τράπεζα ἐκ κα-
ρνοξύλου.
5. Ἀνάκλιτρον μαλλογέμιστον, σχεδὸν καινούργιον.
6. Δωδεκάς καλῶς ἐχόντων ἐκ καλὰμου καθισμάτων.
7. Διάφορα μαγειρικὰ σκεύη.

Γ. Κ.

Δημόσιος κήρυξ.

Τύπος ὁμολόγου.

Α' Ὁθ. 250

Ἦτοι λίρας ὀθωμανικὰς διακοσίας πενήκοντα ἔλαβον
ἀτόκως ὁ ὑπογεγραμμένος παρὰ τοῦ κ. Ἀντωνίου Βασι-
λειάδου, ὃς ὑπισχνοῦμαι ὅτι θὰ πληρώσω αὐτῷ ἢ τῇ δια-
ταγῇ αὐτοῦ μεθ' ἡμέρας ἐξήκοντα καὶ μίαν (61), καὶ
εἰς ἔνδειξιν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 25 Ἰουνίου 1884.

Ὁ λαβὼν

Α. ΚΟΡΑΚΙΔΗΣ.

Τοῦ ὑποδηματοποιοῦ Σ. Λ.
 λογαριασμὸς τοῦ φαρμακοποιοῦ Α. Ο.

			Γρ.	ἐκ.
1881				
ΙΑΝΟΥΑΡ.	6	Ζεῦγος ρέων ὑποδημάτων	85	—
» »	21	Ζεῦγος σαρδαλιῶν ἐπιδιορθω- θέντων	10	—
ΦΕΒΡΟΥΑ.	17	Ζεῦγ. εἰμαρίδων ἐπισκευασθεισῶν	4	75
ΜΑΡΤΙΟΥ	15	Ζεῦγ. ὑποδημάτων ἐμβαλωθέντων	38	50
» »	30	Ζεῦγος σαρδαλιῶν κατασκευα- σθέντων	40	25
ΑΠΡΙΛΙΟΥ	26	Ζεῦγος γυναικείων ὑποδημάτων	98	—
Ἔθροισμα			276	50

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 1 Μαΐου 1885.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

	Σελ.
'Αφιέρωσις	5
1 Τὸ σχολεῖον	6
2 Τὸ βιβλίον (μετ' αἰνίγματος).....	8
3 Ὁ κῆπος.....	9
4 Ὁ ἀνθρώπινος βίος.....	10
5 Ἡ μήτηρ.....	12
6 Ἡ μήτηρ (ποίημα).....	14
7 Ἐπιστολὴ 1 ^η (μετ' αἰνίγματος).....	15
8 Ὁ λύκος.....	18
9 Ὁ λύκος καὶ ὁ ἀμνός.....	19
10 Ὁ χρυσός.....	20
11 Τὸ πλοῖον (μετ' αἰνίγματος).....	23
12 Οἱ ναυτίλοι (ποίημα).....	25
13 Ἡ ἄρκτος (μετὰ δύο αἰνιγμάτων).....	28
14 Ὁ δειλὸς μεγαλαυχῶν.....	30
15 Τὸ φθινόπωρον.....	31
16 Ἡ ἐλαία.....	33
17 Τὰ ἄφθονα δῶρα.....	34
18 Ἡ προσευχή (ποίημα).....	35
19 Ἐπιστολὴ 2 ^α	36
20 Ἡ κάμηλος.....	39
21 Τὸ ἀτμοκίνητον πλοῖον (μετ' αἰνίγματος).....	41
22 Τάξις καὶ οἰκονομία.....	42
23 Ἡ πρῶτα.....	43
24 Ἡ αὐγή (ποίημα).....	44
25 Ἡ δύναμις τῆς ἀγωγῆς.....	45
26 Ὁ ἄργυρος.....	46
27 Ὁ τυφλὸς γέρων.....	

	Σελ.
92 Ὅπου οὐδέν, οὐδέν ἔρχεται, κλπ.	158
93 Ὁ ἀήρ.	159
94 Ὁ ψιττακός.	160
95 Τὸ ἔαρ.	162
96 Ὁ Θεός ἐν τῇ φύσει (ποίημα)	163
97 Τὰ ἔνθη.	»
98 Τὸ φρέαρ.	165
99 Ἡ Σμύρνη.	168
100 Ὁ κροκόδειλος.	169
101 Ὁ τυφλὸς (μετ' αἰνίγματος).	172
102 Ὁ τυφλὸς.	173
103 Π. σ.	176
104 Ἀτμοσφαιρική πίεσις.	177
105 Ἡ δύναμις τοῦ φωτός.	179
106 Ἡρωισμὸς μαθητῆρας.	180
107 Ὁ καρχαρίας.	181
108 «Χαλκὴ μυῖα».	183
109 Τὰ ἔνθη.	»
110 Τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ (ποίημα).	184
111 Ἡ ὄρυζα.	185
112 Μυθολογία. (Περὶ Σκύλης καὶ Χαρύβδews).	186
113 Φιλία.	187
114 Περὶ σαρκὸς ἢ μυῶνων.	189
115 Γνωμικὰ σοφῶν.	190
116 Παραινέσεις (ποίημα).	191
117 Ἐπιστολὴ 7 ^η	193
118 Ὁ Γούτεμπεργ καὶ ἡ τυπογραφία.	194
119 Ἀτμοσφαιρική πίεσις Β'.	199
120 Ὁ καλὸς υἱός.	201
121 Τὸ καρυόφυλλον.	203
122 Βόας ὁ συσφιγκτήρ.	»
123 Περὶ σεισμοῦ.	206

124	Εἰς σεισμόν (ποίημα).....	Σελ 20
125	Ἡ Προῦσα.....	»
126	Ἐπιστολή 8 ^η	21
127	Ὁ ὑδράργυρος.....	21
128	Διαφορὰ οἰκονομίας καὶ φιλαργυρίας.....	21
129	Περὶ ἐντοσθίων ἢ σπλάγχχνων (μετ' αἰνίγμ.).	21
130	Ἡ θύελλα.....	21
131	Ὁ ναύτης ἐν τῇ τρικυμίᾳ (ποίημα).....	21
132	Ποιήματα.....	21
133	Οἱ.....	21
134	Β.....	22
135	Περὶ.....	22
136	Ἀτμοσφαιρική πίεσις Γ'.....	22
137	Τὸ θέρος (μετ' αἰνίγματος).....	22
138	Ἡ ἐξοχή (ποίημα).....	22
139	Περὶ θρέψεως.....	23
140	Οἰκονομία χρόνου.....	23
141	Ἀργία.....	23
142	Λίνον — Κένναβις.....	23
143	Θερινὴ ἐσπέρα.....	23
144	Ἡ ἐσπέρα (ποίημα).....	24
145	Ἐπιστολή Β. Φραγκλίνου.....	24
146	Περὶ αἱματ. ἀγγείων καὶ κυκλ. τοῦ αἵματος.	24
147	«Διελκυστίνδα».....	24
148	Ἠφαίστεια.....	24
	Παράρτημα.....	248—51

Σημ. Ἐξαιτούμεθα τὴν ἐπεείκειαν τῶν φίλων συναδελφῶν ἐπὶ τοῖς ἐνιαχοῦ τοῦ βιβλίου ἀπαντῶσι παροράμασι.

Αα Ββ Γγ Δδ

Εε Ζζ Ηη Θθ

Ιι Κκ Λλ Μμ

Νν Ξξ Οο Ππ

Ρρ Σς Ττ Υυ

Φφ Χχ Ψψ Ωω

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εἶναι ἡρώδια. Ὁ
χαμωρὸς τῆς ἡ-
μέρας ἀολήνῃ ἀνέ-
λειψε. Τὸ σκούτος τῆς
αὐτοῦ διεγνώθη
καὶ τὸ φῶς τῆς ἡ-
μέρας ἐφ' ἀδάκνῃς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αἴας, Βίας, Τόρρις,
Δημοδόκους, Ἐυλαρ,
Λίνων, Ἡραυγῆς, Ὀφει-
λουγῆς, Γάκων, Τυμῶν,
Λεωνίδας. Μίρας, Νινί-
ας, Λεονοῶν, Ὀμπρος,
Παῦρος, Πέα, Λόγων,
Τυλαῖος, Ὑγος, Ρουί-
ων, Χίγων, Υἱά, Ἀφριών.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διόν οἶνον. Τονεῖς ἕμα
Κανίας ἀνέρον. Πῆμα
ἰνὴρ παυδείαν. Τινὲς εἰς
λόν. Πραῦτε ἀμειλανεῖς.
Αἰσῶτε τοῖς ἐχθροῖς.
Ἐχθρόν γεῖον. Μινδὲν
ἀγαν. Ἐγυφάνας ἐπείνε.
Ἄουα λὲ σῶμα. Πολὺν λὰς
Διαβογὰς. Πῆγος ὑλῶ. Λο-
γοῖς ὁμῖα. Νόμοις παίδον.

Αἰ. ΝΕΟΛΟΓ. 2. 4

Xenophanes, p. 107. Xenophanes, p. 107.

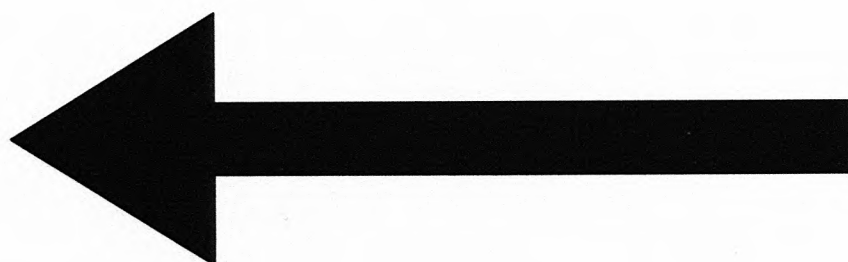
The above was held to be important by our Whig
 for, I have witnessed, and I believe
 of our Whig, and I believe, that it is
 would be a great deal of our Whig, and I believe
 that it is a great deal of our Whig, and I believe
 that it is a great deal of our Whig, and I believe

Δημόσιο

[illegible]

ΤΕΛΟΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας